

# מערכות

רחוקן המנן ואיש הצבא העברי



כתביעת לשאלות צבאיות מדיניות וכלכליות

**נד"נה**



שבת תשי"ט  
מבואר 1949

## חוכן הענינים:

		<b>במערכה:</b>
4	עם תום שנת הקרבות	
4	בכוחו של המחסור	
5	חובת מפקדים — הרבות דעת	
6	זכויות מלכדים	
7	רביאלוף י. דורי	<b>משמעת ונוהג</b>
		<b>ממורשת ההגנה העברית</b>
9		השבועה לארגון ההגנה
10	פילדמרשל א. פ. ווייל	<b>דברי מפקדים</b>
11	ג. א. סקין	<b>מתורת המשפט והמארב</b>
24	סרן אלכס	<b>הצלמים בקרב (משימותיו של צלף)</b>
28	פילדמרשל רומל	<b>משימה של יחידת-סער</b>
31	אלוף איתן אבישר	<b>לימודות השיפוט הצבאי</b>
33	בריו. ג. ס. קלארק	<b>קריאת ספרות צבאית-הסטורית — כיצד ו כיצד</b>
35		<b>מגמות בהתפתחות נשק-הרגלים</b>
40	סיוסנו של ס. פ. גרמני	<b>הצבא האדום בראי האויב</b>
42		<b>במת מערכות</b>
58		<b>דבר הקשר למפקד</b>
60	בריו. ג. אלדן ה. חייס	<b>מרגמת "4.2" — החימית-</b>
63	ה. ל.	<b>זרית בנק</b>
64	קמיסן ר. אינגרסול	<b>אנו עולים על אל-גיטאר (סיפור)</b>
77	רביסון י. בראון	<b>תרגול ברירות ידח</b>
78	הלל בירגר	<b>מפת עבירות-הקרקע</b>
80	א. מלמס	<b>כלי הנשק מתקופת התנ"ך</b>
83	ע. בךגוריון	<b>יחדיו בהרמוניה-</b>
		<b>בעתונות הצבאית: נשק וסקטיקה / סקטיקה וכוח</b>
87		אדם / איסון הדרכה / התחפרות / ארגון
93		<b>רשימות קצרות: מינוי של כוח האדם בצבא-המליציה השוויצרי</b>
94		<b>בעולם שלאחר המלחמה: ארה"ב / דניה / בריטניה</b>
102		<b>חידושי נשק ומכניקה</b>
103		<b>ידיעות מהמזרח התיכון</b>

על המעטפה: דגלו של ראש המטבח-הכללי  
 מושלבים בו שמלי צבא-ההגנה, חיל הים וחיל-האוויר

# קומפוטואר פרנקו-פלשטינין

ת. ד. 1807 / טלפון 6207

תל-אביב. רח' ליבונטין 7

סוכנים יחידים במדינת ישראל  
של הפירמות מארצות הברית:

WINTHROP PRODUCTS INS., NEW-YORK

GENERAL ELECTRIC MEDICAL PROD., CHICAGO

S. S. WHITE DENTAL MFG. CO., PHILADELPIA

MALTINE COMPANY, NEW-YORK

WYETH INCORPORATED, PHILADELPHIA

THE AMERICAN WHITE CROSS LAB., N.-ROCHELLE

AMERICAN CABINET CO., TWO-RIVERS

המנהל הכללי: צדוק לוי

מסרץ חיפה  
אזור התעשייה  
טלפון 7186

# מפעלי חיפה להנדסה

בתי-מלאכה וייצוקה  
לתקון אניות ובנין  
כלי-שיט מסלדה ומעץ

**קבלנים לעבודות חיל הים והמוסד לעליה**

בהנהלת המתנדבים: י. קורשטיין, ת. גרוזנשטרן

## אסקר בע"מ

מפעלי צבעים, אספלטים ותעשיות כימיות



מחלקה מיוחדת לייצור צבעי העלמה • מחלקה מיוחדת לייצור סוצרי זפת גמישים • לצפוי  
צנורות לקרי מים • לצפוי צנורות השמל • זפת למטרות בידוד כמחסני קירור וכי.  
המשרד הראשי: חיפה, רחוב הנמל 55, ת. ה. 42, טלפון 2146



המוכנים: תל-אביב: י. ש. פינג, רחוב טרוטמפלדור 10, טלפון 2883  
מ. מיקוליינסקי, רחוב החלוצים 21  
ירושלים: קבוצת צבעי רחוב בן יהודה 27  
ראשון לציון: י. וילנר





מפעלי מלט פורטלנד א"י  
„נשר“ בע"מ

# „כּוּר“

חברת חרושת ומלאכה בע"מ

החברה המתאמת את מפעלי החרושת של סולל בונה בע"מ

בתי יציקה „וולקן“ בע"מ

מפעלי זכוכית א"י. פניציה בע"מ

„חמת“ בע"מ

מפעלי מתכת. נחלתייצחק

מפעל המצברים

וולקן - שנפ

„חרסה“ מפעלי קרמיקה

חמרי בנין כלליים „חבך“ בע"מ

בנין סולל בונה. חיפה

רחוב הנמל 65 - ת.ד. 563

# סולל בונה בע"מ

המרכז הקבלני

של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בישראל

המשרד הרשום:

חיפה, רח' הנמל 65, בית סולל-בונה

ת.ד. 563, בלפון 4311-15

משרדים:

תל-אביב, רח' לילנבלום 39, בית סולל-בונה

ת.ד. 1267, טלפון 6031-39

ירושלים, רח' בני-הודיה 1

ת.ד. 1344, טלפון 2486

מוציא לפועל

עבודות בנין, סלילה

ועבודות צבוריות אחרות



# מצה זו חברה בע"מ

בית חרושת למצות

ת.ד. 1314

ח' פה

טלפון 4943

## המצפה לטוב -

מצפה לשובה של המרגינה



## בנק הפועלים בע"מ

תל-אביב

טלפון 4297-4296

ת.ד. 27

הון המניות הנפרע ורזרבות  
525.000 לא"י

מנהל עסקי בנק לכל ענפיהם



**החברה הארצישראלית המרכזית  
למסחר והשקעות בע"מ**

**הון המניות: - 1,040,000 ל"י**

נוסדה ע"י

החברה המאוחדת לצנורות ולמסחר ותעשייה בע"מ  
מחסני ברזל בע"מ                      מחסני עצים בע"מ

מפיצים כללים של

**תוצרת מפעלי מלט פורטלנד א"י, נשר" בע"מ**  
**ובתי יציקה "וולקן" בע"מ**

# חיים פרלין בע"מ

חמרי בנין וברזל, צרכי חקלאות ופרדסנות

ת.ד. 387

טלפון 3042

תל-אביב

## מ. שכטר ושות'

בע"מ

### תחנת קמה

(נוסדה בשנת 1905)

תל-אביב, דרך פתח-תקוה 25, טלפון 3980

מקבלים להשחזה כל מיני

כלי טחנות ומגורמות



בראון ובנו

תצורכת משרדית  
תלאביב רח הרצל 33 טלפון 3050

## אחים טיקטין

אימפורטרים

טלפון 4735 ת.ד. 252

תל-אביב, רחוב יפו 48

# חברת החמצן לא"י

בי"חר לייצור חמצן ואצטילן

חיפה, ת.ד. 290

טלפונים:

משרד: 3295

בית חרשת: 7215

# "לודז'ה"

חברה לטקסטיל בע"מ

חולון  
טל. 80\*817

תל-אביב  
טלפון 3639

מיצרת סחורה מטיב משובח  
גד בים לבני טריקו  
לבני משי בגדי תינוקות



סוף האיכות

**"מכסר"**

בכס את המדינות יבשת 100 לאלמנטים  
מדינות ר"ג טנים לבני-מדינות בימים טאונים בכס



# אושפיז

## חרשת השמל

תל-אביב

רחוב הרצל 61



ייצור סגורים השמליות סכל הסוגים

ייצור ומסדון בגודלים רבים

# „פלתורס“

## לויד ארץ-ישראלי ומצרי בע"מ

נסיעות - תירות - מטען אויר - בטוח

משרד ראשי: תל-אביב, רח אהר-העם 28, בית פלמין  
סניפים: תל-אביב, חיפה, ירושלים, רחובות  
מניסם בחו-ל: לונדון, ניו-יורק, ווהנסבורג, קפ-טאון

25 שנות שירות נסיעות

# „אסם“ בע"מ

## אטריות

## מקרונים

## פתיתים

חיפה

ירושלים

תל-אביב

# א ר ד י ט י ב ע י ם

חיסה  
4735

ירושלים  
2191

תל-אביב  
6398  
6399  
6390

מפיצים יחידים למכונות נוסעים:

**פלימוט קריסלר דסוטו**

מכונות משא ואומובוסים **פרגו**

**צמינים דויאל**

תחנות שהות בכל הארץ

## תעשייה ארצישראלית למודדימים

תל-אביב, רחוב הערון 12 ע"ן התחנה המרכזית - טלפון 6379

### חדשה את ייצור המודדים

אנו מייצרים גם חלקים לכל סוג של מודדים ומתקנים מודדימים מכל מין וטופוס

ברשות ביחידה מבשר מיוחד למדיקת מודדי-מים

## פנטרו סוכריות נגד שעול

**PENETRO COUGH DROPS**

האתה משתעל? תשתמש בסוכריות פנטרו  
האתה מצונן? תשתמש במשחה ובטפות אף פנטרו  
היש לך ברונכיטיס? תשתמש בסירופ פנטרו  
כואב לך הראש? תשתמש בטבליות ובאספירין פנטרו  
הסובל אתה מגרווי עור? תשתמש במקסנה (אבקה) פנטרו

תדרוש פנטרו בכל בית מרקחת

**ש ה ם ש ר ו ת י ה י ם ב ע ״ מ**

**צ י ם ב ע ״ מ**

**ה מ ו ס ד ל ע ל י ה**

**„ א נ י ו ת ו ס פ י נ ו ת ״ ב ע ״ מ**



הכתובת החדשה:

**ח י פ ה ר ח ו ב ה מ ל כ י ם 9 - 7**

טלפון 89 - 4780 ת.ד. 1723



# מי ומה בחוברת

## ציונים לקורא

בשנות המהפחת של ארגון ההגנה לא ניתן לבטא במערכות, אשר הוטל עליה לשמור על אפשרות התופעה התפיצה ה"לוגית", לפרסם מעל עמודיה את דברי החברה וההחלטה אשר בני מסקני כוח"המגן העברי ומכוניו, את אלה היה הכרח להדפיס בחורי עבודה, מוסוסי ומשתנים תכופה, כעזרת נלגלו של ה"דוטטור" או נליונותיו של ה"הקטגוריה", כן נדפסו והמטאור אל פניו ארגון ההגנה דברי החברה רבים, הרצאות בקורסים ארציים, פניות מסקדים אל הניזיחם ואל כיוסי פעילים, את המחשבות, העצות, האזהרות והצווים על דרכי היגוסי וטיפוחו של כוח הגנתי וצבאי בעל דמה, השתדלו "מערכות" לספק ליצבור אשר למענו עמל הורחון, עלי"דו פרסום פניות"מנחות ודברים"מדויכים מפיחם ומעטם של מצביאים זרים ועל הקורא היה לעמל ולסגל לערבינו ולתפקידינו את הגרעין שבתם (כך — עוד לפני כ"טו הדשים בלבד פרסמנו את קריאתו של נגד"ל מר"שיל אל מתי"ההעניים של צבא שירות החובה האמריקאי, שהקים והלך מאז לפני כשמונה שנים) עתה אין עוד הכרה בכך, ודאי שנמשך גם עתה בסתן פריקים מאלפים ובעלי ענין מפי מסקדים שבצבאות האומות, אך את המציאת נסיוננו והכמתנו אנו בהיגוסי וטיפוחו של איש המלחמה העברי יכולים אנו להביא מעתה כריש"גנרי מעל דפי עתוננו של איש"הצבא ואיש"המגן העברי, דבריו של רב"אלוף יעקב דור"י, שפעמים כה רבות הגיעו ליהודות ההגנה באותה דמות, "הקטגוריה"חשאית", ניתנים בגליון זה (עמ' 7) כפתח לנסיון להעסיק, ע"י בירור מעל דפינו, את הבנת המטענת בשירותיו של צבא"ההגנה"לישראל.

**האם התעורר במוחו של מושחו מקוראי, מערכות, לקרא דבריו של ראש המטה הכללי בענין המטענת הנוגה בתיהר להקבלה אחת, מפתיעה למדי, משעשעת במידת"מה, אך גם מסמלת דבר אשר נפל בארץ"ישראל: הכוונה היא להקבלה — סקרית לאין מסק, אך אולי דוקא משום כך, סבליטה ביותר את התמורה שחלה בג"ג-10 השנים האחרונות בתפקידיהם, אך ו"עתה" של בריטני אחד ועל יודי אחד, לפני כעשר שנים היה הגדול (לפי תוארו אז) מונטגומרי ספקדו הבריטי של כחון היפה הצבאי, הוא עוד טרם היה ידוע בעולם הגדול, אך בחיפה שימש כמפקד"הכוח השמי ידוע לכל, מאותו זמן, כמחון היפה של ארגון"ההגנה, שימש כמפקד"הסחון יעקב דומטרובסקי, ואי"ך"ך" כמנוי, בפי הבריו ימקדו"י, כי מסקדיהמון במ"ה"ת"ת היה, עברו שנים — והפילד"ר"של לודד מונטגומרי היה לדאש" המטה הכללי הקיסודתי, היפה בזה עליה אישית — אך לא היתה בכך משום תמורה ביסודות מעמדו של הצבא הבריטי, אולם יעקב דומטרובסקי — כיום יעקב דודי — כיום איננו ראש המטה הכללי של ארגון במ"ה"ת"ת ואכן, גם כזה המטיק להיות יגים מספר, כיום הוא הרטטכיל של צבא ההגנה לישראל, וז"ה — יש הרבה יותר מעליה אישית: כאן המטל לעלות הכוח היהודי ההיסטורי בארץ"ישראל, אכן, הקבלה משעשעת — אך מסל לתסודות הדור.**

**נוסח השבועה לצבא ההגנה לישראל** מודת כמנסה השורות של כל חייל וחיה, ואילו נוסח השבועה לארגון ההגנה היה מותק, נ"מלוקים" עמוקים — לעתים כחוד האדמה מסש (ודאי — עמית בלב) — במספר מספים שנער יספרם, הוא מספר"סם לראשונה ברבים בו"הברה זו של "מערכות" אך לא רק מודת הפרסום היא המבדילה בין שתי השבועות, הריש"ש של השבועה לארגון ההגנה סבליט עדיין את יסוד"ההתנהבות האישית, שהיה יסוד היסוד של צבא אשר לעם הכר מיוגה ושדחה מתייבט לנבי בניו, יש באותו נוסח יותר הודגת אישית עם אישית ועקרונות מסודרים מסכי"הדובר יתכן כיום בצבא שהיא חובת"הכל, שההצטרפות אינו אינה מדי הנדית עצמות של מרט, כי אם מדי החלטה מוסמכת של הכלל לעוטה זאת, עברה לתוך שבועה צבא"ההגנה מסש ללא סינוי, ה"סיס"א של השבועה לארגון ההגנה, נ"מסל להקדיש את כל כוחות"הא"י החכרים זה ה"י"י אלא שגם כאן מודגש המעבר מס"ה"ה"ה של י"ה"ה"ה אל הגנה על הקיים: — "הגנה ומלחמה על עמי"המולדת, על הירות ישראל ועל נאולת ציין" — נאמר בשבועה לארגון, הגנת המולדת והירות ישראל" — נאמר בשבועה צבא ההגנה לישראל.





## מ' ומה בחוברת

**משניות הראשונות של המחפכה הרומית** רבו מאוד שמות המסודות והמפעלים הבנויים ראשיתית או צירופית-הברות. והלצה היתה מהלכת אז בין יהודים ולא-יהודים כאחד, כי בכל אשמים היהודים כי הסיחם שהנהיגו לראשונה את השימוש בראשיתיות" (כגון: תבוס רמבים חב"ד וכו' וכו'). אך דא עקא, יש תקופת חיים של ראשי תיבות קצרה. — דוד הולך ודוד בא ושוב אין יודים לעומק משמעותם של ראשי תיבות של דוד שקדם, בתקנות ההשבעה לארגון ההגנה (המובאת בעמ' 9) הנך נתקל ב"מסין", "מפיע", "הפ", "הע", "אר", "קמ"ח", לא מעטים הם ודאי הזכרים כי "מסין" פירושו — מסקד נפת, ואלו "מפיע" — מסקד ע"ד היה, "הפ", "הע" — משמעותו — הפיקוד העליון (מוטג כולל למסקרה הארצית ולמטה הכללי); "אר" — ארגון ההגנה; "קמ"ח" — קצין מחיל; ח' — חבר ההגנה.

**לא חינם נאמר** — לא קל הוא התפקיד להיות מסקד על גייסות: אך עוד קשה מזה להיות סג"ח טוב של גייסות. היו חלקיו על הערכת מבע"פ-לחמה זה או אחר אשר בוצע בפיקודו ובניצונו העליון של גנרל א. ס. ווייל — אב כי מרחק הזמן גובר הולך הרוטם בו — לפי מידת הכוח שניתנה לו ולפי מסיבות התעודות שהוטלו עליו. — הרי ווייל הוא אולי המפתיע בחישוביו בין מצביאי מלחמה השניה, אך אין הולק על העשירות והגמישות של מחשבתו והישגיו למעשה. כמתחכם של חיילים ומספח דרכי-הדרכה ואיסוף מקוריים ותכליתיים, בנישתו לבעיות חינוכו ואימונו של לוחם, הי ווייל בעולטם הרותני של גדולי מחנכי גייסות שבמיסטוריה — בסקיצו האפריקני, הנסר מרדן מאורגיה-נאסא, גוסטב-אדולף השוודי, קרומואל הפרוסי, מרשל דהזכס הצרפתי, הגנרלים וולף ומור האנגליים, סבורוב, סקובילוב ודרגוטילוב הרוסיים — הוא בן בריתם האינטלקטואלי של מבקשי דרכים לשיפור התדרכה צבאית במונחו ולגלו יכולתו של האישי-החייל (בין אלה בלט, במנעו עם ווייל — ב. לידה-הרט), וייל — הונה הדעות בסוגיות חינוכו של החייל ומבצען כאחת — רחוק מנישה צבאית שיגרתית: וראת לכך, כי בשעתו העדיף הרבה — ומבחינת הכלית הצבאית דווקא — את החינוך הניתן לנוער ע"י תנועות צופית, למשל, על פני ארגונם של נערים ביהודיות קדטים בנוסח היילום-קטנים.

גם לאנשיו של צבא לא שיגרתו ומבטש פתרונות מקוריים — כאשר הויתה וכאשר מצוה להיות צבא ההגנה לישראל — יש ענין בדעות ובדמויות-החשבה אשר בכתביו של ווייל, אשר לו ניתנה הפעם השוה הדבור במדרה: דבר' מסקד'ים' (עמ' 10).

**המשולש ליד מדיעין**, העטוף וזכרונות דם עגומים אשר בו נפלו יותר מעשרים אנשי-משמר שבשורות צבא-ההגנה קרבן לאותו רסיון-עירונית הבא עקב התעויות וליאות שהן פרו ישובה מטושטת במשלמים סבורדים ב"עונות-השקטות" שבחיות או בחזית-מכות: מצבים אלה, המוכרים לנו מחדשי המלחמה יכולים להיות מנת-חלקנו גם בתקופות מטושטות של שביתות-העם או אף בתקופות של שלום רשמי, אשר המציאות הנפשית והמדינית ש"מעבר-לגבול" איננה הולטת אותה, עליכן — סלוא הפקת-הלקח מנסיונות מלחמת-מארכים ועידה ומתחבולותיה, דריכות-תמיד במשלמים ובמקפים, אשר המציאות כלולה ב"מ"ת ו"ת המ"ש"ל"ס והמ"א"ר"ב" — חובה וצורך היא לכל טוראי ומפקד בצבא ההגנה לישראל ולכל איש-משמר ביושבי הכפר ובעמדות-הספר, אשר עיניו ליכולת צבאית, למנעת אכזרות ולהצלחה בתפקידו.

**בסיור הסתמלות בשדות-הקרב של אתמול** בגליל המרכזי שנכבש, נתקלה העין במדרות-סדרות של עמדות-אויב עזובות, אשר נבנו לשם שליטה על כיכרות הכבוש השונות ועל דרכי-הגישה החיוניות בערוציות-אדיות ומדרוני היר שמעבריו של הכבוש, בחלקן הניכר בנויות עמדות אלו קירות אבנים ובחלקן גם פחיות לעומק, עם כל הגדלי התיק, הטנקיות והחישוב הטקטי (ובדרך אגב יצונו, כי עמדות קאוקג'י אלו הותאמו בדרך כלל, התאמה מצוינת לפנייה-הסטה ולשליטה-באש למרחקים ניכרים, וכן למארכי-אש פחאטיים) — הרי יש בין עמדות האויב הנלילות ובין ה"סגורים" (גיודי-האבנים של מלחמת) המשלמים שבנבול הודו הצפון-מערבי דמיון לאימנע, ודאי שאין כלל מחובתנו לצאה בענין זה דוקא בעקבות האויב, אולם כל נסיון המלחמה בהרים (ואף בהרי ארץ-ישראל) מלמדנו, כי לעתים קרובות אין להימנע משימוש במצוריות-שדה בנוי-אבנים, ואין לד מקור ספרותי עשיר ודו-בלק באשר לתלכותיה של מלחמת התבצרות ועידה זו מאשר ספרו של גנרל סקן, העבר זאת הלאה, ואשר סתוכו לקוחים הפרקים, מ"ת ו"ת המ"ש"ל"ס והמ"א"ר"ב" (עמ' 23-11).

# מי ומה בחוברת

**צלמות סירות ימדיעין בחזית.** — כזה היה שמו של ספריסודו מהנפוצים ביותר שבצבא הבריטי. להדרכתם של קצינים בשלושת ענפי פעולה אלה, אכן אין להפריד בין הצלפות (על כל פנים — כשמלאכת הצלף נעשית באופן הראוי להן) לבין היכולת לסוּר סוּר נוקב את שדה הקרב שפסכים על פרטיו, וכן בין ההרגל והאיפון להפקת מלוא המסקנות הטקטיות מהפרטים שהועלו בתצפית ובסיוור. על הקרב נאמר: "תשעים אחוז בו — מאמץ והתרגשות נמרצים"; על מלאכתו של הצלף אפשר לאמר כי תשעים וחמישה אחוז בה — המתנה להודמנות, שיכובת נהון, דאגת-הסוּר, ותצפית מכלת-עיניים, אולם משטניעה שעה! — באות השעות והצא"ת-שעות רחוקות הפעולה, הסיכון והאחריות ההחלטת, אולי משוב תכונות האופי, המתפתחות בודאי אצל גוף טוב במצבים מעין אלה, רבתה הנטייה אצל מפקדי גדודים וחטיבות בצבא ההגנה לישראל לברור להם צלפים במקצועם — לשליטים דווקא...



מלאכת הצלף, בהיותה נחשבת ביותר לתנועות שבערך האינדיווידואלי של מצעה, ובמידת התאמנות והתמסרותו לה, הנה אחת מיתרון המלאכות הצבאיות שאינן מוצאות בישרי למשקלן האסיתי במסיסטיקה הספרות של אנשים ש"נבצרו" לפלמות, כי אם ברפתם ואיכותם. הסיפור לדוגמה הניתן בחוברת זו (עמוד 24) אינו אלא המסקנה בגילגול צורה, של סדרת "רשימות עלף" אשר הוחל בה במשרכותי מה שנה — והוא מבקש להבליט את ערך תכונות-הצלפים; התמדה, עין פקוחה, העזה, תנועה בחסות, כושר קליעה, יומה טקטית, מסקנות; יש ברור קבוצת צלפים קטנה להטופע על מחלך קרבות שבמסדו מחלקות ולגינות.

**האימרה אשר היטיבה להגדיר את היכולת המנצה על הקלנסים הנרמנים בצפון-אפריקה.** במלחמת 1941, הורו איסטמן לקר, אך טקטיקאי מצויין, אכן את המונטין שלו בצבאה של גרמניה והקיסרית עזין באותה תקופה) רכש לו רומל הלויסנגט והקסיטן בתור מפקדן של יחידות קטנה, אשר את אנשיהן ידע להניע להליכה אחריה, ואת מכוניתיהן תוכנן יביצע תוך העזה רבה, פעולותיו מימי מלחמת העולם הראשונה, בחזית צרפת ובהרי טרנסילבניה; אשר תוארו בספרו "הייל הרגלים תוקף" — מטייפות לטמם דוגמאות סאלפות לטקטיקה רבת-יומה של יחידות זעירות, ונושא טועיל לקריאה ולהסקת מסקנות. הפרק "פשיטה על היורה-סער" (עמ' 28) מדגים את אופן ביצוען של פשיטות לתוך קרי האינם לשם מלקוח שבויים, לצורך השגת ידיעות.



**אפשר ומלכות ישראל העתיקה ידעה משפט צבאי מהו.** אך אלינו לא הגיע שום ספר חוקים צבאיים, לא מימי הביית-הראשון ואף לא מימי הביית-השני; ומדינת ישראל המתחדשת נאלצה לשאוב את השראתה לסינון מערכת אוקייצבא משהלך מתוך העבר הקרוב של ארנון-ההגנה, ומתוך דוגמאות והקבלות שבצבאות הנויים. אין ספק כי טרם נתגבשו הדפוסים ניבוס סופו — והבדיקה, הבקורת, והחידוש של מדרי השיפוט הצבאיים של וקיות הצבא בישראל עוד ייטכנו, לעת-עתה, כפתח להצגת סוגיה חשובה זו: ניתנת סקירתו של האלוף א. אבישר, נשיא בית הדין הצבאי העליון, ליוסדות השיפוט הצבאי" (עמ' 31).

**מקובלת הנדרה זאת לכשרון:** היכולת ללאות את אשר האחרים אינם רואים, היפוכו של דבר השיפוט של, עונים להם ולא יראו, ואין לה דבר שיהיה מוזק לאיש הצבא יותר מתעורר היכולת לראות ולהבחין את אשר לפניו, דבר זה אמור גם בקריאה, בדורנו שוא הוא האימרה על "תחיל שאינו זקוק למוח", התפתחות מחשבה והשכלה עצמית סתמדה הפכו תנאי לזכות צבאית, הספג לנבי אלה — מספר טמט כאילו לא סיגל לעצמו כלי זין חדש, משטיככה במקצת המלחמה מתרצבים בפני כל מפקד ופעיל בצבא חרבת הקריאה המבחינה, והליסוד, יש בהערותיו של בר-גורן



קלארק (עמוד 33) כדי לשמש נקודת מוצא לשיטה של השכלה עצמית צבאית והעמקת הידיעה והחכמה של המפקד הצעיר.



# מי ומה בחוברת

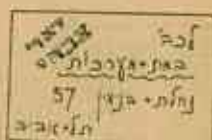
מוקבל לומר כי כל מלחמה גדולה חדשה מוצאת את הצבאות כשהם מוויינים סוף־סוף כדי השתתפות יעילה במלחמה הקודמת. נסיון זה עלה ביוקר רב כליכך לצבאות רבים בעבר, עד כי עתה משתדלים להקדים ולהסיק בעוד מועד מסקנות מלקח המלחמה האחרונה. איגוד קציני המודיעין השווייצריים ערך סיכום של מסמכות ההתפתחות בנושק הנראות כבר כיום. והעיסוק של הפרק על נשק־רגלים שבאותו סיכום. הניתן בחוברת זו (עמוד 35) מציין את השאיפה להגיע לגבי כל אחת מקבוצות כלי הוד, המהוות את אונו המרובה־יתר־על־המידה של הרגלי בזמננו — לעיצוב כלי־אֵי־חַד. בעל תכונות מסוצעות. כמה כלים כאלה כבר קיימים במציאות ובשימוש. אחרים — הנם בגדר משימה למפתחי הנשק. מעט מחשבה על אלה ועל אלה גם יחד — ולא מהשבה טכנית־זווית בלבד, אלא גם מחשבה טקטית — ודאי שתסייע להרחיב את אפקם של המפקדים והחיילים בצבא כצבא־ההגנה לישראל. כי בדומה לשווייצריה, זקוקה מדינתנו הקטנה לכך כי תעקוב בעין בוחנת אחר החיפויים והנסיונות (היקרים למדי) שב־עולם הגדול.



אפשר ואחד היבטים המאלטים ביותר להגישם לקהל קוראי „מערכות“ — לו רק היה מגיע לידניו — היה תיאורם המפורט של גייסות ישראל, ושל הופעתם בקרב, כפי שהיה נעשה ע״י האויב, בלשון מושגיו הוא, ודרך עיניו הוא. בחינת ואין דבר זה עדיין בגדר אפשרות, נאלצים אנו להסתפק בהדגמה של מערכות מעין אלה, ומעטים הם הצבאות בעולם, אשר הערכתם כפי אייב תהא כה מענינת כמו זו של הצבא הרוסי ע״י אחד מיריביו הגרמניים. „הצבא האדום בראי האויב“, רשימותיו של מפקד בלוגה גרמני (עמ' 40) הנו המשך מחוברת־זיכיוני, בקטע הניתן כאן רבים גילויי השגחה הפוליטית אל הצבא הסובייטי מאשר בקטע המודם, אך הענין שבהערות המקצועיות־צבאיות, המבליטות דוקא את יכולתו הרבה של החיל הסובייטי באותה תקופה מאוחרת של המלחמה, אינו פוחת גם כאן.

## במת מערכות, (עמ' 57-42), נתמלאה הפעם ברובה המכריע, אגרות

קוראים בעלות אופי מקצועי מיוחד, יש בכך משום אות־הוסף, כי כה רבו המפקדים והמדריכים אשר הגיבו על בעיות שונות בעלות אופי מקצועי (בעיקר בשטח של הדרכה ואימון) אשר נגעו בהן ב„מערכות“ — או שבאו והציגו בעיות כאלו מתוך זימתם הם, עקב כך מתעוררת גם במערכת עצמה מחשבה חדשה: שמא כדאי להציע לקוראי הירחון כי יציגו לפניו



שאלות, וכי יציגו מצדם באיזו סוגיות ובעיות היו רוצים כי ידון ויטפל בחוברותיו הקרובות.

דמותו של בעל הרשימה, רצון ויכולת באימון יחידה (עמ' 42) ניתנת כאן כפי שנראתה לחברך להדרכה בקורס לקציני רגלים — יהודה הדדי (שכמה קריקטורות מתוך הקובץ שלו, סביב אירוסה על חוד העפרון) הופיעו בחוברות משנים קודמות של „מערכות“, אנו מנוחים כי הניכי הקורסים שבהם הודרך, הסגן מגרילי ופקודו־לשעבר באחת היחידות בצפון — יכירו על נקלה את בעל „הרצון והיכולת“.

בעקבות רשימה, בוטרי עמדה של מהנדסת עבריה, חיל ההנדסה — לימי שלום — (עמ' 53-52) יש ענין בעובדה, כי לפני חדשים אחדים הוצע בארצות־הברית, „לשחרר“ את קורסוס המתנדסים מתפקידי בניהול נמלים ובנינם, ויסות זרמי־נהרות ושירות־תעלות, ועוד מפעלים „אזרחיים“ גדולים בדומה לזה, והנה מוהגי אותו חיל המתנדסים קמו ומהו הריעות — יחד עם דעת הציבור הכללית

# מ' ומה בחוברת

צבא — באשר לאו בכך שלילת ההזדמנות החשובה ביותר הניתנת לחיל-ההנדסים לקיים את כושרו המקצועי ולטפח חבר מהנדסים צבאיים בעלי יכולת אף בימות שלום, לא כל שכן — אצלנו ונובה צרכינו אנו.

**יש והתפתחות המאורעות, הורגת-דבר** אשר הוכן ע"י המערכת ברוב שקיפה ועל והוסכת אותו לבלתי מעניין, אך יש וזרם החדשה מביא אתו הדגמות מפתיעות למה שנכתב כבר מקודם והוכן לדפוס. הרשימה „אונאה מאלפת“ (עמ' 56) היתה מונחת בתיק המערכת כבר מלפני חדישים אחרים אך מה לעשות, ובשלהי דצמבר הוטדה הבורה שלמה של סיימי ישראל, לאוזן ולהגיע לאחד האויב-הרומים שבמדינת הדרומי, על מנת שכל אחד מהם ימרא משם, בנחמו כבר מסוס אויב מאותם מסוסים שנתפסו שם על הקרקע ע"י גייסותינו, אכן, אחד מהם זכה לכך, ואלו השאר ודאי שלא יכלו לעשות כזאת באותם דה ל י ל י המסוסים אשר היוו את רובה של „המייסות“ שנמצאה באותה כיכר-המלחה מדברית, ללמדך, כי תורת האונאה הנזכרת ברשימה המונשת איננה דבר-ישיבה-לכה, כי אם שורה היא במציאות המלחמה בימינו, הן זו שבשמים והן זו שעל פני הקרקע, ועם זאת נפנה שוב אך תשומת לב קוראנו למאמרו של רביסון, ש, לוב, העלמה בפני תצפית וצלומראייר“ (חוברת ב' ב' 2).

**על הגבול בין נשק הרגלים לנשק הארטילרי**, עומדות המרגמות בנות 105—120 מ"מ, (מרגמות הרגלים הכבדות לפי מערכת-מונחים אחרת: „מרגמות חיומיות“ לפי אחרת, ומרגמות ארטילריות קלות בהתאם לשלישית), הן הופיעו בשדות הקרב של ארצנו בשנת המלחמה שמאחורינו, לתושבי ירושלים זכור הורחן הלבן שבסוגו ככדי-פגיעה של מנותן, סביבת רמת הכובש ראתה, בידי העיראקים, את אותו הכלו אשר ראתה הבריה בידי המצרים, האויב אף הוא טעם את טעמן, לא רק כמשלה אלא גם כמקבל, לידעת הרגלים כי צד ומתי להסתייע בכליון זה — ערך רב לשימוש היעיל והנכון בו, תיאור המרגמה החיומית האמריקנית (היא היא מרגמת הרגלים הכבדה) שבצמוד 60 מעלה את הקיום העיקריים של כל כלי-היריה מסוג זה ותכונותיהם הטקטיות.

**התעוררות** — הגובלת כמעט ב„סקנדל“ — קמה בחוגים ציבוריים ופוליטיים טוח, ובחוגים צבאיים מקצועיים מהו, בשורה של מדינות גדולות עם הופעה ספרו של דאלף אינגרסול, כי שהיה קולונל-שלימי-מלחמה בצבא ארה"ב, עודד עתון, M.D., ובעליו, ופובליציסט אמריקאי נודע — על סודות מן החדר“ במטותיהם של הגנרל אייזנהאור והגנרל ברדלי בשנת הפלישה לצרפת ולגרמניה, ויחסיהם עם פילדמרשל לורד מונטגומרי הבריטי, דבריו באותו ספר זכו לאשר לא זכה לו כל חובור, ופובליציסטי מהמפיעים באמריקה: הם תורגמו במלואם גם ללשון הרוסית, ותמציות וסקירות מפורסות עליהם הופיעו בכל ירחון סובייטי רציני; באנגליה גם הסמר לזיכוח ולבקורת נמצאים ביותר, נראה שבהזדמנות זו נבר חשו הציורגליסטי של אינגרסול לפרסומת על שיקולי הדיקו המהותנות, ואף נאמנותו האישית לגנרל ברדלי, שבמטהו שירת אז, ותיווהו צד למחלוקת ולטריבות שבין משה זה למטות אייזנהאור ומונטגומרי — הוסיפה נוסף משלה, אך כאשר תסכך הסערה הפוליטית הזאת ישאר בתוקפו הערך הסתמי של ספר אחר, וקודם, של אותו אינגרסול על נושא צבאי: ספר ההתרשמות של קצין מהקרב הראשונים שלו, הגבליים הן את תכונותיו האופייניות של איש הצבא האמריקאי, כאשר ראהו במסע ובקרב, והן — ובה עיקר ערכו הסאלף והמתמיד — את נודל המאמץ הפיזי והנפשי הנדרש מתחיל בהיות זאת ההכרה באיטון כוח אשר יבשירתי ויחסנותו לקראת הצפוי לו, אותו ספר — THE BATTLE IS THE PAY-OFF. (הקרב הוא יומי-שילומיך) מתאר רק לילתרוים אחד במסע תוניסיה, אך כשם שטיפת המים מכילה את כל המצוי בים האוקיינוס, כן שוקפי בסיפור עובדות פשטניות, בכלל זה — כל המעיות של מאמץ, כושר-מבילות וחיסון עצמי אשר ביה-החודצר שלהן הוא בשדות-האימונים, ומבתנם הוא מבחן יכולתו של האיש הן בהגנה על חיוריהו והן במילוי תעודת-יחידתו — שהוא בשדות הקרב.

הספר הופץ במיוחד בכל מתנות-האימונים והטיבות-החיות של צבא ארצות-הברית, הפרק, המסעי, מתיאור הקרב על עמדת מפתח גרמנית-איטלקית בדרומה של תוניסיה, ליד אלגיטאר, הניתן בוה (עמוד 64) מתפרסם ב, עתון היל-הרגלים“ האמריקאי באותה שנה, המשטו — „הקרב“ — יתפרסם בחוברת הבאה.



# מי ומה בחוברת

**מקיץ** — הוא שם אי אשר בו בוצעה אחת הפעולות הנוצרות הראשונות של הסתערות מן הים בפתח מסע לכיבוש האיים של החוות האמריקאיים במערב האוקיינוס השקט. בעצם — ה"אי" אינו "אי" במובנה הרגיל של המלה, כי אם, אטול"אלמונים כאשר מעידה המפה. בראש היחיד, "צבא"הצ"י, שהשתתפה באותה פשיטה, עמד הקול' קרל סון — דמות אנשית בלתי שכיחה של חייל לא יציעור, אשר צורפה משהו מהופש"י סבל"מסורה של וינגייט, משל ה"דון קיחוטיז" ואהבת האדם של ואדניווד. השיאפה לשחרור בני אדם כשל גריבלדי או בריילספורד, על דמות זו



נכתב רבות בשנותיה המאוחרות של מלחמת העולם. אך יתכן ולא באה לגלוי מספיק ב"סרט שנסקר כאן. לאחר שנעשה ב"מערכות" נסיון להגיש תמצית סרטי ה"הדרכה" (בחוברת "ניבוי"ג), פותחת חוברת זאת בנסיון של שיקוף סרט, המוצג באחד מבתי הקולנוע בארץ, לקהל "סתמי" אך אשר, עם זאת יש בו כדי לאלץ או כדי להעלות דמויות וקיום אופייניים בגלגול"מלחמה בעל"ענין זה או אחר, ואם תצלחנה סקירות כאלה להגיע חלק מקהל המסתכלים להתבונן באותו סרט ב"עינים אחרות" — הושגה מטרתן.

בעלה של "הסקירה" יהודי בהרמוניה: אינגו עמנואל בוגריון: שמו בישראל — עמנואל בוגריון.

**בהגנות שבעמק הירדן נוצרה האימרה:** "למה נאמר — זקנה, מוטב לומר: התקדמות הגיל". אכן גם ישובי הנעורים התלוצצים שבישראל תולכים ו"מתקדמים בגיל": והשאלה, כיצד להגביר את יעילות הגילים הגבוהים במערכת כוחות המגן שלנו היא שאלה גדולה למדינה קטנה המצויה על מיצוי יכולת המגן של העם בכללה. חיל המיליציה השויצרי המקיים, חיל שדה א"י מקיים גם, חיל שדה ב"י לבני 33-40, וכן "חיל"מסמר" (41-60) ושואף לטפח את יכולתם עד קצה גבול האפשריות. ובהתרחותה לילה הארצית במידות"התמצאות לקצינים (עמוד 91). על פני עשרות קילומטרים שנערך לפני חדשים אחרים הסתתפו גם קבוצות קציני "לאנדאר" (הוא "חיל שדה ב"י") ו"לנדסטורם" (הוא "חיל המסמר"), לגיליהם. אכן, ההתרחות שבין הקצינים המשתתפים היתה נפרדת: בתוך תחרותיה של כל שכבת צבא, וכמובן, שקצב המידות הצל הגילים הגבוהים סיגר אחר זה של הצעירים, אך מיצוי היכולת הנתונה הושג גם בהם.



**כל יהודי — איש מוגן:** כזאת היתה שאיפתה של תנועת התנועה העברית מאז ומתמיד, עם תקומת העצמאות המדינית עם לכאורה ההכרה שבמימוש שאיפה זו ומחיבת השאלה: כיצד מקיים עם לא גדול כזה צבאי ניכר? ויש להתבונן בנסיונם של אחרים למען דעת מה המידות והגבולות אשר ניתן להשיגם, סיכומי המספרים סלקה שויצריה (עמוד 93) הנם מאיר"ענינים לכל אחד המנסה לתאר לעצמו את המצ"ק לקיים חיל מיליציוני במציאותנו.

**לבערה הרב של מערכת, מערכות** — נתעכבה הופעתה של חוברת זו עיכוב רב, השאלות המרובות מחוגי קוראים שונים במשך זמן האפשרה המצערת, הוכיחו לאנשי המערכת פעם נוספת את חייגותה של המלאכה עליה סוקד הירחון, ובהזדמנות זו מובעת התודה לכל אלה אשר גילו את עינם בהופעתה המוקדמת של החוברת ואת משאלותיהם אל הירחון.

בשל אותו עיכוב עצמו היה גם הכרח לדחות חלק ניכר של החומר שתעשבר — וממנו חומר אקטואלי, שהשעה גרמתו — לחוברת הבאות. המערכת תעשה את הכל למען הופעתו במועד של החוברת הבאות.



# ב מ ע ר כ ה

## עם תום שנת הקרבות

ניתנות, אמנם, פרשות קרב נוספות בחוברת זו, אך כעוות זה יתקן בחוברות הקרובות. אולם העיקר הוא בערות צבורנו לסקירות אלו, המכנסות ומגבשות את מציאות המלחמה ואת נסיון הלוחמים שלנו.

על ערותו לכך, בתור ציבור קוראים, לא היה ל"מערכות" כל יסוד להתלונן עד כה. אלא שמעתה תידרש גם ערות כציבור מכנסים, המסייע לפעולת כינוס העובדות והפרטים, להשלמת התמונה ולסתימת הפרצות שבה, ולבדיקת דיוקו ההיסטורי והמציאותי של כל תיאור, למען יהיה נאמן בתכלית. לפני שנים אחדות פירסם הגנה דעות מפורסם בעניני מלחמה ובעיתותיה ספר על הנושא "מדוע אין אנו לומדים מן ההיסטוריה?" אין ספק כי אחת התשובות העיקריות לכך הנה: "מכיון שלעתים קרובות מדי אין התיאור ההיסטורי המקובל הולם את המציאות כפי שהיתה". בדור זה, דור עושי ההיסטוריה הצבאית העברית, ניתנה לנו הזכות והחובה להעמיד את תולדות מלחמתנו על פרשיותיה השונות על מסכי מום של דיוק ונאמנות לעובדות — ועל כן גם על מסכי מום של יעילות מאלפת ומחנכת.

חוברת זו של "מערכות" מופיעה כשעברו כבר ארבעה עשר חדש מאז התלקחה האש של ההאבקות הגדולה על גורל ארץ ישראל. אנו יודעים את הישגינו ואף מינים אותם לעתים קרובות למדי, תוך סיפוק מוצדק וטבעי. אך הידיעה כי טרם תמה בשבילנו מסכת הקרבות כולה — עכ"פ, כל עוד לא נגוזה האפשרות הנפשית לכך בהכרתם ובמאוייהם של שכנינו המקיפים אותנו גם כיום מכל עבר — צריך שתדרבן אותנו גם לעריכת "חשבון נפש" יסודי בכל הנוגע לצרכי מלחמתנו ורמת יכולתנו בכל שלב ושלב שבתקופה הבת העלילה אשר עברנו.

יתכן, וימים אלה אינם עדיין עת-סיכומים, או עכ"פ, לא העת לסיכום, המלא והממצה, שייעשה בפומבי אך החשבון, בדיקת הנסיון, בחינת הלקח שבו, הייבים להתחיל כבר עתה. התנאי המכריע לכך כי הדבר יהיה אפשרי — הוא צבירת הנסיון עצמה. נפשו העובדות על דיוקן, הפצת ידיעת פרקי המערכה, לפחות בקויהם הכלליים. לכך נועדה, בעצם, ה"פרשות" מטוסת הקרבות של השנה הזאת המתפרסמות מדי פעם ב"מערכות". בשל צירוף מסיבות בלתי צפוי אין

## בכוחו של המחסור

החידוש ואת גילויי הקדמה הטכנית, הארגונית או האופרטיביות. במסיבות שבהם נוצר, גדל והתפתח צבאנו — יתכן כי הוא שימש מעבדה ה"מושלמת" ביותר לעשית דברים ולביצוע של משימות על-אף החסר. — לפי "המושגים התקינים", — בכוח התחבולה והגמישות. היו שנים והיחידה הסקטית הגבוהה

רבות קרה הדבר, כי התקדמות באמנות המלחמה ובאורח הביצוע באה כתולדת מחסור: מאחר שאותו צבא אשר עשה את צעדי ההתקדמות הנוספים הללו חסרו לו אותה שעה, התנאים התקינים אשר צריכים היו, לכאורה, לעמוד לרשותו. ואמת מקובלת היא אצל חוקרי ההיסטוריה הצבאית כי החסר, בתוקף הכורח שבו, מוליד, לעתים קרובות, את



ביותר שהופעלה היתה כיתה. ואלו מחלקה (ובתקופה מאוחרת יותר — הפלוגה) היתה כבר בגדר יחידה. איסטרטגית. המשורין. הבית"ל ידע לסתום פרצות ידועות שנגרמו עקב העדר חיל"שירון. באין תותחים היו מוצאים. תקנה" למצודות אויב בעזרת תרמיל חמרי"הנפץ שהיה גישא על הגב. הדירה. הקפה. ניתוקי"דרכים. תפיסת נקודה"חיונית החזקה בה בכל מחיר — אלה היו מסוגי ה"נשק הסודי" אשר השימוש בהם חינך את גרעינינו הטרום" צבאי לנישה בלתי"שיגרית לפתרון הבעיות שהת" יצבו בפניו. בבקשו להגיע להישג המכסימלי בכוחו של המועט שברשותנו.

יחיה עתידנו הצבאי והמדיני כאשר יהיה. — הרי עוד שנים רבות יצטרך כוח"המגן של המדינה העב" רית לעמוד בפני בעית הדיפת הרבים על ידי המ"ע"ים. כוח"המגן העברי אינו יכול לחלום על מצבים בהם תבוא ההתמודדות עם אויב ותוקף בתנאים של "תקן מלא ומספיק" מצדנו אנו. הן באדם והן בשפע הציד. על כן אסור לו להרגיל עצמו — ולו גם בהיסח הדעת — להלכי"מחשבה ולמצב"רוח שהמושג. יחסי כוחות גורמליים" ישרור בהם. הגורם

הדינמי של עירנות"המחשבה וגמישות באורח" הפעולות מוכרח יהיה להישאר עמו כגורם"כפל נוסף. שרק בתוקפו ויכל ה"יש" המספרי הטכני לזכות בשוויון"מסקל שלנו או אף להגיע לעליונות — מול כוחות האויב"שבכות. הכרת כלל יסודי זה — הכרה הוא כי תשמש נר לרגלי ההדרכה. הכשרת המפקדים והמחשבה האופרטיבית שבתחומי צבא ההגנה.

בחוכרת זו של "מערכות" מתפרסמים ציוני" דברים ממחקר אמריקאי. העומד על הטעמים התכליתיים להפחתת מספרי האנשים אשר מטילים אותם להתקפה. לביצועה של משימה מסוימת. את אשר מנסים לעשות כיום בכוחה של פלוגה, מוטב — לדעת מבקש"הנתיבות האמריקאי. — לבצע בעצמתה של מחלקה בלבד. אשר נולד אצלנו בגזרת ההכרה — באים כאן לבססו בשיקולי"תכלית כל ליים. אות הוא כי הדבר אשר למדנהו בשעות" דחקנו — ואשר ודאי נשקוד לטפחו בתקופת הגיבוש של חילנו — יתכן והוא אף משמש צעד קדימה במושגים הטקטיים של התקופה בה אנו חיים.

## חובת מפקדים - הרבות דעת

מזורז ונסער. שחציו הכנית וחציו סטיכיה. הרי עוד בחייו של דור זה קם, למשל. צבאה הגדול של רוסיה המועצתית. עם כל הבדלי המימדים — ניכר כאן דמיון"מה בתנאי. תקופת"הסער". תקופת ההתהוות הראשונה. אכן, אצלנו היתה תקופה זו קצרה יותר. בעוד שמורשת המושגים. הארגון וה" מסורת הצבאיים היתה שם אחידה יותר. ומגוונת פחות מאשר אצלנו. אולם. יש ויש ללמוד מן המעשה. אשר בוצע בקרב הצבא"האדום עם תום שנות המהפכה והמלחמות — מעשה. שהיה אולי העיקרי בכל המאמץ הגדול שבתקמתו מחדש של צבא אדיר: הלא הוא הכשרת"ו"כחדש של חבר המפקדים. מפקדי רגימנטים, מפקדי דיביזיות ואף מפקדי ארטיות אשר התנסו וסיון שנים במלחמה והצטיינו ורכשו להם מעמד ותהלה — ובהם מצביאים בחוללים. כבודוני ואחרים — נשלחו לשנה ולשנתיים אל ספלי"הלימודים שבבתי"הספר הצבאיים למיניהם. ללמוד את הכל מחדש ומן היסוד. תוך לימודים אלה גם סוכים נסיונים"הם. והוכנס אל תוך המסגרת של תורת"מלחמה גדולה. על פרטיה. דקדוקה. ושלוחות"ה. אשר אלמלא קנה לא היו

מדינת"ישראל נולדה בסערה. וכן צבאה. חיל מלחמת השחרור העברית נבנה מכל הבא אל הדי. רבות מאבני הבנין היו משובחות. העוז והלהט. השכל הישר והריפות התפיסה אשר פעמו בתוכו איפשרי לצבא הצעיר לעבור. כפי שעבר. על פני התקופה הסוערת ולהביא את המדינה. על מעמדה הפוליטי וההגנתי — עד הלום. אולם. מששוככת הסערה. מתחילים לפעול הקוץ החמורים של היום"יום. אכן. גם יום"יום" יכול להיות נעלה — באם שאיפה גדולה. ועמה צעדי הגשמתה. מפעמים בו. אולם אין הוא יכול לתור על היסוד המוצק של ארגון ונבליתי מראש. של רכישה ידיעה יסודית בכל ענף מקצועי. של שליטה. בקיאות. ההתמצאות מקיפות. ככל האפשר. במלוא התחום של ידיעה צבאית יחסי שרה טכנית. שבלעדיהן לא יתואר כיום כוח"צבאי יעיל וראוי לשמו.

אין אנו העם המדינה הראשונים אשר נגזר עליהם לבנות מחדש את צבאם בחזית ישר"מאין, לראשונה — בתיך סערה. יאחר"כך — על יסוד של חיל אשר זה רק קם בתהליך של ועזועים. ושכל דרכי פעולתו וכן חבר"מפקדיו נתהוו בתהליך

יכולים להוסיף ולשאת בעומס האחריות של אימון ופיקוד בצבא הרוצה להיות גיט מבוגר וחדש, שלא יפגר אחרי צבאות אחרים, בהפרש עצום של מימדים — אך לא של מידת הצורך, וחיוניותו בשבילנו — מצווה עתה צבאנו אנו על מסכת מעשים דומה, ליסוד, השתלמות, קריאה רצינית, בקשת ידיעה נוספת, העמקת ההבנה של תהליכי מלחמה, של הטכניקה והמשימות של סוגי החיל העיקריים, של דרכי האימון, השפעת

התמורות בזיון ובמבנה הצבאות על הנוהג הטקטי — אלה הן חובות היומיום של מי שמתכנן לשאת באחריות תעודת הפיקוד בצבא ההגנה לישראל. הנוהג קלות ראש בכך, מפקד למפרע את דמם של פקודיו, ומעל בשליחותו, מוסדות צבא ההגנה ודאי שירחיבו וישכללו את מערכת הסידורים והמפ"עלים שתפקידם לסייע למפקד בהשגת ההשתלמות המכסימלית, אך על המפקד עצמו מוטלת החובה להשתמש באפשרויות אלו כראוי.

## זכרונות מלכדים

עם היכנסנו לשנה השנייה למלחמתנו — מתרבים והולכים ימי הזכרון: ימי הזכרון לנופלים וימי הציון לחיילים ונצחונות, בחדשי חורף אלה עומדים אנו עדיין, בעיקרו של דבר, בפרשת הזכרון נהגים למלחמתם הנואשת של מעטים, עבר יום השנה ל"ה: חולפים ימי הגב, עקובי הדם; מתקרב יום השיירה של הגדוד העשרים ואחד בדרך ליחייעם, רק עכשיו, בפרספקטיבה של שנה — ושל התרחשות היסטורית, הן צבאית והן פוליטית, אשר היתה מספיקה למלא היי דור שלם בתולדות עמנו — אפשר לראות, מה היו לנו אותם הקרבות הראשונים, ומה היו התגרות הראשונות, שבישרו את כל הגדולות שבאו בעקבותיהן, והלא מאותם ימים נשקפים אלינו לא רק מאבק הגבורה של הל"ה, אלא גם הדיפתם — ימים לפני כן, — של התקפים מגוש עציון, תבוסת חיל השחרור ליד טירת צבי, ערעור כוחן של הכנופיות באזור חיפה, עמידת הכבוד של נצורי בכירניאל.

ובסימן זה, של ימי אבן וימי זכרון לנצחונות, מתחילה לובשת, נגד עינינו, עור וגידים גם הדיפת טוריה הקצרה והרעננה של היחידות החטיבות שבצבא ההגנה לישראל, אותו גודל העשרים ואחד — הרי רק לפני ימים ספורים ציין את "יום הגדוד" השנתי הראשון שלו, ולא מעטים הם הגדודים אשר את ראשית קיומם, את יום התארגנותם, ימנו מחדש חורף קודרים אלה, ובצד הגדודים — מתחילה להתהוות גם מסורתן של חטיבות; מהן — וכאלו היו הכלל בהתחלה — שגיבשו בסגרתן את כוחות החטיבה,



# משמעת ונוהג

(דברים מתוך הרצאה בבי-ס לקצינים)

להשליש ולקיים את אותה משמעת הדרושה למל"חמה — וביתוד לקיבוץ אנשים שנקרא להקריב חייו על משהו. סמכות עליונה זו, שניתנת בתוקף מינוי, יש לראות בה „אשראי" של אמן, אשר אותו חייב כל מפקד לסלק במהרה ולהשיג מעמד של „נבחר" בין פקודיו. בעיקר חשוב הענין לגבי מפקדים בדרגות הנמוכות, אשר להם מגע יומיומי עם החיילים מבחינת האחריות על המשמעת ועל דמותו של הצבא. אלו הן הדרגות העיקריות הקובעות, בסופו של דבר, אם הצבא יהיה בעל משמעת או לא.

לעתים, בנסיבות מסוימות, אין דרך אחרת אלא להשתמש בכפייה להטלת המשמעת, אך להפוך את הכפייה לשיטה — תהא טעות קשה, אל יהסס מפקד להיות תקיף בעמדתו ואל יותר על תביעותיו כשהוא בטוח בצדקתן, אולם בטרם יכפה את רצונו על פקודיו ינסה להסביר להם ולשכנעם.

בכדי לרכוש אמן מצד פקודיו — על המפקד להבין לנפשם ולהתיחס לעניניהם מתוך רעות וחברות מלאה, עליו לדעת ולמצוא דרכים ללבו ולהכרתו של כל איש הסר לפקודתו; בו-סף על הבקאות המקצועיות, המקנה בטחון עצמי, ולעתים מעצבת גם תכונות אנושיות. על המפקד לשמש מופת אישי. אין המופת האישי מתבטא רק באומץ לב ובגבורה בשעות קרב — הנדירות כשלעצמן, יש אומץ לב וגבורה גם בחיי יום-יום. על מפקד לדעת לקשר בין החולין ואפרוריות יום-יום (נקיון, סדר, דיקנות וכד') וקיום המשטר התובע את כל אלה — ובין התעודה שלמענה ולשמה מקימים את כל הדברים הקטנים הללו.

כל חייל מחויב להבין מה הקשר בין התעודה שלמענה הוא נמצא בצבאו לבין מציאות המשטר של חיי יום-יום; ואת כל מעשיו — הן בימות שלום והן בעתות מלחמה — חייב כל חייל לראות שזורים, ומכוונים תמיד לתכלית האחת. על כן לא יתכן שפקודה לא תוסבר לפי מידת הצורך להבנת מהותה ותכליתה; וחייב המפקד למצוא מזמנו לשבת יחד עם פקודיו ולהסביר להם את הפקודות וההוראות, כי ה„פכים הקטנים" הם המכבידים על החיים; ונדרשים מתח וריסון עצמי, או במלים

עקרון „הדבקות בתעודה" הריהו מקור העצמה החשוב ביותר לעם דמוקרטי ולצבא בעל הכרה, היודע על מה הוא נלחם; ומעקרון זה נגזרות הסמכות, ואתה — המשמעת, שהיא היא האמצעי לאיחוד כלל הפרטים בצבא להיותם למכונה בעלת יעילות פיזית וטכנית עצומה, המקפלת בכנפיה את תנופתה של רוח-מעשה גדולה וכבירה, צבא ללא משמעת — משמעת מקיפה, עמוקה וכוללת — יהיה חסר את איתנות העמידה, כושר התנופה והדבקות המתמדת במטרה, ואם בונים אנו צבא — חייבים עיני המפקדים — גבוהים כמסוכים — להיות מופנות לצד זה של הבעיה. רק באמצעות המשמעת אפשר לנצל את הכוח המוסרי והפיזי הטמון בצבא.

ישאל כל מפקד: משמעת מהי ומה פרושה? המפקד — ולו גם הנמוך ביותר, — הוא שלוח העם בסמכותו, — עליו להבין משמעת מהי, כיצד להפעילה ולהשתמש בה, זוהי הבעיה העיקרית הראשונה, ויש כאן קושי כללי-אנושי, ובעיקר אצלנו, היהודים, המשמעת אינה ענין שניתן ללמדו מתוך ספר; ואף לא ענין שבהוראה ובלומוד — הריהו קודם כל ענין שפועלים בו גורמים אנושיים כללים.

פתרון בעיות המשמעת נתון בידי המפקד עצמו, והצלחתו בהקנייתה לאנשיו תהיה תלויה בהשגתו הוא את משמעותה, לכל עומק תבונה, וכן את החובה שהיא מטילה עליו באופן אישי — לשמש בהתנהגותו מופת לאנשיו; רק באלה יקניח לאנשיו. אין היא ענין שבמשטר חיצוני בלבד; כן אין זה דבר שבכפייה, לא ע"י כללים יבשים שינוסחו בתקנון משטר ונוהג אפשר להשיג משמעת במובנה המלא של המלה. רק אותו יסוד-מחנך שבמפקד הוא שישגיגה, אמנם אין לזרול בנוסח המשטר ובקפדה על ביצועו, אולם חשובה היא הרוח המפעמת בכל זה.

המשמעת תושג על דרך החינוך, ואין זה דבר פשוט להשיגו — מבלי שהמפקדים יבינו זאת. על המפקד ללמד וגם להשפיע בתוקף אישיותו, עליו לרכוש את האמן המלא מצד פקודיו, אמנם מופקדת בידי סמכות עליונה, אך זו סמכות הניתנת לו מלמעלה; בסמכות זו בלבד — אין די כדי

אחרות — משמעת, כדי לעמוד ב„מבחנים הקטנים“; והעומד במבחנים הגדולים שנכוננו לו, המשמעת לא באה לשעבד או לדכא, אלא לרסן את הכוח המוסרי והפזיו של החייל למטרה אחידה אחת, ולכן חשובה הסברת הפקודה כהלכה, שאם לא כן יהיה פתח להתמרמרות, ויוקם חיץ בין החייל למפקדו.

אם תוסבר התכלית של כל מעשה לא יהיה קושי בקיום הסייגים הכלליים, החוקים והתקנונים, שעליהם מוכרחים להיות מושתתים חיי הצבא, ואם כל מפקד יקים, הוא לראשונה, בהתנהגותו האישית, את המצוות והחוקים — ישמש דוגמה לאנשיו ולא יזקק, לרוב, לתוכחה ולעונשים לשם קיומם ביחידתו.

סמכות פיקודית אמיתית יכול המפקד להשיג רק אם יגלה, בכל הזדמנות הניתנת לו, את הגינותו, יושרו, יחסו החברי לחייל, רק אם יהיה ראשון לסבל ואחרון לבקשת נוחיות לעצמו; ודבר זה קובע לפרקים הרבה יותר מתכונות חשובות אחרות. על פי אלה נקבעים אורח-החיים והיחסים שביחידה. החייל חייב לתת בין היתר גישה כי כל מה שאומד מפקדו עליו לקיים לא מפחד מאסר — אלא מתוך שיהא רחוש אמון למפקדו, מטרה זו לא תושג ע"י סמכות פורמלית גרידא — אלא ע"י דוגמה אישית, תכונות תרומיות, בקיאות, הבנה לזולת, ועל הכל — הקפדה ושטירה על כל הענינים, הקלים והחמורים כאחד. ואין אלה דברים שניתן להשיגם ע"י נאום, ויהא זה הנאום הנמלך ביותר.

על המפקד תמיד לנסות לשכנע את פקדיו.

אלם אל יחסס מלכפות עליהם כל מעשה ובלבד שיהיה צודק באותו ענין שיש ברצוננו לבצעו.

בהשגת הליכוד המלא בין המפקד ויחידתו יושג הדבר החשוב ביותר — גוף אחיד, ממושמע, ובעל רוח איתנה.

ועוד צד למטבע: מפקד התובע משמעת — חייב גם הוא במשמעת. דבר זה לא תמיד מובן או מבוצע, יש מפקדים על תביעה מן הפקודים, — וכך צריך להיות! — אך לא מעצמם, תופעות כאלו נובעות ממצוץ נסיון, מהעדר מסורת וחוסר הבנה מעמיקה של המשמעת, כל ביצוע פקודה מחייב מאמץ מצד המבצע. בתנאים של מחסור ומצוקה, קשה הדבר פי כמה, ואם חסר הציווי המוסרי של נאמנות למלוי פקודות בכנות, מטבע הדברים שתבוא „השתמטות“ ממילוי הוראה כתוכנה וכרוחה, וכאן מקור התקלה: כי כל עת שקיימת משמעת פורמלית בלבד, תמיד אפשר להתחמק ממנה, יש לעתים נסיבות ומצבים „המסייעים לדבר עבירה“ — אך מצבים כאלה הם בעוכרוננו, ויש למהר לעקורם מן השורש.

הנאמר כאן על הקניית המשמעת לצבא — בו טמון סוד הצלחתו של המפקד, מהמפקד נדרש יותר מאשר מן החייל והדבר טבעי הוא; בתוקף מעמדו הוא רואה יותר, חובה עליו להיות אחראי יותר, וקפדן במילוי הוראות שקיבל מגבוה.

מוטלת עלינו החובה להשיג רמה גבוהה של משמעת, משמעת שתעמיק הדור, שאין היסוסים מאחוריה — כי בלעדי משמעת אמיתית אין להשיג את הגשמתו של עקרון „הדבקות בתעודת“ הן בארגונו ואימונו של הצבא והן במבחני מערכה.

כל ה' מטלא את תפקידו ביאר מתוך התנדבות ושללא על מנת לקבל פרס, בהצטרפי לשורות היאר הוא הביע את רצונו ונכונותו למלא כל תפקיד שיוטל עליו אף בידעו שתפקיד זה עלול להביא למאסרו ולהענשתו ע"י הרשות לפגוע בכריאותו, שלמות גופו, או לקפח את חייו, אין היח' זכאי לדרוש סעד, פצוי או תגמול, בכל מקרה של מאסר, מחלה, פציעה, מום או אפילו מות, שבאו כתוצאה משרות ביאר. — — —

בכל הטיבה ובכל שירות, בכל זמן ובכל מקום חייב היח' למלא את תפקידו ברצון, במשמעת, בסדר, במרץ ובדיקנות, חובה עליו להוציא לפועל כל צו פקודה או הוראה שינתנו לו ע"י המפקדים הממונים עליו, גם אם הוא מסכן בזה את חייו או הופשתו, ללא ויכוחים, היסוסים, בקורת או שהיה, בנסיבות קרב אכזר לייח' לבחון לדון, לשפוט או לשקול את הפקודה שקבל, אלא להוציאה אל הפועל תיבף ומיד בלי כל סימן של בקורת, חיצונית או פנימית, — — —

יחסי המרות המשמעת ישמרו אך ורק בשטה פעולות היאר, מהיץ לשירות ביאר יש לקיים יחסים הגילים של שותן חברי מחלט, אין מפקד רשאי לנצל את עמדתו למטרות שאינן נובעות מצרכי היאר.

(מתוך „פקודות התברוטי של ארגון והאגנה“)



03/א/1

18.3.43

-567-

נוסח הטכרעה ל-אר.

הגני טזחיר, כי מתוך התנדבות אישית והכרה חפשיה אני נכנס לארגון-  
ההגנה העברי בארץ-ישראל.  
הגני נשבע לשמור אמונים כל ימי-חיי לארגון-ההגנה, לחוקתו ולתפקידיו,  
כפי שהוגדרו באשיותיו ע"י המפקד העליון.  
הגני נשבע לשמור כל ימי-חיי לרשותו על ארגון-ההגנה, לקבל על עצמי  
ללא תנאי וליא טייגו אה עול מעמתי, ולפי קדימתו להתנייס לטרות פעיל  
ככל זה ובכל סוגם, לעיית לכל מקודותיו ולמלא את כל תורבותיו.  
הגני נשבע לתקדיש את כל כחותי ואת להקריב את חיי להגנה ולסלמחה על  
עמי ועל מולתי, על חרות-ישראל ועל זאולה-ציון.

**טכס ההשבעה לארגון ההגנה**

טכס השבעת המועמדים ומסירתם למפקדיהם יעשה בחגיגות ובמעמד מפקד  
הנפה או העיר, ובמעמד יתר המפקדים אשר יתמנו ע"י מפקדו החטיבות לקבלת  
המועמדים שהוקצו להם.

הטכס יסודר לחבורות של מועמדים בבית אחת והוא יערך בחדר או באולם  
מסודר כבטעיף 48 ומותקן לשיבת כל המועמדים. המפקדים המקבלים את המיועדים  
ישבו בשורה הראשונה ולפי סדר דרגותיהם. המועמדים ישבו מאחוריהם. היקמת  
יפקד את כל הנוכחים ובהנפיע הימפן או הימפע יקרא את כל הנוכחים לדום  
וימסור לימפן (מפע) את כל המפקד.

הימפן (הימפע) יקרא בפני הנוכחים את אשיות היאר. (בעמידה) ואת הפרק  
השני של פקודה זו (בישיבה), וכן ישאל אם יש לנוכחים מה לשאול בקשר לדברים  
שהקריא. יסבר ויענה על השאלות שנשאלו ולאחר זאת יודיע, כי בשם היפ. הע.  
הוא עומד להשביע את כל הנוכחים כאן לברית אמונים ליאר, ויזהיר את הנוכחים  
כי ברית זו נכרתה בין כל אחד מהם והיאר. לכל ימי חייו ולכן אם נמצא מישהו  
אשר מהסס מוטב שיסתלק ברגע האחרון.

לאחר זאת יקרא את כל הנוכחים לעמידת דום ויקריא את נוסח השבעה  
לפי טופס מיוחד פטוקים פטוקים, והמועמדים חוזרים על כל פטוק ופטוק אחריו.  
בתום ההשבעה יקרא כל אחד מהמועמדים לשולחן היחום כמו ידו ובמעמדו  
של הימפן על טופס נוסח השבעה.

לאחר זה יודיע הימפן על חלוקתם של המועמדים לחטיבות וימסרם לפקודת  
המפקדים שנקבעו לקבלתם. הימפן עוזב לאחר זאת את האולם והיקמת קורא אז  
את הנוכחים לעמידת דום. בזה מסתיים טכס ההשבעה. המפקדים שקבלו את  
טיוונתהם יקבעו עם כל אחד את הקשר הדרוש. ויפטרו אותם מהמקום בשקט ובסדר.

(מתוך טעיף 53 מ.פקודת החברות ל"ג בעומר, תשי"א)

## דברי מפקדים

### פילד'מרשל א. פ. ווייל



הרוח המלחמתית — זהו הגורם החשוב יותר מכל, ברצוני להזכירכם קטע שנכתב ע"י אדם חכם, הקרוי פרנסיס ביקון, שכמה אנשים ניסו ליחס לו את כתיבת מחזותיו של שקספיר, וודאי שכתב את השורות הבאות: —

„ערים בנריות חומה. מחסני־נשק ושריון, סוסים משובחי־נזע, אביזרי־מלחמה, פילים, חילות אספקה, ארטילריה וכל היתר מכונן דא; כל זה הגו אך כבשה בעור אריה, אלא אם־כן יהיו האנשים מטופחים ועשויים להיותם אמיצים ותקיפים ונכונ־קרב.“  
בכל צורת מלחמה, בשטח עבות או פתוח, באסיה או באירופה, בהתקדמות או בנסיגה, בהתקפה או בהגנה מהווים את הגורם המכריע — הנתנתו של הקצין ורוחו המלחמתית של החייל, וההחלטה הנחושה להנהיל תבוסה ליריב, יקרה אשר יקרה.  
בכל קרב ישנם שלושה גורמים עיקריים — ציוד טוב, כשרון למקטיקה וכוח־התבונה, והגדול במולם הוא כוח־התבונה.

\*\*\*

אחת התרופות הצבאיות הטובות ביותר, בהיותך נתון במצוקה או סכנה, היא לא לחשוב על הקשיים של עצמך אלא על אלו של האויב; יתכן כי עיפת, אולם גם הוא התעיף במידה שווה או אף יותר; אתה הנך צמא או רעב, כן גם הוא, אתה הנך מודאג ביחס לתנועה הבאה, יתכן והוא מודאג עוד יותר מנך.  
מנהיג היכול, למרות כל הקשיים, להחזיק מעמד זמן ארוך יותר — הגו האדם הזוכה בקרבות ובמלחמות.

\*\*\*

תמיד טוב לזכור את הנקודות הבאות בקשר לגורמים המוראליים בפיקוד: — 1. שני־שלישים מהדו־חיים המתקבלים בזמן מלחמה הגם בלתי־מדויקים, לעולם אל תתיחס לדריח יחיד המוסר על הצלחה או מפלה כאל עובדה נכונה בהכרח, אלא אם כן יש בידך אישור נוסף.  
2. תמיד נסה לנקוט באמצעים על מנת להטעות ולהערים על האויב ולהפך את מאזן הישגיו; יתכן כי העקרון היסודי ביותר שבהטעיה הוא למשוך את עין האויב אל מה שהנך רוצה שיראה, ולהסיר את תשומת לבו ממה שאינך רוצה שיראה. בשיטה זו מצליח עושה־הלהטים הוריו להשיג את מטרותיו.

3. ההתקפה לא זו בלבד שהיא צורת המלחמה היעילה ביותר אלא שהיא גם הקלה ביותר, ואין ערוך להבדל, בהשפעה המוסרית, שבין ההתקדמות והנסיגה. אפילו כשמספר לוחמך מצער יותר, משתלם הדבר להיות תוקפני ככל האפשר.  
לבסוף, כשנדרמה שמצבך רע והקשיים של הצד האחד גראים כגדולים, התרופה הטובה ביותר היא לחשוב על הקשיים בהם נתון האויב, אמן עצמך לנך, קרטיב אחרון של אופטימיזם הגו לעתים קרובות רורבה כללית טובה יותר ממספר גדול של אנשים.

\*\*\*

חיוני הדבר שנעבוד קשה מתמיד על מנת להגיע לרמה גבוהה של כושר גופני; להטיב את כושר־הנהגתם של המפקדים הנמוכים שלנו; לדרוך את מחשבתנו לקראת הגורמים והתנאים החדשים באמנות־המלחמה; ומעל לכל, להכין את רוחנו לקראת המשימה שעודנה לפנינו.





# מתורת המשלט

## זה מארב

לכל מי שניסה להגות בכעיות הגנתם של ישובינו שבתחום ארץ־ישראל ושכנותיה במלחמותינו לעתיד לבוא, היה ברור מזה שנים, כי משנצא מתחום ההגנה על נקודות ישוביות וערים, בתוספת הבטחת דרכים, וניסול לדינו את מעמסת בטחונם וביערונם של גושי־ארץ שלמים, — ממילא תתיצב בפנינו גם משימת תפיסתן והחזקתן של נקודות־קבע בשטח, לצדכי משטר, תצפית ואבטחת אזורים או עורקית־נועה, בדרך הטבע, אפשרות זו צפויה ביותר באותם החבלים שעל הספר — ההרריים ברובם, הדלילים באוכלוסיה באופן יחסי ובעלי רוב תושבים ערבי, — והיו אלה על גבולות ארץ־ישראל שבתקופת המנדט או בתחומי הפנים, שבין שטחי הרשב היהודי לשטחים המאוכלסים, בעיקרם, בערבים, עובדות, עצות־טעשה והרחיקים רבי־ענין לגבי תפיסת נקודות־מאחז כאלה בשטחי גבעות, להבטחת עורקית־נועה, או תחומי ארץ גושבת, — מפני בני־שבטים מלומדי מלחמה, — כלולים בספרו של הגנרל־א. סקיין, מותיקי המפקדים הבריטיים בגבולה הצפון־מערבי ההררי של הודו, על אף הבדלי תנאים לא קטנים, נראת היה כבר לפני עשר שנים — וביחוד משוומחשה, במסגרת פעולותיו של וינגייט, המשימה של השתלטות ממשית על חלקיה ההרריים של ארצנו — שהתוכן השימושי שבספרו של גנ. סקיין, עשוי להיות לעזר ובר־תכלית לגבי התפקודים הצפויים לנו כאן בארץ, לתפיסה זו טען הרבה אחד הצעירים הפעילים שבטורות, ארגון ההגנה" שבאותו זמן, — אליהו הרשקוביץ המנוח, (גםל בשירות החייל באיטליה), אשר הלם על תרגומו של הספר לעברית, אך הדברים היו עדיין בגדר משימה" למחר, רק ב־1945 נתפרסמו (בחוברת ל' של "סערכות"), כמה קטעים מ־"Passing is on", העבר זאת הלאה" לא. סקיין, וכן סיכום הנחותיו בענין הבטחת דרכים ושיירות ע"י מוקפי־ערא ומקפי־קבע.

עתה, כאשר המלה, "משלט" הפכה למלת־שימוש יום־יומית בהגוי חיינו, אין עוד ספק בכך שמא מוקדם עדיין לימוד, תורת המוקף" ומלאכת קיום המוקפים, כפי שנתגבשו תוך נסיון עשרות שנים באותו גבול הררי שבין הודו לאפגניסטאן, אדרבא, אפשר ויש להצטער על כך, כי מעט מן הלקח ההוא מוגש לציבור קוראינו כבר לאחר כמה שרקי נסיון־עצמי, — לפרקים נסיון עתיר לקח חמור.

**החערות וההצעות בקשר להקמת מוקפים. הבאות כאן ניתנות דרך האספקלריה של מפקד מחלקה או מפקד פלוגה, אשר הוטל עליהם להשתתף ב.עמק. לא קל זה.**

אולם תצפית ברת־מזל של צופים שעל פני הקרקע — והודעה במעודה לחיל־התותנים — עשויה לרפוח כהוגן את יד המסתננים.

בינתיים ודאי הקימות לעצמך מחפה; אם הנך בקו הקדמי, הרי עשית זאת מטעמים מובנים מאליהם. ואם תימצא בקו הסיוע (רזרב מדי) או ברזרב (הקו השלישי), גם אז הקם תקימונו: כי עשוי הוא להידרש שעה שיוחל בנסיגה וגייסות־הקו, הנסוגים והולכים, יעברו דרך קו־המערך שלך — ואז תימצא אתה בקו הקדמי החדש, בטרם יבוא תורך אתה לסגת ולעבור דרך המערך שבעורפך. מחפה זה שלך לא יהיה מעין תל־חזה רצוף, כדוגמת המחפה של עמדת־המוקף, העולה וצומחת בינתיים במהירות מא־חורי גבך, כי אם שכלולו של מחפה הקיים כבר ממילא. לרוב מצוא תמצא, שהחיילים, אם אין מש־גיחים עליהם, או אם לא למדו לקח בנסיגות קודמים, נוטים להקים את אנתו ה„סאנגר“ (קו־אבנים) הרגיל בתמרונים, דהיינו — מין בית־קלפים קטן עשוי לחות דקים, שיש בו יותר כדי להזיק מאשר להועיל. ואכן, אחת הסיבות לכך שחילות־החיפור נדחקו מן הגבעה השחורה ליד פלוסינה, בי 23 בדצמבר 1919, היתה מלאכת „הסינגור“ האמילית בנוסח כזה<sup>1</sup> לכל אורך עמדתם נמצאו גלי־עד זעירי ריים טפשיים אלה, ואין תימה בכך, שהם נגרפו משם כמעט מיד עם היפתח אש־האויב, ומצוא תמצא, שבתחילה אין האנשים תופסים את הצורך להודרך ולשכלל בהקדם את המחפה לעצמם, פעמים מצאתי את אחד הבטליונים שלי עושה, בעצם, כמיטב יכולתו למען ישמט מידיו שטח שנפל לידו ללא התנגדות יתרה: אנשיו מתנועעים בבטלנות ונושאים חלוקי־אבנים במקום אבני־שלע ובהיות וקציניהם לא ראו בואת אָן. הדביק נהוג־חמד זה גם את

החיילות שנקבעו לחיפוי הקמת עמדות־מוקף וכי־לו, לרוב, כשתי פלוגות — וכרגיל, אף הרבה יותר מזה, כל עוד לפנינו אויב, אשר רוח תוקפנית מפעמת בקרבנו — ואחם מכוונת־יריה; יש להניח כי מפקדת הבריגדה היא שתצנח על הפעולה ותותחים יועמדו הכן למתן סיוע, כדי ליכות ביום עבודה ארוך יותר ולהשיג אפתעה, יוצאו הרגלים ודאי למסע בעוד חשיכה ויעשו דרכם אל מטרותיהם — הרבסים או הפסגות המחפים על עמדת־המוקף ממרחק־מה, מעבר חזיתה ואגפיה — כי אלה שיעסקו בהקמת העמדה עצמה, צריך שתהא להם מלוא ההבטחה האפשרית, התקדמותם זו של הגייסות המחפים אינה צפויה להתנגדות עזה, אלא אם כן מתכוון האויב להיכנס לקרב; ובמקרה זה יחול שינוי בכל התכנית של אותו יום<sup>1</sup> אך מצב כוחותינו אנו, אגב הבטחת מוקף, ממילא נותן לאויב הזדמנויות טובות מדי מכדי שיתיה נוטה לבזבו את מרצו על גילוי התנגדוּתו להתקדמותנו. יודע הוא, כי התקדמות זו סופה להסתיים בנסיגת הכוחות המחפים, אחרי שישליטו את משימתם, ועל כן יש לחשוב שבתחילה רק יטרי־דו — ע״י אש לטוחים ארוכים — הן את מקימי המוקף, והן את המבטחים אותם, ובהתחלה יהיה איפוא, תפקידך כאן בתוך מפקד מחלקה, או פלוגה, פשוט למדי: — לתפס עמדה מתאימה ולהחזיק בה במסך כל היום אולם — אל רישול! אפשר, כי אחד מאנשי האויב ינסה להתקרב בזחילה ולזנוק על גורה בקו הסערך שלנו, כשאש חבריו מחפה עליו ממרחק, כבר אירע מדבר הזה רבות; ותוצאת הרי־של היתה תמיד אכזרית — וכן רובים שאבדו לנו — ורק שמר דל בהרוגי אויב, האויב יתחיל בודאי להסתנן בהקדם אל תוך שטח מה, קרוב ככל האפשר אל קו החזית שלנו, בכדי להחזיקנו במצב עצבני ומתוח, ולהיות, הוא עצמה, מוכן ומזומן שם בתגיע שעת הכושר, התיינה, איפוא, עיניך פקר הות לרווחה וצפיות, יתכן מאוד, כי מטוסים (אשר בהודמנויות כאלה יש להשתמש בהם שימוש רחב) לא יבחינו בקבוצות שתמצאנה בתוך שטח מה:

(2) על אף מנטה של תורת הביצורים, מה כמה דורות, להתבצרות בעומק — הרי הנסיון בכל שטח חררי מסולע הביא — בכל מלחמה — לירי הקטת ביצורי־שדה בנויים אבנים, מעל לפני השטח, או, לפחות, גם מעליו (בוסף על הפירה רדודה), כך היה במערך ההגנה הגרמני־תורכי בהרי ירושלים ב־1917—1918, בקרבות אפירוס בין הניצים לאיטלקים ב־1940—1941, — ובהגנה על מנרה, למשל, בקיץ 1948 (ראה „מערכות נ״בי״ג — עמיות סגורה“), — המצר.

(3) דוגמאות כאלה, הנראות, לכאורה, לחוקת מעולפנו אנו — מוצאות לעצמן אישורים מפתיעים אף במציאות הקרבות בארץ־ישראל; וראינו טעם להשאיר בגוף הפרק הניתן כאן, — המצר.

(1) כדור, כי המדובר כאן — וכן במשפטים הבאים — הוא בפעולה נגד שבטים, בתנאים של התקרבות אל עמדתיו של צבא אויב, עלולה התערבותו של זה לכוא כבר כשילב מוקדם למדי, — המצר.





חולית חימוי של פשוט בהרים

השאר — לקראת השעה בה תצווה לסגת, תלוי בתקופות עמידתם של גייסות הקר'המסייע שלך, ובכושרם של אנשיך לנוע במטחה ובסדר תוך כדי הגמיגה. וכמוכן, במידה רבה תלוי הדבר בטול: כי פגיעה בשיגודית באחד מאנשיך, כבר טמש בפרק המסיים, עלולה לשבש, שבש וחכשל, את כל תבי ניותיך.

ועתה תגלה כי בדומז הנך, אם לבטליון שלכם מפקד גבון, במשימת מעין זו — אם יוצאים אתם מטחנה הבסיס על מנת לחזור אליו — יכול אדם להשאיר שם דברים רבים שהוא נושא עמו כרגיל במסע, המגבת, רבים להחלפת יריעת הגשם מבי רשת חישנים, מנת'החורום של טון וכו' וכו', — הכל תוכלו להשאיר במקום, מאחר שאנשים הלבוסים

אלה שטיפלו בהקמת מחסה לדרכי הגישה אל העמ' דה, אולם, אל לך לחקותם. ועיי כך לסכן את בטחון החיל כולו.

היום עובר'חולף לו, כשסדי מעט שורקות מעל יריית צלפים — ולהצו של האויב גובר וחולך בתדרגה, את הפצועים וההרוגים יש לפנות לעורף ללא השתייה, דאג לכך כי פצועים, הרוגים נפגעי סבות'שמשי, וכל מה שעלול להמביד עליך, יפוגו ללא השתייה, מיד לאחר שנפגעו: — כי עוד גבונה לנושאי האלונקות עבודה לא מעטה כלל וכלל עם רדת הערב, ועתה, אם הכינות לך את תכניתך לכל פרטיה, וכמוכן — הודעת על תכנה לכל הנוגי עים בוטרי, בתוך אלה למטונים על המערך'המסייע' סמאחוריק, — הרי שעשית כל שהיה בכוחך לעשות.

4 לא יקשה למצוא הקבלות לתמונת סמאחוריק כאן, הנמטה מעים שנודמנו, למשל, בקרבות בדרום צמק'ירועאל ובמקומות אחרים. — המער.

5 גם כאן, כמוכן, המרובר בהתנגשות סאיסטריה של אנשי'שבטים המתקבצים סכפריהם לים הנגב על הקמת עמדת'מקף, בפגיעה עם אויב מאורגן ארגון'צבאי מקובל, עלולות העובות לבוא בקצב התפתחות טונה מן המתואר לעיל. — המער.

6 כפי שכבר נתברר, אולי לקורא מצוינים קודמים, היתה מקובלת כעמא הכריטי' חלוקת היחידה הנכנסת

לפעולה, לקו הזוח' ואו קו קדמי, קו מסויע (לרוב, מירי) וד'ז'ר'ב, או לערבב חלוקה זו במשנ כל'יר'ג'ש'ק, מסויעים, או פלוגות'סויע (תינו — סלו' גות נס'כ'בד מיוחדת, — המער).

7 הכוונה כאן למוקפי הבטחה'אנפית לתנועתה של סדרה או שורה, אשר מציבים אותם על ראשי הנבעות למספר שעות בלבד — ואשר בשעת נסיגתם חוזרת אל הדרך, כדי להצטרף אל מאסף השדרה העברה כבר נתקפים עיי האייב, הסחכה לשעת הודמנות זו. — המער.

קל ככל האפשר ונושאים עמם רק תחמושת, מים, ומעט מזון. — כלומר, משא קל בלבד — סיכוייהם בביצוע המשימה טובים הרבה יותר, כי אם גם תהא נסיגה בקנה"מידה גדול יותר, הריהי נעשית באותם התנאים שמש כביצוע נסיגה בתוך עמדת"מוקף ארצי. סוף"סוף מגיעה אליך ההתראה שהנסיגה עומדת להתחיל. כלומר: הוא מגיעה עדיך אם בר"מזל הנך. לא פעם קורה כי פלגת"החיפוי להקמת המזקף נסוגה ממקומה, עוד טרם הושלם בנין עמדת"המזקף, ואז — לא זו בלבד שיהיה הכרח לחזור ולעשות מחדש את המלאכה כולה, אלא שגם בשלל היתרון הגדול של מתן אש מחפה מעמדת"המזקף אשר טרם נכוננה, על כן, — הן למענך והן למען הכלית המבצע — החוק מעמד ככל שישגבר לחצו של האויב! יתכן ויהיה צורך בהתקפות"נגד למען החזר לדרך קטעים מקרה"מערך שלך שנפלו בידי האויב, הדבר עלול, אמנם, לעלות במחיר יקר, אך תוך מעשה זה תפיל גם מאנשי האויב, ולבסוף תהיה לך לסעד הידיעה כי קור"מערך מסייע, שלם ובלתי מופר, עומד הכן לחפות על הסתלקותך.

אם עלה בידך ל"סנן", קמעה קמעה, חלק מאנשיך לעבר העורף, עוד לפני שעת ההסתלקות — כי אז כזה טוב, אחרת, מסתלק אהה בהגיע הזמן שנקבע, או לפי אות שהוסכם עליו, ויורד לדבמת אחד השקעים שבינך לבין גייסות הקו ה"מסייע" — אשר כדוריהם שורקים עתה מעל ראשך — ואח"כ אתה עובר ביניהם, או עוקף אותם, אל תוך אותו השטח המת שעל פניו הועתם והעפלתם אתה ובוני המוקף, בעלותכם בו עם הנץ החמה, ועתה תעשה דרכך — כשאתה נעצר פעם בפעם כדי לחפות על נסיגת חבריך — אל תוך העמק ולמחנה, כשמאחוריך — מלאכת יום שנעשתה כדבעי.

באותו זמן עצמו, תחת חיפוי הפלגות אשר מלאכ"תן תוארה כאן, טרח ועמל קצין אחר — הלא הוא האחראי להקמת המוקף, הוא יצא את המחנה מיד אחרי חילות החיפוי, בראש פלגה אשר, כפי שמלמ"דנו לקח העבר, עליוה להיות מאורגנת ארגון מדויקדק לכל פרטיה ואביזריה, ואמנם דבר זה הנו הכרח בשבילה, לפי שהעדר גם אחד מחפציה, דיו לעכב את כל המלאכה כולה, חשיבות ראשונה במעלה גודעת לפלגת החפצים המצויידיים במוטות ובתיל, ואשר תפקידם המיוחד הוא לכסות לפחות את חזית"המוקף ואת אגפיו בגדר"תיל בנוי איתן, כי אם גם יתכן

(8) "Sappers" — הכינוי הרשמי למחצה"החיל-המנדסיים.



אחד ה"סיורי"מסייעי — יחידה המסייעת מבני השבטים

שהאויב יסיכל להמריע את הפלגה הקטנה אשר ניתן להשאירה בעמדת"המוקף מעין זו, הרי יש לעשות את כל האפשר למען מנוע דבר זה, וזאת לא רק למען חסוך באנשים, כי אם גם כדי לחזק את רוח אנשי חיל"המצב, ולהקנות להם את הבטחון, שאף אם יודברו — הרי יקרה הובר רק לאחר שהאויב ישלם מחיר כה יקר באכידות עד שיהרהר היטב טרם יאמר לנסות כזאת שנית.

התיל הוא איפוא, הדבר הנדרש לפני הכל, ויש למתוח אותו על כלונסאות שנתקעו היטב, ואינך יכול לתקוע היטב כלונסאות על צלע גבעה כשזו נתונה למטר כדורים, לכן נלווים החפצים לפלגת הרגלים, כדי לעשות מלאכתם בהשכמה, במחירות וללא הפרעה, כלונסאות, פקעות של תיל, "קונצר" טיבות" של תיל, מוקשים ואת כל ענין האביזורים הדרושים, — יכול אתה, בשקט, להניח לחפצים, אך גם אנשיך אתה חייבים לעבוד, ולעבוד היטב, כך שלעת ערב כבר יהיה המוקף עומד לבטח, לרשותך צריכים לעמוד, לפחות, שקי חול, אחרים, מבושים (והללו במספר ניכר, כי אפשר ותצטרך להעתיק גושי סלע ממוקם למוקם), דקר או שנים ואנשים שאומנו בנסף"שלום בהקמת קירות"אבן, ובעבודה מאומצת ומתירה, מאחורי כולם תבוא עוד פלגה בפני עצמה, הרי היא חיל"המצב שלעתיד של עמדת



רובם של העובדים על המדרונות שלעבר האויב ומגישים בשרשרת ידיו את כל האבנים המצויות. אל בוני הקיר, ואלה — ראשית מטרתם היא להקים קיר איתן לצד החזית ולצד האגפים. מששלם הדבר מתקבצים הכל לעבר הצד המוגן של הקיר וממשיכים בעבודה, ובעוד מלאכת הבניה מתקדמת, ממלאים כמה אנשים שקי חול ומביאים אותם, מהר ככל האפשר, לתוך המוקף.



שייח הכבודה בדרכה לחזקת

מן הראוי, אולי, לחזור כאן על דברים שכבר נאמרו שעה שדובר על הקמת ביצורים מוקפים מסוג אחר, דהיינו — של אותם מוקפים, המוקפים, כאמצעי משמר וכמגן קדמי, מסביב להניית גייסות גדולה, אמנם, הספר הקבע המנחה למבצעי הספר הצפון-מערבי הוא מפורט עד מאוד בענין חיוני זה. מן הראוי רק להוסיף כאן, כי אין לשכוח לעולם להכין במוקף צוהר כלפי העורף, לצורך האיתות והקשר, לשם כך פורצים פרץ, אם אפשר צד בפנים ורחב בחוץ (למען ייראה לעין באופן בולט יותר), בקיר האחורי של המוקף, ומכוון לעבר תחנת האיתות של הנסיגה — וכל זמן שאינו נדרש למתן אותות הרי הוא מכוסה וילון, בלעדי כך אפשר כי המוקף שלך ינותק על נקלה מן העזרה שיכולה להינתן לו. אשנבירייה נמוכים מותר לעשות לכל היותר רק במקל לסיג מצודה (אם יוקמו כאלה) הנועדים למתן אש אנפית על התוקפים, ואז, כמובן, רק מן הצד המאגף, אולם אפילו אז יש באשנבירייה כאלה משום סכנה לגייסות שבמוקף, — וביחוד מחשש התגנבות, ויריה מקרוב — כי הם מקילים על האויב פגיעה באנשי המצב דרך אותם האשנבים, ועל כן לא קל ברוב המקרים, למצוא אפשרות — מבחינת פני השטח הסובב — לקבוע אשנבים כאלה בתוך המצודה, אולם אפשר לאמר, כי רימון היד כבר פותר ממילא את רוב הקשיים שהיו נתקלים בהם בעבר, שעה שצריך היה לטפל באויב המתקרב במהודק, עליכן אם רק חוכל, הימנע מאשנב היריה הנמוך.

אם האבנים מצויות בשפע, יש להניח כי הביצורים יהיו גמורים ברובם, שעה שגייסות המצב של המוקף

ממשיכים בתקיעת הכלונסאות הנוספים — פורשת חוליה אחרת את הקונצרטניה ומחברת אותה אל הכלונסאות. (10) האמור כאן הולם ודאי גם את המצבים של בית בודד מוגן, והשימוש בקיר שלו כבחוזה, אשר פורצים בה אשנבירייה.

המוקף, על כל הדרוש לו, הצידוד יערם נדבכים נדבכים נמוך יותר מן המקום שנועד להקמת המוקף והפלגה תצטרף לעובדים. בעוד הפרדים אומלים, ועומדים הבן לשעת הצורך — עד אם התקדמה העבודה עד כדי להבטיח שלא יהיה צד הכרה להסיע חזרה את כל הכבודה, יש מצבים בהם מוטב להניח להילחמם לבוא במאוחר יותר — ובמקרה זה מחזירים את הפרדים מיד לאחר שנפרק משאם.

אכן, מרובים הצרכים, ועליהם נמנים מטענם הפרטי של האנשים — כי חיל'המצב של המוקף עתיד להישאר שם כמה ימים והוא זקוק למעט גזחיות וחום מלאי של תחמושת, כמה וכמה שקי-חול וזרביים, רימונים, אקדוחי-יוקיקין, פקעת או שתיים של חוטי תיל, כמה כלונסאות נוספים לשעת צורך, מכוש ואת, ישתות תיל דק (במקרה שלאויב היתה הזדמנות להצטייד ברימונים), מזון לכמה ימים, מים ומיכלים להחזקתם (וביניהם מיכל ברונט גדול), כלי-בישול, פנס או שנים, מלאי תחבושות, כיורים לבתי-שימוש וחמרי חיטוי עבורם, ואם יש לשדרה אוהלים, — הרי גם מכסת האוהלים המגיעה לחיל' המצב, למחסה מפני שמש וגשם, בקיצור, מטען לרוב, אך כולו הכרח בל יעבור.

מיד לכשיעלה השחר ויאור כדי אפשרות ראייה ממרחק כמה מטרים, אפשר יהיה לסמן בדיוק את מקום העבודה, הואיל וציונו הכללי של המקום ודאי שנעשה כבר לפני כן, ולו אך ע"י סיור ממרחק, וכל המקרים הרי זה משובח, פן יתחילו הכדורים מתערבים במהלך הדברים, החפרים עטים על עבר דתם, כשהם מסיימים את מלאכת תקיעת הכלונסאות טרם יתחילו מנתחים את התיל, ובנותיים מתפרסים

(9) שיטה אחרת בהקמת גזריתיל היא — שאין מהכים עד גמר תקיעת הכלונסאות, אלא בעוד התוקעים





עמדת אבנים (ג'נוני) קאסטיית למרנוח נבונה בגליל



שכיל הכניסה לטעדה חסיפה (מונון בגדר אבנים

## עמדות אבנים של

מכינים את אשנבי־היריה ומתחילים בהקמת דרגות יריה להדיפת הסתערות מקרוב<sup>12</sup>. ממלאים שקי־חול חורביים והם נערכים נדבכים־נדבכים בתוך המוקף; ומשגבה המחפה דרו, כדי שאנשים תקיפ־רוח ויכלו להתחו ולהחזיק בו מעמד — מכניסים למוקף את כל הכבודה הדרושה לשהייה בו, וחילהמצב תופש את עמדותיו.

2

כל חבורה משיימה את עבודתה — עליה להס־תלק מיד: „החפרים“ — משיימו מלאכתם בבנין מכשולי התיל ובשאר עיסוקיהם; הבונים — עם גמר הקמת קירות־האבן; הפרדים ונהגיהם — מיד לכשיזכחו כי עמדת־המוקף קום תקום, ולא יצטרכו עוד להחזיר לבסיס את הכבודה שהביאו עמהם; ושאר הרגלים — מיד משהוחסן הציוד במוקף פנימה. אנשי חילהמצב כבר חולקו לעמדות האועקה שלהם. הטוחים נקבעו, הזקיפים הוצבו וחוליות המגן הופקדו לאורך הקירות. אולם כבר זמן רב לפני כן אפשר היה ודאי, מבעוד טועד, לתודיע לחילות החיפוי (ראה לעיל). כהי השעה, בה תהא מותרת להם הנסיגה, כל מיני שכלולים ושיפוצים של מלאכת הביצור יש להשאיר עד לאחר שחילות החיפוי כבר נסוגו והטרדות האויב פסקו. בה במידה שהמלא־כה שלמה כדי יכולת־מגן — שוב אין לכם כל זכות להשהות בשדה את חילות החיפוי, כי עם ערוב־היום עלול כל רגע להוסיף על אבידותיהם ועל קשייהם, וכן על כוחות האויב שבפניהם<sup>13</sup>.

12) דרגת־היריה — לפתן אש, דרך האשנבים המלוכ־נים כלפי מטה, נגד אויב מתקרב, הנמצא כבר בשטח המת של הקיר.

יגיעו עם הכבודה הנדרשת להם, גייסות אלה מצטר־פים מיד לבוני המוקפים. חשוב כאן עד מאד שמחפה־הראש יוכן כראוי ושל לא יהווה קו עליון ישר, חלק ו„גאה“ לחומה. — כזה אשר נקל יהיה להבחין בו מרחוק. מחפה־ראש שרשמו יהיה „רשלני“ — מוטב, עשוי שקי־חול — הגו דבר חיוני, כי משיש לה לעמדת המוקף מחפה כזה אין צלף האויב יודע לאן בדיוק עליו לירות, בשל טשטוש צורתם של אשנבי היריה שלך; ואם מצויים מאחורי הצלף חברים תיורים לעזרתו אש מחפה. — הרי יכולים אנשיך לטפל הן בצלף והן בתומכיו בלי שהללו ייהנו מתנאי הסתר והבחן נוחים. עליך לסלק את כל השיחים עד למרחק שלושים מטר לערך; באפלה גולה להם לשיחים להיראות כוחלים ומת־נועעים לכאן ולכאן, ואף לדבר בקולות של פתאנים, ואם לא סילקת את השיחים בעוד טועד, יתחילו זקיפך לירות במפלצות מכל הסוגים.

עכ״פ, בין במזקיפ־מחנה ובין במזקיפ־קבע של עורק־תנועה או של ספר־מוגן — אין ערך למלאי של שקי חול מוכנים, שיימצאו לרשותך מלכתחילה, למקרה שהאויב יתחיל בירות צלפים על הבונים; וכן צריכים שקי החול, בכל המצבים, להוות את השכבה העליונה של הקיר כדי למנוע נתוי כדורים, גם בלי שנחזור ונציין כי נקל להשתמש בהם להתקנת אשנבי־היריה ומחפה־הראש.

לא־ט־לאט עולה הקיר עליה וגבוה; אם יש צורך, מוקם והולך באמצע המוקף גם קיר־חיץ פנימי<sup>14</sup> להקטנת אפשרות הפגיעה באש מן האגף, מן הגבעות. החפרים משלימים את מלאכת הגידור בתיל מסביב את הקירות משלימים מלמעלה בשקי־חול.



שדה באש של אשכול. אחת העמדות. על פני ואדי סודי

המבוא לעמדה. שים לב לגובה מחפר הראש

## גייסות קאוקזי בגליל

כאש ובהסתערות ישירה. חוטי-התיל והרימונים יהיו לך לעזר רב במצבים כאלה; אך אם יקרה ויחדרו דרך התיל, ויגיעו עד לקירות — עליך להשתמש בדרגי-היריה שלך ולהפיל את המתקופים ביריות מטווח קרוב. אולם רק כשהיו קרובים באמת, שאז אש החיפוי שלהם מוכרחה להיפסק — ואז תמצא, כי הגם שאנשי השבטים מצטיינים בוינוקי הסתערות, הרי משמגיעים הדברים להאבקות והרג מטווח מגע, שוב אינם עזי-פגיעה כל-כך. לי ידוע רק טקרה אחד שמזקף מוקף חומה, שהחויקו בו אנשים תקיפי-רוח, מוגר בזניקות הסתערות כזאת. — והדבר אמנם אירע בשל מחפר-ראש לקוי, המזקף של מנדנה אמנם נכבש בהסתערות בשנת 1919; אך למן הרגע שנחרג שם קצין המזקף נעדר בו התנאי של „אנשים תקיפי-רוח“, ואילו עמידתו של המזקף ליד ברונד, ביוני 1917, אשר לו היה סיוע של כוחות מתפוס, מוכיחה עד היכן מגעת יכולתם של אנשים הנכונים לעמוד בקרב עד הסוף.

יהא ברור לך מראש שחילות החיפוי אמנם יסוגו מיד לכש דעו שהנכם מוכנים; ועתה מגיעה שעתו של חלק נכבד מאוד בעבודת היום: עליך להיות מוכן לפתוח באש, כבדה ותכליתית, על כל נקודה שהאויב המתנכל עשוי להופיע בה, ולהפקיד את אגשיך על חומות המוקף, כשמשפר אנשים, מצויידים במשקפות, דרוכים וצופים להבחין בהופעות אויב, ככל שאשכם תהיה עתה תכליתית יותר, כן יפחה הסיכוי שיטרידוכם לאחר שהסתלקו יתר החילות, וכן תגדל עזרתכם לאנשם אשר טרחו והתמידו במשך יום טייגע לאפשר לכם לעשות עבודתכם במידת בטחון.

חילות-החיפוי הולכים להם כשהם עוברים על פניך בקוי מערך הבאם בזה אחר זה; ניתן לשר שגם הגויב — חוץ מאי אלו צלפים — יסתלק לאחר מספר זניקות-הסתערות ראשונות, ועכשיו נותרת בחברת עצמך והלילה, עתה העת לעין פקוזה וצופיה כלפי חוץ; התגלות כלשהי מעל לביצור אסורה, אך עם זאת תיעשה עבודה שקודה להשלמת הביצורים ושיפורם, ביחוד אמונים הדברים במחפרי-הראש. בלעדיו, תמיד קיים החשש כי אנשיך לא יוכלו להרים ראש בשל אש מדויקת הבאה ממרחק כמה מאות יארדים — בעוד אנשי אויב אחרים מתקרבים בוהי לה, תחת חיפוי היריות הללו, ומתקיפים אתכם

13 כאן, שוב, התמונה היא זו של גייס סודי, התוקע את יתדו בשטרי הפקר, ושל אינסטרטיות שבטיות כפריות המתכנסות, במשך היום, סבל הסביבה ומתכוננות להקף, לקראת החשיכה, את חיל החיפוי המסתלק ואת המזקף הנשאר כשטח, מאלוהם ברורים ההבדלים — מבחינת טיב המותות שמכל צד, אוסי האוכלוסיה, הכפרים או הסביבה, האויבת כזוה — לגבי התנאים הסודרים בתחומי ארץ-ישראל ובמבוכותיה.

את פקודיך אתה מארגן בדרך הרגילה: שליש — כמזקף בפנים העמדה (שהוא גם המציב את הזקופים, לפחות זקף אחד לכל צד של העמדה) והיתר מי לעבודה ומי למנוחה; הכל ישנים בסמוך לקירות<sup>14</sup> ואתה עצמך שוכב למרגלות זקף באותו צד של העמדה ממנו עלולה ביותר לבוא פגיעת האויב. מלאי התחמושת יהיה ערוך להגשה מזורה, וכן — שקי החול הממולאים; הטיס — מוגנים יפה, הכניסה למזקף נסתמת ע"י מחסום אבנים זכני, או ע"י גדר

14 במלחמה הבריטית-האפגנית השלישית.  
15 ולא במרכז המזקף, בכדי להמנע מפגיעות צלפים



מסלטת. נקבע קשר האיתות עם המחנה — או עם אותו מוקף־הבינים, הגדול, המחבר, שבין המחנה לקרי המוקפים החיצוניים — כשצורת־איתות מחופה (ראה לעיל) מוכן לשעת־חירום, ומוקם המגע עם המוקפים האחרים, אלה שמימין ומשמאל וכן עם זה שמעבר לעמק, על הרכס שממול.

הימנע מיריות בהלה במשך הלילה, פנס השמלי מועיל לבדיקתה. מוזמן לזמן, של הגורת התיל, בלי אותה השפעה מדאיגה שיש לויקוק־תאורה על המוקפים האחרים. ואם יכול אתה להרוג נמר לאור פנס השמלי, הרי אין ספק שאכן תוכל גם להפיל אדם בדרך לאותו אור. אולם עוד בטרם ישכבו אנשיך לישון, הזהר הזהירם שכל אלה הנמצאים במחנה זקוקים למנוחה, כי תפקידך אתה הוא לסייע בידיהם לזכות במנוחה־מעט זו — וכי עצבנות של זקופים, ושיגור של רימונים וויקוקן ללא אבחנה, אינם נראים לך. באותו זמן עצמו פקוד על הזקופים להקטיב יותר מאשר לצפות, ומשיקלטו אף צליל קל שבקלים של אבן מוזות — מיד לפעול, כי אחת התחבולות החביבות על אנשי השבטים הללו היא להתקרב בזחילה עד לעמדה ולעקור ממקומה אבן חשובה בקיר, דבר המפיל תוך רעש את תל־המגן כולו — והתתקפה נערכת אז על רקע של מבוכה בפנים העמדה. הצו הוא: להיות ערים אך לא מעורבבים; אחרת איבד המוקף את מחצית תכליתו. אלה שהיו אתי ליד דקה בשנת 1919 אפשר שזוכרים אותו ליל הפרעות איומות. כשמוקף על הרכס שממערב הציג לפנינו מחזה טמש של זיקוקין די־גור, שנמשך טשעה 10 בלילה עד ל־3 לפנות בוקר — רק כדי לגלות עם שחר ששום אויב לא יכול היה להתקרב אליו יותר מאשר למרחק 200 יארד לכל היותר. חישוב מהיר הראה, כי באותו לילה בזבו הקצק הצעיר של המוקף ביריות לחלל העולם סכום שהיה שווה לכל ההוצאות שהושקעו בהכשרתו הצבאית. אכן, קשה להונצל מכון דא, יכול אני רק ליעץ, כי תקדים ככל האפשר ותצא לציד לילה, בעבי יער, אחרי נמר או ברדלס — למען תלמד כיצד ליחס לצלילי לילה ולמראותיו את ערכם ומשמעותם האמיתיים.<sup>16</sup>

16) העצה היעוצה כאן ע"י גנ' סקין איננה דבר יוצא דופן, כי אם נהג־הקבע של כלל הקצינים אשר שירתו בבייסות הספר, להם נועד הספר. אין ספק, כי היה בו בציוד מסוג זה כדי לטפה כמה תכונות והרגלים רבי חשיבות — וצבאות אשר אין לשכבת קציניהם אפשרויות של התנסות מעין זו ייטבו לעשות במקטם, ימצאם תחלישים מה־אימים.

על כל פנים, „ספר הקבע המנחה למבצעי הספר הצפון־מערבי“ מביא עצות נבונות בנידון זה. אל לך לשגר אל על זיקוק־תאורה בטרם ניתן לך יסוד של ממש לחשוד בנוכחותו של אויב בקירבה מקום — ובטרם עשית את הסידורים הנחוצים למען פתוח עליו אם כדבעי משיאר הזיקוק, אמנם, אפילו אז תיתכנה שגגות: כפי שקרה לאותם בני מחרטה מיחידה טובה אחת, אשר אורו נכבד חלצים והטיוח אשם על פני אותו גוף אשר ניסה לפרוץ לו דרך בתוך מכשול התיל שלהם. השבח לאל, כי היה זה רק חמור: לו היתה זאת פרה, אלהים בלבד הוא הוודע מה נאלצים היו לעשות למען כפר על עוונם.<sup>17</sup>

בדברנו בענין זה של רחשי־לילה סביב מוקפים, יצוין כי גבעות בעלות מבנה גיאולוגי מגוון עשויות „לפלוט“ אבנים בשעת גשם ולגרום ע"י כך לבהלה. לאחר שהבקענו מעבר דרך מיצר ברארי טאנגי, גרם מטר העזו שירד להרבה תופעות כאלה. ואם כי היום שלאחר אותו קרב היה יום שקט, הרי הלילה הביא עמו גשם ומפולות קלות בצלעי הגבעות, ואלה הרבו למתוח את עצבי הזקופים ואת משמרות תחום־המחנה, אף כי אותם הגייסות היו רבי נסיון. הרעש העמידם במבחן לא קל והבזבו בויקוקן וברימונים היה מצער — ואגב, מכשולי התיל, אי אפשר שיהיו נרחבים עד כדי לעצור את האויב בעודו מחזק לטוח הטלה רימון: — עצם משקלה של גדר־תיל העשויה להספיק כדי הצבתה ברדיוס של 25 יארד מן העמדה היה חורג מאפשרויות טלמול החמרים הדרושים לכך. אך גם התיל הקרוב ישמור עליכם בפני אנשים המנסים להתגנב אליכם ולמוטט את הקיר, וכן בפני הסתערות מקרוב, ואשר להבטחה מפני הרמן, צריך יהיה להסתפק בסוכך העשוי רשת תיל, בבוקר, טרם שחר, ערוך את אנשי המוקף במצב „הכף“ ושוב תעשה כן לפני שמי שהוא יוצא מן המוקף, דבר זה — יציאת אנשים מתחום המוקף — מוכרה לקרות, כי אינך יכול להיות נתון כל הזמן, מבלי הרף, כבתמגר, והלא נחוצים גם בתי־שימוש לשעות היום: — בדרך כלל יהיה מן החכמה להקים לכך „סגור“ קטן ולהשתמש בכיורי ב"ט. מערכה מסודרת היטב של מוקפי־קבע תבוא בחשבון גם ביקורים, בימים בהם מגיעה שיורה, של עובדי

17) בני שבט מחרטה, סטובי האיילים שביחידות היילי דום של צבא הודו, הברוטי בשעתו, רואים — ככל בני הדת הברהמנית — את הפרה כיצור קדוש, ואת הריגתה כפגיעה בקודש.

יכולים אנשי המצב שלך לרדת בקבוצות קטנות אל הנחל או המעין לרחוק, ובכלל — להיגפש, — בעוד הנותרים במוקף ישארו דרוכים על המשמר, כשהם בוחנים את הגבעות לא רק לעבר חזית עמדתם ואגפיה אלא לכיוון אשר ממנו עלול האויב לאיים על איזה חלק שהוא כן המערך.

אפשר ויהיה רצוי, או אפילו נחוץ, שהמוקף שלך יצפה גם אל קטעים שבמרחק די ניכר: במקרה זה יש לשגר מוקף יום קדמוני, אלא שבשעת צאתו, זכור לנקוט בכל אמצעי הזהירות — אחרת יתכן וישנה אצלך סיפור המעשה במוקף על גנה טרזי, ואף רב יהיה הסיכוי כי אכן ישנה...

אם כי אפשר ואשעמם אתכם, הרי לכם סיפור זה — הוא מסוג הדברים העלולים להתרחש במלחמת-הספר הזעירה.

בשנת 1919, במלחמת אפגניסתאן השלישית, החזיק מוקף בן 60 איש בגבעה, הנשקפת, ממרחק מה, על פני הנהר טרזי והמבטיחה כבדת דרך הגונה בסמוך לעיירה מירנשאח, מדי בוקר היה על המוקף לשגר משמרי יום, בעצמת 10 רובים כדי להחזיק בגבנון קרקע במרחק של 80 מטר לערך, הנשקף על פני רדיד<sup>18</sup> צדדי בין אותו גבנון לבין המוקף הראשי השתרעה גם חלקה של שטח מת; ועל כן, מדי בוקר, היה המוקף כולו מתיצב „הכן“ בתוך „הסגור“ שלו בכדי לחפות על תנועתה של הפלגה הנשלחת למשמרי היום שלה. נקפו ימים על ימים, שקטים ומשעממים עד מות; וההתייבות „הכן“ נחפכה לחובה נמאסת הוולכת — ואח"כ לחובה שמזניחים אותה, במקום בו היו שלר שים רובים, או יותר מזה, ציפים מעל פני הגבנון, היה עתה זקיף מיושן עוקב בעינים אדישות אחר הפלגה היוצאת, והנה, בוקר אחד, כשהגיעה פלגת היום אל השטח המת, היא הוכרעה כולה — שעה שמכת אש אחרת שטפה את הסגור ובמשך 10 דקות החזיקה את אנשיו במצב של יריה ללא אפשרות כיוון או רציפות אש; בזמן זה זנקה תבורה מאנשי האויב אל תוך השטח המת, חטפה את הרובים של פלגת היום ואת רוב תחמושתה, והסתלקה לה, האש נחלשה ואח"כ פסקה לגמרי, אנשי המוקף יצאו החוצה וכל מה שיכלו לגלות הוא שהאויב כבר נמצא במרחק כמה מאות מטרים ועשרה מהבדריהם מוטלים הרגום.

(18) ואדי צר ותלול.



זקיף — (מימין ילידים) בהיט — מתנהג לשם קשר עם מוקף טוור

נקוון וניקוי בתרישימוש, — ממש כהבאת מלאי המים והמזון והבאת תחמושת, משנו תידרש. באותן הזדמנויות יגיעו ודאי גם הטכתבים, דברי המותרות הקטנים וכל דבר אשר יכול להידרש — וכן יבקרשם ודאי מסקי הפלוגה שלכם, המגיע ממאורתו שבמוקף הביניים הגדול כדי לראות אם מוקפיו השונים מרוצים ומנהלים היטב ואם מקוים בהם כל הדרוש למען בטחונם.

ביקורים אלה נערכים, כאמור, בימי בוא השיירה, שעה שמשמרות הלוחי של השיירה משמשים תגבורת למערך המוקפים<sup>19</sup>; ובימים כאלה, אם שורר שקט,

(18) במקור נאמר קו (line) כאשר הכוונה היתה בראש וראשונה למקצי דרכים, המבטיחים עורקי תנועה במצבים אחרים וביחוד באזורי שטר הרריים. ימצאו משלטי המוקפים ערוכים גם לעומק, כשהם מסייעים זה לזה באש ומשלטי קו אחד סותמים את פריצות הקו האחר.



עד כאן, כפי שהנך רואה, צוינה רק מלאכת המוקף, שנעשתה רמיה, שנתנה הודמנות לאויב, אשר אמנם נאחו בה, כן — אולם הבה ונבחן את הענין גם מצדו של האויב, חמשה ימים לפני ההתנפלות הגיעה קבוצה של, בערך, 40 בני מחסוד אל המערות הנמצאות כ־15 ק"מ מדרום למוקף, מן העבר השני של הנהר טוצ'י, ברור כי היתה להם ידיעה קודמת על השטח ומושבגמה על הרגליו של המוקף; וכבר בלילה הראשון תפסו את הגבנון והתבוננו למעשה, אח"כ, בסמוך לתצות, נפל כוכב מכיוון ביש"מול; וסימן רע זה גרם לנסיגה בחשאי, בלילה השני נאה הנהר טוצ'י, והם לא יכלו לתצותו, בלילה שלאחר זאת כמעט והגיעו לגבעה — כאשר הכלבים בכפר שעל פניו עברו, החלו נובחים, חבורת הפשיטה סבורה היתה כי יתכן ונביחות אלו עוררו את המוקף; ועל כן הם חזרו על עקבם לאורך כל אותם הקילומטרים עד למאורתם. בלילה הבא הלך הכל למישרין והם נערכו בעמדתם, שעות הלילה חלפו והלכו ובחור בלתי זור אחד קם והטיל את מימיו, וקני החבורה מיד החליטו בדעתם כי הצליל ודאי שנישא ע"י הרוח אל המוקף; ושוב החלה הצעידה חזרה אל המערות, בלילה החמישי הלך הכל למישרין; ובהיות וכל אדם נשא עמו קנה של "תמר-גנסי" אשר דרכו יוכל לכוון את מימיו, הם מצעו מהשמיע רחש מים רבים ועם שחר באו על גמולם: פלגת-היום יצאה לדרכה, נכנסה אל תחום השטח המת — ואנשיה נזרו מיד ע"י חלק מן הכנופיה, כששאר אנשיה מדכאים את המוקף, כפי שכבר תואר לעיל, אם הסה"כ הנ"ל אינו מעיד על כשרון של סבלנות, הרי אינני יודע מה עוד דרוש בכדי להעיד על סגולה זו; והריני קד קידה בפני חבורת פושטים זו, הם היו ראויים למה שזכו בו.

ועתה, הלא תרצו לדעת כיצד עליכם לטפל (בין שאתם במוקף, ובין במסע, או בתפקידי-הבטחה למסע) בסכנה זו הנובעת מ"כשרון סבלנות" מצד האויב, הפתרון — לעולם לא להתרשל באף אחד מאמצעי הזהירות — הריהו מחזור מאליו, וקל לנסח: אולם קשה, עד לטירוף, לקיימו — כי אין זה מעשה טבעי להחזיק את העצבים ואת דמיון האדם מתוחים ודרוכים בהתמדה, כאשר למראית עין אין לך דבר שיצדיק זאת, אכן, זוהי הצרה: — אם אחר יום, בין שאתה עוסק במשמר מסע-הכבוד או בליווי השירה, או בתפקידי חיפוי או פטרול, או בכל אחת מן החובות אשר בשעת מלואן עלול קצין צעיר להמצא במצב שבו הוא פועל על אחריותו הוא — אינך רואה

דבר זולת גבעות חשופות או סלעים, או שיחים, שקטים ודוממים כבדומית בית-קברות: ואינך חש בכל דבר אחר זולת בהליכה בשביל המייגע, שבמדרון הגבעה שעליו תשרך את דרכך, הרי שמאמץ גדול של רצון נדרש בשביל להחזיק את עצמך ואת אנשיך צרים; אולם אם לא תהיו צרים, הרי כל כמה שאותם מדרוני הגבעות היו ריקים ברגע מסוים — אפשר וכעבור רגע תיאלץ לפרוע את הקנס על חוסר העירות, כי זכור תזכור: האויב תמיד מצוי ומצפה לרגע בו תכשל בשגיאה, אין אני אומר כי כל שגיאה עונשה בצדה, אבל אומר כי אף שיכול אתה לעשות שגיאה בלי לשלם על כך — ואם בר"מזל אתה, אף פעמיים או שלוש — הרי כל אותו זמן מתייחסות אליך עינים בלתי נראות כאל מי שעלול לאתרע להן הודמנות: ולא יאריך הזמן עד אשר תחוש זאת מבשרך, ונהפוך הוא, — כל מה שיבחינו בעירותך ובדריכותך — כן יתנו אל דעתם כי אין להתל בגדורך.

זאת לזכור: אין מערכת-ההבטחה של מוקפי-קבע שלמה, ואיננה מובטחת עצ"מ, כל זמן שאינה מלווה גם באמצעי סיוע, משמר והבטחה ניידיים ובשורה של תחבולות מארב והפתעה נגד האויב, למען לא יוכל הוא עצמו להיות נתון בהרגשת בטחון, והרי כמה ציונים לתוספת הכרחיות אלו למערכת מוקפי-ההבטחה.

כדי לאפשר חופש-תנועה לפטרולים באחת מאותן הגזרות של דרך טוצ'י, שהופקדה עליהן שמירת-קבע, למנוע את הסיכון לפטרולים חלשים, היוצאים מתוך מוקפים; וכדי ליתן לפטרולים כאלה סיכוי לעשות מעשי-אפתעה ולשנות בכל יום את אורח מסעם — החלו בשיטה שכוננה בשם, המחלקה המרחפת", אכן, הייתה זו כינוי משונה במקצת, אך הוא הצליח לתאר את הענין יותר מכל השמות האחרים, מחלקה מצוידת ציוד קל נעה לה כחפצה אילך ואילך באגפי הדרך, בין המוקפים הקבועים; ברדת הלילה היתה לנה באחד המוקפים שהתאימו לכך ועם שחר היתה מחדשת את פעולתה; ומזמן לזמן היתה חוזרת לאחד המחנות הראשיים, לטמ מנוחה, העקרון המדריך היה, שאסור לה למחלקה לשנות במקף אחד שני לילות רצופים, שיטה זו הצליחה ביותר עד שקרה וסטו מעקרון זה, ומטעם זה או אחר, בילתה מחלקה שלושה לילות רצופים



שה את החילול היורדים על פני השלוחות, לימינם או לשמאלם.

במוקף אחד. למעשה, חדלה המחלקה המרחפת לרחה, ומאליו יובן כי האויב הרגיש בכך וסופו של דבר היה כי הוא חדלה להתקיים בכלל.

המחלקה המרחפת הקשורה בכל הענין של הגנת קווי התחבורה, היא היא המלאכה לקצץ הצעיר. בתנאי של ניהוג נכון יכולה תבורה כזאת לזכות.

מובן, שבליה הראשון לא קרה כלום. אך כשתורה המחלקה למוקף לזון בו לילה שני, זקפו צופי האויב את אזניהם — ולא לשוא, כי כשיצא

## מה התורה הזאת לנו?

לקחם של אחרים — שני ציוויים כרוכים בו: א. להכיר; ב. לדעת כיצד להשתמש בו בהתאם לתנאיו. אנו אין ארץ ישראל כחבל ואזריסתאן. ואין התושבים הערביים בגדר מהדורה שניה של שבטי האפרזים או המחסורים. בין השאר היא נבדלת ממנו בכך שגבולותיה של מדינת ישראל קרובים יותר למרכזיה. רצועות בטחון, שבין צומתי הישוב ועורקו לבין שכני הארבים לו — צרים יותר, ועל כן חייבת מערכת ההבטחה להיות נוקשה יותר וצמודה יותר אל החוסהמגן הנתון. ברם, עצם ההכרח בשרשרת מוקפים קבועים (משלטים, בשפת הדיבור שנתקבלה אצלנו) — קיים אצלנו וביחוד, למשל, בשטחים כגבול הגליל הלבנון או גם בכל שרשרת גבעות אשר תצטרך לשמש כמעצור ראשון לכל איום העלול להופיע על אזורי החוף שלנו ממרכזו של המשולש, או על ארץ השפלה שבמבואות הרי יהודה, וכן באפסי הפרוזדור לירושלים. ודאי שמצודות בנויות תופענה כחלק מחוליות שרשרת מגן ארוכות אלו, אך גם לשם ההשלמות ההכרחיות שבחוליות הביניים, וגם לקראת הצרכים של תפיסתם מחדש של שטחים ותחומים, במקרה של מלחמה מתודשת — הכרח הוא כי צבאנו יסגל לעצמו בשלמות את תורת המוקף המקוים בכוח עצמו ומוחזק אף בתנאי בידוד יחסי.

נסוון משלטי, מצודת אוסישקיך ומנרה, מנרה ובירנה, הגלבע, פתחי ואדיערה, מודיעין וסביבות ירושלים — הוא המחייב את סיגולה המהיר של תורת מעשה זו, את השרשתה ואת ההקפדה המתמדת בכלליה וחובותיה.

טיב האויב שונה אצלנו, לא במעט, מזה של הפתאנים. מצד אחד הרי הכפרי, — ואף הברוי — של ארץ ישראל וסוריה, נופל בהרבה מן הוויר והאפרזי באשר לתנופה, עוז, כשרון טקטי והתמדה, ורק את הדרוזים ניתן, אולי, להשוות עמם. ואלו, מן הצד השני, אנו עומדים עתה, לרוב, אל מול צבאות סדירים או מעין סדירים, המצוידים במל"שק ומכשירים אשר איש ההרים האפגני אף לא חלם אודותם, ועם זאת, כל כללי הזוויות שנתגבשו ונשתרשו בצבא הספר של הודו חלים כחובה גם עלינו, כי לעולם אין לדעת עד כמה עלול האויב להתחסן, ללמוד מנסיונו, להוסיף עוז וערמה — ודוקא בהשפעת מכותינו אנו, אכן, ענין עמדות המוקפים יחייב, ודאי, כמה שינויים וסיגולים בשל אפשרות אש מרגמות וארטילריה עליון, אך בשטחים טלעיים יש ויהיה זה הכרח לקיים עמדות שבעיקרן אינן חפורות לעומק כי אם בנויות אבנים, וזאת — על אף הליקויים הברורים שבהן. ושוב, עיקר הציווי: העתקה מאובנת של הלקח המוגש — לאו דוקא, אך חובת לימודו וסיגולו ככל האפשר — ודאי וודאי.

במידה רבה, באותו יתרון האפתעה אשר בלעדיו נהנה ממנו בעיקר האויב, אין לך דבר השגוא על אנטיהשביטים יותר מהצלחת זולתם להתגב ולבוא בעורפם; והרי תבורת אנשים, שהיא קלת ציוד ומתאימה לכך בגודלה, תוכל לעשות דבר זה — אמנם, לא בקלות — כשחזיתה ועורפה ואש מאגפיה מחופים על ידי מוקפי הקבע, ועל ידי כך

הפטרול בבוקר הרביעי וירד לו בנעו במדרונים — שנראה היה כי הובטחו כיוואו. — כולם בשדה הראיה של המוקפים שמעבר לעמק, על פני שתי שלוחות סמוכות, והכל ככתוב בספריהמופת לטלאכות מסוג זה — הושמד כליל, בשטח שהיה כתי לגבי המוקף שאך זה עובו. הוא הושמד ע"י שתי הבורות סאנטיהשביטים, שכל אחת מהן אוגפת בא



היא נעה חפסית בינות לגבעות. בתחום סיועם של המזקפים הנ"ל, אבל אסור להחלקה המרחפת להתרשל כלשהוא בביצוע התנועות עצמן, אלא אם כן לנה החבורה בכל ערב במקום אחר, וכן יכולה היא לצאת ולנוע בחשכה אל אחת הנקודות שיש להן צד של יתרון בשביל מטרותיה, מתוך תקווה שעם שחר תגלה כנופיות, אשר גם הן סמכו על החשכה בחפצן להגיע בסתר אל הנקודה שבחרו לעצמן לשם עריכת מארב<sup>20</sup>. תנועה כזאת בדין הוא לעשותה בשעות המוקדמות — זמן מה לאחר הצות — היא צריכה להיות קצרה; כי אין טעם לערוך סיווריסטרול בחשכה, — אלא אם כן מבוזעים הם מתוך אינוע. אכן, דבר זה מוזר למשמע אוון, אך אמת בו.

אחת הדרכים הטובות לתת אימה בלב אנשי השבטים היא רביצת-מארב לצלפים, עם רדת החשכה במרחק מעמדותינו. הדגש הוא על "רביצה" כי ע"י סיוור בפטרולים לא יושג בספר שום דבר בלילה<sup>21</sup>. התנועה עשויה לקלקל את הכל, לכן בעמדך לערוך "צ'אפר" (מארב) לילי כהלכה, הקדם להיכנס בו הסתתר כבר משעות אחר-צ המוקדמות, כדרך שהיית עושה אילו ארבת לנמר, לפי שלעולם אי-אחה יכול לשער היכן יכול הנמר-האדם לצפות לך, על כן בלבד עליו את דעתו כדרך שאתה עושה לנמר: יהיו האנשים מחלכים להם באורח טבעי בסביבות המקום, ולאחר זמן יסתלקו משם כאילו לא אירע כלום, וישאירוך עם אנשיך ופקודכם בידי הלילה המזל, או בדרך אחרת, אם קרוב המקום, צא לשב לאחר חשכה, התכנס בו וארוב, אך חלילה לך לעשות מעשי ההבל של "גינובי-האויב בלילה, כי האדם שינוע יכרה על ידי כך על כציאותו שם: יהרי לשם הצלחת הענין האי שהאויב יקרב אליהם. כך אולי ילכד בפח אגבי-אורחא, בהחליך לעסוק במלאכה לילה זאת עיסוק של כובד-ראש, ואין לכם אות-ימס" כם קבוע — חייב אתה לקבוע לך איזה סימן-היכר, יפות לכך טפחות קלות על התחמושת, על צקלון-הצד או הכיסים (אם הוסרו הצקלונים) ופעם בפעם אפשר לצרפן בצירופים שונים, קתות הרובים אינן יפות ביותר לענין זה, שהרי גם לאויב יש קתות

להגן" עליהן, אך העיקר הוא שיהא לך סימן-היכר, סימן כזה עשוי לפטרך מהרבה דפיקות-לב של היסוס וגם למנוע מקרי אסון אפשריים.

ועוד דבר נכבד, שעליכם לזכרו שעה שנעשים הסידורים עם אנשיכם לקראת מסע מעין זה: אסור שמישהו — פרט לאנשים אשר על פרדי-המזון והכבודה שלכם, אתה וסגנך — ידע, בטרם תצאי למקום חנית הלילה שלכם — באיזה מקום מתעתדים אתם לתקוע יחד בערב ההוא, כי עוף השמים יכיר להוליך את הקול, ואשר לנוהג הטקטי שלכם במשך היום, הרי המצוה היא — סירות ערניות, השגחה מתמדת, אם במשקפת ואם בעיני שתכלנים מומחים, על פני השטחים שיש לחצותם, ומעל לכל — תנועה המחופה ע"י כוננות-אש מתמדת, הן של המזקפים הסמוכים והן של אנשי-הבר-פקודיך אתה.

ועתה, לאחר שנדדנו על פני עניינים שבמארב ובתחבולת מארב — שלנו ושל האויב — עלינו לחזור אל היות היום-יום של אותו מוקף-קבע מבודד אשר למען בטחוננו יש הכרח גם בכל אלה, המזקף עודו שם בינתים: על הקירות והחפירה לעומק, על אנשי חיל-המצב ועל הדאגה המתמדת למנוע מה-אויב הודמנויות לפגיעה ולהסתערות, גם דאגתך ל"קטנות" שבחי המזקף — אף היא בין התנאים שיבטיחו כי אנשיך ישובו ויצטרפו ליחידתם שלמים, ובמנין נ"ל, לאחר מלאם את משימתם בו.

בישול המזון, קבלת אמבטאות שמש, פלוי כינים, הכלל — כל דבר שאפשר לעשותו בסמוך לעמדת-המזקף, צריך שיעשה לרגלי הקיר האחורי שלה, ויש צורך בשלוות-קיר אגפיות חיצוניות קטנות למען הגן על האנשים העוסקים באלה, כי אפשר שיעברו ימים על ימים בלא כל פגע — והנה ביום בהיר אחד, איזה בכור-שטן חורש מזימות יטיח את אשו לעבר המטבח שלך, שהוא מטרה שקר להבחין בה וקל לטווח אליה — ואחד או יותר, מאנשיך, "הולכים" — דבר שיכולת למנוע אותו במחיר עבודה לא רבה.

קצין קשיש כי יבקר במזקף, הרי אם בעל נסיון הוא, יקבע דעתו על היחידה יותר לפי אופן ביצועה את המוטל עליה שעה שהיא מופרשת לעמדה מבודדת ומרוחקת כזאת, מאשר לפי הופעתה במסדרים וטכסים: שגרת יומיום של מקפיר-קבע

(20) כל אלה הם דברים העשויים להזכיר ללא-מעשים בארץ את דרכי פעולתו של א. צ' ויגניש בשנות 1937-1938.

(21) אכן, בענין זה מחלוקת הדעות, והוא תלוי גם בתנאי הסביבה ואופי האויב, והנני סקן אף הוא, בדברו על "המחלקה המרחפת", עומד על האפשרויות לתנועה בלילה, העשויות להועיל הרבה.

הדברים הללו במוקף שלך.

וכל הדברים הללו אמנם נחוצים הם; כי ימים רצופים של שהיה באותו משכן צר שבמוקף סופם שר היו משעממים עד מות, ואפשר גם מזיקים לבריאות אם לא יתעורר כך ענין מיוחד בחיים, ומשך תחיל להתרשל באותם הדברים ובדאגה לאנשיך, — סופך כי גם אתה גם אנשיך תהפכו למרושלים גם בדברים אחרים — ואז בוא תבוא שעת הכושר שלה מצפה אחת־פתאן.

וזו משמעותה של שיטת מוקפ־הקבע: — מעשי קרב דרוכים, עבודה קשה, ימים על ימים של תצפית משעממת, אך חיונית, ע"י עשרות פלגות קטנות המפוזרות לאורך קר־תחבורה או ספר, אך אלהים היודע ועד כמה עמל וכמה קרבנות חוסכת שיטה זו.

תיארתיה וסיפורתי אודותיה ככל אשר יכולתי.

מגלה את נקודות התורפה של בטליון רע ביתר מהירות מכל מצב אחר שאני מכיר, תמיד נתגתה לתפש אחר סימניו החיצוניים של מוקף טוב: זקיפים ערים, רצפה נקיה, מיושרת מדבעי, ציוד התלוי למשעי על יתדות שתקעום בין האבנים, התחמושת ומנות־המוון ערוכים ברוב סדר נדבכים נדבכים, מיכל המים מוצב בגובה מספיק מעל לאדמה, ללא דלף היוצר שלוליות ומושך זבובים, כלי המצע הוצאו לאיורור, מקום הביטול מטואטא, האשפה שרופה או נשרפת, גדר התיל נקיה מניירות, מטליות משומנות וכל שאר ירקות הגלויים לחיי צבא; התעסקות כל שהוא בשביל האנשים, יומן המוקף מנוהל כדרוש, שטח שנוקה לפרוש עליו ירועות קרקע לאיתות למטוסים, וכן — והוא הוא חותם יחידה הגאה על הישגיה — איזה קישוט־מעט בדמות איזה סמל העשוי חלוקו אבנים, דגם של הגדוד או משהו בדומה לזה, מובטחני שאמצא כל

#### • מדרון־נבעה ממוסה סדריות מנגיז המרכזי •



— היכן הן כאן שתי עמדות־האבנים ועמדות־  
תצפית בצדן, ממערב הביצורים של חיל־קאוקג'יז?





## הצלפים בקרב

(מרשימותיו של צלף)

ואם יהיה צורך במילואים לכיתת הצלפים — ישמשו הם כעתודה.

20 המועמדים נמסרו לסמל הצלפים גדעון, שבעזרת יתר הצלפים ערך מטוח ב"100 יארד כשהאנשים יורים בתנאי יריה טובים ביותר — מטצב טכיבה עם משען, ברובים שהיו רגילים בהם. הם ירו מהרובה הציכי שידוע היה לגדעון שאפשר לצפות ממנו, בטווח זה, למקבץ של 4", את התחמושת מיון גדעון עצמו, כשהוא מקפיד שכל הכדורים יהיו מאותו הסוג ומאותה שנת הייצור. הוא ציזה על הרב"טוראי אורי ליטול מברג ולבדוק אם כל הברגים של הרובים מברגים היטב, ואמנם, היתה לו סיבה לכך: — ברבים מהרובים היו הברגים רפויים, והמנגנון עם הקנה נעו חפשית בתוך המעצה.

היריות בוצעו בקצב אטי וגדעון החליט בלבו שהמועמדים, שיצליחו להשיג מקבץ של 6", ולו ע"י 4 מתוך חמשת הכדורים, ואפילו רק במקבץ אחד מתוך השנים, יובאו בחשבון למבחנים האחרים נוסף ליריה.

התוצאות היו משיבעות רצון, 7 מתוך ה"20 הראו יכולת מקבץ טובה, וביניהם שנים שמקבצם, בטווח זה, היה של 3 אינצט, את יתר הבהורים שלה גדעון חזרה ליחידותיהם, אעפ"י שלכמה מהם היה צר על כך.

מה הגיע הפעם את המגיד לעשות פעולה כה יסודית להגדלת מספר הצלפים בגדוד? — להלן סיפורו של מפקד פלוגה ב', לאחר הקרב המפורסם על המשלט 449 שעבר פעמים מיד אל יד עד שנכבש לבסוף, למרות אש האויב, על ידי פלוגה ב' שהתבססה בו והניסה את האויב למרחק של 1000 מטר. אעפ"י שהאויב ניסה להתבסס במשלט 432 שנמצא במרחק של כ"500 מטר בלבד מעמדותינו, אך הונס משם תוך אבידות שנגרמו לו ע"י צלפינו, שעשו את הטלאכה העיקרית בכל המערכה הארוכה והקשה הזו.

זהו דבר הסיפור של מפקד הפלוגה: בעת שהחלפתי את פלוגה א', שנמצאה לפני במשלט, הכנסתי

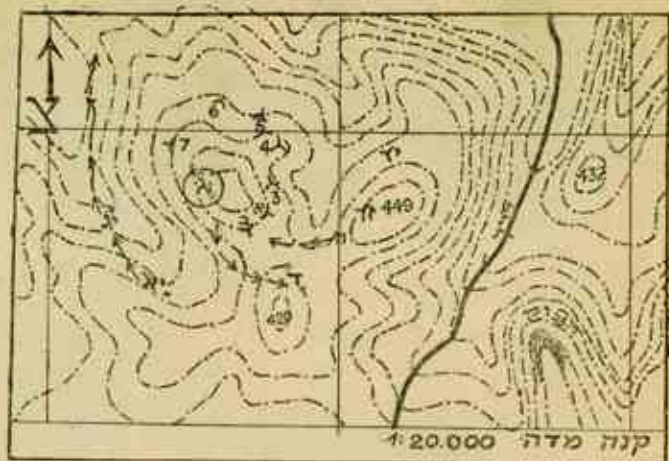
האבידות התישו את כוח האדם שבגדוד הראשון. כיתת הצלפים מנתה אותה שעה 6 איש בלבד, ומפקד הגדוד החליט לאטן מספר נוסף של צלפים כדי למלא ע"י הדיוק בקליעה וטיב הצלפים את החסר בכמות. בעבר, כשניסה סמל הצלפים גדעון למלא את מספר האנשים החסר לו בכ"תה, נוכח שכל מי שאכן מתאים להיות צלף מתאים גם להיות מפקד כיתה, ובעתיד — גם מפקד מחלקה, ואותו הבחור מוכשר הנו גם לפקד על צוות מכוונת יריה, או שכבר היה מועמד לקורס סמלי מה"עין.

מי שהיה, בזמנו, מפקד הגדוד, לא העדיף צלפים על נשק מסוים אחר, וברואי שלא העדיפם על מפקד דים ולו בדריגה נכונה, והתוצאה היתה שלא נמצא כמה למלא את החסר, הוברר שאין לאלץ חייל להיות צלף בעל כרחו, כי כל עת שתובא לבחינה, היה וורה רע ומפור כדוריו לכל הרוחות מלבד אל הפטרת. החיילים הפחדים לא התאו להיות צלפים, ואמנם, משהגך פועל בתוך כיתה, רואה את חבריך מיסיגן ומסמאלך ושומע את מפקד הכיתה נוהן פקודותיו — יודע אהה שאם תיפצע יש מי שיבוא לעזרך, ואתה יודע שישגן עוד יחידות העוקבות אחר הנעשה בכיתתך והן מוכנות להגיש סעד, ובמכלל, ההרגשה שם יותר איתנה מאשר כשהגך גע יחידה, או עם עוד חבר אחד בלבד, וסומך בכל על עצמך, — מבלי שיהיה לך קשרי משך שעות ארוכות, אל יחידת הבסיס שלך.

אך הפעם פקד מפקד הגדוד החדש על מפקדי הפלוגות לשלוח אל סמל הצלפים כל איש טוב הבא בחשבון לתפקיד זה.

בחירת המועמדים לצלפים נעשתה הפעם כך: במסדרי הפלוגות, כולל פלוגת המטה, שהיו בה מספר ניכר של בחורים מוכשרים להלחם (ומסמיות שונות היו, בעלי הגוברים, כפי שכוננו שם), — הודיעו מפקדי הפלוגות שנדרשים מועמדים לצלפים, וכי כל מתנדב יצעד לפנים, וראה, — הפעם צעדו לפנים כ"20 איש מכל הפלוגות. כוננת מפקד הגדוד היתה לבחור 3 אנשים שיצורפו לכיתת הצלפים וישארו בה, ועוד שלושה שישפחו למשך זמן אימון קצר ואח"כ יוחזרו לכיתותיהם, כדי לשמש שם כ"קלעים".

בסרטי העלמה. וכובע הפלדה  
 היה עטוף רשת שמתחתה נמ'  
 תח שק של יוטה. גם לרשת שעל  
 הכובע היו קשורים סרטי העל-  
 מה ששברו את צורתה הקמורה,  
 כדי להשלים את ההעלמה נטל  
 דן אוד'עץ מפוחם, שנותר מ'  
 שיירי מדורה ישנה, ומרח פסים  
 על פניו ועל ידו הימנית. את  
 ידו השמאלית הכניס לבית היד  
 התפור לסרביל, ואת שולי סכ'  
 נסיהסרביל שיחרר וקשרם ב'  
 שרוכים מתחת לסוליות. כן עשה  
 גם ב'ניזוגו: הכנות אלה לא  
 ארכו יותר מחמש דקות.



שניהם בדקו את ברגי ההרכבה של טלסקופ'  
 הכיוון אם הגם ברוגים היטב, והציבו את תוף'  
 הטווחים ל-300' ואת תוף התייסטים ל-10'.  
 דן ירד במדרון ונטה שמאלה — ובן זוגו התקדם  
 אחריו במרחק כ-30' מטר. (אני עקבתי מאחורי הרכס  
 אחרי מעשיהם).

הם לא נכנסו לאחת העמדות של  
 המחלקות אלא ירדו מדרום לעבר המשלט 420  
 שנמצא באגף השמאלי של פלוגה ג' ולא היה נתון  
 תחת אש האויב. הודעתי לפלוגה ג' על תנועת צ'פינו  
 וק'בלתי אישור. דן, שהתקדם מאחורי הרכס, התקרב  
 והלך לפסגה. במדרון העולה התחיל לגלוש וחל'  
 כ-20' מטר אל מאחורי סלע 'ד'. ורמו לבן'זוגו לבוא  
 אחריו. ראיתם כשהם מוציאים מאחורי סלע שני.  
 האוד טלסקופ תצפית, והשני משקפת.

הם כסו את מכשוריהם בצעיפי הפנים. וחלו'  
 קדימה ושכבו מלפני הסלעים הגדולים, בלי שיס'לב  
 למחסה מאש. כשהם במלוא שדה ראית האויב. הם  
 בתנו את השטח: אותה שעה המשיך האויב לצלוף  
 לעבר עמדותינו. לפתע ראיתי את דן מניח את  
 טלסקופ התצפית. נוטל, בזחירות, את רובהו, תופש  
 באגרוף שטאל את הרצועה עלייד הצמיד החיצון,  
 ומניח את האגרוף על תל'קרקע קטן. הוא השטיח  
 את גופו וכיסה בצעיף-הפנים את הרובה וטלסקופ'  
 הכיוון. ידעתי שהוא רוצה לירות ממצב הנקרא  
 בשפת הצלפים 'הוקינס'. עקבתי אחריהם במשקפת  
 כי קשה היה לגלותם בבגדי ההעלמה שבה התאימו  
 אל בין הסלעים.  
 שילחתי את הרץ לעמדה הדרומית-מזרחית (א).

שתי מחלקות לעמדות שהיו תפוסות קודם-לכן ע"י  
 3 מחלקות של פלוגה א' ומחלקה שלישית הותרתי  
 לי כדורבנה. את שני זוגות הצלפים השארתי ג'יכ  
 כדורבנה, בכוונה להפעילם עם שחר, כדי להפסיק  
 את צליפת האויב לעבר עמדותינו. לפי הידיעות  
 שנמסרו לי על ידי מפקד פלוגה א'.

עד הבוקר לא היתה כל פעילות מצד האויב.  
 מלבד כמה פצצות-מרגמה שנפלו בין העמדות מבלי  
 לגרום כל נזק — וזאת. תודות להתחפרות הטובה  
 שנעשתה ע"י פלוגה א', ומשמעת האנשים, שלא  
 חשפו את גופם. ללא צורך. מתוך החפירות.

בשעה 0500 החלה הפצצה קשה ממרגמות האויב  
 חרייות של קלעים בחדים — בחלקם. כנראה, ממק'  
 לעים — לעבר עמדותינו. שלא היו מוסות עדיין  
 כחלכה.

הפגיעות היו מדויקות, ומפקד החלקה מס. 2 נפצע  
 בכתפו. בעת שקפץ מהעמדה הדרומית-מזרחית (א)  
 לעמדת המקלע (ב), (במקום זה לא היתה תעלת'  
 קשה. בגלל הקרקע הסלעית הקשה שבקטע זה, וכדי  
 לאגף את הסלע היה צורך לחפור תעלה באורך 30'  
 מטר, ודבר זה לא נעשה). פקדתי על כל האנשים  
 לנסות ולאחר את קלעי-האויב, כעבור חצי שעה,  
 התברר שלא נתגלתה אמילו עמדה אחת משם ירה.  
 אנפ"י שלפי משק ונפץ חיריה לא היה המרחק גדול  
 מ-500' יארד.

החלטתי להפעיל את הצלפים. פקדתי על הרב'  
 מורא, הצלף דן, לפעול.

הוא ידע את מלאכתו: לבוש היה סרביל צלפים  
 ומצוייד ברובה עם טלסקופ-כיוון. הרובה היה מוסות





(יא). כך שהם נמצאו באגף האויב ודן בעורפו שלוש הנפגעים האחרים גורו על ידיהם. לנו היה פצוע קל מרסיס סלע.

כעבור מספר דקות ניתכן מחצית, מטחי אש מעורבים בצרורות מקלעים מצפון נשמעו התפוצי צויות רימונים, צעקות ויריות תת־מקלעים. הקשר עם העמדות 576 נפסק. ראיתי כמה מאנשי רציב לעבר עמדת־הפיקוד ומספר ערבים בעמדה 5. — המצב היה רע. כי באותו זמן נשמע „תיזמור“ דומה מעמדה 4. מאחורי נשמעו יריות תכופות מרובה, תוך נתינת פקודות למחלקת הרובה לערוך מיד הת־קפת־נגד על עמדות 475. ראיתי שהיריות שמאחורי באות מכיוון דן וגדעון — והם היו בלתי מאותרים ע״י האויב. עם כל ירייה שלהם פתחו והלכו היריות מנשק אוטומטי שמתוך העמדות 475. כיתה אחת ממחלקת הרובה, בנצלה את אישו המחפה שי גדעון, הסתערה במהירות לעבר עמדות 475. ההתי נגדות היתה מועטה, ושלושה ערבים נראו מדלגים מסלע אל סלע לעבר עמדותיהם. נשמעה ירייה של גדעון; אחד מהם נפל ויתר השניים תפסו מחסה דרוסה. ראיתי את אנשי שתפסו עמדות בקן הסלעים כשהאויב יורח לעברם מן העמדה הדרומית. מאותו כיוון נשמעו יריות רובה מרוחקות יותר והאש מהעמדה הדרומית כמעט שנפסקה.

במצב זה פקדתי על המקלע של כיתה מס 1 של מחלקת־הרובה לתת חיפוי ממערב — ובראש כיתה מס 1 הסתערתי על העמדה הדרומית. האויב ברח והשאיר שלושה הרוגים בעמדה. קבוצה קטנה של האויב רצה, בלי סדר, במדרון. אש אנשי לא היתה יעילה — הן יודע אתה את רמת הקליעה הנמוכה ברובה, בפלוגה זו. — והאויב המשיך לרוץ בגלוי, אפילו בלי חיפוי עצמי, פצצות־מרגמה נפלו עתה בקצב מהיר על המשלט, אך המשלט היה בידינו — ההתקפה נהדפה.

ברזוגו של גדעון בא לעמדת־הפיקוד וסיפר

וצויתי עליו לירות, מדי פעם, מספר יריות בודדות, בכדי להעלים את יריות הצלפים.

לא עברה מחצית דקה ושמעתי את יריות של דן, ראיתו חוזר וטוען לאט — שמעתי מקלע אויב מטרטט צרורות מהירים, ודן יורה שוב במקלע, מניח את רובהו, נוטל בוהירות את הטלסקופ ושוב צופה.

שליח מעמדת הפיקוד (ג) רץ אלי, הודיע כי עמדות 3 ו־4 מודיעות שראו כיצד, בטווח 400 יארד כערך, התגלגל ערבי מעל סלע — כנראה נפגע. — ואחריו מיד עוד אחד. רצתי בתעלת־הקשר לעמדה 4. מספר הכיתה, שהיה שם, ציין לי את המקום. מבעד המשקפת ראיתי על סלע ירוק־כהה דבר־מה מבריק בשמש (ז). ולפניו מקופלת יריעה, צבעה ירוק־חום, שנראתה לי כפרגוד רשת־לולים עם צמר פלדה שמשמשים בו להעלמה. הן ירה מבעד הפרגוד.

בעמדי שם, שוב החלה הפגזה חזקה ומטר יריות ממקלעים ורובים. אפשר היה להבדיל בתוכם את הקלעים הבודדים של קלעים טובים שפגעו קרוב מאוד לתל־החזה שלי. חזרתי לעמדת־הפיקוד, ומיד שמעתי את ההודעה כי כוח אויב, בשיעור מחלקה כערך, מתקרב מכיוון העמדה הדרומית־מזרחית (א). האויב ניסה לכבוש את המשלט. העמדה הדרומית־מזרחית (א) פתחה באש, אך אשה לא היתה יעילה. כי מעמדת־הפיקוד ראיתי את האויב כשהוא נע בחיפוי שני מקלעים, מלבד המקלע המותק שהופיע ממול, על הרכס „ר“. הם אגפו מדרום, ובאותו רגע שמעתי יריות רצופות ממשלט 420 — דן, שנוכחותו נשכחה ממני לרגע. שוב נכנס לפעולה.

שני מקלעי־האויב נשתתקו וראיתי שתנועת האויב נפסקה. הם נמצאו במרחק 100 מ' מעמדותינו. עוד שלש יריות גורו ע״י דן ובין הנופלים ראיתי את בעל הכפיה האדומה עם האקדה ביד, שהתרוצץ בין המתקופים. האויב נס עתה בבהלה. ברזוגו של דן ירה יריה נוספת ומבין הבורחים נפל עוד אחד, כטרם נעלמו בוודאי. האויב השאיר אחריו 8 הרוגים. דרשתי דו״ח מירי מכל העמדות, והתברר שאנשי העמדות לא ראו את המתקופים כדי יכולת פגיעה. וכי כל הפגיעות נגרמו ע״י הצלפים. התפלאתי על כך, מאחר שמכיוון דן שמעתי רק חמש יריות, מי פגע ביתר השלושה? שאלתי את סגני — והוא הסביר שזוג־הצלפים השני, משראה את המתרחש, הודיע לסגני שהם נכנסים לפעולה, הם רצו בכל כוחם לערוף המשלט שלנו ותפסו עמדה בגיא הדרומי



בקוצר נשימה שתנועת אויב נראית בטווח 1000 מטר מזרחית ל-449 וכי גדעון מבקש רשות להתקרב אליהם בכדי להטרדם. הרשות לו — והודעתי על כך לכל עמדותינו. האיש חזר אל גדעון, וראיתם כשהם נעים מהר, מרוחקים זה מזה 50 מטר לערך, צפונה לתוך הגיא (י"ג). שם נעלמו מעיני. כעבור חצי שעה נשמעו מאותו כיוון יריות רובים וטרטור מקלע. זה נמשך כשעתיים. עד קרוב לחשיכה. מחשבתי היתה נתונה לגדעון. סביבותי הית שקט. לבסוף הודיעתני העמדה הצפונית, כי היא רואה את גדעון ובכ"זוגו באים. מאחד המשלטים טלפנו אלי שגדעון הפתיע באשו מחלקה שלמה של האויב. ועד שאלה התאוששו נגרמנו להם 6 אבידות. יתר אנשי המחלקה ברחו.

כשהתחיל להתשיך חזרו שני הזוגות. הם לא דיברו הרבה מאחר שהיו עייפים, אך גם לא שכבו מיד. כל אחד מהם הוציא מנרתיקו את סכין הקומנדו והתחיל חורט חריצים בצד ימין של הקת. "מה אתם עושים?" שאלתיים. "רושמים את תוצאות המטווח" — ענה גדעון בחיך.

למחרת לפנות-בוקר — יודע אתה את המעשה? — המשיך מפקד פלוגה ב' את סיפורו — "השאלתי את דן ובכ"זוגו לפלוגה א'. עם שחר הם טיפסו לצוק החשוף, וכשהתקיפה פלוגה א' היה לה חיפוי הצלטים לעזר בלייטווער. גם שלושת המשוריינים שלנו. שנעו לאורך הדרך. כמעט שלא נתקלו באש כי גדעון חיסל את הצוות האנטי-טנקי ששכב במכתש בצד הדרך." ובעקבות סיפור זה מובן, כי משמתכנן עתה הגדוד הראשון את פעולותיו, אין הוא שוכח את הערך הרב הנודע לסיוע הצלפים.

לא בכל הגדודים התנהל ענין הצלפים בסדר ולא תמיד השתמשו בצלפים כבנשק יעיל. על כך תעיד תלונתו של סמל הצלפים מהגדוד השני. תלונתו נשלחה אל מפקד הגדוד, והיא מכוונת נגד קצין המודיעין הגדודי ומפקד פלוגה ג'.

זה דבר התלונה:

"הנני להביא לידיעתך כי אין משתמשים בצורה נכונה בצלפים שבגדודנו, והם מתבזבזים והולכים ובקרוב לא יהא סי שיקח לידו את רובי הצלפים שאנו מצוידים בהם.

לפני 3 חדשים היו, מלבדי, 3 צלפים בגדוד, אך קצין המודיעין מינה את הרב-טוראי עמרמי לסמל מודיעין על אף התנגדותי. הרב-טוראי גלבע נשלח

ע"י קצין המודיעין לקורס הסיועים (בטענה שמלבדו אין לו את מי לשלוח). מתוך שאר הצלפים שנותרו לי נפצע קשה משה ע"י רימון והוא שוכב בבית-חצר ליום, ונותרו לי רק חמשה. אנשי חרוצים וממלאים כל פקודה בדיוקנות. אך מכיוון שקצין המודיעין משתמש בנו לסיורי לילה, כי מספר סיוירי מועט הוא, — אין הצלפים יכולים לפעול ביום בייעולות מאחר שהגם עייפים מפעולות הלילה. בשל עייפותם איני יכול להשתמש בהם ביום לצליפה בשטח ההסקר. במקום שהאויב מסתגן לא אחת לאור היום אל בין עמדותינו, או לנצלם לתצפית לטווח ארוך.

אתמול, כאשר התכוננה פלוגה ג', בסיוע המרג' מות והמכונה, לכבוש את משלט עיר-ג'ורנום בקסתי את קצין המודיעין לצרפני עם כמה מאנשי בסיוע לפלוגה זו; הוא סירב ואמר כי "אין שם מה לעשות לצלפים". לאחר הפצרות מרובות צירף אותנו אל מפקד פלוגה ג', אולם האחרון לא נתן לנו, במשך כל מהלך הקרב, לבוא בטבע עם האויב — למרות שאש קלעי האויב גרמה לנו מספר ניכר של אבידות. בשלבי הקרב האחרונים, לפני שפלוגה ג' נאלצה לסגת חזרה, היתה צליפה קשה מרובים בודדים על אנשינו. מפקד מחלקה 4 שלח לקרוא לצלף שיעזור לגלות את האויב. שלחתי אליו שני צלפים כדי שיציין להם את המקום המסווער של האויב. מפקד המחלקה הביאם לרום המשלט. הורה באצבעו ואמר "הנה, שם". אש חוקה מנישק אוטומטי ניתכה כל הזמן וכיסתה את כל שטח המשלט. הצלפים נזכחו כי משם ימנע מהם לפעול. הם אמרו לב"ס כי הם יורדים מהמשלט דרומה, ויתפשו עמדה בגיא הצפון ופה אל מול האויב. מפקד המחלקה לא הרשה להם לבחור את עמדתם כרצונם וסקד עליהם להישאר במקומם, אך אז לא יכלו לפעול יותר מאשר חיילים אחרים, וכשאירעה התקפת-הנגד של האויב לא יכלו לפעול יותר מהחיילים האחרים כי אש האויב ריתקה את כל אנשי המשלט. והם נסוגו עם אנשי המחלקה בהצליחם להרוג רק שנים מאנשי האויב.

כשהתבססנו על משלט 328, צוה מפקד הפלוגה על הצלפים לשאת תחמושת ואספקה למשלט, כי ממילא אין להם מה לעשות" — לפי דבריו, האויב המשיך להטריד קשות את עמדותינו במשך כל שעות אחרי-הצהרים, והחיילים בעמדות לא יכלו לגלות מנין יורים. מפקד הפלוגה לא רצה, למרות מחאתי להשתמש בצלפים כדי להפסיק את צליפת האויב. אבקשך להעמיד את כל כיתת הצלפים תחת פיקודך הישיר בעת פעולות, כדי שנשתמש נשק מסויע לגדוד בדרך היעילה ביותר.



## פשיטה של יחידת־סער

ברואים ושלמים לעמדתנו. דבר אחד התברר לנו, והוא, — ביצוע המשימה בשטח מיוער זה ייתקל בקשיים יוצאים מהכלל.

למחרת אני בודק את אפשרויות ההתקרבות לעמדות האויב בשטח אחר. כאן התנאים נוחים יותר במידה ניכרת. דרך קרחתייער מכוסה עשבים ניתן להתגנב בחשכה עד למחסומי האויב מבלי לגרום שאון. אמנם, במקום זה המחסומים הם חוקים במיוחד וערוכים בשלושה קוים, זה אחר זה. לתתוך מחסומים אלה — פירושו עבודה מאומצת ביותר משך שעות. עמדת האויב מרוחקת כאן כ־150 מ' מקווינו. אחרי תצפית ממושכת למדי, ביום ובלילה, מנקודות שונות, אנו מגלים שתי עמדות־זקיף קדומניות של האויב אחת מהן מכוסה ומצבבת בערך באמצעיתה של קרחת היער. והשניה ב־60 מ' שמאלה ולמעלה, בנבשושת סלעים. שכל השטח נתון לראייתם ולאשה. רק לעתים רחוקות פיתח האויב את הטרדה מטכני בגזרה זאת. במשטח עשבים דל־מחסה ובהר ניתן לבצע את הפשיטה רק בלילה אפל. בימים ובלילות הבאים אנו מסיירים את אפשרויות ההתקרבות למערך האויב וצופים אחר הנוהג של שתי עמדות־הזקיפים. בעשר תנו זאת הננו נמנעים בשקידה מכל דבר, שעלול להסב את תשומת לבו של האויב לפעולה. שאנו עומדים לבצעה.

על סמך תוצאות הסוירים אני ממין את תכנית הפעולה. בפעם הזאת אינני מתכוון להתגנב אל זקיפי האויב, אלא להבקיע את המחסומים בשטח שבין שתי עמדות־הזקיפים. להגיע לחפירת האויב ולשבות את הזקיפים מהאגף או מהעורף. לשם כך צריכה פלגת־הסער למנות 20 איש, כי עליה להספיד לשנים בהגיעה לעמדות האויב. כדי להבטיח את נסיגת פלגת־הסער, אחרי הידיעה מועלתה, גם במקרה של הסתבכות בקרב עם הליקים חוקים יותר של כוחות האויב שבעמדות. אני שם מול כל אחת מעמדות הזקיפים חולית הותכתי־חיל. מתפקדם להתגנב עד למחסומי האויב ולשכב ללא פעולה עד שפלגת־הסער תתחיל לטהר את חפירת האויב באקדח וברימון. או — במקרה שהללו יצליחו לשבות את הזקיפים במטמט. — עד שיינתן אות מעמדות־הזקיפים הכבד שות, רק אז עליהן לפרוץ את המעבריים בתוך המכ"שולים. ועיי כך לאפשר לפלגת־הסער את הנסיגה בדרך הקצרה ביותר. אני דן במרושרוט עם מפקדי

בתחילת אוקטובר 1916 הוטל על סלוגות אחדות של הבטליון — ביניהן גם פלוגה מס' ב' — להכין פשיטות שמטרתן תפישת שבייט. עד אותו זמן טבעתי מפלוגתי, במידה האפשרית, פעולות כגון אלה, שהרי זכור היית' מהתקרבות בנבעות הארגונים עד כמה קשות הן ומרובות אבידות. אולם לאחר שנתקבלה הפקודה, ניגשתי במרץ למשימה.

בראש וראשונה אני מסייר ערב אחד — בשיתוף עם סמל־חיל־מילואים: בנטלר וקולמר — באגף הימני של גזרת הפלוגה ואנו בודקים את אפשרויות ההתקרבות לעמדות האויב. אנו מתגנבים וחוללים דרך יער האשוחים, שעציו כאן הם גבוהים ולעתים אף צפופים. לקראת עמדת־זקיף קדומנית צרפתית, שהוצבה בקצהו העליון של משעול העולה לעבר האויב, במרחק של כ־50 מ' מעמדת־הזקיף שלו אנו חוצים בזהירות את הדרך, המשובשת עשב ס גבוה. וחוללים באיטיות רבה בתעלה שלצדי הדרך לעבר מחסום התיל של האויב. בזהירות יתרה אנו חותלים במספריים את תסבוכת התיל הדוקרני. היום כבר מחשיך. משי פעם נשמע רשרוש תנועתיו של הזקיף הצרפתי, העומד במרחק מטרים ספורים. שיחים סבר כים מפרידים כינינו לבינו ומסתירים אותו ואת עמדתו מפנינו. אנו מבקיעים לאט לתוך המחסום הסך מך, אך מצליחים להתוך את החוטים התחתיים בלבד.

עתה נתונים שלושתנו בתוך המחסום. התיל הדוקרני אופף אותנו מכל עבר. לפתע מתחיל הזקיף הצרפתי, הנמצא בכיוון חצי־שמאלה למעלה, להת' עצבן ומשתעל פעמים מספר. התקפו הסחרז השמע אותנו? אם יורוק רימון להעלה, יקין הקץ על שלושתנו. בתוך המחסום אין באפשרותנו לא לנוד ולא לזוז, ועל אחת כמה וכמה אין לאל־ידנו להתגונן. אנו שוככים בפשימה עצורה.

חולפים רגעים מלאי דאגה. משנרגע הזקיף אני מסיג, לאט־לאט, את חולית הסיוור שלי אחורה. בינתיים ירד הלילה והתשיך לגמרי. בשעת החזילה בחזרה נשמע קול שבידתם של ענפים מספר, מיד מזעיק האויב את כל אנשי־העמדות שלו ומכסה משך רגעים באש מטכני ורובים את כל השטח שבין מערך עמדתו ועמדותינו. ברד הקלעים חולף מעל ראשנו. כשהננו צמודים היטב לקרקע, לבסוף אנו חוזרים

(1) במסוף־מורה של צרפת.

בשורה עורפית, כשמרחק של שלושה מטרים מפרד בין איש לאיש. בלי להשמיע רישוש או זחלים על ארבע בכיוון לאויב. הרוח מייללת והגשם מצליף בפנינו. כעבור זמן קצר אנו רטובים לגמרי. אזנינו קשובות קשב רב. יריות בודדות נורות משמאל במעלה ומפעם לפעם חוצה את האפלה כדור נתב, האויב מולנו שוקט. הלילה אפל עד שדמויות הסלעים הזורעים מסביב, אינן נראות ממרחק 5 צעדים.

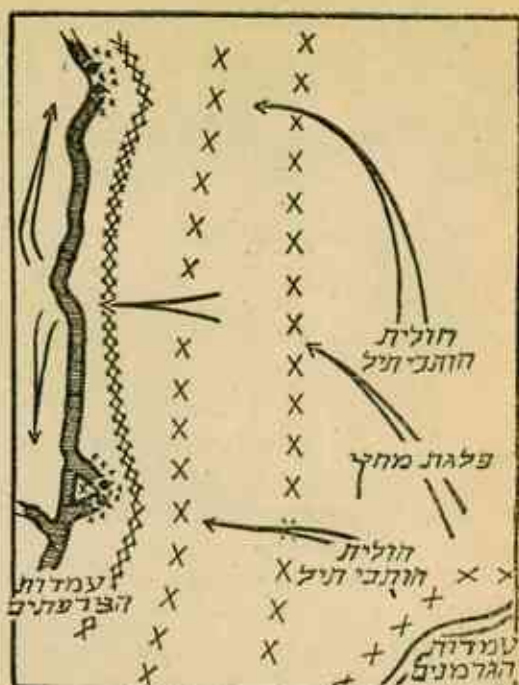
עכשיו אנו מגיעים למכשול הראשון, ומתחילה עבודה קשה. אחד משלושתנו עוטף כל חוט-התיל בסמרטוט ורק אז צובת אותו במספרים. האחרים מרפס את התיל, לפני שהוא נחתך לאטל-אט. קצות התיל החתוך מוחזקות בידיים ומעקמים אותן בזהירות לאחור. אסור שהללו ינתרו אחורה, פן יגרס רעש. כל זה נוסח ושונן בחזרות שגן היטב.

מדי פעם בפעם אנו מפסיקים ומקשיבים בדריכות. ושוב מתחדשת טרחת העבודה, כך אנו מבקעים לעצמנו סנטימטר אחרי סנטימטר. דרך המכשולים הצרפתיים הגבוהים, הרחבים והצפופים. עלינו להסיק תפק בחיתוך החוטים התחתיים בלבד.

שעות של עבודה מאומצת! מדי פעם בפעם נשמע, בכל זאת, רחש התיל הנחתך, ואז אנו מפסיקים לרגעים מספר ומטים אוזן לאפלה. כבר קרבה שעת חצות, עת הבקענו לעצמנו מעבר דרך שני מחסומים. 30 מטר מפרודים עתה בינינו לבין עמדות האויב. לעצמנו רפו הגשם והסערה וגם נתבהר במקצת. לפנינו שורה רצופה של "חמורים ספרדיים" גבוהים, המבנים כבדים וארוכים; חוטיהם המרובים כה עבים עד כי המספרים שלנו אינם יכולים להם. אנו זוחלים מטרים מספר ביניהם ומנסים להזיז שני "חמור" רים" כדי מעבר ביניהם, נסיוננו זה טקיס רעש חזק. תוקפת אותנו הלחלה עד מוח עצמותנו. אם רק לא נרדמו כליל זק פי האויב, הניצבים 30 עד 50 מ' בלבד לפנינו, מוכרח רעש זה להזעיקם.

רגעו חרדות של צפיה!

מהעבר משם הכל שקט. אני מוותר על נסיון נוסף של הפרדת ה"חמורים" השלובים. כנראה, יפה האחד בשני. אחרי בדיקה קצרה גילינו בכל זאת, במעלה משמאל, מחילת-מעבר בדמות שוחת-פגו מתחת לשורת ה"חמורים". אנו משתחילים דרכה ומטרים ספורים משם מגיעים לפאת חפירות האויב. הגשם שוב גובר, שלושתנו נמצאים עתה בינות עמדות האויב שלפנינו, ושורת המכשולים מאחורינו. מיהגשם משקשים במורד, על פני מדרגות האבן ברצפת החפירה. בזהירות נדחק הראשון מאגשי פלגת הסער דרך המעבר שמתחת לחמורים הספרדיים.



המשנה על הפשיטה על יסוד תרשימים, ועל יסוד הסתכלות בשטח מתוך החפירה. הפלגות השונות מתכוננות לקראת משימותיהן ע"י חזרות. הנערות בחיקוי מדויק של מערך עמדות האויב, שהוכנו לכך במיוחד בעורף המידי שלנו.

ה' 4 באוקטובר 1916 היה יום צונן וקודר. רוח צפון-מערבית חזקה מריצה לפנינו עננים מעל לעמ' רתנו הגבוהה כ-1000 מ' מעל פני הים. לפנות ערב הופכת הרוח לסערה, וגשם סוחף ב"תך ארצה. זהו בדיוק מזג אויר שאיחלתי לי ליום הפעולה. עתה ודאי מנסים הוקיפים הצרפתיים למצוא לעצמם עד כמה שאפשר יותר מחסה בפני הסערה, מבליעיים את ראשם בצוארונם סגניהם ומרתיעים עצמם עד לפינת עמדתם האחורית, המכוסה ביותר, ומתוצאה מכך הופכים כבדי-שמיעה. נוסף על כך בולעת הרוח המייללת חלק מהרעש שעלול להתעורר על ידי ההתגנבות וחיתוך התיל, אני מודע למסקה הבטליון. שהגני מתכוונן לצאת הלילה לפשיטה ומקבל אישורה. שלוש שעות לפני חצות אני יוצא בלחית הפלגות טעמדתנו. הלילה הוא ליל אפלה, סערה וגשם סוחף. אנו מתקדמים בזחילה אטית לעבר עמדות האויב. כעבור זמן קצר נפרדות מאתנו לשמאל ולימין, חוליות חותכי-התיל, בפיקודם של סמל קולמר ורב" טוראי שטטר. בראש פלגת הסער זוחלים לויטננט שפפרט, סמל פפיפר ואני. מספרים לחיתוך התיל בידינו; עשרים האנשים האחרים באים בעקבותינו





החורכים בראש נרתעים מעט ופלגת'הסער מצטופפת. והנה מתפוצץ כבר מטה הרימונים השני. אם לא נסתער מיד הרינו אבודים. על כן, קדימה! אנו זנקים על האויב — והודות לכך עוברים חומקים בלתי נפגעים מתחת לאש רימוני-היד שלו. צרפתי אחד מגסה לחנוק את הסיום שלי שטירלה, אשר בא לקו העמדות במיוחד לשם השתתפות בפשיטה זו — הסמל נוטהקר מחסל אויב זה באקדוחו. מיד אחר כך אנו מתגברים על עוד שנים מאנשי המוקף. צרפתי אחד מצליח לברוח ולהסתלק.

במהירות אנו בודקים את דפנות החפירה לראות אם אין בהם מחבואי-מקלט. מחבוא אחד מצאנו ריק — ואילו השני מלא צרפתים. יחד עם הסמל קואנטה אני זוחל דרך הסתח הגבהת 60 ס"מ בלבד. כשבימיני אקדח ובשמאלי פנס-כיס. שבעה מאנשי האויב ליד הקיר יושבים המושים, רוביהם הכן; אף על פי כן הריהם נמנעים אחרי משא ומתן קצר. ומסורים את נשקם. בשבילנו היה מסוכן פחות לו חיטלנו אנשי מחפורת אלה ברימוני-יד. אולם הדבר הזה סותר את משימתנו: להביא שבויים.

לויטננט שפפרט מודיע על שני שבויים מבלי שנגרמו לו אבידות. חוליות חותכי התיל עברו במסך הקרב בקדחתנות ופתחו את הפרצות לנסיגה. לאחר שהפשיטה השיגה את תכליתה בשלמות. אני נותן את הפקודה לנסיגה. עלינו להסתלק לפני שהרזרבות הצרפתיות תכנסנה לקרב. אנו חוזרים לעמדותינו מבלי שהאויב יטרדנו. ובידינו 11 שבויים. עובדה משמחת ביותר באופו מיוחד, היא שלא סבלנו כל אבידות.

האחרים שוכבים עדיין מאחור. בחלקם עוד מתחת למחסווי התיל — השני או הראשון. לפתע אנו שומעים קול צעדים בחפירת האויב במעלה משמאל. צרפתים אחדים מתקדמים לעברנו במורד החפירה. צעד אטי וקטוב; וברור, שאינם מעלים על דעתם שאנו נמצאים כאן. מספרם אינו גדול. אני מעריכם בשלושה או ארבעה אנשים. מן הסתם טיבוב'שיגרה בתעלות. מה לעשות? לתת לאויב לעבור או להתנפל עלינו? אך תיגרה כזו ספק אם תעבור בשקט גמור. תהיה התגוששות. איש באיש. צעקה או יריה תזעיק את האויב. פלגת'הסער לא תוכל להשתתף, כי היא שרויה עדיין מתחת למכשולים. יתכן מאוד, כי נוכל להתגבר על הקבוצה הקרבה, אולם הרי אז יכנס לקרב כל חיל'המצב שבחפירות, ויכסה באש את המכשולים. הנסיגה תהיה כרוכה באבידות כבדות. תבאת השבויים כמעט ולא תבוא בחשבון. במהירות אני שוקל את ה"בעד" ה"נגד" — ומחליט להניח לאויב לעבור.

אני מודיע את החלטתי לשני מלווי. אנו הופכים מחסה בפאת חפירת האויב. ביחוד חייבים אני להס' תיר את הפנים ואת הידים. את הזחילה אחורה מונעים החמורים הספרדיים. אם הצרפתים, הבאים מלמעלה, יסתכלו סביבם היטב, מוכרחים הם לגלות אותנו. מוכנים לזניקה — במקרה שנסתבך בקרב על אף רצוננו — אנו מחכים לאויב המתקרב. קול צעדיהם קצוב, והם משוחים ביניהם בלחש. חולפות שניות מלאות חרדה! אולם, בלי להתעכב, צועד פטרול הסיוור הצרפתי לקראתנו — חולף על פנינו. קול הצעדים נשמע כבר מלמטה, ואנו נישמים לרנחה. אנו מחכים עוד רגעי מספר — פן יהזור הפטרול. אחר כך כולנו גולשים בוהירות. אחד אחרי השני. לתוך חפירת האויב הגשם נפסק ורק הרוח שורקת עדיין על מדרון הגבעה הקרה. בשעת כניסת האנ' שים הרבים ניתקים מן הקירות גושי אדמה ואבנים ומתדרדרים ברעש על פני מדרגות'האבן שבמורד. ושוב חולפים רגעים מתוהים.

לבסוף נתכנסה בחפירה פלגת'הסער כולה. היא נפרדת לשני ראשים. לויטננט שפפרט פונה לעבר המורד. והסמל שרופ לעבר העליה. ועשרה אנשים עם כל אחד מהם. אני מצטרף לשרופ. בשקט מגשימים אנו ועולים במעלה החפירה התלולה. רק כמה עשרות מדרגות מפרידות עתה בינינו לבין המטרה: — עמדת'הזקופים שבגבוש'שית הסלעים. הכבר הש בנו האויב? אנו נעצרים ומקשיבים. פתאום משמאל חובט משהו במחסום; ומיד גם מימין על פאת החפירה. רימוני-יד מתפוצצים ברעש!



## ליסודות השיפוט־הצבאי

א.

השיפוט הצבאי הנו חלק של חוקת הצבא. וחוקה זו מותנית כשלעצמה בשורת גורמים, שביניהם נצוין את אורח החיים־התרבותיים והמשקיים, את מנהגיה של הארץ ומצבה הגיאוגרפי־תרבותי, ואת אופי העם. עוד בראשית ימיו של הכוח הצבאי־המאורגן, גם בהיותו עדיין פרימיטיבי למדי, היותה בו מערכת השיפוט גורם חשוב, כי מאז ומתמיד קיים סוג עבירות, הנובע מאופים המיוחד של חיי הצבא, והיה צורך לדון בהן, צורות ניהול המשפט וסוגי העונשין נשתנו והלכו במרוצת הזמן, אבל תעודתה היסודית של מערכת השיפוט־הצבאי נשארה גם כיום כפי שהיחה בזמנים עברו: הבטחת תפקידי הצבא, שמירת המשמעת, הבטחת מערכת־ההגנה וכוח־העמידה של הארץ והבטחה בפני העבירות הפליליות הכלליות הפוגעות בעניינים הצבאיים. ע"י מלח התפקידים הנ"ל מתכוונת חוקת־העונשין הצבאית להבטיח את הליכוד הפנימי של הצבא, את כוח־המתן שלו ואת כוונותו.

הצורך בשיפוט צבאי מיוחד, נפרד מהשיפוט האזרחי, נובע מן הנושאים המיוחדים הזקוקים לשיפוט: הצבא, המשמעת הצבאית והעניינים הצבאיים. האופי המיוחד של החובות הצבאיות, חובת־החיילים, אשר במילויין מותנה ערכו הלוחם של הצבא, הוא שגד רם לעבירות מיוחדות, אשר החוק האזרחי אינו מכיר אותן, ולכן אינו יכול להגן בפניהן; ועל כן באה חוקת־העונשין הצבאית המיוחדת, אשר לה כסופים, פרט למקרים מסוימים היוצאים־מהכלל, אנשי הכוחות המזוינים בלבד. והעבירות בהן היא מטפלת הן תמיד אלו הפוגעות, בסופו של דבר, במשמעת — שהיא נפש כל צבא, חיווקה וקיומה של המשמעת הן נושאי־שמירתו העיקרי של השיפוט הצבאי. בתפקוד זה, החיוני לצבא — וממילא לארץ ולעם — טמונה ההצדקה העניינית לשיפוט צבאי בכלל.

בתולדותיו של השיפוט הצבאי, המזנות מאת משנים, היו תקופות שבהן עסקו בתי־הדין הצבאיים אך ורק בעבירות נגד חובות צבאיות מפורשות, ואת הטיפול בכל שאר העבירות הניחו לבתי־הדין

האזרחיים, אבל במידה שהלך ונדדע לו לצבא, כנושאי־המשק של האומה, מעמד מיוחד — וביחוד, החל מהתקופה הנפוליזנטית — הורחב בהדרגה השיפוט הצבאי על כל העבירות, אותן עברו אנשי צבא, הגוף האחד — המוסרד — של הצבא הצריך שיפוט עצמאי גם לגבי אותן עבירות הנימנות על מה שקורין "עבירות אזרחיות", שהנאשמים בהן הם חיילים, ומכאן הסמכות המורחבת לשיפוט הצבאי, הכולל כיום בכל הצבאות את כל האנשים שבשירות צבאי פעיל, והוא דן, ללא יוצא מהכלל, בכל העבירות שעברו אנשים אלה, ובמקרים מיוחדים הוא חל גם על אזרחים.

ברם, חוקת העונשין הצבאית חייבת לא רק להעמיד את החייל תחת מרותו של משפט צבאי אחד, אלא גם להבטיח את שמירת כל האינטרסים הצבאיים, מתוך דרישות אלה נובעת חלוקה משולשת של העבירות הנדונות:

1. עבירות צבאיות מובהקות: היינו, עבירות של אנשים הנמצאים בשירות ע"י מעשים הפוגעים בחובות צבאיות בתוך שכאלה.

2. עבירות נגד נכס־חוק צבאיים: בדרך כלל אלו הן עבירות נגד מערכת־ההגנה, וכוסר־המגן, של הארץ, הפוגעות באינטרסים צבאיים, כל אחד ואחד — כלומר, גם אורח, — עלול לעבור עבירות כאלה, ובמקרים כאלה נדונים גם אזרחים בבתי־דין צבאיים.

3. עבירות פליליות: עבירות שהן, כלליות, אך נודעת להן משמעות צבאית כשהעבריין הנו איש־צבא, שהרי, בסופו של דבר, נפגעות על ידן גם חובות צבאיות, ובמיוחד — המשמעת וחובת הנהגה ההוגן.

העבירות הצבאיות המובהקות נוגעות רק לעניינים שבשירות וליחס בין הממונה לפקודיו. בקיום כללים, אפשר לחלקן ל־4 קבוצות:

א. עבירות נגד חובת הציות: — העילה היסודית של קבוצה זו היא אי־ציות, התקוממות נגד חובת קבלת־המרות, העבירות החשובות ביותר בקבוצה זו הן: אי־ציות, אי־טילוי פקודה, כוזבן



או שלא בזדון, התקפה, במלים או במעשים, על הממונים, מרד והכנתו, ועבירות נגד זקיפים.

ב. שימוש לרעה בסמכות: — קבוצת עבירות זו עילתה יסודה בקוטב האחר, ביחס לקבוצה הקודמת: אסור לו לממונה לנצל לרעה את סמכותו, היות ועזי כך עלולים להתערר הפרסטיג'ה שלו המשמעת. העבירות החשובות ביותר שבקבוצה זו הן: שימוש בפקודים לטורות פרטיות, ביקוש סתנות וקבלתן, מלווה כסף מפקודים, הריגה מתחום סמכות ההענשה, הריגה מסמכות פיקודית, שימוש לרעה בסמכות לגבי פקודים, העלמת תלונות, סיכון פקודים, הכאות ואיומים על פקודים.

ג. פגיעות שירות: — על קבוצה זו נמנות פגיעות בחובות כלליות של התנהגות צבאית או בהוראות שירות כלליות. העבירות החשובות ביותר של קבוצה זו הן: אי מילוי הוראות שירות, עבירות נגד תקנות שמירה, רשלנות בשירות, שימוש לרעה בחמרים או בנשק, הפרעת סדר, שכרות, פחדנות, גניעה.

ד. פגיעה בחובת שירות — כשהעברין מנסה להתחמק מהחובה המוטלת עליו עפ"י חובת השירות, כלן — להשתמש מקריאת המולדת להתייב לשרות ולהישאר בו. העבירות החשובות ביותר של הקבוצה הזאת הן: סירוב לשרת, איחורים והעדרות, עזיבה ללא קבלת רשות, התחלות, עריקה. עבירות נגד נכסיה החוק הצבאיים כלולות ב"4 קבוצות:

א. עבירות בגידה, כגון: גילוי סודות צבאיים, בגידה במולדת מבחינה צבאית, עזרה בנשק לכוחות חוץ, פעולות של תנועת מחתרת, הפצת ידיעות מיוקת, משוא פנים לאויב וכיו"ב.

ב. החלשת כוח ההתגוננות, כגון: הטלת מום, אונאה בקשר לחובת השירות, זלזול בחוץ אספקה, סבוטג'ה, סירוב לעבוד בשירותים אזרחיים העושים למען מטרת צבאית וכיו"ב.

ג. הפרעת הבסחון הצבאי, כגון: הסתה או פיתוי לארציות, הקמת איגודים עוילים למדינה והשתתפות בהם, הפרעה למלוי שירות צבאי, הפצת ידיעות כוזבות ושמועות, זיוף הוראות צבאיות וכיו"ב.

ד. עבירות פליליות: אלו הועתקו מהחוק הפלילי האזרחי, כגון: פשעים או עבירות נגד גוף, חיים או רכוש; פגיעות בכבוד, פגיעות בחופש האישי, פעולות בלתי מוסריות. — או עבירות פליליות כגון: שוד, רצח, זיוף תעודות, ועבירות נגד ניהול

המשפט. בקבוצת עבירות זו מטפלים לפי החוק הפלילי האזרחי, בה בשעה שעל העבירות שנמנו בקבוצות הקודמות דנים לפי תקנות חוקת העונשין הצבאית.

## ב.

רובו של המשפט הצבאי עוסק בעבירות צבאיות ממש. רק אנשים אשר נתנסו בעצמם בחיי צבא וספגו את האווירה הצבאית, יכולים לחדור לעומק מהותן, להביגן נכונה ולדון בהן. לכן מכהנים כשופטים בבתי דין צבאיים אנשי צבא בלבד, ולשם הבטחת הצד היורדי של מערכת השיפוט נכללו בתוך המנגנון של המשפט הצבאי גם יודעי דין אשר בכמה מן הצבאות הם משמשים כיועצים משפטיים, ואלו בצבאות אחרים — כתובעים.

אך בני שתי הקבוצות גם יחד — הן זו של אנשי צבא ללא השכלה משפטית והן זו של אזרחים יודעי דין — יכולים למלא את חובתם רק אם חדרו לרוח הצבאית, הסתגלו במידה מלאה לאופי הצבא, ותפסו בשלימות את התפתחותו המסורתית. הגנת הצבא, קיום המשמעת שלו ושמירת האינטרסים הצבאיים — הם המטרה הסופית של הפעולה המשפטית הצבאית — והס'הם אשר חייבים לעמוד לנגד עיניו של השיפוט הצבאי.

למעשה יכול להודמן לכל איש צבא לכהן כשופט, היות וברוב הצבאות — וגם בצבאנו — נתקבל העיקרון שבכל בית דין יהיה לפחות שופט אחד בדרגתו של הנאשם. לכן, במשפט שהנאשם בו טוראי — יכהן טוראי כאחד השופטים.

מערכת השיפוט הצבאי כוללת את חוקת העונשין שבמסגרת חוקת העונשין המשמעתית של הקבוצה המשמעתית, שלפיה רשאי הממונה הישיר להעניש את האנשים הנתונים לפקודתו על עבירות קטנות, הנמנות על העבירות הצבאיות כמובן המצומצם. הוא גם מנהל את הדיון המשפטי על כל העבירות החורגות ממסגרת חוקת העונשין המשמעתית של הקבוצה הראשונה, כן על עבירות של הקבוצות ב' וג' דלעיל.

## ג.

במסגרת משפטית צבאית מקבל העונש משמעות מיוחדת. ודאי שאין לבסס את המשמעת החיילית בראש וראשונה על חוקי עונשין. כל מי שיש לו נסיון צבאי יודע, שהינון החייל מושתת בראש וראשונה על האמון ההדדי, שצריך להיות קיים בין הממונה לבין הסרים לפקודתו. אמון זה מתבסס על הנאמנות האישית של כל פרט ופרט לעמו ומולדתו. אמון הדדי זה הוא היוצר אותה רוח,

שנגדיר אותה כרוח חיילית אמיתית, ואשר היא היא המבטיחה את התמסרות החייל לחובותיה, השמירה על הערכים החייליים, ההכרחיים לקיום הצבא, מצדיקה את השימוש בעונש.

שמירת הצבא בפני פגיעות בלתי חוקיות אלו צריכה להיות תמיד מטרתו הסופית של העונש. העונש הוא גמול על התנהגות רעה או פושעת, וכפרה על עבירות, ובה בשעה יש בו משום אזהרה לאחרים. בתוך החברה הצבאית, שגורל משותף קושר את כל חבריה בקשר אמיץ, יש בעונש צודק משום גורם מסייע לקיים בתמידות את היחידה בטוהר, וקיבוץ ממושג של חיילים יבינהו ויצדיקו. דבר המובן מאליו הוא, שעל העונש להיות מותאם לכל מקרה ומקרה, כי רק אז יעורר הרגשה שהוא תגמול צודק.

החשיבות הרבה הנודעת לחוקת העונשין הצבאית וערכה, במתן דמות בחיי צבא, מחייבת להציג את שאלת העבריינות הצבאית בכללה, המדובר אינו במקרה בודד, זה או אחר, והתשובה צריכה להינתן רק על סמך הסתכלות כוללת. כי אחוז גבוה של עבריינות בתוך חיל מסוים, מסקנותיו מדאיגות, מבחינת ערכו של החיל בתור חיל, לכן יש לנהל, במסגרת השיפוט הצבאי, רישום סטטיסטי מתאים, שיאפשר

לא רק לקבוע את ערכם המוסרי של הכוחות המזוינים, אלא שיסייע להתוות את הדרך לשינויים מתאימים העלולים להידרש בחינוך החייל ובשיטת ההענשה.

ד.

מערכת החוקים הצבאיים שלנו התפתחה על יסוד מערכת השיפוט של ה"הגנה", היתה זו מערכת שיפוט של תנועת מחתרת, עם הקמת הצבא היה צורך להתאימה לעקרונות השיפוט הצבאי המקובלים. כשם שצבא ישראל לא היה קם בלי קיום ה"הגנה", כן לא היתה יכולה מערכת השיפוט הצבאי שלנו להתפתח בלי בתי-דין של ה"הגנה", את הצורות החיצוניות של המשפט הצבאי ואת שיטותיו אפשר להעתיק מצבאות שונים, אבל לעולם אל לנו להעתיק אלינו, או לחקות, את הרוח, ורוח ה"הגנה" היא היא שהובילה את צבאנו לנצחת, והיא היא המוכרחה להשאר מושרשת במערכת השיפוט של צבאנו.

בדומה לתמורות ההכרחיות העוברות כעת על צבאנו ומוסדותיו — כן גם התמורות במערכת השיפוט הצבאי שלנו, חייבות להתבסס על מסורת ה"הגנה" ועל רוחה, אשר נוצרו והתפתחו בעבודה שקדנית של עשרות שנים.

ד"ר פ. ס. הלארד

## קריאת ספרות צבאית הסטורית - כיצד?

לרשותנו, לגודל המשימה ולתנאי פעולותיו, אך זעומה היא התועלת שניתן להפיק ע"י כך שפשוט קוראים בסיפור-המעשה, ובהערות המתברים, ואף אם עוקב בים על פני ספה אחרי מהלך הפעולות, הדרך המועילה ביותר היא, — תחילה לברר לעצמך, מתוך הספר, מה היה המצב ברגע נתון מסוים — ואח"כ נסה לבנות במוחך אתה את הפתרון לבעיה המוצגת במלים אחרות, על הלוטד לנסות ולהציב עצמו במקומו של המפקד באותו מסע, כשהוא משתדל לברר, כל כמה שהדבר ניתן, מה ידע הלו על האויב, ומה היה מצב הגורמים המנהלתיים, משעשית זאת, קרא הערכה ברת-סמכה — ולא חשוב איזו מאלה המצויות — על אותו מסע, וברר לעצמך האם הנך מסכים למסקנותיה, או שהנך שולל אותן, ואל-נא תשכח את הצורך לעמוד על המשטר בפני נטיה

התביעות אותן מציגה המלחמה בזמננו, הנן כה רבות ומגוונות עד כי התפיסה של נושאים צבאיים כשלעצמם אינה יכולה להספיק עוד לקצין ה"חדיש", החייב עתה להיות בעל ידיעה כללית רחבת-חיקף, אך עם זאת, אין תכליתה של הקריאה המקצועית הרחבת-הדעת, פשוט כמשמעה, או צבירת בקיאות — ותו לא, תכליתה — לרכוש את היכולת להעמיד את הידיעה לרשות פתרון של בעיות ממשיכות, ולהכשיר את המחשבה להגיב על הבלתי-צפוי. — — —

קורא, המתחיל בלימוד מסע-המלחמה מסוים, צריך שירכוש לעצמו מושג ברור על אופים ומניעיהם של הנפשות-הפעולות הראשיות, וכן — מה היתה תכליתן של מסע-המלחמה, מה ההוראות ניתנו למצביא, ובאיזו מידה התאימו מקורות-היכולת, שהועמדו



בלתי־אובייקטיבית המצויה בספר זה או אחר; אפילו רשומות־מסעות רשמיים לא תמיד הנם נקיים מנגע זה.

מסע ארץ־ישראל, 1817-19, היהוה מלא לקח מכל הסוגים. — החל בשימושלמעשה ב„עקרונות־המלחמה“ הנודעים וגמור בתחבולות „בלבל את עשׂ תונות האויב, ולהונותר“. רבה היא התועלת אשר ניתן להפיק מלימוד אופרציות אלו — וביחוד, כשבעקבותיו תבוא ההתבוננות והשיקול, כיצד היו משתנים דרכי־הפעולה עקב תנאים ששתנתו, ומשהרורת בסוגיה זו — פנה אל מסע־המלחמה של גנ׳ ויויל בלוב (1841), ואל המבצעים שבוצעו שם במחציתה הסנייה של שנת 1942. ואזי מצוא תמצא נקודות־דמיון רבות עם המסע בארץ־ישראל וכן תמצא תמורות רבות, שמקורן בהתפתחות שחלה בדור האחרון. מבני־הצבא המשוריינים באו תחת דיבויזות־הפרשים; ואלו „בימור“, כדי להוליך שולל את האויב, של חניות דחליליסוטים, ענני אבק במדבר ושדרות צועדות, — דברים הבולטים כל כך בזכרוננו מפרשת מערכתיו של אלנבי בארץ־הקודש — חבר נכירם בגולמיר טנקים, מכור גיות־משא וכר — ובתנועות־מסע בלוב שמטרתן היתה ההוגאה, נחרח גיחול רבי־מידים באשר למספרם ולעצמתם של כלי־מטוס; אך אותם „העקרונות“ עתיק־הימים עודם קיימים ועומדים, וכן — השפעתה של העצמה הימית, ואלו הבעיות בתנועה ובאספקת כוח־האדם והציוד, והחזקתם — הרי חיוניותן רק גברה. אולם מעל לכל אלה קיים ועומד לפנינו

הגורם האנושי: כי האדם עודנו השליש במכונה.

הצעד העקבי, לאחר קריאה והשוואה כזו, יהיה לשקול ולהשב כיצד עלולות אופרציות כאלה, או בדומה להן, להיות מושפעות ע״י מגמות־התפתחות אשר תיתכנה בעתיד. — — —

לעתים קרובות מצויה הנטייה לרכז את תשומת־הלב רק על גילויי האיטרטגיה והטקטיקה שבמסעות־מלחמה, אשר על טיבם מבקשים לעמוד. ואין זה אלא משגת, כי לעולם חייבים ללמוד את הגורמים הפסיכולוגיים והמנהלתיים, וכן את שיטת־הפיקוד, והשפעתה על המפקדים הסרים למרותה ועל הגיות, ולבסוף — אך לא משום שהדבר הנו פחות ערך — יש ללמוד כיצד נהג המצביא ביחסיו עם בעלי־בריתו.

ניתן לומר, כי אם תכנית הקריאה תבוצע לפי הקיום אשר סומנו לעיל, הרי המפקד־העתיד ימצא מכשיר את עצמו לטפל כראוי באותן בעיות, שהיקפן והשינויים החלים בהן גדלים והולכים ללא־הפסק, והעתידים אולי לנבוע עקב התנאים המשתנים ומתוך ההתפתחות המדעית והטכנית. כבר נאמר על חכם בן המאה ה־17: „קראו קרא הרבה; אולם התבוננותו בדברים שקולה היתה עוד יותר מקריאתו“. הדבר נכון שבעתים לגבי לימוד וחקר שאלות המלחמה, שבהן יש לא רק לקרוא קריאה מרובה למדי, אלא לבלות בהרהורי־מחשבה זמן רב יותר אף מזמן הקריאה.

בשדה־המערכה אין עוד מקום ללימוד; שם, פשוט, עושה האדם את אשר ביכולתו לעשות למען השתמש, הלכה למעשה, במה שכבר ידוע לו מקודם, ומכאן נובע גם משום מה — אפילו כשביל מעשה לא־ירב — חייב אדם לדעת הרבה כבר מקודם, — ולדעתו היטב.

## מרשל פיש

לא יהיה בדבר משום ערך־רב אם ינדע לך, כי נפוליאון זכה במסע־המלחמה של 1796 ע״י „תמרון לפי קיום פנוימיים“, — או משפטים אחרים בדומה לזה, ואולם, אם יוכל אתה לגלות כיצד אדם צעיר ובלתי־נודע הצליח להאציל השראה לתוך צבא מורעב־למחצה, מרדני ולבוש־סחכות הניערני להלחם; כיצד העניק לו את המרץ והתנופה לצעוד במסע וללחום בקרב כאשר צעדו ולחמה, כיצד הוא שלט וניצח על מצביאים קשישים ומנוסים ממנו — כי או אכן למדת משהו...

פילד מרשל לורד ווייל

רבינו כלי זין הרגלים מצדד מציאת טיפוסים נשק מסוימים. החיפושים הם לקראת כלי נשק אחד מסוימים היסוד: נשק הפרט; נשק אבטומטר קיבוצי; מרגמות רגלים. — התימצא הסינתזה? וכיצד?

## מגמות בהתפתחות נשק הרגלים

(מנובד לפי סקירה לקציני-מדיעין שויצריים, 1948)

מאפשרת למפקד הגבוה יותר להחזיק את כוחות האש המכריעים שלו במרוכז. ולהטילם למקום הנדרש. בהתאם להתפתחות הקרב. — דבר המפחית את התופעה המזיקה של התדלדלות הרזרבות בקרב, ואפילו ביחידות המשנה הקטנות ביותר.

המאבק על עליונות האש הוטל עתה, בראש וראשונה, על שכמם של המרגמות וכלי היריה הארי-טילריים. הנשק הקל ומכונות היריה מופיעים, ברוב המקרים, רק בשלב הסיום של הקרב, וממרחק קים קצרים, והם משמשים או להשמדת המטרות החיות, החיון האופייני להתפתחות חיל הרגלים, הוא השילוב שמשלבים לתוכו את כלי החיך המלחים, הנעים בכוח עצמם והמשוריינים, פרט לשטחים קשיח מעבר שוב אינן נערכות, בדרך כלל, התקפות רגלים ללא ליווי, ותחת-הסער<sup>1</sup> או טנקים, ההכרח ליצור במהירות, מרכזי-נובד של כוח האש, הוא המחייב מידה גבוהה של נייודות לכלי הנשק הכבדים — דהיינו, אמצעי-הסעה ממונעים לאותם כלי הזין שאין לשאתם או לגררם בכוח-אדם, ואלו הקרבות בשטחים קשיח מעבר כאלה מחייבים ליוון את יחידות המשנה הנמוכות יותר, עד לבטליון, בכלי-נשק מלחים אשר קל יהיה לשאתם או לגררם בכוח-אדם.

נוסף לתביעות המוגברות ביחידות טכל דרג למצוא דרכי-התגוננות בכל עת בפני שרייף, — ובצד הדרישה לאמצעי הגנה בפני התקפות מטוסים — מציגות עתה התקפות האש בתחמושת-חגמ, בעלת מנגנון-הפעלה ראדארי בעיות חדשות ובלתי-רגילות: להתגונן בפני התקפות-אש של תחמושת

חיל-הרגלים יצא ממלחמת-העולם הראשונה כשהוא תיל המצטיין בויגו הרב-צדדי — וכזה מוסקי הוא להיות מאז — הוא ושלוותו. על שלר חות אלה נמנים: חיל-הרגלים המוטס, חיל-הרגלים הממונע, חיל-הרגלים המשוריין, חיל-הרגלים הוא חוט השדרה שבכל הצמאות, ההתפתחות במגמה ליוון רב-אנפין — מקורה בכוסר האש והפגיעה המוגבר של כלי-האש החדישים, ובצורך, על-כן, להציג מול כלי-נשק רב-פגיעה מסוים של הרגלים כלי-זין אחר, המנסה להתגבר על הראשון על-ידי צורות פגיעה אחרות, אך בו בזמן הרי רבי זה של גלגולי זין-הרגלים הוא גם המכביד על טכניקת הניהוג, על קלות התנועה באזור-האש ועל שיתוף הפעולה עם סוגי-החיל האחרים, עצם הצפייה לסיוע-אש — או האיחור בנתינתו — מכה את חיל-הרגלים בקרב, עד כדי כך שנתיצבה בעיה רצינית: כיצד להתגבר על תופעות אלו, הפתרון האחד הנראה הוא להקנות ליחידות-המשנה של חיל-הרגלים את הכוסר לנהל, לפחות באורח זמני, קרב עצמאי, דהיינו — לצידד את יחידות המשנה בנשק כבד, או באותם כלי-זין המאפשרים יומה טקטית בקרב, ע"י כך רצו להקנות לפלוגות, לגדודים ולחטיבות את היכולת לנצל במהירות מצבים נוחים המזדמנים להם, או לסלק, ללא-שהיות, טקור רות-אש אויבים, שהופיעו במפתיע.

ברי, כי מן הנמנע הוא להתקן, מערך-איברים כזה של הגוף הצבאי, על פרקיו וחוליותיו, ולהקצות כך את אמצעי האש בתוכו, שיצלח לכל מצב ומצב, הבעיה הנה כיצד להקצות למפקדים, בכל דרג ודרג, את אותם כלי הזין אשר הם זקוקים להם לפתרון תפקידיהם התקינים, דבר הלמד מענינו הוא כי את אמצעי הקרב או סיוע-האש הדרושים ליחידות, שהוטל עליהן תפקיד שהוא מעל ליכולת חיל הרגלים, חייב לספק הפיקוד שברג על-יון יותר, חלוקה תכליתית של האמצעים נשאתה, אף כיום, בתחומי אמנות ההנהגה, ולא עברה לתחומי המבנה הארגוני הקבוע מראש, אכן, הקצאת-הקבע של כלי-נשק בעלי-מחץ ומכונני-קרב — לכל דרג ודרג, —

1) תוחבים ליווי בלתי-אמצעי של חיל-הרגלים בהתקפות בעיר — בשטחים בנויים — הם טופחו במיוחד ע"י הגרמנים ערב מלחמת העולם השניה ובראשיתה בקוסר של תותח-השדה והאוביצרים-שלישדה, מתוך מנמה להקל את משקל הכלי ולאפשר את טלטלו בידו קבוצת רגלים, תחת-הים הללו היו מונעים תחילה במנגנון-פלדה מסיפוס שדה רגלי, שאח"כ גדלו ונתרחבו — והדבר הפריץ את המחשבה על מייגוע, הקוסר המסטימלי שהגיעו אליו — 6 אינטס, 1, ותחת-הסער הממונע-המסורין — הוא הטיפוס החופף כיום להיות לטיפוס המקובל.



מציאות בתנאים החדשים — אף הם היו לבעלי חשיבות רבה. אכן, כל אלה מעלים מאוד את התביעות לגבי כושר המפקדים והגייסות. ויחד עם זאת גם לגבי טיב זיונם והתאמתו לתפקידים וצרכים אלה. ההנחה להלן תהיה כי סוגי הזינו הרגילים ידועים לקורא. ומגמות ההתפתחות הן שתצוינה כאן, בראש וראשונה.

## הרובים והקרבנים

נים" האבטומטיים החדשים ולתת מקלעים. כתוצאה מכך הופיעו רובי-סער קלים היוריים את הכדור הקצרי<sup>2</sup> ובעלי כושר-יריה הן באש-בודדת והן באש-רצופה. מבחינת המשקל וכושר-ההישג מתאימים הם לשמש כ"נשק א-חיד" של הכיתה ולבוא תחת התת-מקלעים. הרובים והמקלע, ועיי כך לעשות את מלאכת ניהוג הכיתה לפשוטה הרבה יותר. אמנם, יש לציין כאן את המגרעת של הופעת צורת-התחמושה נוספת, אך לאור התנחות שצוינו לעיל — שכרה בצדה: מכונות-היריה (הזורות בתחמושת התקינה) או המקלעים בעליהן, אינם מופיעים



MP44 הנדוני — (נשק-סער אבטומטי, בעל כדור בקוטר זקין) למטה: המחטינת ל-30 כדור, ובצדה — היחס בין הכדור 7,92 של הרובה הרגיל לכדור המיוחד, בעל אותו עליבר, בשביל הכלי שבתמונה.

כאן אלא בדרג המחלקה; והחסכון במשקל התחמושת — בשל השימוש בכדור הקצר — הוא ניכר מאוד.<sup>3</sup>

## מכונות-היריה והמקלעים

עתה את כלי-הרגלים האבטומטיים הללו לשתוק לרוב עד להתחלת שלב-ההסתערות<sup>4</sup>. כי באם תפתח אש מכי"ז ומקלעים ב"ה ק ד מ — אין להמנע אז מחילופי-עמדות לעתים קרובות. וכן יהיה הכרח להקי"סיד על כך שמהלומות-האש תהיינה קצרות. כדי למנוע את האויב מגילוי מוקדם של עמדות כלי-

(3) וזוהי כנראה, גם המענה לטענת האש הבזבזי 11 ת. העלולה להופיע כשנשק-הפרט הוא אבטומטי.  
(4) גם כאן, כסובן, המדובר הוא בהתנגשות בין צבאות עשירים מאוד בכלי-אש חדישים (הפועלים בתנאי צפיפות איפרטיבית-גיאוגרפית ניכרת של כמות הגייסות לעומת שטחי-הקרקע) — ואין להחפז להעתיק דוגמאות אלו לתנאים ולמצבים השונים בהרבה, — המער.

נפץ ארטילרית, או מטוסית, המצויידת במפציץ ראדאר, המכוונים ומופעלים בטווח מסויים מעל למטרה באמצעות מנגנון הראדאר אשר בהם, גם השימוש הרב במוקשים, נגד ההלך ונגד הרכב, ממביד על חופשי-התנועה; פעולת-קרב בלילה, או במזג אויר דל-ראות וכן השימוש בערפל מלאכותי, שכולם הפכו מחוייבי-

המגמה להגברת קצב-האש של הרובים נובעת בדאי מהתמעטותם הגוברת והולכת של החיילים המשמשים כרובאים בלבד. כמעט בכל מקום החלו מכניסים לשימוש רובים הצי-אבטומטיים<sup>1</sup>



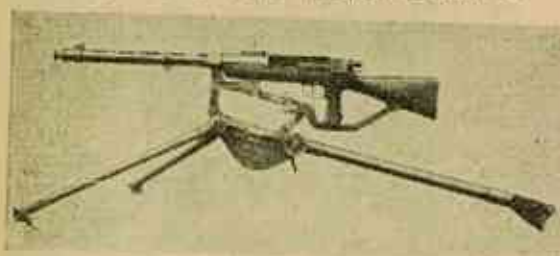
רובה-קסינאי של הרגלי החדש. שרבוני אמריקאי. למעלה — הסיפוס הרגיל. למטה — לשימוש צנחנים (עם קת מחקפלת).

אשר מבחינת הדיוק עדיפים הם על הרובים האבטומטיים-הגמורים, מסוג אלה היוריים בכדור הרגיל הגדול, הכבדים מדי ובלתי-נוחים לשימוש. מתברר והולך כי מחוץ לתפקידי-צלפות, וכמה תפקידים מיוחדים אחרים, אפשר להסתפק עתה בהחלט — בנשק-פרט של הרגלים שטווח פעולתו מגיע עד ל-400 מטר בלבד. המסקנה איפוא היא, כי אין כבר צורך בכדורי-הרגלים התקין דוקא, ואפשר להסתפק בכדור המוקטן, ה-קצרי, מן הסוג האופייני ל"קרבני-

הכנסת כלי-הלואי הכבדים (הותחיר-הגלים, מרגמות לחיל-הרגלים — שיחזרה את המקלעים המכ"י ממשימות-אש בלתי מתאימות לתכונותיהם אשר הוטלו עליהם לפני-כן, בשל העדר אמצעי-אש הולמים יותר מציאותם של כלי-נשק מרובים שיתפקדם להדביר את מכונות-היריה, מאלצת

(1) הצי-אבטומטי — הינו רובה אשר נדרך מאליו לאור היריה, בלי הפעלת הבריה ע"י הזורה. המפורסם ביותר — רובה-גארנד האמריקאי.  
(2) שוב — ברומה לקרביין האמריקאי הקל, כנראה, שהמחבר מחשיב ביותר את השפעת המגמות האמריקאיות על עתיד זיונם של הצבאות בעולם — המער.

האש הנכונה. רק לעתים רחוקות. ולרוב רק במסגרת של יחידות המשנה הקטנות. ניתן להשתמש במכ"י של הרגלים (שקוטרה כרגיל עד 8 מ"מ) להשגת



המקלע השווייצרי

למעלה — על מצובה — כנשק כייתה למסה — המקלע על צ"י כנשק מחלקה או פלוגת. כדומה למכונת היריה הקלה האמריקאית

היריה ומהשמדתם עלידי כלי-נשק הכבדים. תביעות אלו — הן שהביאו לידי הופעת מכונת היריה האמריקאית, בעלת קצבי-אש המהיר עד מאד. מכונת-היריה האמריקאית כאלו מופעלות על דרך רגל — בתור מקלע; ועל כן קל (לרוב) — תלת-רגל) — בתור מכונת-יריה. מכונת-היריה האמריקאית עושות את מלאכת אימון החיילות לפשוטה יותר. מנעשות את טיפוס-הזינוק. וע"י כך — מקילות כמתן הסילוואים, בניק ובחיילים. תכונתן של המטרות החיות — שהגן ניידות ונעלמות במהירות. — גורמת שמשך הפעולה נגדן היא קצרה. ולמען השגת תוצאה יעילה יש לירות. אלומות-אש צפופות בזמן. אולם, היות ובשל הכנסת כלי הזינוק הכבדים הרבים נמוס כבר תקן-האדם ביחידות מעמסה כבדה מדי, לא ניתן להשיג את נסיפות ריכוז-האש ע"י כלי מכונת-היריה, ובחכמה נהפנתה המגמה להשיג קצבי-אש גבוה ככל האפשר בכל אחת ממכונות-היריה שביחידה. המתנגדים למגמה זו — מנימוקי בזבוז תחמושת — אך להם על מה לסמוך, כי מידת הוצאת התחמושת תלויה בהפעלתם התכליתית של כלי-הזינוק ובבקרת

הכדור הקצר הנו כנל סוסר של תחמושת רובים רגילה (ולא של תחמושת התחלקעים או אקדחים). אלא, שגם קלעו וגם תרמילו קצרים וקלים יותר. טווחו של הקרבין היריה כדורים כאלה קצר משל הרובה (טווח יעיל — כ-400 מטר), אך אינו נופל מחנו בריוקו. הנהגת טיפוס כדורים כזה, לנשק אוטומטי של הרובאי-הפרט, נעשתה לראשונה ע"י הגרמנים. הפינים ויתכן — הרוסים

להלן כמה נתונים לשם השוואה: משקלו של הקלע האמריקאי הקצר — 7.14 גרם — מאפשר עדיין פגיעה יעילה בטווח הנ"ל של 300-400 מטר. משקל אב-השרפה שבו — 0.9 גרם — ומהירות הלוע של הקרבין — 2000 רגל לשניה (לעומת 2650 ברובה האמריקאי). מאפשרים לקלע כוח-הענפה המספיק לו. משקלו הכולל של הכדור הקצר הזה הוא 12.5 גרם — לעומת 27 גרם ששוקל הכדור האמריקאי הרגיל. מסתבר, איפוא, כי תחת 150 כדורי-רובה אשר נושא עמו הרגל, יוכל לשאת מעטה 324 כדורי-קרבין ואם לקחת בחשבון את ההפרש שבמשקל כלי-היריה (הקרבין האמריקאי שוקל 24 ק"ג; הרובה האמריקאי — 3.95 ק"ג) — שיה ההפרש (1.45 ק"ג) לזוטפת של עוד 116 כדורי קרבין. דהיינו, שבלי כל זוטפת משקל אפשר לשאת 440 כדור תחת 150. המחסנית ל-15 כדור.

הקרבין הגרמני — משקלו 4.75 ק"ג; הוא יורה כדור בקוטר 7.92 (האוסר תמקין של רובה הרגלים הגרמני) אולם משקלו הוא רק 1/3 ממשקל הכדור התקין. מהירות הלוע היא כ-2250 רגל בשניה וכוח חזירתו לפלדה רגילה בעובי 67 ס"מ — המחסנית ל-30 כדור.





לדון לחוד, בקשר לנשק האנטי-מטוסי ואנטי-סנקי.

עדיפות האש בקרב, ואלו על מכוונת-היריה בעלות הקוטר הגדול יותר (125 — 20 מ"מ) יש



ה מ ר ג מות

מס' 1708 נדמני: MG34  
 למעלה — תוצב על הצובה לשימוש כמכוונת-יריה  
 למטה — על דורגלי, להפעלה כמכוונת לנב"ש של

אמנם, דיוקן, וכן יעילותה של היריה-הבודדת, לא היו מספיקים, אך העובדה, כי על-אף חסרונות אלה הפך שילובו של כלי מעין זה ביחידות-המשנה של הרגלים קבוע — מוכיחה, עד כמה היונית מציר אותו של נשק בעל מסלול תעופה תלול אף ביחידות-המשנה הקטנות.

על פי הרוב נותנים לחלק את שלוש מרגמות-הרגלים הקלות שבפלוגה בין שלוש מחלקות-הרובאים, ומכאן אף דבק להן הכינוי: „מרגמות מחלקתיות“, יש להניח כי בהתפתחות העתידה לבוא יופיע, ביחידות-משנה כאלה, טיפוס-מרגמה שקוטרו יהיה שווה לקוטר מרגמת-הבטליון, אך משקלו יקטן ממשקלה של זו. קיצורו של אורך-הקנה, משקל קטן יותר של לוח-הבסיס והחסי-הפקות בטווח-פעולה עד 1,000 מטר, בערך, — מאפשרים התקנת מרגמה בעלת קוטר של 81 מ"מ (כזה של מרגמת-בטליון אופיינית), אשר משקלה לא יהיה אלא כ-25 ק"ג בלבד. לעומת משקלה של מרגמת-הפלוגה או המחלקה הנחוגה כיום לא יהיה בזה, איפוא, אלא משום עליה זעומה במשקל הכלי, בעוד שיעילותה של היריה תגדל או בהרבה; ויש עוד לציין את הרווח שיושג עלידי אחידות תחמושת המרגמות במסגרת הבטליון כולו — וההפסד הזעום יצא בריות ניכר.

הקוטר המקובל ביותר במרגמות-בטליון („מרגמת-הרגלים הבינונית“) הוא 81 מ"מ מבחינת

אחד מכלי הנשק היעילים וזרעיה-המגור ביותר במלחמת-העולם השניה היתה המרגמה: נשק זה, במידות-הגדול ודרגות-היכולת השונות שלו, היה מצוי בכל יחידות חיל-הרגלים וחיכויותיו, מפלוגה ועד דיביזיה, ואפילו בתוך חטיבות-הארטי-לריה הגדולות מילא הפקיה ניכר, מבלי לדבר כבר על כך כי השתמשו בו גם לצרכי החיל-החימי או יחידות-העירסול. משקלו הקל, מידת-יעילותה של היריה בו, וקצב-היריות המהיר — כל אלה היו מעלות רבות-ערך, אך המגרעת העיקרית שבו, אף בנוף הרחי, הנה הצמצום באפשרות כיוון האש, וההכרח לפעול במסלול-יתעופה תלולים בלבד. על כן אי-אפשר היה לותר על תותחי-רגלים (ועל הוביצר-הרגלים), המסוגלים לירות גם במסלול-תעופה שטוח. אכן, צירופם של המרגמות ותותחי-הרגלים משחרר את חיל-התותחנים מתפקידים צדדיים רבים, שכירסמו בכוחותיו והקטינו את מידת התרכוותו בתפקידי העיקריים.

המרגמות הפלוגתיות או המחלקתיות (מרגמת-הרגלים הקלה) היו מצויות בכל הצבאות וקוטרו הגיע מ-45 מ"מ עד 60 מ"מ.

5) ראה — הערת-השולים הקודמת. — המער.  
 6) הכונה כאן ולחין, — באין ציון מיוחד אחר — לגלגל המודרני של „מרגמת-החפירות“ שבמלחמת-הראשונה, שעקרונות-המבנה שלה הן כשל מרגמת-הרגלים הנודעת כיום לכל, וזאת — להבדיל מהמרגמה הארטי-לרית-המסורתית, שהיא כלירייה בדומה לירייה תלולה בלי-ביצה, אלא שהקנה קצר (לעומת קוטר) ותלול-מסלול אף מן הוביצר, וכן התותח לא כל שכן.

המשקל והיכולת מקבילים הם לאלה של מרגמות הרגלים בנות 3". ברוב הצבאות מוסע כליוזן זה על גבי המכונות הנועדת להסעת גייסות; וישנם צבאות בהם יש למרגמות בניה הסע עצמה בעלי שריון קל. בשדה המרב נושאים את כליוזן כשהוא מפורק למספר יחידות מעט. הצבא הרוסי הוא היחיד שלמרגמת הבטליון שלו. בת 82 המ"מ, יש כנגלגלים קל לגרירה בכוח אדם (בדומה לכן הנהוג גם במסנות היוריה הרוסית). אשר לסוגי התחמושת, הרי מצויים בשימוש: פגזי נפץ, פגזי זרחן, (להצתה ולעשן), פגזי סימון (המעלים עשן צבעוני לציון מטרת) ופגזי תאורה. אלה האחרונים הם אמצעים שאי אפשר בלעדיהם בפעולות לחיליה.

הסוגים השונים של מנגנוני ההפעלה מאפשרים לסגל את פעולת הפגז סיגול תכליתי לתכונות המטרת. מנגוני ראדאריים, למשל, מאפשרים, הן ביום והן בלילה, יריה נוסח "מרעם זמן" נגד מטרת חיות. המסכנת אותן עד מאוד, בעוד שמציאותן של מרגמות פלוגה (ראה לעיל) במסגרת הבטליון — מאפשרת את ריכוז התכליתי של כלי האש התלולה של הבטליון, וגורעת מהסכנה של פיצול הכוחות ופיזורם.

מרגמת הרגימנט ("מרגמת הרגלים הכבדה"), הקוטר המקובל ביותר הוא 120 מ"מ. בו בזמן, שכל שאר הטיפוסים של נשק כזה קניהם חלקים — הרי במרגמה האמריקנית, בת 107 המ"מ, הקנה הוא בעל סלילים, ולפגזים טבעות מכונות. בעלות תכונות התפשטות; הוא מוסע בקרונית גרר קטנה, הנצמדת לחלקה האחורי של המכונות. הטיפוסים בני 120 מ"מ (הדומים, בדרך כלל, גם

לטיפוס המקובל בצבאה של שוויצריה) מצוידים בכנגלגלים, לשם טלטול ע"י מכונות גרר. הודות לעוצם הפעולה של פגזי מתאים כליוזן זה מאד למשימות הריסה. ברגימנט רגלים (הדומה לברי גדות הרגלים שבארגון הבריטי) אי אפשר בלעדי מרגמה כזאת בתור כליוזן לריכוזי מחץ של אש. סוגי פגזיה החשובים ביותר הנם פגזי נפץ ופגזי זרחן (או ערפל). סוגי מנגנוני ההפעלה שלה מקבילים לים לאלו שצוינו לעיל לגבי מרגמת הבטליון. בצבאות רבים עומד לרשותה של דיביזיה, פלגי מרגמות כאלה, המונה לרוב שלוש פלוגות — ואפשר לומר בתורת כלל, כי מפעילים אותן במסגרת הארטילריה של הדיביזיה. פלגים של מרגמות כאלה מילאו תפקיד הראוי לציון מיוחד בפעולות העירפול הגדולות עם הסרבות על צליחת הריין. עתה עוסקים בניסיונות של פיתוח מרגמה ללא רתע, שאפשרויות ההגבהה שלה הן עד ל-45 מעלות בקירוב.

מרגמות כבדות ביותר, כאן המדובר הוא בכלי הריסה מהכבדים ביותר, אשר בדרך כלל מפעילים אותם במסגרת חיל התותחנים, הקרויים שלהם הנם: 150 מ"מ, 155 מ"מ, 210 מ"מ, 254 מ"מ, 280 מ"מ וכן הלאה. הטיפוס האמריקני הכבד ביותר — מן "דוד הקטן" וקוטרו 914 מ"מ — הוא נועד להדברת בנייני מבצרים כבדים, את היתרונות הגדולים הנובעים ממשקלם היחסי הכבד של כלי אש תלולה אלו — נראה באופן בולט ביותר אם נשוו אותם למשקלם של כלי היוריה הכבדים ביותר של הארטילריה המסורתית. על כן, בכל מקום בו אין הדבר כרוך בטווחים ארוכים, הרי המרגמות הכבדות ביותר הן בגדר כלי הריסה, בעלי ערך וגיודות בלתי שכיחים בקרבות הנערכים נגד ביצורים.

התפר בות — כשלב לעראת סוגיות

ההנחות 60 מ"מ ו-101 מ"מ (אמריקאית) דמיון רב, והאחי דת הקוטר פשוטה לאפשר את אודיות החתומות לזק.







# הצבא האדום בראי האויב

קטעים מתוך יומנו של מפקד פלוגה גרמני ב.מסע המזרחי\*



דבר שבאופנה: המונים צפופים, מדורגים בחמשה—  
 ששה גלים, אש כלייריה רבים מאוד — אך לקיחת  
 כיוון, וצעקות אימים<sup>3</sup>. את ההתקפות והתקפות־הנגד  
 המקומיות, בקנה־מידה קטן יותר, הם מנהלים לרוב  
 בחריצות־מעשה גדולה הרבה יותר. משהם מגיעים  
 מבצעים גדולים יותר, הם מפעילים את תמוך האדם  
 ללא היסוסים רבים. מתקבל הרושם כאילו כל ידיעתם,  
 הטבועה בהם מלידה, בעניני התגנבות, הסתתרות  
 ומארבים, ניצול תחבולני של כל האפשרויות הגלומות  
 באופי השטח — אותה ידיעה שיש לנו דרך־ארץ  
 כזו בפניה — נשכחה יגעלמה. באופן קישט ומתוך  
 קהות החושים, מטילים הם עצמם אל תוך ברד האש  
 של מכוונת־היריה. רוסיה זו אשר אין להבינה!

28.10.42. — בהגנה לוחם איש הצבא־האדום  
 בהריצות ובעקשנות, אף בהינתרו יחיד ובלא תמיכה.  
 ל. זה זאת, בהתקפה מתגלה מדי פעם המחסור  
 בהתנהגו נבונה, אמנם, קויה הכלליים הנם בדרך  
 כלל נכונים, המטה־הכללי הרוסי למד משהו: הוא  
 עושה אתנו עתה מה שפעם עשינו אתו, בעתות  
 „מערכות־הקלחת“ הגדולות<sup>4</sup>. בין המבצעים הנוכחיים  
 שלו, שתוכננו במדוקדק והוכנו בהקפדה רבה עד  
 לפרטיהם — ישנם כאלה שלהם דמיון משגע ממש  
 למעש־תיכנון גרמניים מאו. אולם אחר הוא המצב  
 לגבי מפקדים נמוכים יותר, הם לוחמים באומץ־לב  
 רב, אך ללא תיאום, הרושם הוא כאילו לכל פעולה  
 מסותפת בין סוגי החיל השונים — צריך להבטיח  
 מדי פעם פקודה מיוחדת מסמכות גבוהה יותר.  
 כלל אינה ניכרת יוזמה עצמית של קצינים נמוכים  
 יותר, למשל — בשיתוף הפעולה, רגלים —  
 ארטילריה<sup>5</sup> או רגלים — שריון<sup>6</sup>, והרי ההתייענות  
 לשם קבלת החלטה במשותף נדרשת למעשה לעתים  
 מה קרובות, כאשר נפסק, באופן זמני, הקשר אל  
 מוסדות הפיקוד העליונים יותר ותנאי מצב הקרב  
 מחייבים לנקוט בפעולה מסוימת.

29.11.42. — לפלוגת החסימה אשר בימים  
 האחרונים החלו מציבים אותן מאחורי חזיתו של

21.9.42. — חיל־התותחנים הרוסי הגו טוב.  
 יש לו הישגים ניכרים בעריכת־האש הכוללת, הרוסים  
 עדיפים עלינו באופן ברור באשר לכלי־הנשק  
 התלולים של הרגלים<sup>1</sup>. חיל־הרגלים של האויב, אם  
 גם משתמש הוא במטילי־רימונים אשר מתקני הכיוון  
 שלהם הנם ממש פרימיטיביים, משיג הוא בכל זאת  
 הישגי אש בולטים ביותר. ההשפעה הפסיכולוגית הנה  
 גדולה ביותר, היות והקולות הנגרמים תוך כרי  
 תעופתו של הרימוק הנם מעטים וכמעט ואינם  
 מאפשרים להשק למפרע את כיוון תעופתו, ובגלל  
 נפץ־היריה החלש גדול הקושי באיתוריה של עמדת־  
 האש האויבת. שלושת מטילי־הרימונים קטני־הקוטר  
 אשר לפלוגת הרגלים שלנו — פגיעתם כמעט ואינה  
 פגיעה. 5 ס"מ ו־8 ס"מ — נראה כי אלה הנם  
 הקליברים שפעולתם תכליתית ביותר, עכשו  
 החילונו, במסגרת רחבה ככל האפשר, להפעיל מצדנו  
 אנו את נשק־ההטלה שנפל לידינו משלל אויב.  
 ב.דריחים לסיכום נסיוננו<sup>2</sup> צוין כי דרוש לנו בשטח  
 זה ציוד אחר, משוכלל יותר, וישנם סיכויים לכך.

28.9.42. — עוגבו של סטאלין<sup>3</sup>, לפי הכינוי שלנו,  
 ובפי הרוסים: „קטיושה“ — אשר לאחר הופעתו  
 הראשונה הפך לשיחת גזרת־החיות כולה, — נתגלה  
 כבעל־ערך פחות מהמשוער, ביסודו קיים דמיון  
 בינו לבין „מטילי־הערפל“ שלנו<sup>4</sup>, אלא שבנינו  
 פרימיטיבי ביותר — והרעש והריחות הנגרמים על  
 ידו עולים על הישגיו. ה.קשתות<sup>5</sup> המשמשות מסלולים  
 לשיגור הקלעים מינחות בצורה בלתי מדוקדקת  
 למדי, נראה הדבר כי הוא מאפשר כיוון־יריה גם  
 בלבד, וככל זאת משמרגשת על בן אדם, בפעם  
 הראשונה, חוויה זו — כ־16, ואפילו 32 או 64 קלעי<sup>6</sup>  
 נפץ כבדים מטיחים בבת אחת על פני חלקת־מדרון  
 קצרה יחסית — „חודר הדבר לעצמותיו“.

2.10.42. — איש הצבא האדום לוחם בהגנה  
 טוב יותר, וביכולת רבה יותר, מאשר בהתקפה.  
 בשעת פעולות תוקפניות דומה הדבר כאילו אותו  
 חזנה הרוסי מימי מלחמת העולם הראשונה הגו עדין

3) מעניין לציון כי בימי מלחמת העולם הראשונה נכתב  
 רבות דוקא על הגרמנים כי הם מרבים להשתמש במבנים  
 דחוסים יחסית בהתקפה. — המער. (4) קלחת —  
 פירושה הקפה מלאה של גוף־צבא אויב משני אנפיו, ואח־כ  
 ניתוקו מן הצורה והשמדתו ההדרגתית בהיותו נתון בשבעת.

\* נמסרים כאן כישונם, על מנמות הסילוף המופיעות  
 בהן לעתים.  
 1) דהיינו המרגמות, בראשית המלחמה הגרמנית  
 סובייטית היו עדיין גרמניים — עלי הויון החזק יותר בשטח  
 זה. — המער. 2) ראה חוברת „מערכות“ יח—היס. תשי״ד.



80 או אף 60 מטר מקוהקרב הראשי שלנו<sup>3</sup>, בונים ללא רעש את עמדות המארב ובאפרורית הבוקר פותחים הם בציד; אח"כ, במשך היום, שוכבים הם בדומיה מוחלטת ורק צופים בתוצאותיה של תצפית זו הם משתמשים אח"כ עם מדומי'הערב או אף בלילה שלאחריו. הם קבעו, ע"י סימונים פשוטים, את הכיוונים בהם נמצאות עמדות שנתגלו להם, ועתה יורים הם אש לעומת כל רחש. האש הנה מדויקת במידה בלתי נעימה למדי, ואם גם לא תמיד הם פוגעים — הרי, על כל פנים, מפירות היריות, תגורות עליון שקט מוחלט והחירות בתוחה, את אותה ההתפרקות והמנוח שכה מהנים הם בלילה. סבלנות כזאת לשהות ביחידות שעות על גבי שעות, ללא תנועה — הריהו דבר אשר אנו, הנמשכים אחר פעולה ותנועה, יכולים להשיגו אך בקושי. הרי זה ענין המהנה בתוכנת האופי.

11.3.43 — מחלקות הצלפים שלנו, המצויידים ברובים מיוחדים בעלי משקפות-כיוון, זקוקות לחשבונן הישגים טובים, מחוץ, נוסף, למחלקות הללו, יש עתה לכל מחלקת רובאים של הרגלים, צלפים פרטיים" משלה (לפחות 2).

20.3.43 — עד כמה נשתנה מאז ראשית המלחמה כל פרצופה של פלוגה רובאית. עצמתה הלוחמת עולה עתה אך לעתים רחוקות על 50 איש, ואלו רוחב הגורות נשאר כמעט כפי שהיה. עצמת האש גברה במידה ניכרת. יותר מכונות-יריה (כולל מקלעים — המערכות) ותחמושתים, מטילי רימונים רבים וטובים יותר, חוליות-סער מיוחדות וצלפים — ומעט מאוד קרבינים רגילים. נושא הרובה הרגיל והתקן כמעט ונעלם, כפנותו את מקומו למוסמים בענפים שונים; עצמת-האש רבתה — ותפקידיה נתחלקו במיוחד. אולם גם התביעות המוצגות בפני החייל הפרט — גדלו, הוא עמוס בהתמדה מעמסת-יתר. גם הדמות החיצונית של איש הרגלים, לבוש המדים" אבדה מזמן. במקום הציד השומר על הנוהג האחד, באו כל מיני ססיות והמצאות אינדיבידואליות אשר בדרך-כלל משלימים עמן בהודאה שבשתיקה. אנשי-צבא למודי-החיות, הוותיקים והמנוסים, יש להם, סודות" ותחבולות משלהם, שעמדו במבחן, רדוקים שבחוסרה בעניני חובלת החמושה, השמירה על ריטני'היד ועל את-החפירה, נשיאת האקדה, והקפדה יתרה על תלברשת" אחידה היו הופכות כאן, במסיבות הקיימות, למעשה שבהקטנה ובהתעמרות.

5) קוהקרב-להבדיל מסדרו תיקדמות בלתי רצופה.

האויב, בפקודה לפתוח באש על חילות נסוגים — אין תכלית. דיביזיות מובחרות כמו אנשי הקומסולמול וגייסות הגברדיה, אינן זקוקות לאמצעים כאלה. גם בלעדי כך לוחמים הם בקנאות עד לאיש האחרון שבהם, ואילו על גופי-צבא ורכווכיים ההשפעה היא שינוי. להתגנב אל השבוי, מהדיביזיה האזובקית, העומדת כרגע מולנו, עברו במשך השבוע האחרון, בגזרה בטליון אחד, — כ"350 איש, ומהם — האונסים את קציניהם לבוא אתם; הם מורעבים למחצה, ומזויינים באופן לקוי (רובה לכל שלושה!). כש-לפניהם ומאחוריהם כל-רשק קטלניים — העדיפו המונגולים הללו, האנאלפאבתיים ברובם, ללכת בעצמם בשבי, משמעת ואומק'לב אין רוכשים באונס.

30.11.42 — מפתיע הדבר עד כמה רעה היא הזנתם של החיילים הרוסיים, לעומת הגורמה האירופית הריהם מעטי'צריכה עד כדי פרימיטיביות.

3.12.42 — אחד הצדדים החזקים של חילי-הרגלים הרוסי הוא נכונותו המתמדת להתקפות-נגד חריפות, בדרך-כלל, מיטיב האויב לדעת בדיוק את רגעי פיקה-רכיסי" אצל הגייסות שפרצו לתוך מערך עמדותיו. משפרצת לתוך מערך-עמדות רוסי אין עדיין פירושו של דבר שכבר השתלטה עליו. גייסות חסרי נסיון-קרב, נאלצים לשלם, שוב ושוב, "דמי-ליסוד" העולים ביוקר.

24.2.43 — חילי-האוויר הרוסי אינו מצטיין בקלועתו. בשטה זה לא הוסיפו טייסיו דעת במשך כל החדשים הללו, אפילו עתה, כשהם טסים במכונות אמריקאיות מצויינות, מגלים הם, לעתים קרובות, "רמת חובבים" הן בשעת קרבות-אוויר והן בהפצצות. לרוע המזל, מכשיל דבר זה, לעתים קרובות, את אנשינו אנו — הנתפסים לקלות-ראש.

3.3.43 — שוב ושוב מתגלית אותה התופעה: פעולות קרב אשר בהן חשובים זריזות וחריצות, ההסתגלות לצורות הנוף, ניצול של מארבים, וכדומה — הן הן המתאימות ביותר לאיש הצבא האדום. לאלה שייכים — קרב הלילה, קרב היער, הקרב בשטח בנוי; בכל אלה יכול הוא תמיד להאחז, מחדש, אחיזה-של-ממש במקום; לנצל, מעשה אמן, את ההודמנות הקטנה ביותר למארב, לבצע הסוואה במהירות ובחריצות, וללחום בעקשנות וברוב ערמה.

8.3.43 — הצלפים הרוסיים הנם קלעים מצויינים. יש להם סבלנות עצומה לשכב במארב משך שעות תמימות, או אף ימים, למען, תפוס" רציפי-שליחים, נושאי תחמושת, מביאי קפה לעמדות הקדמויות, וכדומה. לעתים קרובות קרבים הם בלילה גם עד כדי



# באת מערכות

## אגרות קוראים

הכוח העברי העואג בהתהוותו נקוק להבהרת המשלות,  
לגיבון הצעות, להקשת פרכים.  
"באת-מערכות" נעצה למקום להבעת הרעיון  
והיפול של קהל הקוראים ואנשי-האגן. אצל באתו זו  
יכל הקורא הער, החרג לבאות הכוח לאינלי אימיותו,  
להגיב על אלגים אתהכיס, לערער על הנחות מקובלות  
ואהיות ינס להצעות מחשלות ואתקלות.

### רצון ויכולת באימון היחידה

נראות לי שתי דרכים לשם עקירת הביטוי  
אינני יכול מקרב יחידה: האחת היא האימון,  
המפתח באדם את הרגשותו העצמית כי היום  
הוא יכול לעשות דבר שעוד אתמול היה זר  
ורחוק לו לגמרי: — כגון לדעת לטפל בנשקו  
ולירות ממנו, או לרוץ מספר קילומטרים מבלי  
לקרוס וליפול בשונו, אלא עוד להתעמל מספר רגעים  
ואחרי כן גם לצאת לעבודת היום, ע"י אימון  
טוב במשך 3—4 שבועות, אפשר להגיע בנקל  
לכך שאדם ירוץ, מדי בוקר, למרחק 6—7 ק"מ  
כשנשקו עליו, ובמהרה יתרגל לדבר, כך שאם לא  
ישתתף יום אחד במרוץ הביוקר — ירגיש כי  
חסרה לו הרעננות במשך כל אותו יום, ולפיכך  
ישתדל שלא להחמיץ הזדמנויות הטקנות לו את  
היכולת להתגבר על קשיים, ונותנות לו סיפוק,  
משיוכה האיש כי מסוגל הוא, למשל, לערוך  
מסע בחגור כבד למרחק של עשרות ק"מ — הרי  
קלה תהיה בעיניו היציאה למרחקים בינוניים  
הרגילים בפעולותינו בארץ, ועוד, הבניסה לקרב  
לאחר מסע בינוני כזה לא תהיה לגבי דידו למעלה  
מכוחותיו.

כן הדבר בכמה שטחים אחרים של אימון גופני.  
אנשי הנשק המסייע, למשל, שתחילה נאנקים וסובלים  
כאבים בכל אבריהם מכובד הכלים או מחלקיהם,  
משהם מתרגלים להם. — הרי גם הם, כחייל הרגלי,  
יכנסו לקרב ברעננות מסויימת, בדומה לכך גם  
לגבי פעולה בשעות החשיכה, אנשים שמימיהם

אין להם סמל או מפקד  
שלא ניתקל מדי פעם באחד  
האנשים המודיעו לפתע:  
את זה אינני יכול לע-  
שותף ואתה מסתכל ובר-  
זן את האיש, וברור להך  
לחלוטין כי במאמץ מסוים,  
ולרוב לא גדול ביותר,  
יכול יוכל האיש לבצע את מה שהוטל עליו.  
אתה מכיר, ובטוח הנך כי במעט תקיפות-רצון,  
יתגבר ויעשה כנדרש, מבלי שיאונה לו כל רע.



הבעיה הניצבת אותה שעה בפני כל מפקד, ובעיקר  
מפקד צעיר, היא: מה וכיצד עלי לפעול —  
כדי שהאיש יעשה את המוטל עליו, וינכח הוא  
עצמו — ואתו גם חבריו — שאמנם, — אין להך  
דבר העומד בפני רצון עז, לשם כך דרושים לא  
מעט טקט, סבלנות ושכל-ישר.

נטפל כאן בשורש הבעיה: כיצד יביא המפקד  
את האיש לידי כך שלא יבוא עוד לטעון: אינני  
יכול וכיצד יפתח בו את יצרה-הביצוע בכל תנאי,  
כדי להבהיר בעיה זו, עלינו להבין את ההבדל  
בין רצונו של האיש ובין יכולתו האוביקטיבית  
בית, מפקד בעל נסיון יודע כי שלושה גורמים  
מונחים ביסוד איהיכולת: א. הפחד, או חוסר  
הבטחון בהצלחה; ב. העצלות; ג. הנטיה "להכעיס".  
נניח כאן לגורם האחרון, כי הוא, לרוב, ענין לטיפול  
דיסציפלינרי.

לא נוסו בכך טפחיתם. לאחר אימון מתאים, לא רק אומץ וכוח ההתמצאות בלילה, כי אם גם יכולת לפעול בשקט ובבטחון עצמי בחשיכה.

עד כאן ציינו כמה נקודות שבתחום פיתוח הכושר הפיזי. ננסה עתה לעמוד על כמה נקודות הכרחיות להשגת המטרה שעמדנו עליה בפתח דברינו, והיא: „אינני יכול אינו קיים עוד בלכסיקון של יחידתי“.

ראשית חכמה היא לערטל את האיש ממעטה האדישות לגבי הישגיו הוא. יש להחדיר ולחזור ולהחדיר לתוכו את הגאווה העצמית, ואת הסיפוק העצמי מהצלחתו להתגבר על מכשולים שלפני כן סבור היה שלא יוכל להם.

כיצד להגיע לכך בחיי יום-יום? — ראשית, עיי טיפול אישי — סבלני, שנית, עיי טיפול קולקטיבי — חיבוב הענין ופיתוח יצר התחרות. שלישית — עליוני כפיה ותקיפות. על הסמך או המפקד להתקדם מן הקל אל הכבד. לאחר שהאיש עשה דבר שאתה עצמך הטלת, כביכול, ספק בכך אם יוכל לעשותו, עלוך למצוא — הן מיד, והן לאחר זמן — הזדמנות לציינו על כך לשבת. על יסוד נסיונו הקטן הזה, תוכל לעודדו ולדרוש ממנו, בהתאם לצורך, — טאמציים גוברים והולכים באותו כיוון, או אף בכיוונים אחרים, האיש שביחידתך, מרגע שירגיש שהודות להתגברותו על עצמו, זכה להערכתך ולהערכת חבריו — יחשוש לאבדה, וכמעט בכל המקרים — אלא אם כן עצלן הוא — ישמש לו הדבר כדרבן להוסיף ולטפס שלב נוסף בסולם הישגיו, ויתכן כי גם שניכם תופתעו לראות מה גדולים יכולים להיות הישגים אלה בשטחים שונים.

עד כאן ציינו את הטיפול שאפשר לכנותו בשם „הטיפול האינדיווידואלי“, אך בתנאי מלחמה מועט מדי הפנאי שבידי המפקד או המדריך מלטפל בכל פרט ופרט ביחידתם, ועליהם לסגל לעצמם את דרך הטיפול הקולקטיבי, אשר גם היא מביאה אצל רוב האנשים לתוצאות משביעות רצון.

מהו הטיפול הקולקטיבי? הרבה פנים לו והרבה דרכים להגיע אליו. ראשית — יש להחדיר בלב כל איש ואיש ביחידה את ההרגשה כי בעשותו את הנדרש ממנו הריהו עושה, בעצם, את הדבר שהוא עצמו היה רוצה שיעשה, ושייעשה היטב. מרגע שהצלחת לחבב עליו את הדבר — הרי כמעט והשגת את המטרה: — כל אדם ישקיע מחשבה ומאמץ לעשות את המוטל עליו על הצד הטוב ביותר. אך

כאן יש לשקוד על כך, שהרמה שהושגה עיי חיבוב הענין לא תפגם מתוך שיגרה, שעמום וכזי, לשם כך נתן בידך אמצעי רב-ערך, מעודד, וקל יחסית: הלא הוא התחרות. הכוונה לא להתחרות בשיאים, אלא לזו המעוררת באנשים תדיר את יצר התחרות בינם לבין עצמם, — וזאת בקטנות. שלא תקשנה עליהם: רובתו של מי יהיה הנקי יותר, מי יצטיין יותר בתס"ח או בשדה, וכדומה — והדוגמאות מרובות לאין קץ. במפקד תלוי הדבר להביא כל איש ביחידה לידי כך, שתתא זו אמת מוסכמת שאין בנטצא דבר שיוטל על יחידתו ושיהא נבצר ממנה לבצע.

יש להניח, כי ימצאו גם אנשים שכל האמצעים הללו לא יועילו להם, באנשים אלו צפונה סכנה שישיעו לרעה גם על בני-יחידתם הפוסחים על הסעיפים, שאך בקושי עלה בידך להביאם לידי התגברות על עצמם. לגבי אלה אין עצה אלא לנקוט נגדם דרך של תקיפות וכפיה.

כאן תעמוד בפני המפקד הצעיר אחת הבעיות הקשות שבתפקידו: היכול להעריך בו במקום, מיניה וביה, האם טענת האיש, גם של זה המשתמש והמתבטל, במקרה זה, מלאכותית או אמיתית הנה? אחד מסודות הצלחתו של המפקד טמונה בכך שאנשיו יענו מיד לכל תביעה מתביעותיו, וימלאו אחריה מתוך הרגשה ברורה, שאם מפקדם הטיל עליהם את המשימה אות הוא כי הוא שקל וגוכח לדעת שאכן יכולה היחידה לבצעה. אמונה של יחידה במפקדה עלול להתערער בטוהרה אם יתן ליחידה, או לפרט בתוכה, הוראה, אשר אין לבצעה מסיבה זו או אחרת. על כן, כאמור, רגע קשה הוא לכל מפקד משהוא ניצב אל מול שתי המילים: „אינני יכול“. מרגע כזה יעמוד המפקד בפני „תפקיד קרב“ בזעיר-אנפק, עליו לשקול במהירות הבזק: א. אופיו ועברו של האיש שלפניו. ב. אמיתות טענותיו הפעם. ג. מה תהיה השפעת היתור? ד. איך לנהוג כלפיו?

יש להתחשב באופי האיש ועברו, אבל אסור שדבר זה ישפיע על המפקד שיגש בדעה קדומה לשפוט בטענותיו במקרה הנוכחי. וכן יש לשקול בכל מקרה את השפעת היתור על האיש הנוגע בדבר ועל היחידה כולה. אין כל „רצפט“ לגבי תשובת המפקד לשאלה „מה עלי לעשות?“, כפי שכבר צוין, עליו להחליט בדבר בו במקום, ואם שקל והחליט שעליו לכפות את ביצוע הפקודה — הכרחי שיהיה נוכח גופו בעת הביצוע. הוא יעודד



ברוה, כי אין להשיג דבר ברקיימא בהגברת היכולת ובפיתוחו של כוח־הרצון של הפרט. מבלי חינוך שיטתי ומתמיד, — חינוך שהגנו, בעצם, חינוך לחיים־בצנחא של כל גוף צבאי, וחשיבותו לגבי צבאנו הצעיר, רבה לאין ערוך.

סרן מגריל

## הצעה לתכנית אימונים

הבה וניחד את הדיבור על דוגמה ממשית. האנשים עברו את השעור "צורות התנועה". בין השאר לומדים את הזחילות השונות, האנשים זוחלים, — עשרים וגם המשים מטר, ויותר מזה. המדריך דורך עליהם ברגלו: "להצמד יותר לאדמה", "לחרוש את הקרקע" — והכל "בסדר גמור". האנשים יודעים כיצד לזחול וגם זחילים, השעור נגמר, ומה התוצאות: מעתה, בשעורים הבאים, כאשר יודמן לזחול לתוך עמדה, או להטיל רימונים לפני הסתערות — יתקדם החייל ב"צורת תנועה" משונה שהיא ספק זחילה ספק הליכה, "על ארבע", והמדריך צועק וצורח, ואתו אדם יאמר בשקט: "הרי יודע אתה, וגם ראית, שאני יודע לזחול, לכן "כשאצטרך" — כבר אדע לזחול", והמדריך מותר.

או בשעור אחר — תפיסת עמדות: החייל יבנה עמדה לדוגמא, יאסוף אבנים מכל הסביבה, ישאיר אשנבים, יכסם בקוצים, ויראה למדריך, במין סיפוק עצמי, שיש לו כאן שדה־אש נהדר — ואפילו "פגז של תותח" לא יחדור בעד קיר עמדתו. והמדריך נהנה מעצמו ומאנשיו — הם בונים עמדות למופת, אבל תיכף למחרת יתפוס אותו חייל עמדה מאחורי אבן קטנה ועלובה ויעמיד פנים כאומר: "הלא ראית אתמול שאני יודע לבנות ולתפוס עמדה", והמדריך — "מבין צדיק נפש בהמת", הוסף על זאת שהמדריך איננו זוחל בעצמו ואיננו בונה עמדות, אלא מתרוצץ עם המקל או המשרוקית, עד כי יש ואיש אף מתגרה ושואל: "ואולי תראה מה בכוחך אתה לעשות?"

..

ההקדמה היתה אולי ארוכה מדי, אבל כשאין אתה אומר לאדם אשמתו בפניו, יקשה עליך לשכנעו. והעיקר, יש ללמד לחייל את תורת־השדה לא פרקים־פרקים, אלא כ"סיפור שלם", סיפור שאפשר לחזור עליו פעמים רבות, בצורות שונות, עם גיוונים ושכלולים רבים. והמדריך ישים בכל פעם את הדגש על אותם דברים הדורשים לימוד מיוחד, וכל זאת

את האיש, ויהרהר, תוך כדי הביצוע, האם לא שגה בחלטתו, ויתכן וינכה עתה כי אמנם מה שהוטל על האיש הוא למעלה מיכולתו של זה. שינוי החלטה במקרה כזה — ורק במקרה כזה — יוסיף למפקד כבוד הערכה, ולעתים אף יעורר את רצון האיש הנוגע בדבר להגביר את מאמצו.

רבות נכתב על האימונים, דובר עוד יותר, אבל מעשים — פחות מכל.

מצב האימונים בגדודים רבים הוא רופף למדי, אם נמצא מפקד גדוד, או מפקד פלוגה, השואף למלא את זמנם החפשי של אנשיו באימונים, הרי הופכים אימונים אלו לטורח גם על קציניו, שהדבר נמאס עליהם, גם על הטוראים שגדמה להם שהם כבר שושלמים בכל, בפרט אם כבר עברו עליהם כמה קרבות. יתכן שמשפט זה מכליל מדי, אולם אם גם שמעתי רבות שטוראים המשוחרחים בינם לבין עצמם טוענים שדרגת האימון שלהם ירודה, — הרי משמגיע הענין למעשה, אין כל נכונות לשאת במעמסה של אימון נוסף, ושורש האשמה הוא הן בנושאי האימונים והן באור־הביצועם.

אציין, איפוא, כמה מן הליקויים ואנסה להתוות קרמנחה לתיקונם.

אגע בעיקר באימוני־שדה, לעתים כזאת הנה התמונה: המפקד יוצא עם אנשיו לשדה, הוא צועד בראש, ואנשיו בשורה ערפית אחריו, כדי להפגין שהוא, המפקד, הגו חייל מושלם, ועולה על אנשיו בכל, הריהו מרחיב צעדיו ככל שיוכל, ודוהר קדימה, והאנשים משתרכים אחריו. מסכן הוא אותו נושא המקלע, המתחיל לפגור ועליו לרוץ ספעם לפעם כדי לסגור את הרווחים לקול גערת המפקד, הגיעו לשטח האימונים (ולרוב זהו אותו שטח עצמו כמעט משך כל תקופת האימונים), יושבים לנות, וכך אחרי בזבז זמן מתחיל השעור, המדריך מדבר, מסביר, מנסה לשכנע, והאנשים אינם מגלים כל השתתפות בשעור. הם נותנים לו לדבר, לדבר עוד ועוד, טוב יותר לשבת ולשמעו מאשר לרוץ ולזחול. אבל ככלות הכל גם את זאת מוכרחים לעשות, וכך, בזמן שגותר לשעור, עושים מה שעושים, והמדריך מפסיק במועד הקצוב, ומספר, מה היו עושים עוד אילו נותר זמן נוסף, האנשים מסכימים אתו, "מצטערים" מאד על שהשעור נגמר.

מבלי שיודיע לאנשיו מראש את נושא השעור ומטרתו וכל שאר המשפטים הנרשמים בראש מערך השעור.

וכל "סיפור" כזה, יהיה פרק־קרב לעצמו, כל יציאה לשדה היא יציאה לקרב, וכל התנועות בשדה תבוצענה כתנועות של קרב, כלום כשיוצאים לפעולה בשטח, יוצאים בזחילה? ולמה יהווה זה את השעור הראשון? והרי דבר ראשון היא ההסוואה־האישית הנעשית עוד בבסיס, ועם היציאה רבה השיבות המבנים השונים, נערכת בדיקת העצמים החשודים בשטח, פעולת הגיוש ועוד, כמוכן לא נכנס כאן לויכוח על מצבים שונים של המגע עם האויב.

לכן, צאתה של היחידה לשדה — כמוה כייצאה לקרב; ועליה לעבור את כל השלבים השונים של הקרב מתחילתם ועד סופם, וכך תנהג בכל יציאתה, כשהמדריך משתדל מפעם לפעם להעלות את דרגת הביצוע, ובכל יציאה יוקדש זמן מה לדברים מיוחדים, ע"י כך ירגישו החיילים בעצמם שחסרה להם ידיעה בדברים מה חשובים בקרב, כתפיסת עמדות טובות יותר, וצורת התקדמות נכונה ומהירה יותר, שיפור ההסוואה וכו'... על המדריך לדאוג שכל "קרב" ו"קרב" כזה יהיה שונה במהלכו מקודמו, הדבר יקדם את הלימוד עצמו, ויוסיף לענין, לדוגמא: היחידה נתקלה באש אויב בנועה בשטח, וכאן אחרי שתפסה מחסות, תבוא פרשת איתור האויב, אין צורך לתת כאן הרצאה, אלא רק לעמוד בקצרה על אחד הסעיפים, למשל: גילוי ע"י תנועה, (הדבר מצריך, כמוכן, מדריכים־עוזרים או מציגים, ולזה יוצע הפתרון בהמשך הרשימה). ואחרי האיתור ימשך הקרב, אם להתקפה ואם לנסיגה.

מבאן אנו למדים שקיימות אפשרויות רבות להשיג את מטרת האימון, אך עם זאת לשמור על הענין ולטפחו — וכל זה בצורה מציאותית.

ראיתי, שבתרגילים דרצדדיים משתדלים החיילים לכצע כל דבר, כאילו זה באמת בקרב, כן ברור שחייל לומד יותר ממראה עיניו, מאשר שעה שעליו לפתח את הדמיון, כשהמדריך משפיע עליו רוב מלים של הסברה, לכן, ישנן אפשרויות רבות להביא בשעת האימון כיתה מול כיתה, אפילו בשעורים ראשונים, ואין כל הכרח שגייעו לבסוף לידי מגע, דבר זה מוסיף טעם רב למהלך השעור של שתי הכיתות ובה נפתרת גם שאלת מדריכים־עוזרים, או מציגים, ואין צורך להוסיף שרצוי להתאמן ככל האפשר באש חיה, בסיכום: יש להנהיג שילוב של אימון־הכיתה ואימון־הפרט: הכיתה מתחילה לעבוד במסגרת כיתה,

היא יוצאת לשדה במבנה; בשעור הראשון לומדים רק תנועה בשורה ושרשרת, בשעורים הבאים, ראש־חץ — ואח"כ חוליות וכו', משבאה הכיתה תחת אש יעילה — לומדים ומבצעים נפילה, זינוק וקפיצה למחסה, מחסה מהו, זחילה להחלפת עמדה, וכו', מאחר שיתרגלו זאת פעמים רבות, הרי יש להתקפיד בכל פעם על ביצוע ולימוד דברים נוספים: עוד מבנה, עוד צורת זחילה וכו', אבל על המדריך לשמור מכל משמר שלא יכנס לתוך מסלול שיגרתו של "שעור", בפנים אחרת תצא לשדה המחלקה כולה, יתרגלו אילו מבנים של מחלקה, ואחרי זאת יכולות הכיתות להפריד לתרגיליהן הכיתתיים, כל התורה הזאת מצריכה שהמפקדים יתחוו כשרון רב להמצאות ושכלולים, דבר שעלול לשמש להם עזר רב.

עד כאן דובר על שעורי א"ש בלבד, אולם לפי התיאור הניתן לעיל נחבררה האפשרות של שילוב באימונים בכלל, את השעורים של מתן־אש חייבים לשלב בתרגילי־השדה, לימוד פקודת בקרת־האש צריך גם הוא לבוא בסוּעָדו ובסקוּמָה לפי הסדר שבהתפתחות הקרב עצמו, ציון המטרה, אומדן־הטווח לשם הציון ולשם התקנת הכוונות וכו' — כל אלה אפשר ללמד במערעם הנכון לפי סדר זה, ואז יראה החייל את התכלית השימושית שבכל פרק־אימון, וכאן ישתלבו למסגרת ההדרכה גם רבים משעורי הרובה, לא רק ליריה מאחרי־מחסה, אלא גם שעור על ההכנה הנכונה, ההסת וכו'.

הזכרתי רבות את ענין "מהלך־הקרב", שליבי הקרב" ועוד, וכנתי היא לסכימת־הקרב, שנאחזתה עמוק בלבי, והיא, "תרגולת הקרב", ובעוד אני בונה את התכנית לפי תרגולת־הקרב, הריני מתנגד לשלב א' שלה.

למדתי את, "תרגולת הקרב", לאחר שהייתי משך שנים חייל מאומן ואף לאחר שיצאתי לפעולות, הזכר אני עכשיו ומשתומם, על אותו משפט שצעקתי בקולי קולות: "פול, זחל, צפה, טנת, אש", משוגות נראו אז המלים, ולא אחת התבלבלנו בסדרן, ובפרט יקשה הדבר על הסירונים, הלומדים את המשפט בעל־פה, מעשה־תוכי, ואח"כ עליהם לפעול בהתאם לכן, הם שוכחים זאת מיד, וכל זה למה? משום שהדבר נראה מלאכותי בעיניהם, והרי למעשה פשוט הוא הדבר וטבעי, אלא שהוא תלוי באופן הלימוד: הכנס את החיילים תחת אש יעילה (מעל לראש, כמוכן), ותן להם לפעול באופן טבעי, ברור כי על המדריך־המפקד לשלוט באנשיו, שלא תקום אנדרל־מוסיה, ולהדריך את תנועותיהם, ואז ממילא כולם



יפלו על הארץ, יחלו לעמדה, יצפו ויבקשו את האויב, ואחר יתקינו את הכוונות וישיבו אש. — ובסיום התרגיל יסיקו הם עצמם את המסקנה. הגה להם שהם ינסחו את המשפט „פול, זחל, צפה, טנה, אש“, וכך יש לנהוג בכל שאר השלבים של התרגול. ובסוף יקל עליך לסכם את כל הדברים הללו בהרצאה שתהיה פשוטה, מובנת ומציאותית.

ובסיום, כמה הערות, כיצד לבנות תכנית אימונים כזו: ראשית יש לסקור את כל המקצועות שעל החייל לעבור: א"ש, רובה, רימון, וכל השאר. לפרק כל מקצוע ומקצוע לסעיפים, וסעיפי סעיפים, ואחר כך לנתח את „התרגול הקרב“ ולבסוף לבחור ולשלב

את הסעיפים המתאימים מכל המקצועות לסעיף מסוים בתרגול. ע"י כך תתקבל תרגולת-קרב „שמנה ו.מנופחת“, שיתנו ממנה לחיילים, בכל פרשת-אימון, נתח אחד שנתהך כפס מן הקצה אל הקצה. ועם גמר תקופת האימונים, תתקבל התרגולת הכוללת. שהוגשה לחיילים בצורה מענינת ובלתי-קשה לתפיסה. וכל זאת בתרגול דו-צדדי עד כמה שאפשר.

אני מקווה שאם הצעת-תכנית זו תשכנע מדריכים ומפקדים, יעשה באה"ד הנסיון לבנות את התכנית הבסיסית, אשר שכלולים ואמצאות של המדריכים השונים ילכו וישפרוה.

## יוסקה

ומאיך ניסא, אם ינתנו השיעורים בבני-הנושאים השונים בשלימותם, תוך התקדמות משלב-אימון מוקדם לשלב-אימון מאוחר יותר — מבלי שיבולע לשלב החדש מידעיה בלתי מספקת ומביצוע לקוי של השלב שקדם לו. מחבת מיעוט התירגול בו — הרי אפשר שכל עיקר הכננה שבשיטת-האימון הגיל תבולע ע"י הלימוד השלם, הרב והמגוון של כל נושאי האימון ובני-נושאים: מחסה, צורות ההנועה בהסתר, התגנבות יחידים — שיעיבו עליה ויטשטשוה, ואז ימצא שיטת האימון המוצעת ברישמה המובאת לעיל מתקרבת במתכונתה לשיטת האימון המקובלת כיום. ואשר נגדה יצא חוצץ בעל הרישימה, ונטל ממנה טעמה המיוחד.

עם זאת יש לציין כי הליקויים באימון סיבתם נעוצה בראש וראשונה, לא בשיטה האימון הנהוגה, אלא בעיקר ברמת המדריכים. מדרך המרבה מלל ללא הותיר זמן לתרגול של ממש, אי מדריך מתרשל — אין בהם כדי להעיד על חסרונות ה שיטה בה הם מדריכים.

השיטה הנהוגה כיום באימון צבאנו — שיטה המקובלת על רוב צבאות העולם — גם היא מניחה מקום להדרכה מציאותית. איתם אמצעים שהוזכרו ברשימתו של יוסקה — אש חיה, איתור האויב בשטח וכו' — את כולם ניתן לשלב בשיטה המקובלת, והתרגול ה„מענין“, הדו-צדדי, תורו בא כשהטוראי והמפקד כבר הספיקו ללמוד את האלמנטים החשובים — גורמים ההופכים את האימון לעילי ולמציאותי יותר כאחד.

אכן, רשימתו של יוסקה נוגעת רק בקורסיסוד לנסיון השנה חדש את ענין האימון. טוב יעשה הכותב אם ינסה להעלות דוגמה מפורטת או שתים של שילוב מקצועות לפי תכנית האימון המוצעת על ידו, כדי להסביר ולהחדיר יותר את מחשבתו.

רשימתו של „יוסקה“ יש בה משום נסיון לראות את בעית הדרכת הצבא, במבט עצמאי, מקיף וכולל. אכן, אין ספק כי יש לשאוף לתכליתיות מנסימלית באימון וכי זו לא תושג, אלא אם שיטת האימון בכללה יהיה בה משום בבואה הודרת רוח המציאות, לכל המתרחש בשעת הקרב. שיטת האימון המוצעת על ידי הכותב עשויה לאפשר למתאמן לראות בכל אחד מן „הפכים הקטנים“ שבתלמודו את השימוש בו במצבי קרב שונים. אך עם זאת, ריבוי הפרטים בכל אחד מן השעורים שבאהד ממקצועות האימון, כא"ש למשל, מעורר כמה ספיקות רציניים, כי אם כוונתה לשמור על רציפות האימון, שתאפשר תמיד לראות את השימוש הנכון של פרטי-הדרכה מסוים, במסגרת מהלך הקרב, הרי אי-אפשר יהיה לעמוד על הרבה פרטים, שבלעדי ידיעת עשייתם לא יושג טעם-הקרב הנכון בשלבי האימון המתקדמים יותר.

זאת ועוד: יקשה עד מאוד להקנות ידיעה מושלמת בנושא מצומצם, כגון תפיסת מחסה, אם יהיה הכרח למהר ולהתקדם בתהליך האימון, כדי לא לאבד את אוהה הרציפות שתיתן למתאמן להגיע לאותה ראה כוללת — ומכאן, גם „בלתי משעממת“ — את ענין הדרכתו לקרב. נמצא איפוא שקיימת הסכנה שאם לא יקוימן בנושאים, ובבני-נושאים שונים, ואפילו מצומצמים ביותר, שיעורי הדרכה מיוחדים מלאים, — יהיה, אמנם, האימון לפי השיטה המוצעת לעיל מלא „ענין“, ואף יאפשר למתאמן להשיג את הנלמד על ידו בראה כוללת. עירנית והעשויה להיקלט, אבל הוא לא יהיה שלם ברוב הנושאים, וביחוד לא יהיה האימון מושלם בשלבים המתקדמים יותר, שאז תבוא לידי ביטוי חרף יותר איה-שלימות בידיעה — ובאורה הביצוע — של אותם דברים שלא נקנו ולא תורגלו דיים בשלבי האימון המוקדמים.



## אימון יחידות על מפקדיהן

הבינוני, למחשבה מהירה, לתגובה נכונה בכל מקרה, להתאמת התגובה לתנאים ולגורמים ולמען תת לך אפקי מחשבה ויזמה, — יש להעסיקו בפרובלימות קרבות שונות ובשטחים שונים, להטיל עליו משימות קרבות, הגנתיות ותקפניות, ולהפוך את שדה האימונים ל"שדה-קרבי".

אם המפקד יפעל, במסגרת האימונים, לא כמדריך אלא כמפקד-יחידה המתאמנת בהתאם לפקודת-מבצע, — הרי יתוש יותר באחריות הנופלת עליו, הוא צריך לבצע "משימה" והוא יבצע אותה בשלימות, בהתאם לעקרונות הלחימה, כל התקפה תגמר בהתבססות במקום הנכון, רחוק מעמד דות ה"אויב" ובהתחפרות מלאה, בהגנה היקפית, בהסוואת ההתחפרות ובקביעת מטרות-עמדות מתאים! כך יהיו האימונים חדרים רוח-מציאות שבשדה הקרב, מן הנסיון למדנו, כי מה שלא נעשה למעשה באימונים אין עושים אותו גם בקרב. משמעת המים, ההעלמה, התנועה ובמידה רבה אף משמעת ההתחפרות — דברים אשר כל מפקד לומד אותם בבתי-הספר ומוטר אותם לפקדיו כדבר הלכה — עדיין אין נוהגים בהם רצינות מספקת, ויש מזלזלים בהם בצורה פרשנית, אימון היחידה, על מפקדיה, במחשבה, בתכנון וכביצוע בפיקוח המפקדים הגבוהים, — עלול לתת הוצאות מפתיעות בשטח זה.

עליך: א. תורת המלחמה והקרב אינה צריכה להשאיר נחלת יחידים, היא חייבת ליחפך נכס להמונים הרחבים של אנשי הצבא.

ב. הצבא, על מסגרתו, אינו יכול לבור לעצמו אך מפקדים יחידים סגולה ולהסתפק בהם; שומה עליו למצוא דרך להכשרתם וסיגולם לפיקוד של בעלי היכולת הממוצעת.

ג. יש לפתח במפקד הבינוני את הכשרון הדרוש להיותו מנהיג בקרב בכל מצב.

ד. משחק החיים והמות יבקרבו אינו מרשה לסמוך על הנוסחה "מה שיעשה הזמן לא יעשה השכל".

ה. המעשה הוא המקנה את ההרגל ואת ההכרה, ואין להסתפק בהוצאות בלבד.

ו. גישתו של המדריך גרידא שונה מגישת המפקד בפועל, ולכן יש לאמן את הצבא, על מפקדיה, באופן כזה שאחריותו האישית של המפקד, בעמדו בפני פרובלימות, תחייב אותו לחשוב ולשקול, להחליט ולבצע, ולבצע בשלימות.

צבי סלע (קמינסקי)

למען הגשמת המטרה הצבאית — השמדת כושרו הקרבי של האויב — משתמש הצבא באמצעים רבים, אחד האמצעים היעילים ביותר הוא הכשרת החיילים המפקדים, העלאת כושרם הקרבי, כוח הסבילות, טיפוח הרוח הקרבית, הקניית ידיעה יסודית בשימוש בכלי-הנשק לסוגיהם; בניצול הטבע והקרקע, תורת הביצורים וההעלמה, תכסיסיות ותחבלנות, פיתוח המחשבה והיזמה, תכונות פיקדניות, שליטה באנשים, כושר הערכה ושיקול מחיר, כוח החלטה הוצאה לפועל, התמצאות מהירה בכל מצב, להיות מנהיג בשעת קרב — אלו הן הידיעות והתכונות האישיות הנדרשות ממפקד לוחם, ואותן יש להשיג ע"י הכשרה טובה, חינוך רב ואימון ממצה.

אולם, כשעומד לפניך אויב סדיר אין די בפיתוח יכולתו הקרבית של החייל הבודד, או המפקד הנמוך, לפעולות של בודדים או לפעולות זעירות, יש ליצור כוח המאומן על פעולות מלוכדות של יחידות, ואף של הגדולות שבהן: פלוגות, גדודים וחטיבות, אשר כל אחד ואחד בתוכן יודע בדיוק את תפקידו ואת מקומו ביחידה, המוני חיילים צריכים לקבל את האימון הדרוש בפעולה מתואמת ובשיתוף-פעולה. המלחמה המודרנית אוכלת במפקדים בכל פה, היא מקיפה המונים מתוך עצם מהותה והיא מצריכה המוני מפקדים מתוך עצם ארגונה, ואין זמן ואין אפשרות אוביקטיבית להפיש ולמצוא דוקא את המפקדים המחוננים; הם מעטים, וצבא מודרני אינו יכול להסתפק בהם בלבד, ולו גם רק מן הבחינה המספרית, ולכן יש לקחת מן המצוי ולהכניסם ולהכשירם לתפקידם.

פתרונות קרביים אינם קבועים ועומדים. רבים מדי הם הגורמים המשפיעים על הפתרון הנכון, אויב וקרקע, ביצוריו ונשקו, כושר עמידתו ורוחו הקרבית; היינו, אותם גורמים עצמם המשפיעים גם ביחס אליו, וישנם מבצעים מתוכננים ויש מעצפתם, פטרולים ומארבים, ועליה על מארב, והתקפת-נגד וכו', ולכל אחד מן הנתונים הללו עשרות פתרונים בהתאם לתנאים ולגורמים, מנין יקח המפקד את בטחון השליטה ביחידה במצבים חמורים? והמפקד הן לא נולד מציבא.

בבתי-הספר מלמדים, אמנם, וטאמנים את המפקדים לקראת כל מצב נתון אפשרי — אולם זהו רק קומץ אשר אינו משיבוע את הארי, כי האימון ביחידות הוא אימון אלמנטרי וסכימתי לפתרונות סקטיים מקיפים למען הביא את המפקד ואת החייל הממוצע,



## הערות לאימון מפקדים

התכנית. על המפקד להכיר בתועלת הרבה שניתן לה ליחידה להפיק מן הצלף, באם רק ידע לנצל ולהציבו במקום המתאים.

על ידיעת השימוש במ"פ. — המפקד חייב לדעת לקרא במפה לצורך ההתמצאות בשטח. לא יתכן שמפקד בצבאנו לא ידע להשתמש במפה טופוגרפית, ומתוך נסיון כר יכול אני לקבוע, כי לא פעם היה מיעוט ידיעה בשטח זה בעוכרנו.



יש, לעתים, וידיעותיהם במקצוע הטופוגרפיה של המפקדים ובעלי הדרגות הנן דלות עד כדי פליאה, ורצה הייתי להעיר את השומת לב אגף ההדרכה שלנו, כי גם בקורס הקצינים לפיקוד קרבי לא הוקדש לדעתי, זמן מספיק למקצוע חשוב זה.

על "דום" ו"גול" בתרגולת הקרבי. — "תרגולת הקרב" עוררה קצת ויכוחים בקרבנו, ואנו עמידת "הדום" ו"הגול" ב"ש"ל"ב א', על כל הכרוך בשלב זה, נראים אולי כמופרזים במקצת, לימוד כל הענינים הכרוכים בשיטור ובהקנות השיגרה גחל זמן די ניכר, וגם אם אלה באים להחזיר בקרב החייל משמעת צבאית וציות מהיר לפקודות, הרי אין הצדקה בהשקעת הזמן הרב המוקדש לכך לגבי הטיג שיזג ע"י הקפדה ב"ש"ל"ב הראשון של התרגולת, כי יש סוברים שמידת הקיפוח ויכולת ניהולו של המפקד יכולות להביא, בסופו של דבר, לאותן התוצאות עצמן.

רמת האימונים של בעלי הדרגות צריכה להתקדם ולהשתכלל, יש צורך בחומר מודפס נוסף וחדיש, אשר עליו להימצא בידי כל המפקדים, עלינו למלא את החסר, ולתת למפקד בצבאנו ידיעות מקיפות עוד יותר בשטחים השונים, למען יוכל להוביל בבטחון את יחידתו לנצחון בקרב.

סגן מרדכי יעקובוביץ

בבתי"הספר שלנו לקציני צבא ישראל, ובקורסים השונים לבעלי הדרגות, מקבל החניך את ידיעותיו ההכרחיות כדי לנהוג את יחידתו לנצחון בקרב.

רמת האימונים בב"ס קצינים לפיקוד קרבי שבו השתתפתי, עמדה על רמה גבוהה, כאן ניתן למפקד מושג רחב ותמונה ברורה על הסבנים ואורח הקרב של מחלקה במסגרת פלוגה, ועל פלוגה במסגרת גדוד, עצם הרעיון להחזיר להכרת החניכים את טיב תפקידו של מפקד יחידה הגבוהה משלו, ואת בעיות המבנה התנועה של יחידת הקרב גדולה יותר, צפון בו ערך רב, יש לציין כי עד הזמן האחרון לא העריכו המפקדים למדי את הנשק המסייע, העזר ליחידות בביצוע תנועותיהן ולעתים הוא הוא המכריע, באם רק ידע המפקד להפעילו בזמן הנכון ובמקום הנכון, הניכו הקורס למדו את ערך הנשק המסייע ואת דרכי ניצולו בעולות המכטיטיליות להשמדת האויב.

פטרולים. — בענין הפטרולים נוהגים היינו לפרקוס שלא בצורה הנכונה ביותר, לא עמדנו למדי על התועלת שאפשר להפיק מניצול המכטיטילי והתכלותו של פטרולים, פטרוליסור ופטרוליקרב כשהם נשלחים, תדירות ובשיטות, ע"י יחידותיהם לאזור האויב ולקוי החזית, יכולים לסייע הרבה בביצועה של פעולה, כי זאת לזכור: סיור חדשפמי אינו יכול לקבוע הרבה, והכרחי, איפוא, להוציא לשטחים ולנקודות תצפית קדומות פטרולים רבים ותכופים ככל האפשר, וממש עד לרגע האחרון לפני היציאה לקרב, כי הרי הם, "העינים והאזניים" של הצבא הלוחם, אשר יספקו לו את האינפורמציה הטובה והמדוייקת ביותר.

השימוש בצלפים. — גם הפעלת הצלפים לא זכתה עדין לשיטת הלב הדרושה, במקרים רבים לא השתמשנו כראוי בצלף שקיבל אימון מיוחד בשטח זה, מתוך הסתכלות בכמה קרבות בחזיתות שונות בארץ, למדים אנו, שהיו מקרים שמספר מצומצם של ערבים הפריעו למחלך פעולה לפי

## ערעורי מורה על ההדרכה בצבא

על אוצר ידיעותיו ונסיגונו המקצועי לצרכי הצבא, ב. הגנה, בהיותו צעיר, היתה לי תמיד התרגשה בשעת השיעורים בפירוק כלים, בא"ש, וכו', ש. אפשר לצפות זאת יותר טוב, אח"כ חזרה אותה התרגשה

אך כוונתי ל"שעורי תרבות", לעברית למבוגרים, לידיעה מולדת ולציונות — אלא להדרכה צבאית, ל. אימון טקטי, לניצול נכון של פני הקרקע, לשי" מיש בברן וכו' וכו', מהכוון אני לניצול הכוח הפדגוגי,

כצבא הבריטי. בתרגילי סדר. בפרוק תותח. בתרגילי גוים וזכר וזכר — ועתה בחוספת ההכרה. פרו נסיון פדגוגי מעשי בביה"ס.

שמתחיל לב לשגיאותיו של המדריך בעלי-הדרגה, ועוקב הייתי אחר התוצאות. מה לא תפשו החניכים, ומתי התקשו השומעים להבין, המדריך מתלבט, טובל בים של פרטים (שמות, חלקים וכו'), הכל לפי הסדר, או פותח בהרצאה מופשטת וארוכה ומתפלא: "מה יש פה לא להבין?". וגרוע מזה, כמוכח, כשהמדריך ריך רואה את תוצאות שגיאותיו בחזית, על גופות אנשיו, ואז הוא מתעורר, על סמך נסיונו האישי החד פעמי, וכותב מאמר ב"מערכות", הן בדברים שכל מורה בעל נסיון יכול היה לחזותם מראש. וזה במקרה הטוב. כי יש וקורה — מתוך שנסיונו מוגבל מאוד, או מפני שאת עצם החכמה כיצד לומדים מן הנסיון עדיין לא קנה לעצמו — והוא מגיע למסקנות נלוזות.

כך מגיע, למשל, קפי לידל הרט ("מערכות" נ"א, ע' 49) לגלוי העובדה ה"משונה" שמספר המאמרים המעולים קטן ממספר המפקדים המעולים. אבל הוא שכח את הסיבה: לפקד לימדו אותו, לאמן — לא. אילו זכר זאת, היה מבין יותר את האבסורד שבמשפט הבא שלו: "כשרון אימון טבעי הוא חזית פחות נפרץ" וכו'. אם נחפש תמיד, "כשרון טבעי" לרפואה, להנדסה ולחימיה במקום לשלוח את האנשים ללמוד מקצועות אלה — לאן נגיע?

המורה המנוסה בביה"ס העממי — הוא שיידע למצוה הרבה מן השגיאות בהדרכה ובאימון גם בלי שראה את החזית בעיניו (באם רק ידע את החומר שהוא עומד ללמדו).

וכלל אין המדובר כאן דוקא במורה בעל המקצוע המעשי, כגון מלאכה או התעמלות, אלא כל מקצוע, גם מופשט, אשר בטבעו הוא דורש אימון חזרה. מורה כזה לא יצטרך להתנסות בחזית בכל התגליות המסופרות באותו גליון של "מערכות" ע"י גנרלים מצבאות מפורסמים. את אלה למד, מכשלונותיו ובעזרת מדריכיו, בשעה שלימד את הילד איך לעטוף את מחבתו, ולשרטט את "הדרך לביה"ס". שם אולי נכשל ולמד מכשלונו, אבל איש לא נהרג.

משום כך חובה על המאמנים הצבאיים לקבל הדרכה דידקטית. יתנסו בחכמה זו אשר לא בשמים היא. במשך הזמן תתבלט רוטינה דידקטית, ואה"כ יוכלו באופן אינדיבידואלי ומתוך ענין שיתגלה להם, לגלות ולחדש, ולהביא את פרי נסיונם בפני חבריהם, או לא יצטרך כל אחד לגלות

מחדש את ה"הוראה ע"י עשיה". צמצום ההרצאות עד למינימום, את הצורך בסידור רשימת תרגילים פשוטים לאימון אינדיבידואלי (לידל הרט, עמ' 52), ואת הצורך "להעביר טנקים חיים מעל האשי המת" הפרים, במקום לספר עליהם" וכו'.

וכך לא יעמוד כל אחד בפני עצמו ויקמט את מצחו: "פיתוח יומת החייל או אבטומטיות — מה עדיף?", וכיוצא בזה מן ה"פרובלימות" ה"קשיים" שהמפקדים עצמם יצרו אותם, ושכל מורה מנוסה בודאי קורא עליהם בחיך על שפתיו או ברגש של החמים...

כמריכ מראים לנו העניינים הרעיונות שכל פרט העלה מתוך נסיונו, עד כמה אין אדם יכול לסמוך על נסיונו הפרטי לשם ביסוס מסקנותיו, אלא אם כן קדם לכך לימוד, ורכישת אותן הידיעות שהמקצוע כבר גילה אותן. — — —

מאמן בעל נסיון (קפי אינגרסול, שם, ע' 48) מדבר "על סוג אימונים שבשעת הלימודים יראהו החיילים כבלתי מוצדק, אך משיגיעו למקום... ידו אלף פעמים על כך שזכו בו". האמנם קשה כ"כ לאיש מבוגר להבין הסברה הגיונית, או הגנה. בחוספת קצת דמיון לאותם חלקים שאי אפשר להציג, ושל לא ייראו בעיניו כבלתי מוצדקים? או שמא תאמר ש"הצבא איננו בית-ספר?" (ומי אינו אומר זאת?) ובחרת בדרך המקובלת והפשוטה ביותר (שאינה קלה יותר) לכפות עליהם את הלימוד, עם "קרדיט" — עד לחזית?...

אם ברור, כמו כן, שהחייל צריך להבין את פעולתו, את האש שלו ואת כוח הנשק המסייע, כפי שאומר אחד בפירושו (שם, ע' 75): "נוכחתי לדעת שהייל-הרגלים מחויב לדעת את יכולתה של הארטי-לריה, הטנקים את יכולת מהנדסי הקרב ומשמדי הטנקים... בזמן תרגילים כאלה הייתי דואג להבטיח שכל אדם, ואפילו עד האחרון בטוראים, ידע את המצב ואת חלקו שלו במלוי המשימה — אח"כ הייתי בוחר את יומתו..." כן, את יומתו! — אך המסקנה "המעשית", המקובלת, מכל זה היא: — האדם וראשון שישאל, "למה" — יינח...

הכיצד? אם הוא צריך להבין — הרי טוב שישאל, ואיך תגיע ליומנה? ולמה תרחת קודם להבטיח שכל אדם ידע את המצב, וכו'? אולי תחרהרר בדעתך לפני שתנווה, שאם חייל שואל, "למה" משמע שלא הבטחת" למדוי?



ועד שני טכני שראוי להכניס במסגרת האימונים העשוי לקרב את האנשים ולשנות את יחסם: במקום אימונים לפי זמן נתון — אימונים לפי חומר נתון.

יש לשלוח טירון למחנה אימונים — לא לכך וכך שבועות של לימודים ותרגילים מפרטים. כי אז אין בידו לקצר את הימים גם אם ילמד במרץ וכן לא יאריך אותם ע"י התרשלות; אלא יש לשלוח אותו לשם קבלת הכשרה וידיעה יסודית בפרשות לימוד צבאיות מסוימות שעליו לשלוט בהן.

בכך נשתף אותו בקביעת אורך תקופת האימונים, שהוא מצדו גם ישתדל לקצרה — לנוחותו, לסופוק האמביציה האישית שלו ולתועלת המאמץ הכללי. וכך גם יושג ניצול מכסימלי של מינימום זמן. בצורה זו הוא יבוא על סיפוקו לא רק בגשף הגמר, אלא בכל צעד שבשלב התקדמותו עם כל פרק שהוא יודע עכשיו, ואז לא רק שלא יתא צורך לזרוז לשעורים, אלא הוא עצמו ינצל גם את שעות הפנאי שלו, כדי לחזור על החומר או להקדים את יום המחר (המפגש יעורר או את רוגזם של חבריו, במקום את רוגזו של המדריך "תרשע" תמיד). תהיה בקורת אישית, והטירון עצמו ימצא לו את ההודמנות להשיג את השעור בבזוקה, אפילו אם עסק אותו יום בטאטוא החדרים (אגב: לא יהיה כל קושי לאותו מפקד מתלונן, ולכל מפקד שהוא, להגיע לידי ההמצאה

הנגנן מביאים ברצון את דברי הבקורת הערעוריים שמשמיע כ. ישעיה. אולם לא נוכל להסכים עמו ברוב טענותיו. ראשית, מתמלאים אנו שכ. י. מאמץ שאמנם קיימת תורה פדגוגית אחת ויחידה, שאין סוטים ממנה ימין ושמאל. הבעיה, פיתוח זמנת החייל או אבטומטיות — מה עדיף... שכל מורה מנוסה בודאי קרא עליה בחיך על שפתיו או ברגש של רחמים" — אינה כלל כה פשוטה ולדעתנו אין לה תשובה פסקנית, בחינוך לדים אין ספק שפיתוח היומה היא הדרך הנכונה בדרך כלל, אולם באימון חיילים יש מקרים שהאבטומטיות (ואנו מתכוונים לאבטורי מסוים בביצוע טכני ומילוי מידע מדויק אחד מקור דות) הנה הכרחי. בשעה שהכימה תומשת שורת עמדות אין מקום לגלוי יזמה מצד היד להתרחק מעל היחידה ולתפוש עמדה לעצמו במרחק-מה. כוחה של היחידה, במקרה זה, בפעולתה הקיבוצית (עיין סקירתו של קול מרשל, מערי

לסדר בסוף כל יום שעור-עזר קצר לכל אותם היחידים הנתשלים או לאלה שהיו מועסקים ונעדרו ברשות).

לכך יטענו ספקנים וקטני אמונה: בצבא הכל מחושב לפי זמנים קבועים, ומ"סיבות טכניות" אי אפשר לו לסדר כזה, זה "לא מעשי": וכי יחכה לך האויב עד שתגמור להתאמן?

על זאת יש להשיב, ראשית, שמקור כל הפקוקים הוא החולשה האנושית הידועה לחזיק בקיום, ולר"א אות בחדש קודם כל את החסרונות.

כי האויב — הוא לא יחכה גם עד לסיום ימי האימונים שנקבעו, ומה שהיית עושה או בשעת דחק כזאת — עשה לפי הסדר החדש.

ואם עד עכשיו חישבנו את לוח-הזמנים עד לדיוק של יום, האם לא רימינו את עצמנו בזה ש"גמרנו" את הקורס? והשגיאות, חוסר השלימות באימונים ותוצאת ההעדרות המתמדת, היתה מתגלית רק בפעולה ממש, וכדאי אולי להכניס גם בלוח-הזמנים יתד גמישות, וכשם שלא נקשה: "מתי תגמור את הקרב?" (אלא — מתי אתה חושב שתגמור?) כן לא נשאל מתי תגמור את אימוני יחידתך.

ובסיום: תנאי מוקדם לסיגולו של מדע הוראה מקצועי כזה לצבאנו הוא שנחזל לראות את הקיים כאדיאל, כמלה אחרונה של דרגת השלמות.

כ. ישעיהו

כות"ס — מ"ס. פיתוח זמנת החייל? — כן, אבל לא על השבון מידת האבטומטיות ההכרחית באימון הצבאי. כן נבונים אנו שכ. י. מגלה פנים שלא כחלמה בדברי קפ"ל לידל הרט. כשרון אימון טבעי אמנם חסר לעתים קרובות וכל לימוד פדגוגי מופשט, כמו גם נסיון בהוראה או הדרכה, אינם יכולים לבוא תחתיו — שאלמלא כן לא היינו נתקלים במורים לא טובים, ועוד יש לציין שחינוך סבוגרים הוא עדיין שטח-לא-נודע, ואין להתפלא אם מתגלים חילוקי דעות בין מדריכים, אולם איננו בטוחים כלל שמתר להקיש מחינוך חילדים על חינוך המבוגרים. יתרי על-כן, גם בימינו מכוון האימון הצבאי, בדרך כלל, לאימון החייל לפעול בזהירות, והיינו זהו חינוך לקראת פעולה קולקטיבית, אולם ברור, במידה שמתגלות עבירות על הכללים הפדגוגיים האלמנטריים ביותר — הרי מצנה היא לעמוד על אלה ולהעיר עליהן.

הסערה



## למעמדו של המ.כ. בצבאנו

המ.כ. ומכיון שניטל ממד  
נו חלק מאחריות ה"  
ניהוג והביצוע, הרי  
הגבחה הישירה היתה —  
התפרקות מכל עול נוסף  
שבאחריות. ותופעות של  
אדישות, זלזול ואי הע"  
רכת תפקידו, לא אחר  
לבוא, ורישומן ניכר בכל  
עבודת המ.כ.



הרוכבים על המ"כ.

והנה פורסמה חוקק  
המשטר והנוהג והנחי"  
תה מכה נוספת לבטחוננו  
העצמי של מפקד-הכר"  
תה. אינו רוצה להיכנס  
בויכוח על ההצדעה והר"  
רי האוכל הנפרדים. רצוני לגעת כאן רק בנקודה  
אחת: ההסברה להנהגת ההצדעה אומרת כי היא  
אות להערכה ודרך-ארץ כלפי מקורה של  
המרות העליונה" — אם כך הדבר, מדוע אין  
מצדיעים למפקד-כיתה? והרי הוא מההה את  
החוליה הבלתי-אמצעית ביותר בין מרות זאת לבין  
גוש-הצבא הגדול, הטוראים.

בהרצאתו בקורס אחד הסביר אחד האלופים  
את התקנת חדר-האוכל הנפרדים — במתן אפשרות  
להרגשה חפשית יותר של הטוראים מצד אחד וה"  
מדריכים-המפקדים מצד שני. כי "חדר-האוכל הוא  
מקום מפגש חברותי ממדרגה ראשונה", אך כיצד  
תינצר הרגשה חפשית זו אצל הטוראים כשהמדריך  
המלווה את הטוראי כל היום, מכיר את חולשותיו  
ומותח עליו בקורת — יושב מולו; וכן גם להיפך.  
אני מדגיש שאין אני אלא מבקש את מקומו  
הנכון של המ.כ. במציאות שני חדר-האוכל  
הנפרדים.

ודבר אחרון התובע שינוי: יש להבדיל בצורת  
ציון-הדרגה בין רבי-טוראים אדמיניסטרטיביים,  
החסרים הכשרה צבאית מקצועית מוקדמת, ובין  
אותם רבי-טוראים — המ.כ. — אשר קיבלו את  
דרגתם על סמך אותה הכשרה.

כסיום, ברצוני להציע כמה הצעות, אשר יסיעו,  
אולי, למ.כ. להתגבר על המשבר העובר עליו כעת,  
ואשר יסודותיו הנם אוביקטיביים וסוביקטיביים  
כאחד:

1. ראשית, להעלות את רמתו המקצועית ע"י

מימדי כוח-המגן — באשר למספרו, ארגונו,  
צידו, העמדת סגל המפקדים, ושאר הבחינות המ"  
עצבות את דמותו של צבאנו — התקדמו במידה  
כזו עד כי גם אותם החברים אשר השתתפו בפועל  
בהנחת היסוד לבנין זה, הופתעו. כמובן, לא לכל  
נמצא הפתרון ולא כל פתרון שנמצא הוא הפתרון  
הסופי; עוד יהיו שינויים ושכלולים לאור הנסיון  
שמצטבר והמציאות המשתנה, אולם קיימת, לדעתי  
בעיה יסודית אחת, אשר החיפוש גדולה ובקשת  
פתרונה אינו סובל דחיות, והיא: מקומו של  
מפקד-הכיתה בצבא.

כמעט בכל הצבאות מתנהל ויכוח סביב מעמדו  
של הסמל על כל דרגותיו — וכל הצבאות מתחבטים  
במתן תשובה לשאלה: הסמל מהו? טוראי מושלם?  
מדריך ומפקד-עוזר? מפקד נמוך? ויכוח זה מצא  
את בטויו במערכות" תש"ח הוברת-מ"ח-מ"ט.

דומני שלא אחטא לאמת באמרי כי בארגון  
ההגנה היתה הגדרה ברורה למהותו של המ.כ. הוא  
היה מדריך ומפקד. הגדרה זאת לא נקלטה מן האויר  
כי אם התבססה על מציאות בתי-הספר לסמלים, אשר  
הכינו והכשירו את מפקד-הכיתה לתפקידי הדרכה  
וניהוג. הכשרה מקצועית מכוונת. זה היה — ונשאר  
— ההבדל היסודי אשר מבדיל את מפקדינו הנמוכים  
מן הקורפורלים והסרגנטים בשאר הצבאות. הכשרת  
מפקדי-הכיתות שימשה שלב מכין לפני בית-הספר  
לקצינים (קורסים למ"מים), ומפקדי-הכיתות עצמם  
היוו עתודה מתמדת לקצינות. תהליך זה היה טבעי,  
עמד בנסיון ימי ההגנה והמעבר לסדירות, והוא"  
הוא אשר יצר את סגל המפקדים לכל דרגותיהם,  
והכשיר אותם לעמדות-מפתח גבוהות ביותר.

והנה באה המלחמה על תמורותיה הכבירות:  
המסגרת האופרטיבית גדלה בקפיצות-פתע מכיתות  
ומחלקות לפלוגות וגדודים, חטיבות וחזיתות,  
הצרכים המרובים דרשו, יצור-המוני" וקיצור תקופת  
הכשרתו של המ.כ., וידוע, מה גבוה היה אחז  
המפקדים בין הנופלים, מובן, איפוא, כי התוצאה  
מאלה היתה — ירידה ברמה המקצועית, נוסף על  
כך קיים עוד גורם (שמקורו גם הוא בגידולה של  
המסגרת הפועלת) והוא — דחיקת" האחריות כלפי  
הדרגות הגבוהות.

השפעת כל הגורמים הללו מורגשת על המ.כ.,  
והיא מתבטאת לא רק בירידת הרמה המקצועית,  
אם להשתמש בביטוי השגור כל כך בפי החייל:  
"רכיבה", — הרי גדל מספר "הרוכבים" על





1777 — לוחי צה"ל

ביסוס בית-הספר לסמלים, הרחבת הכנייה האימונים שבו והארכת תקופת הלימוד.  
 2. הרחבת אופקיו הכלליים של המ.כ. ע"י עבודה אינטנסיבית של הקצינים עם סגל המכ"ים, להרחבת השכלתם המקצועית והשלמת ידיעותיהם.  
 3. להבדיל בין רב-טוראי שהוא מ.כ. המדריך ומנהיג את כיתתו, לבין רב-טוראי הממלא תפקיד מנהלתי ע"י ציון שונה של דרגותיהם (בצבע רקע שונה או כיר"ב).

4. ואחרון אחרון עיקר — יש לתחזיר את בטחונם העצמי של המ.כ. ולא להפלותם לרעה משאר המפקדים בתקנות המשטר והנהגה. הבעיה היא נכבדה ורחופה. מפקד הכיתה תורם יום-יום ושעה-שעה לעיצוב דמותו של הצבא והוא אשר מכשיר את החייל לקראת תפקידו הקשה.

לדמותו השפעה מכרעת כלפי פיקודיו והיא מתבטאת בעקביות גם כלפי מעלה.

רמתו המקצועית ובטחוננו בכוחות עצמו יהיו גורם מכריע בקביעת רמתו של צבאנו.

י. הניגוד

## לשמירת דמותו של צבאנו

היחס ההדדי היפה ששרר בימיה המהתהרת בין המ"מ למ"כ, בין המ"כ לטוראי וכד.

האם רק משום שצבאנו יצא מתחומי המהתהרת והפך להיות צבא סדיר עליו לשנות את אפיו? מדוע לא ימשיך במסורת היפה של המהתהרת, הכנייה יחס של הבנה וחברות בין הטוראי למפקדו? מדוע הספיקו רבים כליכך ממפקדינו לפתח במשך חדשים מעטים יחסי זרות ביניהם ובין הנוכחים? ואלו רק מתי מספר הצליחו לשמור על המסורת היפה מימים עברו?

תוצא השאלה המאובה הזאת בפני חברינו, וישמיעו גם הם את חוות-דעתם.

ירדנה

נזדמנה לידי חוברת "מערכות" מאייר תש"ח, ונהניתי מאוד למקרא מאמרו של אהרן שטולץ ז"ל "בין המ"מ למ"כ". רצוני לעמוד כאן על מסקה אחת שלו בפרק "המ"מ בינו לבין עצמו". הוא אומר: "יש מפקדים החושבים שתנאי להצלחתם היא ההופעה "שלא כאחד האדם"... "עלי להיראות לעיני הנוכחים כדמות מסתורית, חסרת רגשות". אני חושב למיותר להסביר עד כמה שיטה זו עומדת בסתירה לכל צבא עממי".

כחברת ארגון ההגנה לשעבר וכחיילת עתה, הרגשתי זוהדות גמורה עם דברי הכותב, רבים מאתנו, אשר זכו להיות חברי המהתהרת וכיום חיילים בצבא ההגנה לישראל, מציינים ככאב את אבדן

## חיל ההנדסה — לימי שלום

חיל זה ימנה ממילא מספר רב של בוגרי בתי ספר טכניים גבוהים — בין מהנדסים ובין טכנאים — צעירים וחסרי נסיון בביצוע מעשי של מפעלים הנדסיים. הם יקבלו את האימון הצבאי הנדרש, וממשלת ישראל, אשר תחיל מיד עם חזירתנו לתנאים תקינים, בהגשמת תכניות הפיתוח והבינוי של הארץ, בסלילה ובחקמת גשרים, בהשבתת קרקעות ובהשקאה, ויסות זרמי נהרות, פיתוח נמלים ומעגנים, וכן בפיתוח הנרחב של הנגב, — תוכל להטיל על יחידות מחיל המהנדסים את ההשגחה הטכנית על ההוצאה לפועל של מפעלים כאלה, כיתות כזה יתכן גם אם המכצעים לא יהיו משרדי הבינוי.

הנה מתקרב ובא הזמן בו ישוחרר רובו של צבאנו, ומינינו וארגונו יותאמו לתקופת שלום. בעתיד הקרוב יהיה בודאי צבא זה גדול עדיין ביחס למספר הכללי



של האוכלוסייה, והוא יאוסן ויוחזק במצב של דריכות מתמדת בשמירה על שלימות המדינה ועל בטחונה. האין להפגש דרכים לניצול כוח אדם צעיר וכמושם זה למכצעים אורחיים, חלוציים — בצד חובותיו הצבאיות? ברצוני להציע צירוף כזה ביחס לחיל אחד — הוא חיל ההנדסה.

מהווים סכנה מסוימת לפעילות האינטלקטואלית של המתנדס הצעיר. כאן תינתן לו ההודמנות להמשיך בשדה הטכניקה ובכך להשלים את לימודיו התיאורתיים;

ג. יחידה כזו בתוקף המשטר הצבאי שבו היא נתונה, ניתן להעבירה לכל מקום, וממקום למקום, לפי הצורך, ולהחזיקה בכל תנאים שידרשו.

ד. חסכון למדינה — כי החייל המקבל משכורתו, מלבושיו ומוזנותיו, תורם את תרומתו למפעלים החלוציים של בנין המדינה.

ה. הגרעין הקבוע של חיל-ההנדסה, בניגוד למגויסים אשר יעזבוהו עם תום תקופת חובת-השירות, יהיה חבר עובדים בעל רמה טכנית הנדסית גבוהה, תודות להשתלמותו המתמדת.

ברור כי סידורים כאלה מחייבים תיאום בין המשרדים (מיניסטריונים) השונים, כאשר להתחלף קות התקציב, ההתאמה בין האימונים הצבאיים ובין העבודה האזרחית וכדומה; ולא היה כאן בדעתנו לעמוד על הפרטים. בסיכום: המוצע הוא צירוף של תפקיד אזרחי לחיל ההנדסה בזמן שלום, דבר שיביא תועלת כפולה — ליחיד ולמדינה כאחת. איננו ל. ב.

החקלאות, או התחבורה עצמם, אלא אם תהא זו רשות מקומית או חברה ציבורית. התכניות המוקדמות, התרשימים וכל יתר העבודה המשרדית יעשו על ידי הגוף הבונה, ולמקום המעשה תוזמן יחידה גדולה או קטנה, לפי הצורך, מחיל ההנדסה אשר תחנה במקום, תשתתף בביצוע המפעל ותפקח עליו, כמריכז כדאי להעסיקם כבר בעבודות המוקדמות, כגון: בדיקת הקרקע, מדידות, קידוחים וכו' — עבודות התובעות משך זמן רב, הוצאות גדולות וחיים בתנאים קשים, המחייבים ממילא חיי מחנה ומשמעת ארגונית, ובעבודות השגחה בעלות חשיבות משנית במעלה אפשר יהיה לשתף את החיילים הסמלים של החיל שאינם מהנדסים לפי מקצועם, אך שרכשו לעצמם כבר כושגים טכניים באמצעות האימון ההנדסי-הצבאי.

סידור כזה קיים בארצות-הברית שבאמריקה, לחיל ההנדסה (Corps of Engineers) יש תפקיד אזרחי, נוסף על תפקידיו הצבאיים ועל אימוניו בזמן שלום. כמו שתואר לעיל, כי יתרונות השיטה הם:

א. המתנדסים הצעירים קונים לעצמם גסיון מקצועי בעת השירות בצבא וניתנת להם ההודמנות להשתתף בביצוע עבודות גדולות;

ב. חיי הצבא, על השיגרה הקסרקטינית שלהם,

### מערכות באש-ארטילריה



נפלו לידי הגדוד שצורף להטיבה ופלגות מיחיד משורינת.

והמציאות היא: כפרים אלה נכבשו רק לאחר שהופגזו על ידנו.

ב. אני מצטט פסקה מאותו מאמר בקשר לכיבוש שפרעם: — „בהשתתפותם של גדוד רגלים, יחידות משנה מגדוד אחר, וכוחות של צידוני, — אורגנה התקפת חיל-הרגלים על שפרעם, על פני הגבעות שמדרום לאותה עיירה, בדיבכד עם התקפת חיל-שריון לאורך הכביש הראשי, עד מהרה הודברה כל התנגדות שנתקלו בה בשפרעם וכך נפתחו השערים אל עבר נצרת, והפעולה הושלמה“.

משתיך אנכי ליחידת תותחנים אשר פעלה בגליל המערבי, מיום כיבוש-הבחזרה של בירזה, לאחר ההתפרצות של קאוקג'י, ועד כיבוש נצרת; לכן ידועים לי כל הפעולות וכל הכיבושים אשר בוצעו בתקופה זו, ומה הופעתי לקראת „מערכות“ ג'ב-ג'ג את המאמר „מסע מערב-הגליל ונצרת“, המתעלם לגמרי מפעולות חיל-התותחנים אשר ידם רבה בכל הכיבושים אשר נפלו בחלקנו, והריני להביא כמה דוגמאות בולטות:

א. לשון המאמר: — „לאחר כיבוש תל-כיסאן התרכזה החטיבה בכיבושן של פוויכאת ועמקה, שירות אלו, היושבות בנקודות בעלות ערך איסטרטגי,



בכל התיאור הנ"ל שכתב המחבר רק דבר אחד שהיו גם תותחנים, ושהתותחנים התחילו בשעה 2 בלילה להפגז את שפרעם במשך שעה שלמה, ורק אחרי זה נפתחה הדרך בלי שום קרב או קרבן בפני חיל הרגלים והשריון.

ג. ועוד פסקה: — „התפתח דו־קרב קצר וחריף, שבו הוציאה יחידת השריון שלנו מכלל שימוש 6 מתוך 9 המכוניות המשורינות של האויב, וגם כאן שכתב המחבר להוסיף שבמשרוץ שהוציא את

המשורינות של האויב מכלל פעולה היה תותח אנטי־טנקי שהופעל על ידי תותחנים. הסתפקתי רק בדוגמאות אלו, אבל אפשר היה להוציא עוד כמה וכמה פסקאות ממאמר זה ולהראות למחבר לאיזה אבסורדים הגיע — ולוא דוקא במה שנוגע לתותחנים. על מחבר כתבות מעין זה לשאוב את הידיעות מכל המקורות, כי אנו התותחנים מרבים לעשות ולא לכתוב.

סגן א. בוטקובסקי

מאלפת לשימוש בחיל־התותחנים כבמגוף למעבר מקרב־מגן לקרב־הקפה, ואשר לתגרת־השריון המכרעת שלפני נצרת — לא דקדקנו אמנם עד כדי הציון, שבמשרוץ שהוציא את המשורינות של האויב מכלל פעולה היה תותח אנטי־טנקי שהופעל על ידי תותחנים (הפיוור במקור), שפא יזכר א. ב. בעבודה „הקטנה“, שבהתפרסם חוברת „מערכות“ ג' ב—ג' עדיין היה צבא קאוקג'י ערוץ על פני המרחב של הגליל המרכזי והצפוני והאם לא יבין שכשם שלא הובאו, במועדים שונים, לירי מרסום מעשים רב־יתר, גם של חיל־התותחנים, גם של חיל־הרגלים, גם של חיל־האוויר, גם של היליחים וגם של הכלנים ועוד ועוד — כך לא היה זה מן התבונה לתת לאויב, ששהה עדיין בצפון עמק בית־ג'טופה, עודף מושגים על פרטים מסוימים בפעולות אלו באוויר נצרת? יהיה נא הכותב סמוך ובטוח כי נוסף על הדברים שנתפרסמו שפורים בתיקים ההיסטוריים המלויים של המערכת דברי הוספת לא מעטים, אשר יראו אור בבוא השעה.

המערכת סבורה שבטקרה דגן היה „מחבר כתבות מעין זה“ בעל ידיעה — ונניעה אוטרכיבית — לגבי מסע מערב־הגליל ונצרת, סקפת יותר מוז שיכלה להיות לא, ב. ו. בדרך כלל: „הצי הבריטי, למשל, נהג לקרוא לעצמו „השירות האילם“, אך יש בקהל האומרים שהאלם שלו נשמע בהתמדה, למרחקים ובשיטתיות...“

לדברי א. ב. „אנו התותחנים מרבים לעשות ולא לכתוב“, המערכת תסיפת־דעים אתו בתחלת לגבי הרישא של משפט זה, מכל מקום, השתיקה לא תמיד פירושה — שכחה.

הספד ככת

„קנאות היללות תרבה כתיבה“, ואין המערכת מתאר נגת על כך, כי כל הארה נוספת של פרשת־קרב עשויה לשפוך אור נוסף על מהלכה ועל גורמיה; והגרו שדובר לביטוי רהשילבם של אנשים פמונייהחיל השונים ודאי שרצוי לבטננו הצבאית, ברם, עם הזמן ועם כנרות היחס וההערכה לפעול המשותף של צבאנו, תשתנה בודאי גם הנימה של כמה כתבות, — הפטריוטיות, קצת יתר על המידה, למעשהו של סוג חיל זה או אחר — המגיעות אל תיקי המערכת.

נכונה הערתו של א. ב. כי יש להשתדל ולמצות את כל המקורות האפשריים לתיאור פרשת־קרב, אמנם, בעל המכתב — בתארו, למשל, את כיבוש שפרעם — כנראה שלא קים (ויש להנחם — כי לא היה כלל ביכולתו לקיים) מצוה זו, והלא להעדר הקרבנות על עיירה דרוזית זו היו גם גורמים יסודיים יותר, שהפגזה במשך שעה שלמה, בדרך כלל, פרט למצב מסוים אחר, אשר היה בו ענין אוטרכיבי, מיוחד, ניתנה פרשת „מסע מערב־הגליל ונצרת“ בקיום כלליים, ללא פירוט מתמיד של אופני ביצוע הפעולות, הפגזה מוקדמת של תותחים ונלויים על הרגלים הנה חלק מה תקן של שילוב הפעולה שבין שני החילות, עד כי אין ציונה חובה להבנת מהלך הדברים בתיאור במסגרת הנ"ל.

מבחינת הפעלת תותח־השדה לא היו באותו מסע קיום מיוחדים שחייבו ציונים כאלה, יש להנחם, כי הדבר יהיה אחרת בתיאור מסע הגליל מסוף אוקטובר 1948, אשר בו מלא חיל־התותחנים תפקידים נוספים, ואלו משימותיו של חיל־התותחנים „ב. עמידת מנהיג“ (כאותה חוברת של „מערכות“) הובלטו במיוחד, באשר היתה כאן דוגמה

## הערות בשולי שני מאמרים

ב אויב ההסאה — הסטראוסקופ

טאמרו של רבסרן ש. לוב על „העלמה בפני תצפית וצילום מהאוויר“ בחוברת נ"ב—ג"ג מסביר את יסודות ההעלמה בפני המצלמה האווירית. אולם לא מצאתי במאמר זה כל רמז למכשיר תצפית מעולה ויעיל יותר, ועם זאת פשוט למדי, כוונתי לתצלום סטראוסקופי הגובר בהצלחה על ההעלמה. כשאתה מסתכל בתצלום אווירי אנכי יחיד מופיע הנוף שטוח למדי. לרוב אינך מרגיש בבליטות קרקע ושקעים, אך לפעמים מרמזים עליהם הצל שלהם, הנחלים, וכו'. אולם אותה התמונה תופיע כליל אחרת כשתסתכל בה דרך סטראוסקופ (שתי עדשות שוות מותקנות במסגרת שהמרחק ביניהן כמרחק בין עיני הצופה).

לשם כך מספיק להתקין שני תצלומים של אותו קטע נוף ע"י השיפת המצלמה. בזה אחר זה, תוך כדי טיסה, למען יתקבלו שני תצלומים החופפים זה את זה בחלקם. הנך מציץ מבעד הסטראוסקופ לזוג התצלומים סטראוסקופי כזה, ואתה נהנה מפלאי הנוף: הגבעות מתרוממות, השקעים נעשים שקועים, הרבה דברים אחרים נעשים כה מוחשיים וברורים. ועם זאת, עצמים שנעלמו מלכתחילה מן העין בתצ"לום הבודד, נראים בולטים וברורים בתמונה סטראוסקופית.

סופר לי על מקרה מענין שהבריטים גילו בעזרת הסטראוסקופ גבעה, כ־25 מ' גובהה, בים, וצמודה לחוף האיטלקי. בליטה מקומית זו ליד חוף מישורי עזרה חשד: והצילומים הסטראוסקופיים הבאים איפשרו להיווכח שאין זו אלא אניה מוס"ו וי"ת, מובן מאליו שצילום בודד לא היה מגלה את האניה, מאחר שהאיטלקים דאגו לשבור את צלה ולסרס את צורתה, ואולי גם לצבוע את בדיה או הרשתות שביסוה. והנה רק הסטראוסקופ הקטן הוא שחבא לסופה המר של האניה.

די בדוגמה זו בכדי לציין את ערכו השמושי הרב. הלל בירגר

א בעקבות המאמר על „הצילום מן האוויר“

מערכת „מערכות“ מצאה לנכון, ובצדק, להמחיש את מאמרו המענין של סרן י. שפר „הצילום מן האוויר“ ע"י שורה של תצלומים. התצלום או הצילום המלווה הנכח בלתי נפרד, ולעתים העיקרי, בהסתברות דברים, ומן ההכרח שגם יעברו עריכה קפדנית. והנה: התמונה המופיעה בקשר ל„זיהוי העצמים שבתצלום אנכי“ במאמר הנ"ל היא גם כן חומר „קריקטי“, כפי שהגדיר „מדריך“ בצורה קולעת בבמת המערכת (מערכות נ"ב נ"ג) — כי הרי כאן תרגום עיוור של תוכן אנגלי, להעתיק תמונה מהנוף האנגלי בתור חומר לימוד של צילומי אוויר, בשביל לנו — פירושו חוסר חוש המציאות.

ואמנם, מה התועלת שנפיק, אם נלמד מתוך צילום (שאגב, נעשה במקור האנגלי לא מנוף מציאותי אלא מתמונה שצויירה במיוחד בתור הדגמה של עצמים שונים ומרובים מתוך שטח קטן) איך נראים באנגליה מטעי מגנו או אהוז? וכי נחפש להבחין בתצלום בין חיטה ושעורה, ואם הן בשלות או לא? מתוך 58 טעמים המסבירים את פרטי הנוף האנגלי הנ"ל, מנתי 25 החלים על עצמים שאינם מופיעים אצלנו או שאין לנו ענין בהם, כי זאת לדעת: במציאות מופיעים השדות בתצלום כפסיפס של רצועות בעלות גוון שונה, ולעולם לא תצליח להחליט איזה הם הגידולים ומה גובהם. לעומת זאת מתבקשות דוגמאות של הכפר הערבי על מבנהו המקושקש, הגורן ובית הקברות, העזורים בהרבה לזיהוי הכפר הערבי ע"י השואה עם המפה, תחנת משטרה, מגדל מים, אהלי בדואים, עדר, חלקות שטוחות על פני מדרון, רצועות קרקע מעובדות בין שלוחות הרים, שטחים שונים מעובדים לפי קוי גובה, וכר וכר — כל אלה לא תמצא בדוגמה האנגלית.

ואם עלינו לינוק עוד זמן רב ממקורות „המלך“, הבה ונשתה דרך מסגרת, שתעזור כל דבר שאינו מתאים לנוף, לתנאים ולפסיכולוגיה שלנו.

גם מעל דפי „מערכות“, והמשך כזה עוד בוא יבוא, יש גם לזכור שצילומי אוויר של ישובים וחלקות נוף קונקרטיים בארץ ישראל, כמוצע ע"י ת. ב., פרסומם היה בנדר איסור עת נערך המאמר והוכן לדפוס.

הערות המערכת: — טאמרו של י. שפר „הצילום מן האוויר“ היה מסוכן להסתברות מו"ש ג"צ צילום אווירי באשר הוא, ולא להודרכה או הדגמה בתנאים הספציפיים של ארץ ישראל; דבר זה צריך להיעשות בחלקו בצילום רות ההדרכה המקצועית — אך בחלקו ודאי שיכירנו מקוטו

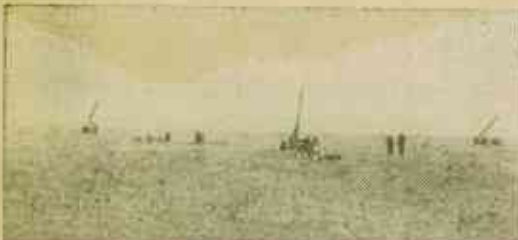


## אונאה מאלפת

דחליל ורכבות-טרק (ראה התצלומים מימין).  
ההטעיה היתה מוצלחת כליכך שהיילים בריטיום  
רבים החליפוה בתחנה האמיתית, ורק כשהגיעו לכמה  
עשרות מטרים ממנה היו עומדים על טעותם.



מראה אחד מהתחנות הדחליל מקרוב



סוללת-טרק של תותחנים א. ט. שהגנה כביכול  
על תחנת הרכבת המדומה

בכדי להונות לגמרי את הגרמנים, שלא חדלו  
להפציץ את תחנת הטרק, יחדה יחידת חיילים,  
לשנות מדי פעם את סדר הקרונות ורכבות הדחליל,  
והחיתתה" בדרך זו את התחנה. כן פוזרו דחלילי  
אנשים שדמו להיות נעים בשטח.

הטעיה מאלפת זו הצליחה בעיקר בגלל ההשלמה  
המושלמת של התחנה האמיתית, וע"י תהסואה של  
תחנת הטרק שנעשתה במתכוון באופן שסחי"  
ובלתי-מוצלח" — דבר שהוסיף גופך, טבעי"  
לתחנת הרכבת המבווימת.

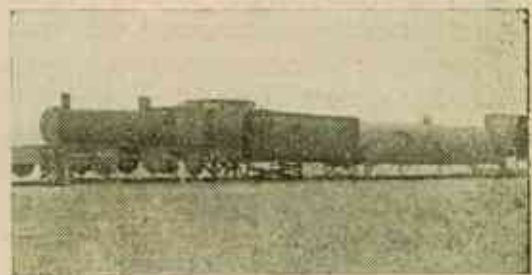
י. איזנשטרק

בימי מלחמת העולם השניה. השתמשו צבאות  
גנות הברית באמצעי אונאה שונים. להצבת מטרות  
מדומות למען הסיח את תשומת-לב האויב, בפעולתו  
מן האויר, מהמטרות הצבאיות הקיימות בפועל. אחד  
מאמצעי אונאה אלה, שניתן להפעילם תוך דקות  
מספר, כך שתהווינה מטרות מדומות, — היו הפלוגים  
מגומי, שעם גישתם נראו למסתכל בהם מרחוק —  
כסנק, מכונית-צבאית, מטוס או כל כלי אחר, —  
בהתאם לגזרת יריעות הבלון.

שימוש אחר — ע"י תבניות-מעץ, שנבנו במיוחד  
במוסכי מתקני-ההסואה ואף צויכעו לעתים בצבעי  
הסוואה ובתוספת חלקים מבלאי-מכונות, — הכל  
כדי לשוות לדמויות צורה זהה למטרה צבאית  
אמיתית.

התמונות הניתנות כאן עשויות לשמש דוגמה  
מאלפת לשימוש יעיל באונאה ע"י הצבא הבריטי  
במדבר המערבי. ע"י הסוואה מוצלחת "נעלמו" לגמרי  
מחנות צבא או שדות תעופה, ובמקומם צפו, בריחוק  
מקום מהם, חיבורים מתבניות עץ ומבד, שמשכו  
אליהם את הפצצות חיל-האויר הנאצי.

אותו זמן שימשה מישיפה, הסמוכה למרסה-  
קטרוך, כעומת מסילות-הברזל במדבר, וכמרכז כל  
האספקה לגייסות שבלוב, לא רחוק מאותה תחנה,  
שהוסיחה כראוי, נבנתה תחנה שניה, שדמתה בצורה  
תה החיצונית לתחנת מישיפה, וכולה זיהתה כתי"



רכבת דחלילי בתחנת מישיפה



טרפסי וצריפי טרק באותה תחנה



## כלי-התחפרות כציוד אישי

אכן, הדבר אינו פותר את בעיות כלי-התחפרה לגבי התת-סקלענים, אבל נדמה לי שהרעיון להשתמש ברובה בתור ידית לכלי-התחפרות עלול להקל על המצאת כלי כזה בתור ציוד אישי.

ג. נקודה אחת לשאלת חיבור כף-החפירה לחגור: אפשר גם לחשוב על פתרון כזה, שהכף תהיה מחולקת לשני חלקים, דהיינו לשתי הצארכפות, שגודלם לא יפריע לחיבור הועיל לחגור, או משני עברי קת הרובה, והמרחק הקטן בין שני החצאים האלה (בעובי קת הרובה) לא יפריע בעבודת ההתחפרות.

לכלי התחפרות שישאורו כציוד אישי יהיה לא רק ערך מעשי רב (אשר אותו הדגיש הסרן מאיר ד.) אלא גם ערך פסיכולוגי, הואיל וציוד אישי כזה יזכיר לחייל בכל שעת-צורך שעליו להשתמש בו. מכאן התקנה לקיום מתמיד יותר של מצות ההתחפרות.

י. ת. רוזנקרנץ

מכתבו של הסרן מאיר ד., בו הוא תובע להפוך את כלי-התחפרות לציוד אישי של החייל, כרובה או כסוכב הפלדה, הביאני למחשבות הבאות:

א. הקושי העיקרי בנשיאת כלי-התחפרות על ידי חייל לוחם הוא אורך הידית, המפריע לתנועה חפזית. הנסיון הגרמני שנעשה במלחמת העולם הראשונה לקצר את הידית — לא הצליח. זכורני מילדותי שחיילים גרמניים היו מתאוננים מרה על כאבי הגב אשר העבודה בכלי הזה גרמה להם; הידית הקצרה הצריכה כפיפה מאומצת ומתמדת בעבודת ההתחפרות, וכן חסרה בה פעולת-מנוף מספקת.

ב. אם אי-אפשר להמציא כלי שימושי על ידי קיצוץ הידית, צריך לנסות ולהשתמש בתור ידית כ"מקל" שהחייל בין כה וכה נושא אותו. דהיינו ברובה, לשם כך קימות שתי אפשרויות: על ידי הרכבת הכף על לוע הקנה כמו כידון, או על ידי הרכבתה על קת הרובה.

## מסע-אימונים

אם כי לא העיקרית, למען זכות בשעות-אור הנוחות לאימונים). החניה נעשית בשלוש או בארבע בבוקר, ועם שחר עומד מנחה האהלים על תלו הדי עמדות סביבו חפורות. (כדאי לשלב בזה גם הקמת גדר-הגיל סביב — אימון חשיב ביותר בלילה). מספר שעות מנוחה, ומתחילים באמונים. החלפת שטח נעשית באופן הפשוט ביותר — מפדקים בטהירות את המתנה, מעמוסים הכל על הגב ויוצאים לדרך.

צורה זו של אימונים הראתה מיד תוצאות מצויינות. המסעות הארוכים ברגל, עם המשא על הגב, והחיים בתנאי השדה הישלו זה והאנשים, כבר ביציאה השניה קטן בהרבה מספר הסובלים בגלל התנאים הקשים. יתר על כן, כל אותם ה"גילים" להשתמש מאימונים, החלו אף הם למצוא ענין מיוחד במסעות, בגלל החוויות הרבות למשתתפים בהן, ואכן, כעבור זמן קצר להפליא, התגבשו יחידותינג, עד שנדמה היה שחזורו ברוחן לאותה תקופה שידענה מאו — הלא היא תקופת ארגון-ההגנה.

ש. א.

מאחר שמקום המחנות הצבאיים שלנו נקבע בהתאם לשיקולים מסויימים נאלצים אנו להתגבר על הקושי של ריחוק המחנה משטחים המתאימים לאימון. נתברר כי כל יציאה גוזלת זמן רב של נסיעה עד לשטח ונסיעה חזרה, ובהתחשב עם שעות האור המעטות בחורף, כמעט שלא נותר זמן לשעור עצמה. נסיעו להעביר את האימונים בשטחים הקרובים למחנה, אך רמת השעורים היתה נמוכה כל כך שנאלצנו להפסיק זאת מיד.

לכסוף הגענו לפתרון, שלא רק שהוא עונה על בעיות השטח, אלא אף חשוב הוא כגורם חנוכי כשלעצמו, ויוצאים אנו למסע-אימונים של מספר ימים בכיוון לשטחים המתאימים. אימונים אלה יעילים ביד תר — החייל נמצא ברציפות, במשך תקופה מסויימת, בתנאים קרביים. את כל הציוד האישי הוא נושא על גבו, וכן מזון, שמיכות ואוהל-הסיירים, במשך כל האימונים אין הוא נפרד לרגע מן התגורר האישי וכלי-התחפרות.

תחילתו של המסע בלילה (אחת הסיבות לכך,



# דבר הקשר למפקד

אתה המפקד חוקק לאמצעי קשר בכל מעשה ומעשה. ושלמענד מותקנות מערכות קשר ענפות הפותחות בפניך אפיקים ודרכים לפיקוד ולהעברת וקבלת ידיעות — תן את העתך לדרך עבודתן של מערכות אלו ולעומס שהן מסוגלות לעמוד בו. שקול היטב מה הן הפגיעות המסחיתות את יעילותן וכיצד למנוע בעדן! עשה דבר לשמירתן ולפעולתן התקינה!

לשלוש מערכות הנך זקוק: מערכת שתאפשר לך „מגע־אישי“ גם אם הנך רחוק מהאדם שאתה מבקש לבוא איתו במגע; מערכת המקנה לך אפשרות להעביר מברקים במהירות שהצרכים קובעים אותה; ומערכת להעברת כל דואר רשמי אחר. לכל המערכות הללו קיבול מסוים שאינו ניתן להגדלה ולסתיחה. מכונת הקשר דומה כאן לכל מכונה אחרת — יש לה תפוקה, ניצולת ועצמה מסוימת. אימוץ יתר של המכונה — וסכנת המעצורים, והפגמות צפות ועולות. שמור נא, איפוא, על מהלכה התקין של מכונת הקשר כפי שנועדה לפעול.

שתי דרישות הנך מעמיד לקשר: מהירות בהעברת הידיעות ובטחון; בטחון שידיעתך תגיע לכתובת כפי שנסחת אותה ובטחון בפני גילוי תכנה ע"י האויב.

לא כל ידיעה חשובה לה שתועבר במהירות רבה. יש ידיעות, היכולות להשתוות זמן מה ויש מברקים שמהירות העברתם קובעת מאד. מי כמון יודע להעריך את הזמן והמהירות, — ולכן נקבעו בשבילך דרגות דחיפות שונות כדי שאתה תוכל לשקול ולהחליט עליהן, כדי שתהא לך האפשרות לבחור באחת מהן. ניתנת לך זכות הבחירה וההחלטה. אך אל לך להשתמש תמיד בדרגות הגבוהות ביותר — כי שכרך יצא בהפסדך. הנך שוקל את השימוש באש ובצורותיה — שקול יפה גם את השימוש בדרגות הדחיפות שהנך מסמן בהן אה מברקיד. חשוב נא רגע: אם אתה וחבריך תרבו בשליחת ידיעות דחופות ובהולות הרי ממילא תבטלו את ערך הדרגות. אתה ששלחת ידיעה דחופה, וחיוני הדבר שתועבר באלחוט מיד — תעמוד איך־אונים וחסר ישע רק מפני שחברך שלח באותו הזמן ידיעה אחרת וסימנה מתוך „הרגל“ בדרגת דחיפות גבוהה. או מפני שחברך האחר שלח גם כן באותו הזמן מברק דחוף מתוך ששכח לשלחו בהקדם. זכור לכן, כי בכך תלויה המהירות, בדרך בה בחרת לנהוג בסימון דרגות הדחיפות. הפרזות — הפסדות: הקדמת במשלוח — הרווחת מהירות.

זכור גם זאת: כל דואר מידי ובהול מחייב רץ מיוחד לכתובת. הקשה לך למנות את מספר הרצים העומדים לרשותך? אותו מספר הרצים עומדים לרשותו של חברך. אם תשלח ידיעה המחייבת רץ מיוחד — כל



הומר. הבהול ביותר" ישאר במקרה ויחכה לשעת כושר, או להזדמנות. הסוך נא על רצון ושוב תרווח מהירות ברגע הצורך האמיתי.

מברק עובר שלבים רבים עד הגיעו לתעודתו. ראשית — הצפנה לכתב סתר. ככל שהכתב עיפן בחובו בטחון רב יותר כן רבה עבודת ההצפנה הדרושה לכך. התוכל להעריך את שעור הזמן הדרוש להצפנת דברך בלבד? וזכור גם זאת: החפזון אינו יפה להצפנת שנית — מברק נסדר במהירות ניכרת, אך לא תמיד נוחים הם תנאי הקליטה, ולעתים קרובות האותות אינם נקלטים כהלכה. נדרשות, איפוא, חזרות ותקונים עד שודיעתך בצורתה המוצפנת מתקבלת בתחנה הקולטת ואז היא נמסרת לפענוח — ושוב עובר זמן שלעתים כח יקר לך.

אין שום אפשרות טכנית, למחר ולהחיש תהליך זה. כשם שאין להערים על תכונותיה של מכונה מסויימת כן אין להערים על תכונות הקשר. הפרוצס חייב להישמר לכל פרטיו ודקדוקיו. כל סטיה — סכנה בה, כי האויב מאזין ודורך בעקבותינו.

בידך להחיש את העברת מברקך ולהגדיל את בטחונך. חשוב נא יפהיפה: האינך משתמש במלים מיותרות? האינך משתמש בבוטוים שיגרתיים? השוקל אתה כל מילה ומילה שהנך מעלה במברק לאור הדברים שנאמרו? הבוחן אתה את זמן ההצפנה, השידור, התקונים והפענוח? למה, איפוא, תעלה משפטים ארוכים, תרחיב את הדבור? למה לא תקצר ככל האפשר ותקסיד על הדיוק הדרוש? חרוט עמוק בלבך: כל מלה מיותרת מעכבת את מברקך, כל מלה מיותרת מסייעת לאויב לנלות את מברקך.

האם נודמן גם לך למרוא את המברק: אבקשך מאד לסדר בשבילי רשימת החפצים הנמצאים במחסן ואכיר תודה לך אם תשלח אותה אלי למשרדי עד יום ג' 15 לת. ז. שעה 10:00. ספור כמה מלים מיותרות בו. חשב את הזמן שהלך לאבוד. האם לא פשוט ביותר לנסח המברק כך: "שלח עד 15000 רשימת החפצים שבמחסן". המיים בלבך חשש כלשהו שהושטמט משהו מתכנו של המברק? הנגרע משהו מתכנו? כן, האדיבות ורוחב הלב, אולם ראה: 6 מלים בלבד במקום 23 מלים, חבע מלים — רבע הזמן, פחות מזה, שכן פחתו האפשרויות לטעויות ולא-הבנות, והבטחון — פי ארבע רב יותר.

ואשר לאדיבות — קבל כל מפקדי ההגנה ניתן לך היתר לא להשתמש במלות-ייחוס. מחק'נא אותן מאוצר המלים של המברקים. מעתה ואילך מוסכם בינך ובין כולנו כי "שלח" פירושו "שלח נא" או "בבקשה לשלח" וכי הכרת התודות וכי יוסיף כל אחד במברק במקום שימצא לנכון או ימצאו במכתב שלא יאחר לבוא.

אילו הייתי שולח מברק במקום מכתב זה הייתי מנסחו כך:

קצר במברקים מלים מיותרות מעכבות את המשלוח ומסייעות לאויב לגנוח את החונוך



## מרגמת "4.2" - "הח'מית"

יכולה לירות 5 פגזים בדקה במשך זמן בלתי־מוגבל. לפרקי־זמן קצרים יכולים צוותות מאומנים לירות בה במהירות של 20—30 פגזים לדקה. המרגמה הגבה בעלת כושר גיירות ואפשר להסיעה על עגלת הדר אופן שלה באותה המהירות בה מתקדם חיל־הרגלים. "צליתה" נמוכה (כשהיא מוצבת על כנה — גובהה שלושה וחצי רגל). ניתן להסתירה בנקל. אפשר לירות בה ממכתשים קטנים, שוחות־פגזים, או מאחורי גבעות תלולות או בניינים. בתחום הטווח שלה, היא שימושית במיוחד לסייע לחילות־מתקפים ויהא זה ע"י עשן, גז או פגז־נפץ. את הטווח הרצוי ניתן להשיג ע"י שינוי בוויית־הגובהה של הקנה ובכמות חמר־נפץ המגיע (הפרופילנט).

המרגמה מורכבת מקנה, כן, וכסיס־משען. צידה כולו חלקי חילוף ואביזרים לצורך הצבתה והטיפול בה, ועגלת דראופן, בעלת נשיג גומי, המוסעת ביד — להסעתה באזורים קדומניים.

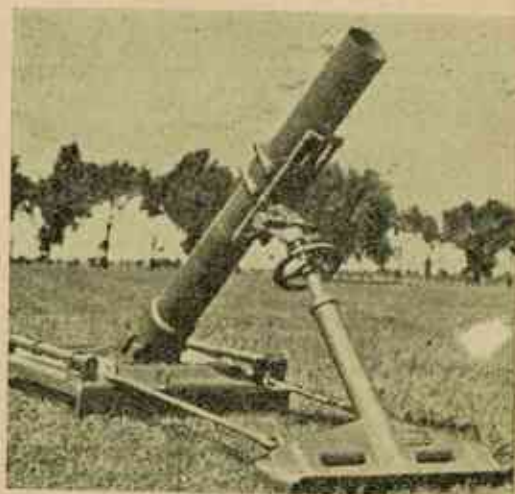
הקנה כולו שוקל 41 קילוגרם. הכן — משקלו 24 קילוגרם. בסיס־המשען מהווה את החלק הכבד ביותר שבמרגמה — ושוקל 70 קילוגרם. לפצצת המרגמה דפנות דקים ויכולת־קיבול גדולה. היא תוכנה במיוחד לירית תרכובות חיסיות. היא שוקלת לערך 11½ ק"ג כשהיא מוכנה ליריה, ומכילה מִ"ל 2½ עד 3½ ק"ג של חומר חימי.

את הפצצה מכינים ליריה ע"י הכנסת כדור מיוחד ("מדור־בליסטית", להנעת הפצצה) בתחתיתה, וקביעת טבעות אבק־שריפה סביב למיכל אותו הכדור, — ככמות הדרושה להשגת הטווח הרצוי. משהוטענה הפצצה אל תוך לוע המרגמה, היא מחליקה למטה, עד לתחתית הקנה, מקום בו ניצת מדור־הבליסטית ע"י הנוקדן. הכדור, מצדו, מצית את הטבעות, ההתפוצצות גורמת להתפשטות לוח המתכת הרכה שבבסיס הפצצה, וכך משתרבת הפצצה אל תוך סלילי הקנה, דבר המקנה לה קו תעופה סיבובי. בתוך הפצצה נמצא לוח־פלדה נקוב נקבים הגורם לכך שהמלוי הנוזל שבפצצה מסתובב יחד עם הפצצה ומעניק לה תוספת יציבות בשעת תעופתה.

גם חילות ממונעים השתמשו בהצלחה במרגמת ה־4.2. כשהיא מוצבת על כן שבכלי־רכב ממוכן — טנק, רכב להסעת גייסות או רכב חלים אחר.

מרגמת "4.2" החיסית" התפתחה מתוך ניסיון מלחמת־החפירות במלחמת־הראשונה. מאחר שכלי־נשק ארטילריים לא יכלו להשיג את האנשים שבחפירות, היה צורך להתקן כלי שיתן אש בזווית גבוהה לכל עבר, אשר השג תשיגם. את המענה לכך מצאו במרגמת־שטוקס. בתקופה מאוחרת יותר במלחמה סוגלה מרגמת־שטוקס, ע"י הבריטים, לצרכי מלחמת הגזים שהצריכה כלירייה גייד שירה בקצב מהיר וישגר ריכוזים אינטנסיביים של גז על מטרות קטנות.

לאחר מלחמת־הראשונה נמשכו המאמצים משך שנים רבות, לפתח מרגמה שתשמור על התכונות הטובות של מרגמת־השטוקס בת ה־4, אך תוסיף על הטווח ועל דיוק הקליעה. היה ידוע שאם יצליחו ליצב את מסלול תעופתו המזורז המדדה של פגז השטוקס, כך שהוא יפלה את האוויר בדומה לידור שנורה מרובה — יגדל הטווח כפלים ויותר. מרגמת ה־4.2 החיסית, שהנה עתה כלי־הנשק העיקרי של גייסות השירות החימי — הנה תוצאתה של התפתחות זו.



המרגמה החיסית 4.2 אינץ' הקנה, הכן ובסיס־המשען

המרגמה המוטענת מן הלוע ובעלת קנה־סלילי, יורה, בוויית־הגובהה גבוהה, פגז רב עוצמה — ובדריכות של כלי־ארטילריה — לטווחים החל מ־600 יארד וכלה ב־4000 ויותר. במצבי אש ממושכת היא

מסיעים בשתי מכונות של  $\frac{1}{4}$  טון (גיפים) שלכל אחת קרונית־הגרר של  $\frac{1}{4}$  טון. הגיפ הראשון נושא את מפקד־הכיתה ושלושה אנשים (צוות המרגמה), וקרונית־הגרר נושאת את המרגמה. את עגלת־הגרר שלה 8 פגזים. הגיפ השני נושא שני אנשים (מגישי התחמושת) עם 8 פגזים. וקרונית־הגרר נושאת את עגלת־התחמושת וכ־24 פגזים. הגדלה במספר האנשים — שדומני שהיא הכרחית. מאחר שדרור שים 4 אנשים למשך את עגלת־התחמושת העמוסה — תפחית. אמנם, ממספר הפגזים שניתן לשאתם בגיפ ובקרונית־הגרר, אולם בארגון הבטליון כל־ד לים כל־ירכב אחרים על מנת להב א תוספת תחמושת, ומשגפרק משאם של הגיפ וקרונית־הגרר — אפשר להשתמש בהם לצורך שירות אספקה הלוגיסטי. יכולת־המעבר של הגיפ גם שלא על פני דרכים מאפשרת להעביר את המחלקה כמעט לכל מקום שם מסוגלים לפעול חיילות. עיי ירי עשן או פצצות נפץ יכולה יחדות ה־4.2. לשמש עזר איך־ערוך ליחידות רגלים הנתונות במיצר.

ההכרה בערכה של מרגמה זו התקדמה לאטה, כי מלכתחילה שימשה, בעיקרו של דבר, ככלי־נשק לירית בז ועשן, וערכו הרב של העשן לא הוכר אלא אך בזמן האחרון. על כל פנים, הנהגת השימוש בפצצת־נפץ, וההכרה באבידות הרבות לאדם אשר גורם הזרזן, הגבירו את הגיוון וריבוי הצורות של השימוש בה והפכו נשק יעיל יותר ויותר. לגבי חיל־הרגל מ.



את הפצצות ניתן גם ליעמיס על הנב — שתיים בתמונה

ביחד תועיל לגויסות משוריינים בהטלת מסכר עשן. למען אפשר להם התקדמות נוכח אש אנטי־טנקית, או להסתרת התנועה אל עמדות־המוצא של ההתקפה שעומדים לערכה. המרגמה החימית מהווה את הנשק הנייד היעיל ביותר מכל אלה המצויים. לירית זו או עשן בתחום טווחיה, בתנאים רגילים יכולה מחלקה לקיים מסך עשן יעיל לרוחב חזית של למעלה מ־1000 יארד. מחלקה אחת במציליה כיסתה כיפת־גבעה בעשן של זרחן לבן כמעט משך יום המים. — בהסירה מדי פעם בפעם את מסך־העשן כדי לאפשר התקפת מפציצי־צלילה. משמתי פוצצת פצצת־מרגמה אחת של זרחן לבן, — הריהי מכסה שטח בקוטר של כ־40 יארד בערך, ומבעירה אותם המרים העשויים להתלקח בנקל וכן גורמת לאבידות בנפש. עדיין לא פותח כל כלי־נשק אחר היכול לשוות למרגמה ה־4.2 באשר ליעילותה בירו עשן או גז לכל כיוון שהוא. ותודות לפצצת־הנפץ שלה, שניתנה לה בזמן האחרון מתכונת אחידה. טמונות בה אפשרויות כבירות למלחמה הן בנוספים פתוחים והן בתנאים של גינבל.

כיתת המרגמה הכבדה האמריקאית מונה 6 אנשי שים: סרג'נט, קורפורל ר־4 טוראים. הכיתה לוקה במיעוט אנשים, ומטליצים להגדילה. את אנשי הכי תה, את המרגמה, עגלות־הגרר, התחמושת והציוד —



צוות של 4 איש מושכים את עגלות־הגרר העמוסות ותחמושת או חלקי המרגמה



## מתגממות קצינים ביחידות לוחמות על פעולת המרגמה 4.2

אבסוטטית, יכול אתה לירות בהן במהירות עצומה — ממש במהירות בה הנך מסוגל לשלשל את הפצצות לתוך צינור ההקנה.

ליוסנס קולונל, חיל רגלים:

...המרגמה הנה יעילה ביותר כשירים בה פגזי זרחן לבן וח.מ. הנרמנים היו רגישים מאוד לזרחן לבן, ואני היינו נוהגים לעקום מתוך המבואים שלהם בעזרת פגזי זרחן לבן שטוחו הכלכה וכשהעלינו אותם מעל לפני הקרקע הסדרנו עליהם פגזי נפץ. באופן זה הרגנו רבים מהם והמרגמות הטילו עליהם את התנן. ה"מ 4.2 הנה שווה בערכה לארטילריה אמיתית.

ליוסנס קולונל:

מספרים כי שבוי גרמני אחד, המדבר אנגלית, אמר: וכי איזה נשק חדש היה זה. לכל הרוחות, שהיתה לו השפעה של ארטילריה בינונית ואשר עקר אותנו בכל מקום מתוך שוחות השועל שלנו, ובו בזמן חרץ את זנבו תינו"י שבויים אחרים דימו בנפשם שהיה זה תותח מודי חדש גוסף, שירה כתותה אנטיטטוסי אבסוטטי — בעית התחמושת הנה רצינית, אולם עגלות הגרר של המרגמות מעולות הרבה אם מחברים אותן אל אחריו ג"פ הנוסע להביא החמושת, הם קטרו מספר עגלות תחמושת, האחת בעזרת השניה, והדבר אף עלה יפה בידם את הגיפ יש לעשות חלק מצידון האורגני של יחידות המרגמות, תנו להם די גיפיים להוביל את התחמושת ולי הסיע את המרגמות למקומותיהן. — המרגמות תהיינה פעילות בקרב בכל אתר שהוא.

ליוסנס קולונל, חיל רגלים:

מבלי כל הגומה, היתי אומר שטרגמת 4.2 איננה הנה היעילה ביותר מכל כלי הנשק למיניהם המשמשים כמסייעים לחיל רגלים, שראיתי מעודי, עוד טרם האינני עמדה איבת אשר טוב יהיה ניתן לתחזק בה לאחר שירינו עליה זרחן לבן ופגזי ח.מ. מרגמה זו, הן יכולות להגיע אף לעמדות שהוגנו מן הצדדים (בתור בלתי טרר רות) כמעט באופן מושלם, ופגיעתן הרסנית ביותר, יתרון רב טמון גם בעובדה שהפצצה אינה מעוררת שארן בתעופתה, וככ"ז אתה מקבל את התוצאה כשל התפוצצות פגזי 105 מ"מ, אך במהירות אש גדולה יותר, יתרון אחר טמון בכך שבמקרה שהמרגמה מפגזת צ"א ארטילריה, — יכול אתה לשאתה ממקומה ולהעתיקנה עד מהרה לעמדה חדשה, ונחה היא עד מאוד להסוואה ולהעלמה, אני אפילו ראיתי שמשמשים במרגמה זו — באמצעות פגזי זרחן לבן — לשם סיטון נקודות הבסיס ונקודות צור לארטילריה.

גם הטווח שלהן עצום לעומת מרגמת חיל רגלים, והנן יעילות ומדויקות.

ליוסנס קולונל:

...מרגמות אלו הוכיחו עצמן יעילות באופן כביר לכל סוגי המשימות, ביהוד — נגד קני מכוונות ירית, כיו"י התנגדות חזקים, עמדות משלם ערובות, תיבות שדה ומטרות בעמדות בלתי טרורות, שמעבר לטווח המרגמות הרגילות שלנו, מדויקות הן מעשה שטן, וכוח המחץ שלהן גדול כפליים מזה של מרגמת 81 מ"מ, שבוי גרמני הנמצא בידונו, בהזכירו אותן, דיבר עליהן כעל, ארטילריה



ד"ר יצחק שניידר

## ירית"בזק"

לפתע הופיע האויב: — כוון את הרובה בקו אל האויב כששתי עיניך פתוחות, ומבלי לנסות לכוון ביתר דיוק, — פתח באש. אל תשהה את היריה כדי להוריד את הסנטר אל הקת; ירה כשראשך מורם וצופה, אך אם המטרה רחוקה יותר — תצטרך להנמיך את הסנטר אל הקת כדי להיטיב לכוון. טען מהרה מחדש וירה שנית באם יש צורך, וכן הלאה. ירית — נוע הצידה במהירות כדי שהאויב יחטיא, כדי לודא שהרגת את האויב מוטב לירות ירי שני, אלא אם כן תהיה בטוח שהאויב נהרג ע"י הראשון. הדבר החשוב שיש לזכור הוא שאת היריה הראשונה יש לירות במהירות"הבזק.

עם הנסיון תיוכח כי ירייה לפי שיטה זו הנה מדויקת למדי, כדיוק היריה ברובה"ציד. יש, כמובן, לזכור שאת הרובה יש להדק ביד שמאל חזק לכתף ושהאגודל והאצבע של יד ימין ימצאו תמיד על תפוח"הבריה ולא ירפו ממנו, און זמן לבצע שתי לחיצות — לחץ את שתי הלחיצות בבת אחת...

הרי עוד כמה נקודות שעליך לתת עליותן את דעתך. מחסנית הרובה צריכה להיות מלאה; אמן את אנשיך לטעון מחדש במהירות, בקרב"מקרוב מהווה מחסנית ריקה, או זו שנחרוקנה, סכנה גדולה מזו שהיית עומד בה, אילו לא היה בידך כלל כל כלי"נשק; ולצורך זה הקפד על כך שאנשיך ידעו תמיד את מספר הכדורים במחסנית כלי"היריה שבידם, את הבריה יש לשמן כדי שתהיה תנועה חפשית במכנס, ברובים אנגלים 303, — שים לב שהטעינה תהיה נכונה (דהיינו — סידור הכדורים בתוך המלאי), אחרת יוצר מעצור.

אמנם, מצב "ההיכוך" קשה כאן יותר מזה של "ירית מותן"; על כן יש לעבור למצב "היכוך" רק כשאתה מצפה להתנגשות באויב. השענת המרפק על המותן מקלה במידה מסוימת, כי כל איש במצב בריאות תקין יוכל לשאת את הרובה בצורה כזאת זמן מסוים מבלי שיתעייף.

שיטה זו מאפשרת לך להעסיק מטרות הבאות במפתיע, וכן דיוק אשר נמנע להשיגו בשיטת היריה מן המותן, כאשר יריותיה אינן מדויקות.

פרט ליריה מהמותן — בהסתערות מבוקרת — לא ימצא שום פרק באימוני הנשק"הקל שלא יתאים למלחמת"קרב"מגע. כוונתי לקרב בתחום ה"50 מטר ופחות מזה, כפי שהוא קורה, כרגיל, בשטח בנוי ובשטח סגור. כאשר מדובר ב"אש"דחופה", מדמה לפניו כל אחד מטרות המתגלות למשך 4—5 שניות וכו', אולם בהתנגשות במהודק, אין איש החושב ופועל באטיות של 4—5 שניות" נשאר חי כדי להוסיף ולהשוב, כאשר מופיעה דמות אויב המצוידת ברובה או בתת"מקלע מבעד לחלון, דלת או מאחורי עץ, ענף"עץ, או שוחת"נשק ובמרחק של כמה מטרים בלבד ממך, — נזק אתה ליריה מדויקת אולם מהירה כבזק. ואם הירי הראשון יחטיא, — ירה שנית, במהירות המכסימלית, ושוב לא יהיה האויב עשוי להזיק לך.

האויב עלול אף הוא להיות מהיר ביריתו ואם רצונך להושיא חי — עליך לעזור לו להחטיא ע"י זה שתהיה מסוגל, בו בזמן, לירות במהרה ולנוע במהרה. יתכן ודבר זה יראה כמורכב בעיניך, אולם הוא פשוט מאוד, אדם במצב"בריאות רגיל יכול ללמוד את המלאכה החשובה הזו במשך שעה אחת בלבד, ככל שירבת אימונך כן ירבה בטחונך בתועלתה של שיטת ירי זאת, והטכניקה המתאימה לתת"המקלע דומה לזו של רובה.

שיטת ירית"בזק ברובה בנויה על העובדה שאם הנך משתמש באמה ללחיצה החדק תוכל לירות בו במהירות שאינה פחותה ממהירות יריתו של נשק אבטומטי. על נקלה תוכל לירות 5 יריות ב"4 שניות; ול"5 יריות ב"3 שניות אפשר להגיע תוך אימון לא רב.

שעה שמתקרב הנך להיתקלות באויב, עבור למצב "היכוך", שרירי הגוף רפויים, משקל הכובד מאוזן כבשעת התאגרות, קת הרובה אל הכתף, יד שמאל לופתת את הרובה בנקודת"המשען כשהאצבעות לופתות את הרובה בחזקה, והמרפק נשען אל המותן. האגודל והאצבע של יד ימין צמודים לתפוח"הבריה, והאמה על החדק, הסנטר מורחק מהקת, וכך תוכל להפנות את ראשך במהירות לצדדין ולצפות ללא הפרעה.

שיטה זו מאפשרת לך להעסיק מטרות הבאות במפתיע, וכן דיוק אשר נמנע להשיגו בשיטת היריה מן המותן, כאשר יריותיה אינן מדויקות.



# אנו עוילים על אל-גיטאר

מאח קפיטן ר. אינגרסול

טנקים ורכב של „נושאי־זיון“. ובינות מפלצות אלה יכולת להבחין גם בצלליותיהן הקצרות יותר של המכונות הקטנות.

כלי־הרכב היו כולם ללא זיע, אולם המישורים

נראו שוקק־חיים. משטחו של המדבר

רחש תנועה; התנועה היתה אטית וללא

תבנית ברורה. רק אחיכ הבתנת שהיתה

זו תנועתם של אנשים — אנשים רבים,

רבים מאוד, — הנושם הצדה סן הדרך,

ונעים קדימה, אל עבר ראש־השורה של

כלי הרכב.

האנשים נעו, הלקם בשורות והלקם

במפורז ללא מבנה מסוים.

בהטותך אהן, יכולת להבחין בשני

קולות. יכולת לשמוע — ממרחק — את

קול המנועים בנועם; ודאי עוד מתקדמים

הם במעלה הדרך — שם מאחור; ומכל

העברים סביב נשמע קול מצעדן וחריקתן

של אלפי רגלים על פני החול והסלעים — כקול משב־

רו נלויים. מבעד לקול השקשוק נישאו קולות הקשתן

של אבן באבן, עמומים עוד יותר מקול השקשוק, ועוד

עמום מהם נישא בחלל קול נקישתה הקלה של

מתכת במתכת, עת מן־דהוא טען כלי־יריה, או

החליק בריח רובהו, הלודך ושוב, או הטיח, זו בזו,

התיכות־ציד עשירות־מתכת, לא שמעת כל קולות

אחרים מלבד אלו, — לא קולות־קריאה, אף לא

קולות אחרים המתלווים כרגיל לתנועה.

כך נערכה וכוננה ההתקפה — וחכתה לביצועה.

במצב זה מצאנוה — לויטננט־המחלקה ואנכוי — עת

חזרנו לקוים שלנו, מהשטח שבין קוינו לקויה־אויב,

שטח שהוגן ע״י שדה־מוקשים שהוסר עתה על דינו.

בשעה האחת־עשרה ומחצית השעה בלילה שלפני ההתקפה — נעתקו מהמחנה שנים משלושת אנדי־הקרב של הדיביזיה, ונעו אל עבר נקודת־הזינוק — ליד עמדת־החוף של ה„רינג־ריים“.

הדרך — במקום בו היא עוברת על פני אותה עמדת־החוף שעל הגבעה הכיפה — מטפסת על גבי מעלה־קרקע, ומוגבהת עוד יותר ע״י סוללה שפוכה. יכול היות לעמוד בנתיב־הדרך ולהסתכל אחורה, אל עבר גפסה — כשהמישור רחב־הימים יורד והולך בשיפוע, כדי אפ־שרות ראה מעל לגבי המכונות שכיסו אותה שעה את פניו.

הדרך הישרה השתרעה בקו מקביל לרכס ההר — במרחק מיל אחד או שנים מהמקום בו הפכו מרגלות הגבעות למד־רונות תלולים.

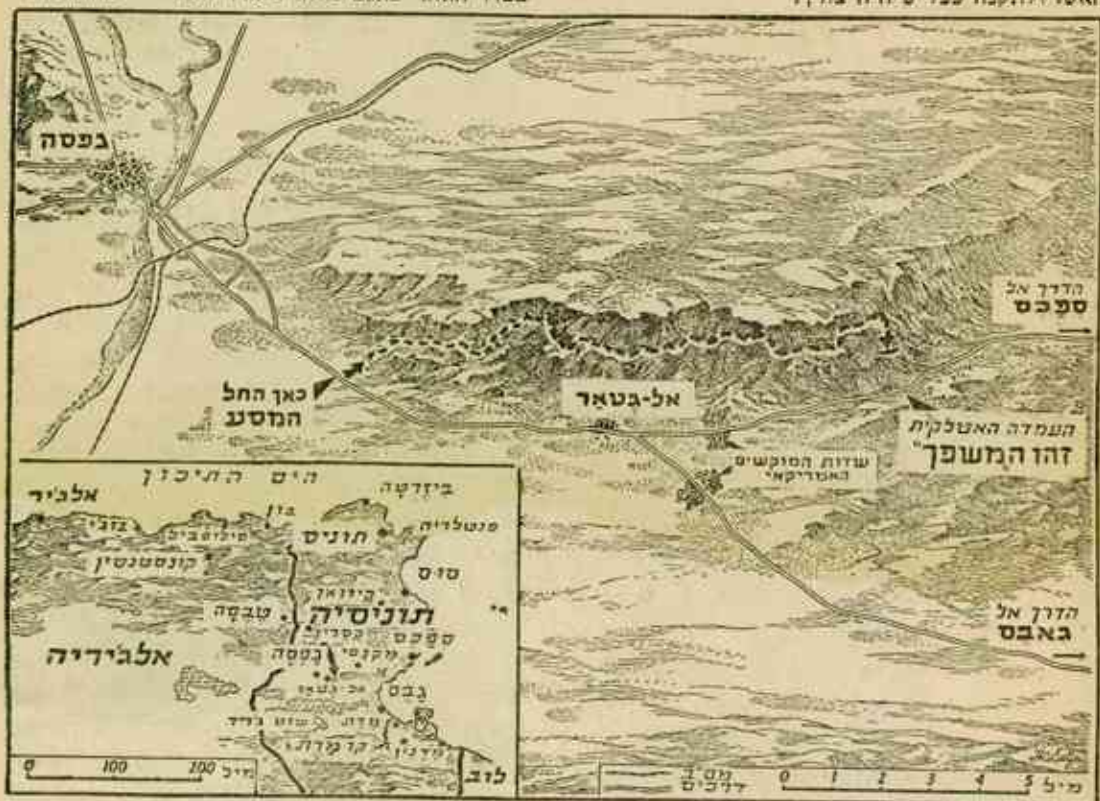
מעבר לדרך, אלפי צורות אפורות, גדר לות וקטנות, שכל אחת מהן משליכה באור־היורה את צלה השחור, נראו לחוצות בין הדרך להר — וכן מפוזרות מעבר לדרך, הרחק יותר, לשמאל הדרך — בין הסלעים ואדמת החול המבוטרת, קבעה את מושבה סוללה אנטי־טנקית, קניית־תחיה השחורים, יצוקי־הפלדה, החזירו את אור הירח בפסים מכסיר פים, הצללים הראשונים, שאותם צדה העין מאחור ריהם, היו צללי כלי־רכב ומכונות־משא גדולים.

(1) אנדי־קרב" — בצבא האמריקני; צירוף ארעי של יחידות מסוג־יחיל שונים, כרגיל; רגימנט רגלים ובטליון (ולעתים אף רגימנט) של ארטילריה, וכן יחידות מהנדסים, ועוד, שלושת „האגוזים“ של דיביזיה — לפי שלושת הרגימנטים הרגליים שבה. — המערכת.



שנועדו להתקדם, עם שחר, כל אחד לאורך את  
 משתי זרועות הדרך. הצלחת ההתקפה על דרך  
 גא ב ס היתה תלויה לחלוטין בהתקפה שעמדה להי  
 ערך על זרוע הדרך השמאלית. לעבר ספאכס. על כן  
 התכוונו להקדים את התקפתנו אנו — זו שעל  
 דרד'ס פאכס — בשש שעות לעומת האחרת.  
 מתוך עיון במפה ניתן היה להבין בנקל את  
 הסיבה לתלות זו. זרוע הדרך הימנית — זו שהובילה  
 לגבס — השתרעה על פני מישור פתוח, התחום  
 בצדו האחד באגמי סמלה, ובצדו השני — בחומת היר

וכל אשר ראו עתה עינינו באור-הירח — יעבור עם  
 שחר להתקפה.  
 הסוללות שליד עמדת החוץ של הרינג'רים הוצבו  
 בעמדות, שנועדו לשגר את אשן על הדרך בה חורנו  
 זה עתה לקיום שלנו. הקצינים במכונית שעל פניה  
 עברנו — היו בדרכם לבחור נקודת תצפית, ממנה  
 יוכלו לקיים בקרת אש-הסוללות. מיד יוקם עמהם  
 קשר ע"י חוטי טלפון, למען יוכלו — לכשתחלנה  
 הסוללות לירות — להתקשר בטלפון, לצפות אל  
 האש. ולתקנה ככל שיהיה צורך.



צוקית. אם לא יכלה שם ההתקפה ליהנות מכל  
 מחפה שהוא — הרי כן היה הדבר גם באשר להגנת  
 ואלו הדרך שהובילה לספאכס. השתחלה דרך מיצר  
 הרים כה גוח להגנה — עד שמומחים צבאיים היו  
 ראויים לסליחה, לו השתמשו לגביו בביטוי: "בלתי  
 ניתן להכבש".

למיצר הרים זה היתה צורת משפך. על פני פיר  
 המשפך היו זרועות רצועות רחבות של מוקשי  
 אייב — הם צוינו על מפתנו — ומאחורי מוקשים  
 אלו נמצאו סבכות עבות של תיל, על פני הדרך  
 הצרה שבאמצע הוצבו, במרחקים זה מזה, מחסורי  
 דרך כבדים של אבן, ושדות מוקשים נוספים הונחו

נמצאו שם שתי סוללות שנערכו בסמוך לעמדת  
 הרינג'רים. האחת — יכולת להבחין בכך — כוונה  
 לירות לאורך הדרך שהובילה לספאכס; — השניה  
 לאורך הדרך שהובילה לגאכס. מאחר ששדות  
 המוקשים שלנו — שתפקידם היה להאיש את  
 התקדמותו של כוח-אויב העלול להופיע, — פוגו  
 מלפני קוינו, שומה היה עתה על תותחים אלה  
 למלא תפקיד זה. הדיביזיה עמדה לפתוח בהתקפה —  
 ואלו תותחים אלה היו דרוכים כלפי התקפת-נגד.  
 הרי כל מה שידעתי על תכנית ההתקפה; מה  
 שראינו שם, במישור, היתה בו התכונה לא למערכה  
 אחת, אלא לשתיים. היו שם שני אנדוקרב.



במרחקים שביניהם. במעלה שיפועיו המחוספסים של „המשפך“ נמצאו עמדות־תותח, שנחפרו בסלע — כשכל אחת מהן נמצאת מעל העמדה האחרת ומאחוריה. כל צד של „המשפך“ יכול היה לחפות על הצד השני, ולשני הצדדים היה שדה־אש פתוח החוצה, מעל לתיל ולמוקשים. היו שם רובים א.ט. ומכ"י כבדות ומכ"י קלות, הרחק יותר, במעמקי הבקעה — הוביצרים של 88 מ"מ.

כל זה היות בעיה — שממש לא תאומן — בסוגית התקפה חזיתית, הארטילריה שלנו וכלה לירות על עמדה זו רק כשהיא לגמרי מגולה, על פני המישורים השטוחים: בעוד שכל כלי־היריה של האויב — אשן היתה שלובה ומשולבת, להמטיר מות על כל הקרב אל פי „המשפך“ ברגל.

והנה, לא זו בלבד שהכניסה לתוך „המשפך“ הזה היתה כה קשה — אלא שפיו גם צפה על פני הדרך שהובילה לשדה־הקרב האחר, אם השדרה, התוקפת לאורך הדרך לגבס, תעז ותשליך את יתבה, ותזנוק חיש על פני מלכודת־מית זאת — אז תמצא עצמה נתונה, לשבט או לחסר, לאיום התקפה שתפתח מפי „משפך“ זה, כי כאן יכול היה האויב להופיע באגפה של אותה מערכה שנית.

ובכן — ראשית היה שומה להוציא תחילה מבלל פעולה את „המשפך“ שהוביל לספאכס, ואח"כ לכבשו — לפני שאפשר יהיה להתקדם בבטחה לעבר השני.

מטרתנו היתה, אם כן, כיבוש „המשפך“; שתי משימותינו היו: ראשית, למנוע מהאויב את השימוש ב„משפך“, וע"י כך להגן על האגף של המערכה האחרת; ושנית — להשתלט על „המשפך“ עצמו, בתורת דרג'מ־עבר נוסף, שני, למוצא מן ההרים למישורים שבעורף כוחותיו של רומל, אמנם „המשפך“ תמיד היה נשאר בגדר אורחה משנית; מפני שהדרך לספאכס היתה דרך־עפר, וכפי שנפל בחלקי לגלות עד מהרה — מאוד עלולת־פגיעה ע"י הפצצה בצוארו הצר של „המשפך“, הדרך הסלולה היתה זו שפנתה דרומה, אל עבר גבס, ובכיוון ההוא לא היו כל „צוארי־בקבוק“ צרים.

•

המשימה של צר' — „אנחנו“ דהיינו אלה שהיו את אחד משלושת אנדי־הקרב של הדיביזיה ה־1, לאגד'הקרב שלנו — שנקרא ה־26 — סופח הבטליון מס. 1 של הרינג'רים, ואלו אל אותו בטליון הרינג'רים שוב סופחה פלוגה „ד“ מבטליון המהנדסים מס. 1. פרושו של דבר היה — ש„אנחנו“

מנינו כ־5000 חייל־רגלי — בתוספת בטליון של ארטילריית־שדה, שהנו גורם־לואי תדיר לאגד'קרב האויב ידע להעריך אל נכונה את „המשפך“, בהתאם לתאור שניתן לעיל. הוא ידע באיזו קלות ניתן להגן עליו מפני התקפה חזיתית, בעמדו ב„משפך“ — היה האויב צופה בצדדיו התלתלים, המטפסים לגובה של 1.800 רגל, ובמקומות מסוימים כמעט במאונך, — לפסגות מודקות, תודות־שן.

האויב אמר לעצמו: צדי־בקעה אלו אין בהם משום בעיה לגבינו, מאחר שרק עזי־הרים יסכינו לטפס בהם, קיים רק הצורך להגן על פי „המשפך“, ובכן, האויב חפר את עמדותיו וקבע מקומם של תותחיו והניח את מוקשיו ואת התיל, על מנת למנוע בעד אפשרות הדירה אל פי־המשפך, ובשיאים הגבוהים, שמשני הצדדים, ראה אך מקומות לעמדות־תצפית, מהן יוכל ליהנות משה־ראיה ארוך־טוח, — להוזיר בעוד מועד משיראו האמריקאים מתרכזים להתקפת.

אולם מה שהאויב נלאה להבין — הוא אפשרות הפגיעה בעמדתו ע"י התקפה שתונחת לא בפי „המשפך“ אלא ממש ב„צואר“ שלו, וכן לא ידע כי קיים נתיב אשר דרכו אפשר לבצע התקפה כזאת.

ואלו האמריקאים השכילו לתפוס שתי עובדות אלו, אע"פ שאי־אפשר היה לחסיק גם אחת מהן רק בעזרת עיון במפה, אפילו הספות שבקנה־המדה הגדול ביותר ציינו רק באופן סתמי את קו־תחומיו הכלליים של „המשפך“, ולא נתנו כל פרטים על טיב שפועי־צדדיו.

יחידת מדידות־שדה היתה נזקקת לעבודה במשך שנה על מנת להעלות על מפה, באופן מדויק ובפרטות, את קו־פני הקרקע של אותו מעבר, כנראה שלא נמצא מעולם מודד שינסה בזאת את כוחו — ואף ציוני תו־הקרקע שעל המפה הצרפתית הטובה ביותר, דיוקם לא היה יותר ממה שניתן להשיג בתרשים חפשי.

פלוגת־הסיור של יחידות „הרינג'רים“ האמריקאיות, הסיירים והפטרולים, למדו מה משמעותם של הסלעים תוך פגישה בלתי אמצעית, הם למדו אותם במהירות ובדיקנות משך לילות ספורים, בטפסם ובגולשם סביב לפאת עמדת האויב, וכמקובל בכל עבודת־חקר טובה — השתמשו בכל האמצעים והמכשירים המיועדים להשגת ידיעות, ולידיעות שרכשו בעצמם צרפו את הידיעות מפי הרועים הערביים.

ובכן, — ביום שלפני ההתקפה — ידעו והבינו האמריקאים משהו שלגבי היו הגרמנים והאיטלקים



בורים גמורים — שהצד הצפוני של המעבר, בו החניק האויב, היה מבותר ושסוע עד כדי היותו רציף במיצרים, לועי־משפך, אוספים ומדרונות. כל אלה התפתלו והתעקלו לכאן ולכאן — מודקרים כדי 300 רגל, ונופלים פתע במאתים רגל, בהתחברם יחד — יכלו לשמש מעין שביל עליו יוכלו אנשים לעבור בשורה עורפית.

במעוף צפור היה המרחק רק 5 מיל. בנתיבי־מסע של 10 או 12 מיל, יכול היה אדם לעבור על פני שטח זה בהליכה, פרט למקום אחד, ואלו שם היה נתקל בצורך לטפס טיפוס־הררי לגובה 20 רגל, אך בשר־שרת־אנשים ויכל האחד לעזור לשני.

לו היה האויב מבחין בעובדה זו, אזי והאי היה גם נותן דעתו לכך שיתכן לעבור את כל אותה הדרך מבלי שתראה צלילתו של אדם, ולו גם פעם אחת, אל מול קרה־הקוץ, ומבלי שיגלה עצמו מטרה לתצפית ישרה שתקום מתוך מעבר־ההרים הנ"ל. ואז היה האויב גם רואה שאותה דרך מסתיימת במיצר צר — ממש מאחורי הצוק בן 1000 הרגל אשר הווה את חומת־המעבר בחלקו הצר ביותר של „המשפך“; בטלים אחרות — בדיוק בעורף מערב־המגן שלו.

אילו ידע כל זאת — יכול היה האויב לחזות מראש את מפלתו לו רק תותיר לאמריקאים להפתיעו, ע"י כך שיבואו באותה דרך־עקיפין, משרק היו האמריקאים מצליחים לקנות לעצמם שביטה על אותה הגבעה מעל לחלקה הצרה ביותר של עמדה האויב — הרי שמשם היו רוכבים על צוואריו; אילו רק ידע האויב דבר מכל אותם הדברים — לא היה מופתע לעולם, כי בכל הנתיב הארוך של המסע, במעלות ההר ובמורדותיו, — כמעט ולא חיתה גם נקודה אחת שלא ניתן היה להגן עליה ע"י כיתה אחת של מכוונת־יריה.

תכנית־ההתקפה היתה ערוכה ברוב־כשרון; אולם צריך היה גם לבצע ברוב כשרון, היא הצריכה ניצוח על אלפי אנשים וכלי־נשק, תוך חישוב בדיוק מרובים, יתר־על־כן, — כפי שנראה כבר ממבט ראשון, משרק הבינות את טיבו של השטח הזה ואת הבעיה שהוא מציג, — שומה היה על ההתקפה שתבוצע לא רק כאפתעה, אלא שגם תהא כה פתאומית ורב־תהלה, כה מוחצת ודראמטית, עד כדי שיתקו המוחלט של האויב, וזאת, — משום שאם תשיג משהו פחות מכן — יוכל האויב לרכז את חיילותיו להתקפת־נגד — ואז היה מאזן עד מהרה את יתרונם של האמריקאים שבעמדת הפסגה שלהם.

כי, בעוד האמריקאים יכולים להגיע לראש הגבעה, — הרי אינם יכולים, כמוכן, לשאת עמם כל כלי־נשק כבדים פחות או יותר; ולכל כלי־הנשק שיוכלו לשאת עמם — יצטרכו לשאת גם את התחמושת, אם כן, הרי שלאנשים המגינים על הבקעה לא היה לחשוש אלא בפני אותה תחמושת שהאמריקאים ישארו על עצמם; וזו תהא מיצרך שיאזל עד מהרה, ואלו משיאזל יהיו בלתי מסוכנים ממש כאותן עזים הרועות בהרים.

עמדת־המגינים שבפי המשפך היתה כה בצורה, עד שלא היוצרים לדאוג לה, והם יכלו להפקידה בידי הריסר אנשים, בעוד היתר יעודו את אותם מהרפר־נפשם־מנגד שיעזרו לטפס ממש על גב האויב כשאתם רק קצת פגוע־מרגמה וחגורת כדורים של תחמושת רובים לאיש.

על מנת לקדם פני מצבים כאלה היה על ההתקפה האמריקאית לסמוך על האפתעה, ההלם, והטלת האימים — וכאנדיאנים בשעתם, צרוכים היו להגח תוך יללת־קרב.

כל זה היתה חלק מתכנית המערכת — כפי שציפו לה ותיכננו לקראתה, התפקיד להגיע לשם ראשונים ולהנחית את מכת־ההלם, — נמסר ל־רינגיריס, עליהם היה להתקוף בעוצמת־אש רבה, על־מנת להצטית את האויב למחפורות ולסוחות־השועל שלו, בעקבותיהם צרוכים היו לבוא חיל־הרגלים ולסיים את המלאכה ע"י הברחת האויב מתוך נהיליו, הצלחתה של ההתקפה הראשונה — שפשוט תצמיד את האויב לקרקע — היתה משיגה את משימתו הראשונה של „אגד־הקרב“; למנוע מהאויב את השומרש בדרך העוברת על פני מעבר ההרים; וע"י כך יובטח האגף של המערכת האחרת, המשימה השנייה — כיבוש מעבר ההרים עצמו — תהיה אז רק ענין של זמן וזמאן, כי עמדות־האויב, שתהיינה מרותקות מחמת האש, אפשר יהיה לתקוף, כל אחת בנפרד, ע"י חיל־הרגלים שלנו, שירכו את פגיעתו על נקודה אחת בו אחר זו, ה־רינגיריס הביאו עמם את הפלוגה ד' מבטליון המהנדסים ה־1, כי לפלוגה ד' היתה סוללת מרגמות בנות 81 מ"מ, וכן משום שבין מהנדסי־הקרב, שהם עצמם אינם בגודל יושב־ראוה, יצאו לאותה פלוגה מוניטין במיוחד לפעולות סיוע־לילה תוקפניים, ל־רינגיריס עצמם היו מרגמות קלות של 60 מ"מ, מרגמות 81 מ"מ של המהנדסים נועדו לשמש לרינגיריס כארטילריה כבדה.

הידיעה האחרונה שפלוגה ד' קיבלה מהקולונל



המפקד על ה"רינגרייס", לפני שיצאה עמם לדרך, הובאה אליה ע"י קפיטן הנרי שלה בעצמו. כיתות התופת שלו היו מפורזות סביבו על הסלעים, ומאחוריו נשענו התותחנים, שמחצאי הזחלים — על חלקיהן הכבדים של המרגמות שנתעדו לשאת על שכמם. אשילו באור הירח ניתן היה להבחין שקפטן הנרי מוזהר באיזה ענין, הוא הציץ באנשיו משך רגע לפני שפתח בדבריו, ואח"כ אמר באורח אמי מאוד ובלחש, אך בלחש רם וברור: "זה עתה חזרתי מתקולונל צייטנדן של ה"רינגרייס", שהוא עכשיו הקצין המפקד עלינו. אני רוצה שתדעו שהוא שאלני רק שאלה אחת. הוא שאל אותי אם אני חושב שתוכלו להתקדם צעד בצעד עם ה"רינגרייס", למשתתפיו — חישבו על שאלתי".

התמונה החלה עתה להיות מורכבת. פלוגה ד' של המתנדסים נטשה את הסלעים, שלידם עזבתה כשהיא נחה עליהם, והחלה מסתדרת בצד הדרך — בהזדבבה בשדרות בלתי מיושרות. הקפטן הופיע ואמר: "או, הנה אתה", — והודיע כי אחכה עם האנשים, לרץ שיעביר אלי את הודיעה באיזה מקום רוצים בנו ה"רינגרייס". הוא נעלם בשנית. קצינים וחילים מיוחדות אחרות נעו בחשיכה בכל אשר פנית. הרץ בא כמבקש דבר דרך רכזי האנשים ואני שיערתי שאכן זה הוא, כי הוא בא מהגבעה שידעתי כי עליה מצויים ה"רינגרייס". משהתקדם אל קצה הדרך, נעצר והסתכל סביבו בהיסוס. שאלתי אם הוא מחפש את המתנדסים והוא ענני דרך סמכות: "קולונל צייטנדן רוצה שתביא את אנשיך לשם, אל מרגלות הגבעה. עליך לצאת בעקבותי ואני אראך את המקום".

עתה היו עמי שני מפקדי המחלקות. העברנו את הודיעה לאורך השדרה ויצאנו בעקבות מורה הדרך שלא חכה לתשובה, אלא כבר נעלם והלך אל מבעד להטון החיילים. הוא הובילנו למרחק קצר, במעלה הגבעה בצד הדרך, הפנה אותנו למקום בו רצה שנתרכו, והסתלק לו תוך ריצה קלה. משתגנעה לשם פלוגה ד', הסתדרו אנשיה במקומותיהם בשדרות כיתות מחלקתיות, ואני עמדתי על סלע במקום ששם יכלו לראותני, והנפתי להם ביד שיטבה, כי רציתי שינחו עד לרגע האחרון טרם המסע מהמקום בו הנינו, יכולתי להשיקף ולראות את המדרונות והמישור בבחירות עוד יותר רבה, בחלקתה הקדמית של התמונה החלו ניכרים סדר



(2) מנהג ה"רינגרייס" — כל הפקודות מבוצעות מ"ל א, תוך ריצה.



ותכלית. מתוך בליל החיילים שליד הדרך, היו מדי פעם נפרדות שורות אנשים ומטפסות במעלה המדרון, במקביל לשביל עליו עלינו אנתנו. שורה אחר שורה הסתדרה, נתלכדה והונהגה במעלה המדרון. לא היתה כל אפשרות להבדיל בין יחידה אחת לשניה, אולם היו אלה אנשירגלים. עתה הוחל במיון היחידות, ורצים אצו חפזו מן האחת לשניה, בנסותם לגלות מקום כל אחת ואחת — ולהודיע על כך למפקדיהן. כל פקודה לא נשמעה בחלל, הקולות היחידים היו עזיון אלה שמדשדוש הרגלים בקרקע, הקולות הזעירים מנגינה במתכת ובסלע, ובמרחק — המית טרטורן המתמיד של מכוניות רבות במסען. המדרון נראה עתה משופע בשדרות אנשים — ככל שניתן היה להבחין היטב בצלליות, — והאנשים ישבו או שכבו על הקרקע, בחיתם מנוח לכף-רגלם.

העפתי מבט למעלה, אל הגבעה שבתחתיתה המתנו, עתה, מאחר שהירח גבה במסילתה, יכולתי לראות שצלע הגבעה היתה מנוקדת בעשרות מחילות עפר ועירות, היה זה אותו צד של הגבעה שהיה ערפי לגבי האויב ומחילות העפר היו מגוריהם של הרינגירים. עתה יצאו שוכני העפר מהמתפורות ועסקו בפרוק האהלים שהקימום, פה ושם על מדרגות שנגרדו על פני המדרונות. מדרון הגבעה היה שופע חיים ופעולה.

הרינגירים קפצו ודילגו מטה, ממקום החנייה, — בצמדים, שלשות, או ביחידות, ברצצם במהירות מטה, בהגיעם למקום בו חתה פלוגה ד' — המשיכו להתקדם בינות לשורותינו ומעלינו, מיד משעברוננו, החלו מסתדרים בשורות, נזכרתי אותה שעה באנשים היוצאים מקסרקטיניהם ומסתדרים בתורי-לארוחה — שם, במולדת, המחזה היה דומה, רק שחסרו תעלולי-משובה, אנשינו לא נשאו עמחם כל תרמילים, אבל לרינגירים היו תרמילים קלים שנישאו ומוסים לרצועות הכתפיים, מלבד שוני זה — היו מדינו כשלהם: קרסוליות, מכנסים, מקטורן שדה וכובע פלדה, משידו אנשינו לראשונה מן המכוניות, הבחין הקפיטן שאחדים מהם לבשו מעל למכנסיהם, את הסרבליים (האוברוליים) המתקדים לקרסול, הכבדים וכמעט בלתי-חדידים למים — אשר שימשו כחלקם התחתון של מדי-הקרב אשר לחיל-המשורין.

לרוב המהנדסים היו סרבליים כאלה, הם היו נוהגים ללבוש אותם בניגה החודרת של האביב התוניסאי, הקפיטן קרא לטרנינטים ואמר משוה חריפות: „אמרו להם שיסירו אותם, שום דבר מלבד קרסוליות ומכנסים, הם יצטרכו לעשות מלאכה רבה



בטיפוס, — והסרבליים של קרב הוסרו ונשלחו חזרה באחת ממכוניות המשא.

ניצבתי וחכיתי שם, כשאני מסתכל בגיא החזיון של ההכנה, כאילו התרחש הדבר בעולם רפאים. — גיא החזיון של סדר ומשטר מבלי פקודות, קפיטן הנרי חזר כעבור חמשה עד עשרה רגעים. היה עמו חייל גבוה צעיר, הלך נשא עמו על השכם — במקום רובת — את התיבה שמשנה מזדקר שרביט הברזל הארוך, שהנה מכשיר האלחוט 511 של קורפוס המאותתים שבצבא ארה"ב, — הוא הוא "השד"ג". בידו החזיק את שפופרת הדיבור אשר לה הזוג התקרב עדי, והקפטן צותת אל עבר שני הלויטננטים, — אנו נהווה את הפלוגה השלישית שבשדרת המסע, אמר, בראש מערך המסע של פלוגתנו תלכנה שתי כיתות התופת (כיתות הבלני המתנדסים) ואחריון — הרגמים, אני אצמד בראש השדרה, אויגנסול יהיה אתי, ואתם תובילו איש את מחלקתו מאחורי המרגמות, אני רוצה שסרגנט צ'רוואסי יהיה עמדי, והנה זה יהווה את הקשר האלחטי שלנו עם הרינג'רים, התצעה עלולה להתחיל עכשיו בכל רגע.

ואח"כ, כסיום למחשבה, צותת אל עבר האנשים ששימו לב, והודיעם את מה שאמר הקולונל צ'טנדן מהרינג'רים בדבר אייז'פיגור, עודו מדבר, ואני ראיתי שהענין כבר מתחיל, הכתנתי שהשדרות הקרובות ביותר אלינו, כבר קמו כולן על רגליהן, — ועתה החלו נעות, בנו אחר זה, במעלה הגבעה — בהתרחקן טן הדרך.

עכשיו תחא בעיני היחידה שלא לאבד את המגע עם הקפיטן, היכרות של טבע שעות, שיכנעה אותי שהוא כבחינת כהור, נמש בידים" המסוגל להעלם מבלי הודעה מוקדמת, הסתכלתי בצלילית שלו, הוא היה אדם נמוך, עגום ומהיר תנועות, נראה היה לי שהאמצעי הטוב ביותר להבחין בו יהיה כליריוריה שעל כתפו, הלויטננט צדק: — הוא נשא כלי נשק שדוגמתו טרם ראיתי קודם לכן, ולו קנה פלדה סבביל, דק וארוך, והדבר היחידי שהבינתי בו הוא שמכניסים בו מחסנית מסוג מסויים, אמרתי לו: — אם רצונך, אחזיק על ידי את הסרגנט והרדיו, אנו נשמור על מרחק קרוב אליך ככל שנוכל, אולם אתה תמיד תדע ששלושתנו נמצאים יחד.

הוא אמר: O. K., טוב, ואך צדה עיני בתנועה קלה בשדרה הקרובה ביותר אלינו — ויעלם, האדם הצעיר והגבוה עם האלחוט, שהאזין ברוב הקשבה, — נע, משהמשכתי להתקדם, והתיצב מאחורי, הסרגנט כבר נמצא בתנועה, השדרות שמסביבנו

לא שמו אלינו לב במיוחד, אולם פקודות נלחשו עתה קדימה ואחורה, ובעוד אנו מטפסים ועולים על המדרון, נערכו הרינג'רים במבנה המסע שלהם, הם צעדו בשתי שורות עורפיות ארוכות, עקלתור ניזת — במרחק של כ־50 רגל האחת מהשניה.

הקפיטן הנרי ניסה לגלות את מקומנו בשייטת, ובעוד אני נוזט קו מסע ישר ככל שעלה בדי, היה הוא הופק לו הצידה להתלחש עם אותם קציני הרינג'רים שהצליח להבחין בהם, הרינג'רים הורגלו בעבודה יחדיו בלילה, כל איש מהם הכיר את קולו ודעותו של רעהו, אולם פלוגתנו מעודה לא צעדה עמם יחד, ואנו לא יכולנו להבדילם זה מזה, יתר עליכן, לרינג'רים היה נוהג לפתוח במסע בקצב שהוא בבחינת ריצה קלה לאדם הממוצע, פלוגת רינג'רים אחת, ואחרית האחרת התרחקה והלכה מאתנו, יכולת לציין את הרגע בו עברה על פניך פלוגה, כי בין אחת לשניה הפרידו 10 או 15 רגל, כנראה לא שמעו הקצינים שעתידיים אנו להתלוות עליהם במסע, לשאלותיו של הנרי הם נענו, ללא אומר, בניס ראש בלבד.

לבסוף אמר, בדרך ארץ רבה, הכחור הנורא את האלחוט: "זוהי פלוגה ה' העוברת עתה על פנינו, אדוני, סבורני שזו היא האחרונה שבשדרה".

קפיטן הנרי לא אמר דבר בנוגע לסדר המסע שנשתבש, ואנו תפסנו את מקומנו מאחורי פלוגה ה', הרינג'ר שעם מכשיר האלחוט, המשיך לכיון, הוא אמר, טוב בהיסוס רב:

"זהו מנהגם של הרינג'רים, אדוני, לצעוד בשדרות מסע כשמהצית המיתה בכל שדרה, פירושו של דבר — כל אחת מכיתותיך חצויה לשתיים — חציה בשדרה זו — וחציה בשנייה".

קפיטן הנרי צעד כמה צעדים לפני שהחליט כיצד לבצע זאת, ואח"כ, בהגיעו בראשו, הגיעני לעשות משהו בקשר לזאת, חלוקת הכיתות לשני חצאים היתה ענין יותר מדי מסובך, בטקום זאת, חילקתי את הפלוגה ע"י שהנעתי החוצה, מתוך השדרה, שתי מחלקות, ובתנפתיד כוונתי אותן אל זנב שדרת הרינג'רים השניה.

במשך הזמן שדברים פשוטים אלה התרחשו היינו עסוקים מאוד.

בטרם החל המסע היו האנשים סרוחים ונפשיים אייפה איישה, וניתנה להם אתראה של רגע אחד בלבד כדי להיות נכונים על רגליהם, היה עליהם לאסור את רתמתם ולחגור את כלי נשקם ואח"כ להעריך, תוך תנועה מהירה, בשדרה סדורה, מיד



נתחור לנו — ולא יכולנו לדעת זאת עד לאותו הרגע — שעלינו יהיה לנוע לא בדרך או בשביל, אלא על פני הארץ.

התנועה על פני הארץ, כאן — פירושה היה לנוע על פני קרקע נוקשה שהיתה כה זרועה בחלקי אבן קטנים ובינוניים, ובאבנים בגודל שנים או שלר שה אגרופים קמוצים — עד כי לא היה שם מקום להניח כף הרגל, שתהא יציבה על הקרקע. יתר־על־כן, האדמה שמתחת לסלעים אלו לא היתה מישורית כי אם התרוטמה והלכה, ובהתרוטמה — נדמה היה שהיא משתרבת ומשתפעת אנה או אנה, כך שלעתים צעדנו במעלה מדרון, לעתים לאורך צד אחד של הגבעה ולעתים לאורך צדה האחר.

הדבר היחיד שלא השתנה משך פרק המסע הראשון, היה שלאחד כל עשרה צעדים נמצאנו מספר רגל יותר גבוה מאשר בתחילתם.

וראה: קצת יותר מטחצית האנשים שבשדרת המהנדסים נשאו — כמוני — רק רובה, מנות־מוך, רימונים ותחמושת מסוגים שונים, אולם ציוד זה לא היה ארוך במיכל־משא שאפשר לאדם להתעלם ממנו תוך הליכתו. ציוד זה היה תחוב בחזה מקטורני השדה שלנו, בלט מכסינו, והיה כרוך סביב המתנים ומעל לכתפיים. להתקין את כל האביזרים הללו למסע על פני נתיב שטוח, היה מצריך קצת־טיפול, — לא כל שכן כשכל אדם ואדם צריך היה להתקין לעצמו את אביזריו למסע בעודו נע ומטפס במהירות על פני שטח שכמעט לא ניתן למדוך כף־רגל.

ואולם, האנשים שבכיתות המהנדסים האחרות היו, נוסף עלייך, עומסים חלקי־מרגמה שמשקלם מ־35 עד 45 ליטרא, — בנוסחם לאון אותם על כת־פיהם, או להכניסם מתחת לבית־שחים או למצוא כל דרך אחרת שבה יוכלו להחזיקם, שלא בכוח שרירי־האצבעות בלבד, ובאשר לקצינים, שכל אחד מהם נשא גם הוא כלי־נשק, תחמושת, ומנות־מזון — הרי עליהם היה גם לשאת כל אלה, וגם למצוא איוו שהיא דרך לסייע או להד־ריך בעצה את אותם האנשים שבחלקם נפל לשאת בנטל־המעמסה הכבד ביותר. הקשר

קיים על ידי לחיטת הודעות אחרת, עד לאחרונים בשדרה. קפיטן הנרי לא מצא עצה אלא להודיע שהאנשים שלא נשאו חלקי מרגמה יתחברו לצוותים עם נושאייהם ויתחלפו ביניהם לסידוגן, כך שאף איש לא יאלץ לעמוס את המרגמות מבלי הפסקה.

בינתיים היו לו צרותי שלי, היות ולא נתנסיתי בחזרה להתקנת עצמי לנשיאת כל אותם אביזרים, לא חזיתי מראש את הפגמים שעמדו לנבוע בלבושי ובתגוריי, תגורת־האקדח שלי היתה רפויה מדי, — ובתוקף משקלם של האקדח, התחמושת ומימיה מלאה, — ירדה ורכבה על המתנים, כדיוק במקום בו פותחות רגלי בתנועה. דבר זה הניח לה לחגורתי השנייה, — זו שנישאה בה התחמושת — לחול מטה על פני בטני עדי הגיעה לשולי מקטורן־השדה. מיד שכדבר זה קרה — החל כל המטען שתחבתי בחזית מקטורן־השדה לרצד, להתנודד אנה ואנה, להשתלל ולבצבץ — עד שבתחילה היתה זו קופסת שימורים שנסתגנה ונשרה החוצה ואחריה רימון כבד, ובעקבותיו הלכה חפיסת־מטתקים. הדבר היה מאלצני לתמוך בכל אותה מפולת־הזר צפויה באחת מידי בלבד. דבר זה — מצדו — היה גורם להטיט כתפי, ובו ברגע היה רובה ה־גרנד־שלי חג־לו חוגה בזריזות על רצועתו והולם בערפה של קסדתו.

ידעתי כי אם אעצר אף רק לשניות מספר, על מנת לגסות להתקין עצמי, — לעולם לא אצליח





את משמעותם, ונותרה רק התנועה המגוחכת של פסיעה ומעידה, כשאתה חובט את ראשך ברובה או בקנה־מרגמה, ומתאמץ לתחוב הפצים לתוך כיסוך הגדושים, ולהזק את הגורותיך. משחשתי מחדש במציאות העולם שמסביבי נתחולל במראה שנגלה לפני שינוי כה עז, כשל השינוי בין תמונת הדברים על הדרך שעה שהתקדמתי אל שדה־המוקשים — לזו שמצאתי בחזרי לעת תחילתו של המסע.

לכשנשאתי לראשונה את ראשי ועלה בידי להסתכל סביבי — מאחר שעד כה ראיתי אך את עקביו של קפיטן הנרי ואת האבנים שנדרדרו מתחתם על מנת להתגלגל שוב אל מתחת לעקבי, — נראה הגוף שמסביבנו כמש כה ערום ועזוב כשם שהיה שוקק־חיים ומאוכלס בני־אדם שעה שהחילוננו במסע. משני עברינו נמצאו עתה רק צדדיהם החשופים של ההרים. הירח שזלף את אורו הבהיר על המישורים ועל פני שיפולי הגבעות — נעלם זה כבר. למעשה לא שקע הירח; זה היינו אנחנו שכה העמקנו חזר אל בין ההרים עד כי הירח לא טיפס למקום ממנו יכול להגיע עלינו את אורה. מסביב היתה עלטה ודממה. בהסתכלי קדימה, מעל לקנהו המבוהק של המקלע האיטלקי שנשא קפיטן הנרי — יכולתי לראות אך את שנים או שלושת הדמויות האחרונות שבפלוגה הצועדת בראש. מאחור, מעבר כתריסר אנשים, לא נראה כבר מאוסה.

ועתה נתנסיתי בנסיון־תחושותי הראשון שעתיד היה להישנות כמשך הלילה. — נסיון־תחושת היקצה. הייתי כולי כה מרוכז בשמירה על מקומי בשדרה ובפסיעה נכונה — כאותו אדם החוצה נחר בדלגו על קורות צפות המכסות את פניו — עד כי הפכתי אדיש לכל דבר אחר. עתה, משהצלחתי להחזיר את שווי־משקלי, נדמה היה לי כאילו התעוררתי מתרדמה או מעלפון.

הסתכלתי בשעותי. השעה היתה קצת אחרי אחה בלילה. הקצב לא היה כה מהיר כפי שהיה קודם־לכן, והדרך בה דרכנו היתה כמעט שטוחה. הבחנתי שבשמים חסרי־הירה עדיין לא נראו עבים, וידעתי כי כאשר יעבור הירח במסלולו את קצות ראשי החרים, יגיה אורו על פני העמק — והסביבה תתבהר שנית, וכך הרהרתי: „חלפה שעה. אנו נמצאים כודאי בעורף התיל האיטלקי הראשון שמעבר ההוא של ההר. שמויזן — קצת מעבר למקום בו יצאתי לשדות־המוקשים שלנו“.

לא יכולתי לקבוע מה היה אורך השדרה שלנו, או עד לאיזה מרחק הרחוק־לכת עתה האדם הצועד



לתפוס בחזרה את מקומי בשורה. גם אדם טרי ורענן, כל מה שיכול היה לעשות הוא — לשמור, בקושי, על מהירות פסיעתו במסע עם הכלל, — וזאת בגלל השטיח הבוגדני של אבנים בלתי יציבות. יכול היה אדם ללכת על פניו — בסיוע דשמיא, אך לרוץ על פניו — לעולם לא; — ואם קרה ונשאר מי מאחור — שומה היה עליו לרוץ על מנת לשוב למקומו בשדרה.

בלבתי ובכשלי, ללא נשימה באפי אף כדי יכולת לקלל, — כל מה שיכולתי לעשות היה „לדוג“ בפראות, בידי ההפטיה האחת, בחזי ולהוציא מצרכים ולנסות לגבבם בתוך כיסי, המלאים בלא־הכי, כך שישתהו שם. ואח"כ למשוך את הגורת־העליונה ברוב עמל למקום בו יהיה לא־לידה ללכך את אותו השק המהלך שהפכתי לחיות; ולאחר מכן למצוא חודמנות להזק במקצת את הגורת־האקדה שלי. ולבסוף — להעתיק את רובי מן הכתף האחת לשניה. בתקוה שישאר תלוי עליה, ולא ישמט, למשך עוד מספר צעדים.

כעבור מאה וחמשים יארד החילותי נחשם בכבדות, ולמעשה איני זוכר שחודלתי מנשום כך, או שחזרתי לנשום בפשטות ובאופן נרמאלי — אלא הרבה לאחר שהיה כבר הקרב בעצומו למחרת בבוקר. כאלה היו פני הדברים בתחילת המסע: כל אחד היה כה עסוק, עד כי הזמן המרחב איבדו לחלוטין



הקיום של איוב חי וממשי. לא היה בכך משום הפלגה בדיבורים, או מיעוט בדיבורים או דיבורים בכלל. הדברים היו פשוט מתרחשים, כאשר התרחשו; לא יכולתי לעשות מאומה, אלא להמשיך ולשרך דרכי הלאה. כולנו שרכנו דרכנו הלאה, בהתאם לאזו תכנית־קרב שאיש מאתנו לא הבין בה אז מתום.

הענין טובב עתה על הליכה, הליכה, ושוב הליכה על פני אדמה נוקשה ורועת־סלעים, והיו אלו ההרורים גרידא, מה המרחק עד לאיוב, או היכן אנו או לאשר עליל להתרחש. מחשבות בטלות אלה, ורבות אחרות כמותן, קיצרו את הזמן בעודנו צועדים. יכול אתה להרבות במחשבות שעה שאתה צועד לקראת קרב כי אתה או ער מאוד, ורגליך נמצאות בקצב הליכה ואין לך דבר אחר לענות בו. כעבור זמן, משהופיע הירח והיה משום מחזה הוד בצעידה זאת בין ההרים, הפסקתי לחשוב כליל ופשוט נהנית ממראה־הנוף.

איש לא יאמין מה רב היה היופי בשעת אותו מסע לאחר שהופיע הירח; יופי כה רב עד כי השכיח ממך את המלחמה.

בלכתך באוקף הגבעה יכולת לראות, עד לטרחק מאות ירדים ממך, את שורת האנשים בהתפתלה במורד הגבעה — דמויות המכסיפות בשריונן הקל באור קרני הירח, לאטו היה הירח מונה את מנין השעות בחצותו ברקיע. כבר חלפה השעה שתים, שעה שלוש, שעה ארבע, השדרה לא עוד נעה עתה ברציפות ללא־הפסק, אלא היתה מתקדמת במשך 15 או 20 דקות ואח"כ היתה נעצרת. משהו עיכב מדי פעם את השדרה, שם לפני, התניות הקצרות הן שהצילו אותי, יכולתי להרגיש שכפות־רגלי נלאו לשאתני ורגלי לא הרפו עתה ממכאוב, וכל מה שנשאתי הכביד עלי עכשיו ביתר שאת. מאוד רציתי לעשן. האחרונה בפקודות שהועברו אחורה לאורך השדרה, אמרה: לא לעשן ולא לדבר. משהיינו נעצרים היה כל איש כורע במקומו: הקפיטן והבחור הגבוה עם האלחוט ואנוכי, הווינו קבוצה. אחד מאתנו היה נוהג להוציא תפיסת סוכריות וכל אחד היה טורף אחת מן הקצה ומכניסה לפיו. האלחוט היה „דולק“, וכשכולם דממו יכולת לשמוע בוקע טותמו רחש־קול רם ודק, בערך בשעה שלוש. באחת התניות קרב אלינו אחד הלויטננטים ולחש להגרי: „כמה עוד נותר ללכת?“. הגרי הנוד בראשו ומשך בכתפיו; הלויטננט פנה והביט אלי. בפניו ניכרת היתה דאגה. הסתכלתי בשעוני; צעדנו כבר במשך למעלה משלוש שעות אולם לי היה נדמה שלא עברנו, בקו

בראש פלוגת הרינגרים, היה שקט מאוד מסביב, ומבין שעוד טרם הסתבך איש בצרה, כי בדרך־כלל צרה מעוררת קולות, ובהרים אלה אף הקול הנמוך ביותר מעורר הדים ובנות־קול. שמתירלב שהסמ־פרטורה של מזג־האוויר היתה אידיאלית לטיפוס; היא לא היתה חמה מדי ואף לא קרה מדי; מגז־האוויר היה פשוט רענן וצח. כל רוח לא נשבה בתחתית העמק, בו נמצאנו. הרהרתי בכך שאם אני איני יכול להבחין בבני־אדם מעבר לכמה מטרים — לא יוכל איוב כל שהוא להבחין בהם ממרחק רב יותר. — אולם אם ימצאו בקרבת־מקום משמרות־תשמוע, — לא תקשה עליהם קליטת אות־רשרושן של מאות רגלים ואת קול הקסתן הרפה בסלעים.

חשבתי לי, „אלוהים אדירים, הרי התקפה זו לא תפתיע איש“. רק לפני שעה עמדתי במעלה־קרקע קל וכל המישור שהשארנוהו שם, מאחורי, היה שוקק חיים ורוחש תנועת־צללים. התנועה באותו מישור נראתה ודאי, באור־הירח, ממרחק כמה מילין.

עתה לא יכולתי עוד לשמוע את טרטור המנועים שעל הדרך מאחורי, ליד גספת. עכשיו נמצאנו בעברי ההרים, וחשבתי: „ובכל זאת, אנכי לא יכולתי לשמוע את קול המוטורים בהיותנו ליד שדה־המוקשים, קרוב לקו־האיוב; לא אף את התנועה שליד חנית הרינגרים לא הייתי מצליח לראות משם“.

ובכן, קיים היה הסיכוי שהאיוב לא הבחין עדיין בהתקרמותנו. נזכרתי באווירנו־התצפית שהופיעו עם רדת־החשיכה, ושוב חשבתי על כך שבתצלומי־האוויר שלהם ודאי תיראנה הדרכים כשהן ריקות מכל וחנית הדיבייטה תיראה בהם כפי שהיתה ביום הקודם.

כמרינן הרהרתי לעצמי: מה אנו, לכל הרוחות, יודע בעניינים אלו, מעודי לא השתתפתי בקרב וכל אלה הנם הרהורים השאלים מספרים, זה ממין השיחה המתנוהלת בעניני התימרונים בחזר־האוכל שבמחנה האימונים, האלוהים יודע כיצד מתרחשים הדברים באמת. תמיד האמנו שבשדה־הקרב הם יפעלו טוב יותר; — הזקוף לעולם לא יהיה־בהקיק, שירות־הקשר שלנו יפעל תמיד, היחידות שלנו תמיד תמצאנה במקום ובשעה ששומה יהיה עליהן להמצא; שם, במחנה, יכולנו לגלות כמה פגמים בכל דבר שבצענו, וכמאה דרכים שגות בהן יכול איוב ער להכות בנו, בנצלו את שגיאותינו, לעתים היינו מפליר גים בדברים על מה שבכותנו לבצע בשעת פעולה, אולם תמיד ידענו שזה נשאך בגדר דיבורים בלבד, ובכן טוב, הנה נמצא אני בכאן, צועד לי מאחורי





ישר, יותר משנים או שנים וחצי מילין. מראהו של הלוטננט היה מודאג כל כך שלחשתיו: יתכן כמחצית הדרך.

הוא העיף מבט חזרה על הקפיטן ואמר: „זה רע, רע מאוד. המרגמות כבדות מדי בשבילם.“  
הקפיטן הרהר רגע והסתכל קדימה אל תוך אור הירח. לפניו היה מעלה-הר ואח"כ היה מדרון, וככל שהשיגה עינך להציץ מבעד לצללים — עוד גבעות נשקפו ועוד עמקים. הקפיטן נאנח ואמר: „תן להם להאיש צעד. הוציא צמידים מחברים“ מתוך הכיתה שלפנים.

אח"כ פנה לבחור שעל האלחוט: „התוכל להתקשר עם קולונל צייטנדן?“

האלחוטאי הסתכל בשעונו וכשהניד בראשו לאות חיוב, ידעתי כי מכשירי האלחוט הקטן שלו עדיין לא נמצא בטוח האויב. שיערתי לעצמי שכאן, בין ההרים, טוח זה יכול להיות כחמשה מיל. הוא קרא לתוך שפופרת הדיבור: „הנרי לציטנדן, הנרי לציטנדן, עבור.“

מיד נענה המכשיר: „ציטנדן להנרי, מה הענין?“ הנרי אמר: „תנה לי את המיקרופון“ ולחש לתוכו: „כיתות המרגמות מאיטות את צעדן. ההלילה קשה מדי. הופקדו צמידים מחברים“, ואח"כ — היש הוראות? עבור. במכשיר השתרר שקט לכמה שניות. — „ציטנדן להנרי, O. K. עשה כמיטב יכולתך, עבור.“

האנשים בשדרה שלפניו קמו על רגליהם והוסיפו להתקדם בשקט. השדרה שוב נעה, ונצעה. עתה צעדתי, כשאני בוחן במבטי את הקרקע שלפני. משעשע עצמי במשחק עמו ומנסה להתחכם ע"י גילוי מדרר-רגל בין הלוקי האבנים — או, באם לא נמצא כל מקום כזה, — לבקש אחרי אבנים שטוחות, שלא תאמצנה את קרסולי. יכולתי לראות בעליל שהשאלה תהיה מעתה עד כמה אדע לכלכל את הליכותי באותו משחק — כי בקרסולי לא נותר עוד שאריות כוח, ואם אך פעם אטיל את משקל גופי על רגל שלא דרכה איתן על הקרקע — תנקע כף-רגלי, — וזה יהיה סוף פסוק. וכמו כן ידעתי שעתה יקבעי בגודלי חלקים מצערים של אוקיות אנרגיה. אמרתי לעצמי, — „חלק גופי העליון יהיה בסדר אם רגלי תצטרונה כוח להביאני שמה. חלק גופי העליון איננו עיף.“ תכפה אותי המחשבה שעתה הנני ודאי מאחורי קו האויב, וכי קרבנו והלכנו אל מקום, בו עלולה

(2) צמידים מחברים הגם חיילים הנקבעים ברוחיהם שבין יחידות המשנה של שדרת-המסע כדי לקיים טעם להעביר הלאה את ההוראות ולהורות את הדרך.

לקבוע את גורלנו טויה, ולו הקלה ביותר, במשמעת המסע.

המולת-הרחש של מאות מצעדי-רגלים התמוגה לקול חד-גוני. אולם מדי פעם היה מן-דהוא, ארשם לאורך השדרה, פוגע באבן בזווית בלתי-מתאימה והוא היתה מדרדרת אלי מרגלות הגבעה. או יש והיה מצטלצל קול-הקשה קל בפגוע קנה-רובה בכובע פלדה. או היו מתרוממים הראשים שבשדרה כאילו להביע את מורת-רוחם, או על מנת להקשיב ביהר דריכות. כל אחד ואחד בשדרה הרגיש את מה שאנוכי החילותי להרגיש — את קורבתנו לאויב.

החילותי לתת את דעתי יותר ויותר לקנה-הפלדה המכחיל של המקלע האיטלקי של קפיטן הנרי. הוא תהיה וזהר באור-הירח, שמחתי שיכולתי להשגיח בו קודם לכן, וע"י כך לזהות על ידו בהשיכה את הקפיטן. אולם עתה היתה בוחקו של הקנה למגינת לבי, כי אם לא יוכל אדם, שימצא על אחד הצוקים, להבחין בצלליות האנשים — בהיותן סתמוגות בצללי הסלעים, — ודאי שישתאה לנוכח אותה הברקת האור. דממה השתררה והלכה לאורך השדרה: עתה היו רווחים ממוטכים בין דרדור אבן אחת לשניה. כל אחד צעד תוך הקפדה והחירות מרובים.

השהיות תכפו עתה יותר, וכשקרבה השעה לחמש התישבנו לנוח רגעים רבים, בנושמתו בכבדות לאחר טיפוס ממושך במיוחד. אחרי זאת התקדמנו כמה מטרים ושוב ישבנו. צל כבד מאוד נתפרס ממש לפנינו, ולא יכולת להבחין לאן פונה המשעול וכשהגענו, לבסוף, לקצה אותו צל נוכחנו לראות משום-מה היססה כל-יכך השדרה. היה-היה כאן מצוק אמיתי. האנשים נאלצו לטפס ולרדת בו, איש אחרי איש. האנשים שנשא יותר מאשר את רוביהם התלויים על הכתף, נאלצו להעביר את הציוד מיד אל יד. משהיה אחד צולל מהצוק — עשה הוא זאת



במהירות, כי האיש שלפניו היה ממש נמוג, תחת הטמו, בתוך החשיכה. כל אחד מהאנשים הונע כאילו בכוח פחד־טמיר חדש. הפחד פן יאבד או יושאר מאחור — והם היו יורדים על פני המצוק כאילו לא נמצאו בסופן של חמש שעות טיפוס מעלה ומטה. אלא אך בראשיתו.

קפיטן הנרץ נראה קל־רגלים כאילה. הוא נעלם עוד בטרם הספקתי להניף את רגלי מעל לקצה המצוק ולחסתכל אנה אקפוץ. לאמץ עצמי לקראה קפוצה על סלע השוכן שלושה או ארבעה רגל מתחת, ואח"כ אל סלע אחר ושוב אחר ושוב אחר. למטה בתחתית הצל, נראה היה שהכל מתכנס ומסתיים אל מול גושי־סלע ענק, 10 או 15 רגל גובהו. אח"כ, משהורגלו שם העינים לחושך, יכולתי להבחין בניקרה מתחת לגושי־הסלע, מצד ימין; היה זה הפתח היחיד. גחתי על בטני והושטתי דרכה את רגלי, ובקובעי את משקלי על זרועותי — שלשלתי עצמי בהדרגה מטה. רגלי נגעה במשהו אח"כ הרפתה — ואני הוספתי לרדת כשאני גולש מסלע אל סלע, ולפתע מצאתי עצמי על שפת־יובל שטוחה, בודד לעצמי. ללא נשימה באפי ולבי הולם בחזקה.

פניתי לדרך היוחידה, שלאורך ערוצו של נחל. במרחק רב ממני שוב יכולתי לראות את אור הירח, ובהטוואה לעלטה ששררה שם בתחתית המצוק וגושי־הסלע הכביר — נראה אור זה בהור כאור־השמש. רצתי לקראתו. לרגלים שטיפסו זמן כה רב על גבי

סלעים נראתה קרקע הערוץ כה שטוחה ואיתנה עד כי היה זה כאילו לפתע רוחצו במים קרים. רצתי, כי רק עתה חשתי כמה חשוב להיות אחד מהשדרה מאשר יחיד בודד. רציתי להתחבר אל קצה השדרה שלפני, ובמהרה, לא רציתי לאבד כאן.

כמעט והתנגשתי עם חייל שניצב בנקודה שממנה והלאה האיר אור־הירח את קרקעיתו של הערוץ. הוא לחש לי בליריקול, בשם שלחש למאות אנשים שצעדו לפני: „טפס לאותו הרגש קרקע שם“, ובחצביעו לאותו עבר, הוסיף: „ואח"כ עקוף שמאלה, סביב בסיס הגבעה, ואח"כ, בקצה הרמה השטוחה, רד לתוך הבקעה שלימודי“. ולבסוף — כאילו ניתן הדבר לעשותו — לחש: „שמור על מבנה סגור“, כשפניתי לדרכי ועזבתי, הופיע הבחור שלנו עם האלחוט כשהוא רץ, וכך התנגש בוקיף, רמזתי לו לבוא בעקבותי.

לאחר שעברנו את המורד הגדול — התקדמנו במהירות, הדריכה היתה קלה יותר, וכנראה שהם האיצו שם באנשים לנרע ביתר מהירות.

צדנו במבטנו את קפיטן הנרי בהיותו בקצה הרחוק של הרמה השטוחה, אולם אך לרגע קל בלבד. איש־הקשר נע לידי כצל, שוב לא ראיתי את הסרגנט. כל הזמן הצצתי לפנים על מנה לגלות את קצה השדרה, ואיך שהוא לשמור על הקשר עמה כדי שלא לאבד את הדרך.

היה זה עתה כרוץ עם הירח, כי זה נע לו בשמים והיה קרוב לשיאי ההרים שמימיננו. זה עתה ניבעו

משמאל לנו עקבותיו הראשונים של האור המתפשט והולך.

כמעט והדבקתי שוב אה קפיטן הנרי — כשלפתע הגענו למקום בו עמד וחיכה קולונל צייסנדן — שם על גבשושית עשבים קטנה, ידעתי כי זהו הקולונל על פי תרהכסף שעל כובע־הפלדה שלו. נמצאו עמו עוד איש „שחנצ“ אחד ושני קצינים. הוא דיבר בקול־לחש רם וכמעט וניתן להכיר בו סימן של צחלה. הוא דיבר כאילו אי ידידים מאו, בפשטות וללא הקדמות: „בני־אדם, וכי תופ־סים אתם את אשר עשינו? התופסים אתם? הצלחנו להע־ביר חמש סלונות שלמות“.





הקולונל צעד קדימה והציץ בפני הקפיטן, כשהוא מתכוּפף קמטא על־פנת להסתכל מבעד לגל קובע־הפלדה שלו. — אחת הנך קפיטן הנרי, האין זאת? אתה הוא הבחור שעל יחידת־המהנדסים, ואח"כ, כאילו שב וחזר אל עצמו מהויה שבהתפשטות הגש־מיות, הסתכל בשעוּר־הד שלו ואמר: „עתה עלינו להתם ד ולהתקדם במהירות, ההתקפה מתחילה בשעת 6 לערך. בשעה 8 נזקק למרגמות שלך; השאר־נא, הנרי, צמדים־מחברים, להראות את הדרך לחיל־הרגלים שיבוא. הם עוד עלולים לאבד כאן את דרכם." אח"כ שוב פרצה התלהבותו של הקולונל: — „ידע הנך את משמעות הדבר לאלה הנמצאים שם, במישור אל טול פתח הבקעה? — אנו חייבים להפ־עיל את ה„הצגה“ הזאת שלנו למועד. אנפיהם יהיו חשובים לגמרי אם לא נפתח ב„הצגה“ זו בזמן, אבל יש לי חמש פלוגות שלימות שכבר עברו כאן, והן מתקדמות הלאה." קפיטן הנרי הוסיף לעמוד מבלי לאמר דבר, ואנכי עמדתי קרוב לידו, כשאני נושם בכבודות, הקולונל והשח"נע שלו ושני קציניו, פני להם ועברו על פני גבעת־העשבים ונעלמו. יצאנו בעקבותיהם משעוּר־הד שותקים.

אחרי זה לא היו עוד שדרות שנוכל ללכת בעקבותיהן, הרגילים כבר הלכו להם ואנחנו פשוט האצנו דרכנו בכדי שנתקרב ונדביקים מהר ככל האפ־שר. השעה חמש נקפה זה כבר, העמקים בהם עברנו עתה הסתמנו בבהירות, ולא יתכן היה שנאבד דרכנו, לא יכולת להבחין ברגע בו קרה הדבר, אולם הלילה חלף־עבר לו, והיה אור — אפילו בעמק. השעה היתה 14 דקות לשש, 12 דקות לשש, 9 דקות לשש, ראשוני שדרתנו אנו הרביקונג, ויכולתי להבחין בפני אנשיה את פלוגה ד, הם היו הסדרי־מבע, עתה לא נראו בהם לא עייפות ולא מתחות.

ראינו את האיש שחיכה לנו במרחק רב מאתנו, בעמדו על ראש ערימת סלעים, קולונל צייטנדן הורה לאמר לקפיטן הנרי להתחזק את אנשיו פה, ובהצביעו כמעט ישר ימינה וקצת לפניו, כלפי קו־הרכס של הגבעה שעלילתה נתבלטה על רקע השמים, אמר: „העמדה נמצאת תיכף מאחורי הגבעה הזאת, קולונל צייטנדן הורה לאמר לקפיטן הנרי להר־שיב את אנשיו למטה, מאחורי הסלעים שם." קפיטן הנרי הניע בראשו, והרץ פנה והלך.

משהיו אנשים מגיעים היה סרג'נט צ'ירוואסי נותן להם את רבובן מאחורי הסלעים, הם היו פונים לעבר המקום שהסרג'נט הצביע עליו וכל אחד מהם,

מיד לכשמצא לעצמו מקום. — רבך, הוריד את רובהו מעל כתפו ופשט את רגליו, בהניחו את הרובה על ברכיו או לידו על הקרקע, — ואח"כ נשאר שוכב ללא תנועה, נשען אל הסלעים, השעה כבר היתה שש חסר 8 דקות, שש חסר 7 דקות, השעה כבר היתה 4 דקות לשש, ביוחד ובנווגות באו ונתקבצו אנשים נוספים, ואלה — בראותם את האחרים ישובים, נחים בהישענם אל הסלעים, — פנו גם הם, מבלי שיורו לעשות כן, לעבר אותו מקום ונחו באותה הצורה, קפיטן הנרי ואנכי עמדנו ועפינו בקו רכס־הגבעה שבלט על רקע השמים, צ'ירוואסי היה מלפנינו, הוא כרע על ברכו, כשקת־רובהו נחה על הקרקע.

שלושתנו השגחנו, כמעט כאיש אחד, בדבר שנתגלה עתה; הסרג'נט פרש זרוע אחת בהצביעו לשם — והפנה את ראשו לצברנו, בהניעו בראשו בחזקה מעלה ומטה: משהו נע שם, על ראש אותה הגבעה, שלושתנו החזקנו בריבים שלנו כאילו יונת־בר עמדה להתרוטם ולעוף ועלינו להיות דרוכים כדי למגר ולירות בה, באותו רגע הרגשתי עצמי ער מאוד הדרך, אח"כ, תוך כדי הסתכלותנו, יכולנו להבחין — מלמטה לדמות שנצטירו על רקע השמים — בדמויות אחרות שטיפסו בכיוון אליהן, קודם לא יכולנו להבחין בהן, אולם אלה, לבשה ללא ספק, בגדי חקו ויכולנו לראות את צורת קובע־הפלדה שלהם שהסתמנו על אפוריות שיפוע הגבעה, הורדנו את רובינו.

הסתכלתי בשמים והם היו מוארים לגמרי, לפתע נזכרתי עד כמה התאוותי קודם לכן לעשן; מצאתי את הסיגריות שלי בכיסי והצתי אחת, השעה היתה ארבע דקות לאחד שש.

שקט רב שרר באיר עלות־השחר, מקצת האנשים שכבר הגיעו ושהיו שרועים בתחתית הסלעים — כבר הספיקו להרדם משך רגעים ספורים אלו, הם יוסיפו לנח שם, או לישון, עד אשר ייאמר להם מה עוד נדרש מהם בצעד הבא.

וזנה, בתוך הדממה הדקה נישא עתה בצלילות, כשכל בתיקול שלה נשמעת קבוינקו — קול תרועת התצוגה־התרועה באה מעבר לאותו מקום בו נצטיירו צלליות האנשים על קו הרקיע, והיא הדהדה פעם או פעמים בעמק בו נמצאנו, ואח"כ, בטרם נמוג הקול — החלו היריות, שם למעלה בהר, קפיטן הנרי הציץ בי ואני הצצתי בו, והוא אמר: „בוא, הבה ונעלה לשם ונראה מה מתבשל."

## תירגול ביריות-שדה

תבוצענה בתנאי קרב הצלחת האימון תהא תלויה במישרין, במידת העמל וההכנה שהושקעו בתרגילים. אין להציב מטרות מעבר לטווח היעיל של הנשק שאותו מפעילים: הטווח של כיתה רובאית צריך להיות לכל היותר 600—500 מטר.

### הכנות מקדימות לקראת וריות-שדה

1. השטח:
  - א. על מנת להפיק את מלוא התועלת מתרגילי היריות בשדה, רצוי לבצען בשטח שונה מזה שבו חוגה או מתאמנת בדרך כלל היחידה.
  - ב. רצוי שהשטח יהיה מבוחר, גלוי, עם צמחיה מגוונת ואפשרות תצפית עד 800—1000 מטר.
  - ג. עליו להיות במקום מרוחק ממקום-ישוב, לבל יהיה חשש של פגיעה באזרחים.

### 2. הציוד:

- א. מטרות-דמות מס. 2, 3, 4, 5, 6, תוצבנה בחלקן פזורות ומורכבות על מוטות ארוכים וקצרים, ובחלקן מרוכזות בקבוצות של 2—3 או 4—5 מטרות, לביום מבנים שהאויב עלול להשתמש בהם.
- ב. קבוצות של מטרות-דמות נופלות.
- ג. גלמים.
- ד. מסך לקליטת כדורים.

### אמצעי זהירות

1. לבטחון האנשים העובדים ליד המטרות, יש לחפור שוחות-נשק עמוקות וצרות מן הרגיל, אך אין כל צורך במונקרים מיוחדים.
2. אין לפתוח באש אלא לאחר שהאחראי למטוח וידא שאין אנשים על פני השדה וכולם תפסו מחסה.
3. על האחראי למטוח לקבוע סימנים מוסכמים להתחלת היריות, הפסקתן וסימון ולודא שאלה מובנים ומוכרים לכל היורים והמשתתפים.
4. למרות האופי הטקטי אשר יש ליריות-השדה, הרי כל הפקודות לאמצעי-הבטחון במטנחים חלות גם על מטוחי-השדה.

### דוגמאות של תרגילים

תרגיל א' — האויב מיוצג עליידי קבוצה אחת של מטרות מוסתרות למחצה, אך הניתנות להפגע באש. אתה מציען למפקד יחידת-האש את המטרה.

אחד הדברים בהם חייבים אנו להשתלם — הוא משמעת האש של הפרט ובקרת-האש על ידי מפקד יחידת האש. אציון כמה דוגמאות: לא פעם קרה ועל אויב בודד, שהופיע במרחק של 1000—1500 מטר, נפתחה אש על ידי מן דהוא, ואילו מצטרפות אחר-כך יריות מכמה עמדות וסוגי נשק שונים.

יש ובלילה, בחזית סטטית כשטח בנוי, נורק רימון על ידי האויב — וכל העמדות שבקרבת מקום ההתפוצצות פותחות באש. ואף קרה שמרבית תחמושתה של יחידה מתקיפה הוצאה בשלב הראשון של ההתקפה, סבלי לגרום לאויב אבידות כל שהן. לא אחת ברוכזו כמויות עצומות של תחמושת ללא צורך וללא תכלית ועמדותינו נתגלו — מחמת העדר משמעת-אש ואי-היכולת לבצור את האש, לכונה ולהתאימה לסוג המטרה שהופיעה. לא פעם נפתחה האש מוקדם או מאוחר מדי, במקום לירד כשהלומה פתאומית על ראש האויב.

לעולם אין לשכוח כי על יחידת-האש להיות קבוצה לוחמת הסומרת לתת אש יעילה תחת בקרת מפקדה הישיר. הסיבה העיקרית לכשלונות כאלה טמונה בכך שהאימון וההכשרה ביריות-שדה, שהן השלב המתקדם ביותר באימון החייל בשימוש בנשק, לוקים בחוסר תשומת-לב מספקת. גם ביחידות, שמפקדיהן השתדלו לגוון ולקדם את אימון אנשיהם, נפסק האימון, לעתים קרובות, דוקא לפני שלב אחרון וחשוב זה.

ברצוני להביא להלן מספר תרגילים, ודרך ביצועם, אשר יאפשרו למפקד להתגבר על תקלה זו בתקופת האימונים. — ולהגיע לרמה גבוהה של משמעת-אש ובקרת-אש בקרב.

בטרם יגש המפקד לבצע תרגילי יריות-שדה, עליו לודא שכל המפקדים של יחידות-האש מסוגלים הנם לציון מטרות, כך שאנשיהם יוכלו להבחין בהן מנייה-זוכית. יש לתרגל ולחזור ולתרגל את מפקדי הכיתות שוב ושוב, עד אשר תהיה התאמה והבנה בונט לבין אנשיהם, ופקודותיהם תהיינה ברורות וקצרות ככל האפשר. המגמה היא שכל איש בכיתה יהיה מוכשר לציון מטרה.

רק לאחר שהאנשים שולטים בתורת מתן-אש מותר לעבור ליריות-שדה, וערכן יהיה רב רק אם



## הערות כלליות

אחרי כל תרגיל יש לערוך סיכום ודיון, שבו יכללו הפרטים הבאים:

1. פקודות מפקד הכיתה — האם היו ברורות ומובנות על נקלה.
2. קצב וסוג האש — ההתאים לסוג המטרה.
3. בקרת אש.
4. יעילות האש — לאחר בדיקת המטרה והמסך.
5. שדאות הפרט — הגישה לעמדה, ההסתר, העלמת הפרט, החלפת העמדה לאחר יריית מספר כדורים, ועזיבת העמדה.
6. שליטה בכלי הנשק.

התרגילים שהובאו לעיל מהווים רק כמה דוגמאות, ועל המפקדים לגוון אותם ולשפרם במשך תקופת האימון.

רצוי שבתרגילים אלה תופיע גם „מטרה מפתיעה“ בצורת גולם או מספר גלמים (הנגררים בחבל על ידי האנשים שבחפירות), הבאים לייצג אויב וזחל, המנסה להתקדם לעבר עמדותיך.

רצוי למתות, מאחורי המטרות, מסך שקוף, בערך בגובה שבו היו עלולים הכדורים שאנשיך יורים להשפיע על האויב ולהכריחו להוריד את הראש. אחרי כל תרגיל יש לערוך סיכום ולבדוק את התוצאות על המטרות, וכן לקחת בחשבון את הפגיעות במסך.

הוא מביא את אנשיו, בהסתרה, למהסה (באם לא נמצאו במהסה מתאים לפניכן), נותן פקודת בקרת אש ומעסיק את המטרה בסוגי האש המתאימים.

תרגיל ב' — לאורך „עמדות“ האויב מפורזות מטרות דמות מוסהרות למהצה מראה אך הניתנות להפגע באש, מציינים את העמדות למפקד הכיתה והוא פועל ומעסיק את המטרות כבתרגיל א', עד אשר מופעה „הפרעה מן הצד“ בצורת 3 דמויות המוצגות תוליה מקלעית אויבת באחד האנפים. מפקד הכיתה חייב לשקול במהירות, לחלק את האש או להעסיק את כל המטרות גם יחד.

תרגיל ג' — הכיתה נעה במבנה קרבי כששני גששים הולכים לפניו. כד-400—500 מטר לפני המטרה „מרגישים“ הגששים ב„אויב“, הגששים קובעים את הטוח עד לאויב על ידי מספר כדורים למקום. מיד לאחר שהגששים ציינו למפקד הכיתה את המטרה, הריחו מביא את האנשים בהסתר לעמדות מתאימות ומעסיק את המטרה באש.

תרגיל ד' — אנשי הכיתה מעסיקים באופן עצמאי מטרות הנעות אנה ואנה בחפירות, ומן התגלות המטרה הוא 5 שניות לערך, בתחילת התרגיל ניתנת פקודת בקרת אש לפרט, וכל אחד מעסיק את המטרה שבגורתו, או את המטרה הנושאת מספר או סימון מיוחד. בתרגיל זה אין לירות בטוחים העולים על 200—300 מטר.

## הלל בירגר

# מפות עבירות הקרקע

הטופוגרפיה בסני צרכיה המיוחדים, הכלי-רכב רבים יש כושר מסע על פני רוח בו של שטח והם אינם כפותים לדרכים מותקנות, ונוצר ההכרח של התמצאות במדבר לפי השיטות של גיוט ברחבי היס הפתוח.

אולם לא בכל מקום ולא בכל שעה יוכל לעבור כלי-הרכב הגלגלי או הזחלי, ומכאן נבע הצורך לברר ולקבוע איזה הם השטחים והתנאים המתאימים לתנועת כלי-רכב, ולסמנם במפה — מפת עבירות הקרקע.

נפתח הפעם בדוגמה שתסביר הן את עצם הבעיה והן את השיבותה, הצויר מראה את מפת הקרקע של סיציליה, שהותקנה, בשעתה, לשם תיכנון הפלישה לאי. המפה מראה את פנים האי כהררי וטוקף על-ידי איזור החוף, שקרקעיתו היא

הטופוגרפיה היא מקצוע-עזר בחינוך החייל והמפקד למילוי תפקודם, אך עם זאת הריהי מהוה גורם יסודי בתיכנון פעולה צבאית ובביצועה. למעין השטחי יש ונדמה כי תפקידה והיקפה של הטופוגרפיה מוגבלים הם וכי אין מה לחדש בה, ולא היא.

השינויים הכבירים בשיטות הלחימה ובציוד שחלו במלחמת האחרונות — השפיעו השפעה רבה גם על מקצוע זה. התפתח השימוש באוימוט להתמצאות בשטח וקביעת המטרות; השיטות החדשות של התקנת מפות והדפסתן (וכן התקנת מפות בולטות) הפכוה לתעשייה ענפה שהצורך בה גדל והולך. התפתח והסתעף מקצוע חדש לסיור השטח ותיאורו, והתקנת המפות ממנו — הוא הצילום מן האוויר.

המלחמה המסוכנת העמידה אף היא את

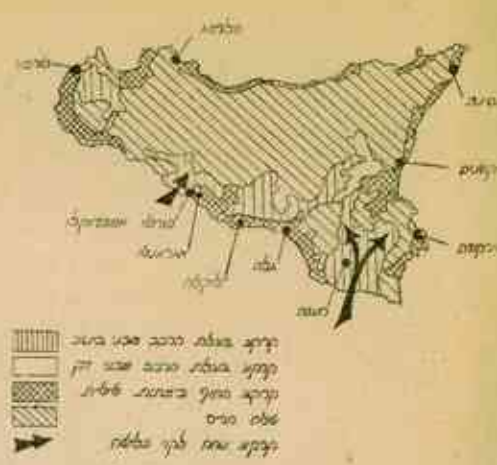
אולם בקרקע זאת נספגים המים בנקל והיא מתיבשת במהירות. חמרה וחמרה טיטית העבירות בהן טובה כשהן יבשות, אולם מאחר שהן סופגות בקושי את המים, הופכת הקרקע, בזמן גשמים, לבוץ ומפסידה הרבה מעבירותה. גם קרקע טיטית יפה לעבירה כשהיא יבשה, אולם בזמן גשמים היא הופכת לבוץ ואינה עבירה כלל.

השפעת הגשם על הקרקע תלויה בכמה גורמים. יש והקרקע משופעת ומיגשמים יוצרים זרימה עילית גדולה ומגיעים במהירות לנחלים מבלי לחדור לקרקע, כלומר — הם אינם מחלישים את כושר המשא שלה (אם כי הם עלולים לשבש את התנועה על-ידי יצירת גאות בנחלים). אולם שוב תלוי הדבר בעוצמת הגשמים: כמות מסוימת של גשמים, אם תרד במשך זמן קצר, תגיע ברובה לנחלים. לעומת זאת, אם תתחלק אותה על פני זמן רב — תספיק, הודות לזרימתה האיטית, לחדור לקרקע ולהפחית מעבירותה. מובן שגם התאדות מהווה גורם בעל השפעה כי השמש והרוח מיבשות את הקרקע, וגם הצמחים פועלים בכיוון זה. נוסף לכך יש לצמחים (כעשבים ויער) יתרון בכך ששורשיהם מחזקים את הקרקע.

יש לציין, כמרכן, שלעתים משפיעה על מידת ניקוז המים גם שכבת קרקע תחתית, למשל — אם מתחת לשכבת חמרה חולית בעובי של 20—30 ס"מ. נמצאת שכבת קרקע בלתי חדירה למים (גואז). במקרה זה אין המים יכולים להיספג לעומק, והשכבה העליונה בהיותה רווית מים, מאבדת את כושר המשא שלה.

מכאן נובע שנוסף על הידיעות על סוג הקרקע נחוצות גם ידיעות על מזג האוויר: מתי ירדו גשמים במקום וצידו ומה היתה חלוקתם; מה היתה עוצמת הגשם וכמה זמן ירד, ובאיזה רווחי זמן, כמרכן דרושות ידיעות מטריאולוגיות על סיכויי מזג האוויר, מתוך נסיון שנצבר אפשר להגיע לידיעה ברורה על השפעת מזג האוויר על העבירות של סוגי קרקע שונים ביחס לכליירכב שונים.

בסיכום — להכרת עבירות הקרקע דרושים: (1) ידיעות על הקרקע — הלקוחות מתוך מפות קרקע מיוחדות, או על סמך סיור או על-ידי בדיקת דוגמת קרקע שנלקחה במקום הנדון; (2) ידיעות מטריאולוגיות, (3) נסיון בהערכת ההשפעה של מזג האוויר על סוגי קרקע שונים. כשידיעות אלה לרשותו, ידע המפקד להעריך גם את אפשרויות המסע שבידי האיוב, וע"י תכנון נכון — להפיק את מלוא התועלת מכליירכב שלחשותו.



בצתיטיטית. מתוך עיון במפה הנך למד שישנם רק שני שטחים המגיעים עד החוף ופושטים לפנים האי שהם בעלי קרקע טובה לתנועה כלירכב. מכאן נובעת בחירת מקומות לפלישה (המסומנים במפה על ידי חצים) — באם אין זו עומדת בניגוד לשיקולים צבאיים אחרים.

מפת עבירות קרקע הפכה, במקרה זה, לנקודת המפתח לשיקולים איסטרטגיים. היא תהיה חשובה מאוד בכל שיקול טקטי הקשור בתנועה כלשהי של כלירכב בפנים הארץ: באיזה קו תגיע האספקה; היצליח לעבור היל'שריון; שמה יסע בעקיסון, או לדחות את הפעולה עד שהקרקע תתיבש ותשוב להיות עבירה; וכו' וכו'.

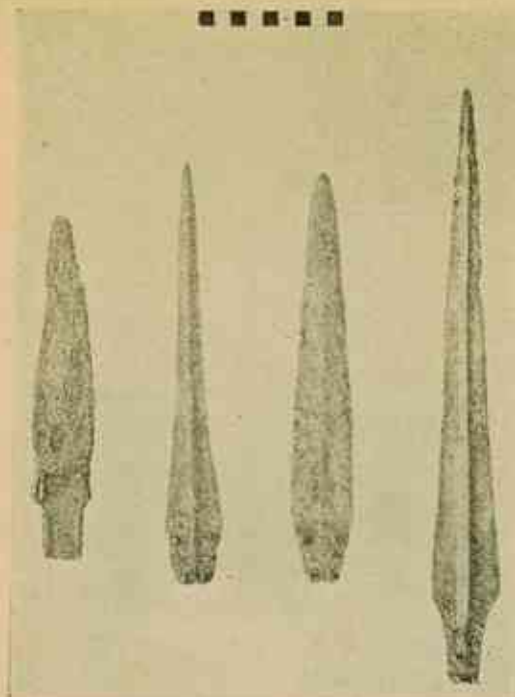
כמה תלויה עבירות הקרקע, היינו כושר הקרקע לשאת את התנועה? הדבר תלוי, בעיקר, בסוג הקרקע ובמידת רטיבותה. מובן שהגורמים הקובעים בענין זה משתנים לפי התנאים, כגון: שפועי קרקע שונים (לכלי רכב עם הנעה קדמית או אחורית, כלירכב גלגלי או זחלי), עומס שונה וכדומה. לעתים תלוי הדבר גם במספר כלירכב הנעים בזה אחר זה. מובן שיש לקחת בחשבון גם את מכשולי הטבע הקיימים (יערות, מטעים, יטובים, אדמות טרשים, שופועים גדולים מדי וכו').

בדרך כלל מבחינים ב"4 סוגי קרקע שעליהם יכולים לנוע כלירכב: חולות נודדים, קרקע בעלת הרכב מכני גם (חול וחמרה חולית) — מורכבת מגרעינים גסים, הרכב מכני בינוני (חמרה וחמרה טיטית) הרכב מכני דק (טיט).

בחולות קשה התנועה של כלירכב גלגליים, והיא נעשית קלה יותר לאחר שהקרקע נרטבה בגשמים. בחמרה חולית הנסיעה טובה. משהקרקע נספגת במים הנסיעה אמנם קשה יותר.



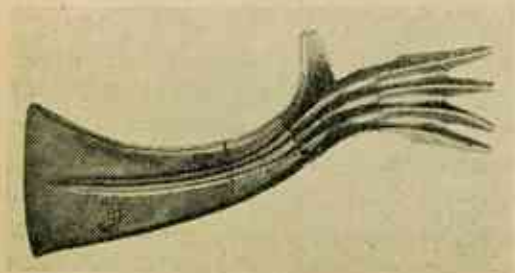




חרבות מברונזה וחלזו בתל א"ל ענזל חתי בברונזה קדומה ומיכונה

בא"י נתגלו קרדומי קרב מטיפוסים מגוונים ביותר, ובמקרים מסוימים אפשר לעמוד על התפתחות צורתו של הכלי בהמשך הזמן. הטיפוסים הבולטים ביותר מעידים על השפעה מצרית מזה (כגון להב הקרדום החלול בשתי לולאות) ועל השפעת התרבות הצפונית (לרוב סורית-חיתית) מזה (כגון הקרדום שנתגלה בבית שאן, שלהבו מחדד בקצהו האחד ובעל שנים בקצה השני).

כנשק דקירה מובהק שימשו רמחים וחניתות שלהביהם מחודדים בקצותיהם, ההבדל בין הרומח לבין החנית הוא באורך הכלי ובאופן השימוש בו. הרומח ארוך וכבד מן החנית (ארכו מגיע עד ל-2 ס.



קרדום קרב חבית'שאן, בברונזה, מהמאה הי"ד לפסח"ס. השפעת חתית.

לת ולצדו מצוי המגן הגדול של בעלי החימוש הכבד. המכונה בתנ"ך בשם צנה, הצנה היתה עשויה מעץ צורת מלבן שטוח או קמור (אצל האשורים, למשל) ואיפשרה מקום הסתר לאיש העומד מאחוריה.

השריונים היו עשויים עור ומחוקים לפעמים עץ לקשקשי מתכת, שבמה מהם נתגלו בחפירות הארץ. השריון היה נדיר בצבא ישראל ושימש רק למלך ולנכבדים.

כמו כן היו נדירים בא"י קובעי-הקרב העשויים מתכת, ולא נמצא להם עד כה שריד בחפירות. הפקדם הצבאי היה מוגבל הואיל וההגנה העיקרית היתה באמצעות המגן. לפעמים נוספו לקובע "כרבלת" (לפלשתים היה אופינו קישוט של נוצות) וסוככי אונים ואף.

אולם, רובם המכריע של כלי הנשק ששרדו מימי קדם שימשו להתקפה. אפשר לחלק אותם עפ"י אופן פגיעתו של הכלי באויב: — חיתוך, דקירה או חבטה.



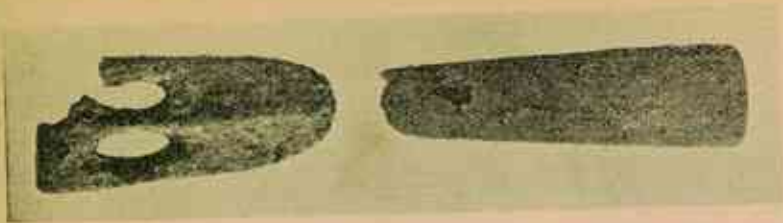
פגיון חתופת הברונזה המאוחרת

על הסוג הראשון נמנים חרבות וסכינים (שימשו גם כנשק-דקירה) וקרדומי-קרב. הבעיה המרכזית שבה נתקל חרש-הנשק היתה שאלת ריתוקם של להב המתכת לניצב, שהיה עשוי לרוב עץ ולפעמים עצם או אבן. על קושי זה התגברו באמצעות ווים שסימניהם ניכרים עדיין בחרבות רבות, או כמתן צורה מיוחדת ללהב המתכת שהקלה על חיבורו לניצב (כגון החללים והלולאות אשר היו בקרדומים). החרבות היו שונות בגדלן (ולתכן הגיע אף ל-50 ס"מ ויותר), אבל אק הטרמינולוגיה העברית העתיקה, בניגוד לאשורית ולמצרית, מבחינה בין חרב ארוכה וקצרה (המלה פגיון מופיעה לראשונה במשנה). "חרב הפפיות" הזכורת במקרא היתה כנראה בעלת להב ארוך שחודד משתי פיותיו.

הסכין נבדלה מן החרב הקצרה, בזה שהיתה מחודדת רק מצד אחד וגבה לרוב קמור. בלהביהן של חרבות רבות אפשר להבחין בפסים מיוחדים לזרימת הדם, לפעמים נוסף לניצב החרב הסכין בית'אחיוה עשוי מאבן לשם נוחיות השימוש בכלי.

(4) חטי את המסופר על המלך אחאב במלכים א' כ"ב ל"ד: "ואיש משך בקשת לתומו ויכה את מלך ישראל בין הרבקים ובין השריון וכו'.





גרוני קרב מברונזה, טיפוס מצרי, מתקופת החימצום. ראשית האלף ה־2 לפנה״ס. (הלוואות לקשרה לניצב)

בחלקו העליון. במציאות הארץ — לרוב באמצע). במקרים מסוימים הוסיפו בקצה התחתון של ראש החץ שנים מיוחדות לשם הגדלת הפצע ומניעת הוצאת החץ מן הגוף ואולי הוא „החץ השנון“ הנזכר בתנ״ך<sup>6</sup>. סוג מיוחד מהווים ראשי החצים התלת־פייתים (בצורת פירמידה משולשת), שעצמת פגיעתם היתה גדולה יותר. לעתים היה ראש החץ משוח ברעל ועדות לכך משמשות הגומות הועידות הנראות בכמה מן החצים.

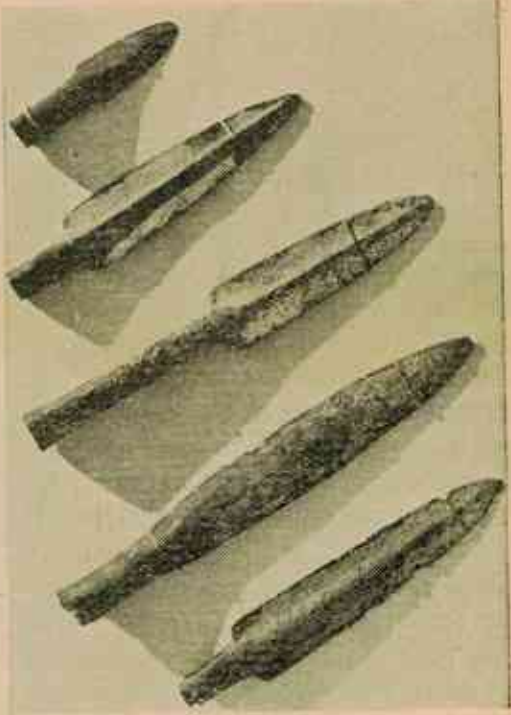
לשם הריגת האויב ע״י חבטת השתמשו באלות ובאבנים. האלה היא כלי עתיק־יומין, ועדיין השתמשו בה במידה רבה בתקופת האבות. האלה היתה עשויה מעץ ולפעמים הוסיפו לשבט, שלבש צורות שונות, ראש אבן או מתכת כדי להגביר את עצמת המכה. בארץ נתגלו ראשי אבן שונים, שהקדו־מים מביניהם חלולים במרכוז (מן התקופה הפרו־היסטורית המאוחרת) ובאחרים גומות עמוקות לשם הכנסת המקל, סוג מיוחד של אלות, שהיו לרוב עקומות, שימש גם להטלה.

כלי הנשק „הלאומיים“ של היהודים היו האבנים ששימושם היה רב ביותר כפי שמעידים חוקי הסקילה שבתורה ובמשנה. האבנים שלעתים הוכשרו במיוחד לתפקידם, נזרקו ביד חפזית או בעזרת כף־הקלע שהיה עשוי מרצועת עור או מצמר. האבן הונחה באמצע כף־הקלע, שהיה רחב יותר, והקלע אחז בשני קצות הרצועה והתיר קצה אחד בזמן ההנפה. דיוק הקליעה של חיילי ישראל היה רב.

מלבד כלי הנשק הנ״ל הונחו ע״י עמי המזרח יסודות לבניית מכונות מלחמה שונות. האשורים המציאו בראשית האלף הראשון לפני הספירה מגדלי מצור אדירים שבתוכם הותקן „איל הברזל“, שקרקר את חומות העיר המותקפת. מכונות אלו שוכללו בתקופה מאוחרת יותר ע״י היוונים והרומאים. שהמציאו מכונות מלחמה יעילות נוספות. אך הדיון על כלי נשק מסוג זה וכ״כ הנשק „הניד“ (הרכב הקרבי והפרשים) קובע לעצמו מקום מיוחד.

(6) לפי מברתו של אלוף יגאל דיין, שתודתי נתונה לו על שהעמידני על כמה פרטים חשובים בנוגע לכלי הנשק העתיקים.

בקירוב) ושימש אך ורק בקרב מגע. החנית לעומת זה היתה קלה וקצרה יותר (עד ל־1 מ' ורבע) והופעלה גם ע״י הטלה<sup>5</sup>. לשם החיכוך של להב החנית והרומח לניצב היה ראש המתכת בדרך כלל חלול בקצה התחתון שלשם נתקעה היתד. לשם תקיעת החנית באדמה נוסף, לעיתים, בקצה הניצב חוד מתכתי.



להבי חניתות ורומחים מברונזה. (הקצה חלול לשם העינת הניצב.)

החצים הנם בעצם חניתות בזעיר אנפין. ראש החץ, שלבש במשך הזמן צורות שונות, נתחבר לניצב שהיה עשוי מעץ קל או מקנה־סוף (ולפעמים שימש העץ כחלק המחבר את המתכת עם הסוף). בקצה הניצב או לאורכו נוספו לעתים נוצות לשם איזון מסלול התעופה. את ראשי החצים הרגילים אפשר למיין ע״י צורתם ומקום הרוחב המקסימלי של המתכת (שהיה בחלקו התחתון של ראש־החץ או

(5) חשׁו שמואל א׳, יח, י״א: ויטל שאול את החנית.

## „יחדיו, בהרמוניה!“

על ידי מוקשים ומכשולים על התופים. החיילות הפולשים נתקלו באש צולבת אינטנסיבית. רק ע"י הפצצות הרסניות מוקדמות ובדרכי לחימה פנים אל פנים ניתן היה לעקור את האויב מעמדותיו. טרקטורים וכלי רכב אמפוביים שימשו כלי נחיתה יעיל, יורקירלהבות. המרגמות הקלות ומרגמת 4.2 - החיטית היוו כאן נשק יעיל, נוסף לכלי האש האחרים.

הסרט, המשמש תעודה מאלפת על דרך ביצוע המשימה, אין בו כחל ושרק. הוא משקף תנאים כפי שהם קיימים באמת בזירת איי הימית השקט, וגישתו, כבר מן הרגע הראשון, הנה ריאליסטית. מופיעים בו מספר סיפוסים האופייניים ל„חומר האנושי“ שהתגדב בתוך השורות לביצוע אותה משימה, ועל כן הגו גם כנה ומשכנע.

אשר חל על סרטי ההדרכה בצבא, אותו יש לאמר גם על סרט זה: אם הצופה יתן את דעתו על כל פרט מאותם הפרטים שאינם רק תופעות לואי מקריים לפאבולה סיפורית, אלא יש בהם כדי לאלף באשר לדרכי הלחימה ואורח ביוצען של פשיטות מעין זו — ניתן להפיק ממנו תועלת ועשוי הוא לשמש לקח. בהיותו, בעיקרו, סרט קרב תמציתי — אין בו דברים שבהיסח הדעת, או כאלה שניתן גם לנתר עליהם.

נציין כאן כמה מן הפרטים בעלי הענין:



חיפוי על להביזון המבנה קריאויב במערה.

אכן, מן הראוי להעביר סרט זה<sup>1</sup> לעיני חיילינו. המדובר הוא בסרט שיוצר בשיתוף עם צבא האי (marines) של ארצות הברית, וענינו: ההשתלטות על האי מקין שביום השקט וטיהורו ב־1942.

אחר נפילתם של סינגפור, הפיליפינים ואיי הודו ההולנדית, שלט האי על דרך התחבורה עם אוסטרליה, ושימש בסיס אספקה של דלק לאניות טלחמה יפניות. על יחידות מתנדבים מתוך צבא האי של ארה"ב הוטלה המשימה לטהר את האי מקני חיל-המצב היפני שקיימו בו גם בית-חולים צבאי ותחנת שידור אשר שימשה את מפציציהם.

מפקדה של פשיטת „פגע וברח“ אמפיבית זו, והמנצח עליה, היה איש צבא עזגנפש, קולי קרלסון. רק שנה לאחר כן, — לאחר התקפה מכהינה על ידי הרעשה מן הים והאוויר — הוחל ב־21 בנובמבר 1943 בפלישה לאיי גיילברט, כשלב הראשון בפעולה לטיהור איי הים השקט. הדיביזיה הז' של צבא האי פלשה לטראנקה, וגדוד רגלים מהדיביזיה ה־27 עלה על מקין. במסך יומיים טוהר האי והפעם נשארו עליו חילות המצב האמריקניים.

היפנים נלחמו בעקשנות, אך החיילות שנחתו בסראוה נתקלו בהתנגדות גדולה יותר מבמקין: כבר למן רגעי הנחיתה הראשונים נתקלו באש יעילה שכיסתה את החוף, — ואבידותיהם היו כבדות יותר. פעולות אלו פתחו צורה של לחימה שהיתה חדשה למרבית הגייסות. האויב היה מרוכז בשטחים מוגבלים, מבוצר כהלכה בתיבות שדה ותק"עים, ומגן

1. פשיטת הקומנדו בלועזית — Gung Ho



העליה בזוף מבוצעת חוד שחירה על עקרונ ההפתעה.



סמון, קס"פ, גלישה על חבל, קפיצה מאניה, מעבר חוטי-תיל תחת אש, מסעות במלוא הצידה, וכדומה.

מבין 1500 המתנדבים אושרו לפעולה המש"מאות, לאחר כור"מצרף של ששה חדשי אימונים רצופים. המסע — 500 אנשי יחידת הפשיטה הפליגו באניה מחופה המערבי של יבשת ארה"ב, עברו בדרכם על פני "נמל-הפנינים" (שבאי הוואי) — העדות החיה לתרעבות היפנים — והועברו בלביים לשתי צוללות שעליהן היה להעבירם את הדרך להורידם ליד חוף האי מקין. הצפיפות — כבקופסת סרדינים.

שכר מגעם הקרוב ויחסי האמון ההדדי של אנשי הפשיטה בינם לבין עצמם וביניהם למפקדים ולסמלים, נותנים אותותיהם למן הרגע הראשון בו

סגר עליהם הבריה בהסגר הרמטי, ודוקא ברגעים אלה של הרגשת האולה במצולות ים, ברגעי המתחוות אל נוכח הגורל העיור — ללא מגע עם העולם. — עומדת אותה רוח-היחידה של ריעות והיענות למצוקת היחיד, שיש ועצביו נלאים לשאת באותה עקה של תחרשה. ועצת אותו חייל, כומר לשעבר, הנה, לכאורה, פשוטה, אך היא המרגעת: —

"היזכר במשק שהשארית וספור את החזורים, ואם היו בו אך ארבעה. הווד וספור אותם עד ארבעה". ובמהרה נזכר האחר בלונה-פירק, משפוחת הסמל בגנינה בטפוחית-פה — והמתחוות רפה והולכת. בכוח ההסתגלות לתנאים הופך מסע שבעת הימים בצוללת — עם היותו נסיונם הראשון — לכעין מסע ששטופים. כי הכוח העומד מאחוריהם ומחטלם לגוף אחד היא אותה הדבקות בתעודה.



המטרה. — ביום השישי למסע מודיע ה"מפקד, הקולונל קרלטון — כי מטרת מסעם היא האי מקין, המשמש בסיס אספקת-דלק ליפנים, וב"היותו חולש על הדרך התחבורה עם אוסטרליה



בהירת המועמדים — זו נעשית ע"י מגע אישי בין המתנדב לבין מפקדו, תוך התחקות, אחר כושרו האישי ואחר המניעים לצעדו זה. מגע זה מאפשר היכרות אישית, ככל האפשר, עם החומר האנושי העומד לרשות מפקדי יחידת הפשיטה, ומתקן את יסוד האמון ההדדי.

היחסים בין מפקד היחידה לפקודיו. — אלה נקבעו למן הופעתו הראשונה, הגלויה וללא-חיץ, על כיכר בסיס-האימונים של צבא-הצי, כשהוא עובר בין שורות המתנדבים היושבים על הקרקע ומסביר את המטרה הכללית שלשמה נקראו, ואת הנשק בו ניתן להכות את היפנים, — שבמקרה דגן, יש להם עדיפות מספרית: נקודת התורפה אצל היפנים — בהסתגלותם הרפה להפתעות ולתנאי קרב משתנים, ועל כן ניתן להכותם ע"י התקפה בדרכי האפתעה, סיסמתם תהיה Gung Ho (בסינית — יחדיו, בהרמוניה), שאותה ניתן להשיג ע"י עבודת-צוות הדוקה וממושמת וע"י סיפוח כושר התיאום בפעולה, עתה, בראשית — תבוא הסברת הפעולה והמטרה שאותה ישמשו האימונים, ובסיומם, לכשישובו — נשכ ונשוחח על הדרך בה בוצעה.

האימונים. — מטרתם להכשיר לתנועה ולקרב בתנאים המיוחדים של "גונגל יחסי", המציגים איים אלה, ולהגביר את כושר הלחימה של היחיד בקרב גוף-אל-גוף, צפויים לכם חדשים של עבודה קשה, שינה על הארץ, רעב, צמא וכד"ל... וכל מדורות האימון הגופני: ג'ירג'יטסו, לחימה בכידון, הטלת

3) אפיונה אחת — משהתקפה הצוללת בפצצות עומק — לאחר שצפה ועלתה מחדש להציל את אותו הבחור שלא עשה מלכתחילה בנסיון ונשאר ישוב מהורהר, על הסיפון, — אם כי ידעה שעי" כך היא מגלה עצמה מטרה להפצצה, שגם היא לא אחרה לבוא (כי תשדורת על מקומה הועברה מאנית-מלחמה יפנית קרובה) — עד שסילוק מים בקע את אחד מצניורות הצוללת — פרצה צעקה מפי אחד הבהורים הנערים: "אנו טובעים!" הלה הושחק ע"י מסקו שסטר על לחיו אולם לבן לוותה ההערה: "וכי רצונך לעורר מניקה?" אין הוא מוגילב, רק שעצביו נמתחו יתר על המידה. הסיסי הלה והמסיר,

2) אפיונות הן שתי טאלות: — משום מה רוצה אתה להלחם בויפני? ומה תעשה אם לפתע יופיע לפניך יפני עם רובה מכרז?

נפגע באש שניתכה עליו, אולם הצליח להטיל את שני הרימונים — והקן חוסל.

מעתה אופשרה ההתקדמות לאיזור בית החולים — שנכבש בסערה, באופן סכריע, בקרב גוף אלגוף, שליפה מהירה של הסכין ודקירה — הן ששימשו שלב מסיים בחיסול כל מתנגד בקרב זה, הפצועים נאספו והוחל בהתבססות סביב לבית החולים, מבלי שתובן עדין התכלית שבדבר — פקד הקולונל לצבוע את סימני הדגל האמריקאי על גג צריף בית החולים.

חיסול תחנת האלוט. — עתה עמדה על הפרק המשימה להשתלט על תחנת האלוט. מספק היחידה שלח את אחד מסגניו, ועמו ארבעה אנשים, להתחקות על המתרהש סביב לתחנה, בציינו את המטרה על פני טפה: אל התחנה ניתן להגיע או ע"י חצית נחל שמימיו רדודים, או לאורך דרך המובילה אליה מן הצד, עם שפת הנחל, השח"נע (walkie-talkie) — ששימש כאמצעי קשר בין חולית סיור זו לבין המפקד — נפגע בכדור משגילתח עמדת חוף יפנית את הקבוצה, כשזו חצתה במים.

קול הירויות שימש אות לאנשים שבבסיס כי הקבוצה נתגלתה, וכי אין לחשוב עוד על התקפת פתע. התגבורת שנחלצה לעזרה נתקלה בהתנגדות חזקה מכמה קנימכונות ירייה וכן היוה ערוץ המים מעצור בדרכה, כי מעבר לגדתו הנישאת היו קבועות עמדות אויב.

יזמה בעתה. — סמל שנשלח ע"י הקולונל להתחקות על המצב ואתו אחד הבחורים, מצאו עצמם, לפתע, על הדרך המובילה לתחנה, ועליה ניצב דוטם מכבש כבישים, נצנץ רעיון במוחו של הבחור: נניע את המכבש ונרכב עליו אל בין מערכות האויב, וכן עשו. — והתוצאות הצדיקו את דמיונו היוצר, אם גם שניהם שילמו על כך בחייהם: — המכבש, שנע במהירותו המכסימלית, מעך והרס כליל את צריפי התחנה

בטרם נשאר תקן את תנופתה מחז היפנים, על התו עליהם הרבה בו הסוגו לבית החו.

— רבה חשיבותו האיסטרטגית, יש לטהרו מקני היפנים ולחסל בו כל התנגדות. ויש לציין פרט, כלל לא בלתי חשוב: לכל איש הוגשה מפה המת ארת את איזור האיים בו ינחתו.

הנחיתה. — עם שחר היום השמיני, בהגיע הצוללות אל מול חופי האי, מועברת היחידה לסירות החותרות אל החוף, ועליה לבצע את המשימה ולחזור עם ערב לצוללות, ושוב באים רגעי המתוחות והצפיה. — הראה אותנו האויב? ואם ראה — מדוע לא פתח באש? העליה בחוף מבוצעת תוך הקפדה על שמירת עקרון ההפתעה, כשלכל התקדמות מלווה תנועת ירי כמעט אינסטנקטיבית להתחפרות, משזן אך תידרש. המטרה הראשונה: כיבוש בית החולים, התקדמות אטית — גל אחר גל, אל תוך יער הדקלים, כשגזעיה העצים משמשים מחפה חלקי, ועדיין לא נורתה אף ירייה אחת, אולם, האויב שבעמדת התצפית השיגה בהם בעוד מרעד, וגם הוא הכין אפתעה: כל צמרת דקל הפכה מושב לצלף יפני, והכדור הראשון שנורה היה זה שפגע מרנס הדקל, בחייל שנע בקומה זקופה מדי, אכן, היתה זו תחבולה יפנית מחוכמת, אולם גם הרביפסיות היא, בהעדר כל מחסה רציני — מלבד גורי גזע רעץ הפזורים פה ושם — סבלו האמריקאים אבידות מאותם צלפים מוסתרים, אך משגילו את קנם, ניתן מטראש מרובים ותד מקלעים לחיסול מושבי צלפים אלה — עד שעלה בידם לחסלם דקל אחר דקל.

חיסול קן מכ"י. — אולם עדיין לא ניתן לה, ליחידת הפשיטה, להמשיך בהתקדמות, מפאת אש שניתכה מן מכ"י כבדה שהיה קבוע ממול, חיסולו בוצע גם הוא בדרך מקורית: אותו נער, שחשש יומים לפגוע לטביעת הצוללת, ושזכר עתה שהוא נמנה, בשעתו, על הרצים הטובים ביותר בריצת 100 מ' — התפשט בהפזח הצירערום, וכשהוא מחויק רימון בכל אחת מכפות ידיו — שיגם מתניו ורץ בדרך עקיפין לעומת קן המכ"י המאימת, אמנם הוא

4. לשאלתו כיצד יוכלו לכוון אויב העולה עליהם פי 6 בטופרו — ניתנה התשובה מפי חייל שנשאל על כך: בכוח ההפתעה והפעולה המתואמת.





כי יש למהר ולחזור. היות ואנית אייב מתקרבת ובאה. הקולונל הורה להתחיל מיד בהעברת הפצועים. משנשנתה הדרישה לחזור — ניתנה ההוראה להכין את הפצצת מתקני-הדלק שבאי. עתה, משהוחל בהעברת האנשים בסירות חורה אל שתי הצוללות — נשארו מאחור שנים שבעודם נסוגים והולכים פוצצו באופן שטני, בחכמי-נפץ, את מיכלי-הדלק והעלום באש. עם עזוב האחרונים את האי — בערו המיכלים ככל פה.

המשימה הושלמה.

עתה יכול היה מפקד יחידת-הפשיטה לרשום על מסת איזור הפעולות שלו: "המלאכה בוצעה. שארית ההתנגדות באי תוסלה".

5) מעשי הערמה נתגלו גם אצל פצועי האויב שעשו עצמם מתייסרומים, ואך חיכו לרגע הנאות להטיל סכין בנב חייל שטיפל בחברו הפצוע, וכן בצאת קבוצת-אויב ממחבואה ובהחזרתה קידה לאות כניעה, היה תתיסקלע, הנתון על גב האחד מהם. פולט לפתע צרור-אש על השובים.

במסוה של נסיגה, משכו אחריהם האמריקאים את היפנים המאוששים, ובחלקם נסוגו אל מעבר לבנין בית-החולים, בכיוון החוף, מצפים להתנגשות העלולה להתגלע במהרה, אולם לפתע נשמע זמזום מטוסים יפניים קרבים. ניתנה הפקודה לנסיגה כללית מהירה, לפינויו המוחלט של בית-החולים ולהיערכות באיזור יערה-הדקלים שמאחוריו. עתה נלחמו להם, ליחידת הפשיטה של הקומנדו, מן השמים: מפציצי האויב, לאחר שלא נענו לקריאתם מתחנת האלחוט — הבחינו בדגל האמריקני שעל גג הצריף — והנחיתו את פצצותיהם על כוח האויב שיצא בעקבות האמריקאים ושהופיע עתה בשטח בית-החולים, לאחר שכילו מלאכתם בחייליהם — הסתלקו המפציצים, ושוב חוסלו יתרם, בסופו של דבר, עיי אנשי צבא-הצוי בקרב פנים-אל-פנים, אכן, דע להערים על האויב, וזכור כי יש והאויב ערום ממך.<sup>5</sup>

עם רדת הערב הודיע באלחוט המפקד על הצוללות



על-פי  
 בורת שנחלצה מקנה ואי, על-פי:  
 חסרם ואין להחזיר עליהם סכין:  
 לית ומישיכו גם ואורי בעקבותיהם

# בעתונות הצבאית

## על כידונים ומכונות ירייה

טנק עזוב, נאלץ בול לבלות יום ולילה בכפר כבוש בידי הגרמנים, בהתחמקו מפניהם מבית למתכן, ומשם למקלט מפני התקפות מן האוויר. כשעמד באחד המתבנים, מאזין לאויב המפספט בחוץ, הופתע לראות גרמני סקרן מתקרב אלימולו, תודות לאותו כידון, עושה רעה, חי בול וחורש כיום את אדמת ארקנזאס. אם גם נפל בתלמי של אחד ממאה להשתמש בכידוני, היתה זו סיבה מספקת לכך שכל אחד ואחד יהיה מצויד בו, נישא הוא, מזה ימים רבים. כתעודת ביטוח־חיים, באירונחות רבה, אולם משנוקקו לו — היה בנמצא, במקרה כשל בול, היה זה אמצעי־הצלה, במקום שלא היתה כל תרופה אחרת.



### ב על כידונים ומכונות ירייה

מתנגד אני בכל לבי לדעתו של קפטן ג'קובסון על ערכה של התקפת־כידונים — אלא אם כן נמצא האויב במצב של דמורליזציה מוחלטת, יכולתי לצפות, ממקום מושבי המציון, על התקפת־כידונים שנערכה ע"י פלוגה גרמנית עקשנית מאוד על חילות מדויביות הרגלים ה"8 בכרסט, אנו נטלנו לידיו את החלק שהוקצה ליחידתנו והתבססנו ברוב־נוחיות על חומות העיר, כשאנו מתבוננים בתגרה שמעבר לנהר, כשהחלה אותה התקפה כבר היו כל מרגמות ה"81 מ"ם שלנו מטונחות ואותם הג'רים (הגרמנים) פשוט נמסו ככדורי שלג באש גיהנום.

משך 11 חדשים של קרבות שמעתי רק על התקפת־כידונים מוצלחת אחת — וזו היתה כששבעה אמריקאים נואשים התקיפו מטוח קצר־ביותר, באגף, צוות תותח בן 88 מ"ם, והממו כל כך את אנשי הצוות עד שאלה נמלטו על נפשם במקום לסובב את קנה־התותח ולירות בכיוון ישר, יותן לקפיטן ג'קובסון הכידון שלו, ואני אקח אקדה, או כל כלי אחר מצוידכם.

\*

עם זאת, רוצה הייתי להסכים עם סרג'נט קלפיוס, מצדד אני בכל לבי בכלי דוגמת ה"42 M. G. לעתים קרובות נתקלתי באשו בקרב, ואני רוחש לו הערכה עמוקה.

### א הכידון — נשק קטל

לויטננט רוס קובע שעבר זמנו של הכידון וכי איננו דרוש יותר. ברצוני לחוות דעה מנוגדת, כי מלבד ערכו הברור כמגדוד בוך מנעלים, פותח קופסאות־שימורים וחוטב ענפיר־עצים, — היו זמנים, בימי מלחמת־האחרונה, בהם מילא הכידון בייעילות את תפקידו הראשון־במעלה כנשק־הרוגה, יכול אני להעלות בזכרוני כמה אנשים שנשארו בחיים הודות לכוחו המציל של הכידון, אולם דוגמת „בול" רנדלמן היא הדוגמה הבולטת ביותר.

בול מסקר־כיתה כבד־משקל במחלקה מס. 1 של פלוגה ה' ברגימנט הצנחנים ה"506 של חיל־הרגלים, השתמש, בתוצאה בת־מש, בכידונו בשני מקומות — בנורמנדיה ובהולנד, אך זה יצא מרחמת־המצנח שלו, באפולית השחר של ה"6 ביוני, אסף את רובו ויכין אותו (כפי שהורו לו באיזור ההת־כנסות), — כשגרמני, ברובה מכוון, הסתער על התעלה בה הוא עמד, כפעלו רפלקסיבית, תקע בול את כידונו ה"א לתוך צוארו של הגרמני, „קראוט" (כיניו לגרמני בפי האמריקנים) הלך לעולמו.

לגרמני אחר זומן מידי בול גורל דומה בכפר ג'ונן בהולנד, במקום בו נותק בול, משנסוגה מוקפתו בחסרון לא טועט, משנחסמה לפניו דרך הנסיגה ע"י

\* שני מכתבים לעורך „רחון חיל־הרגלים", ארז"ב, מאי 1947.



המכריזים שלנו טענו תמיד ששקם מדויק יותר, אולם שאפו בכל לבם לנשק קל-משקל יותר, ורובנו הרגשנו שעדיף להתקל במכונת-ירייה שלנו מאשר במכ"י גרמנית, כמה מפלוגות הרובאים שלנו אפילו השתמשו ב-M.G 42 הגרמנית משנמצאו בעמדת ההגנה, ושוב צודק סרג'נט קלפס באשר להשפעתה הפסיכולוגית, קולה כמשי הנקרע בתנועה אחת — מצמית אותך לקרקע, אחת ולתמיד, וכמכ"י לשעבר הריני מסכים שאין כמה לתרץ את הטורח הנגרם בשעת החלפת הקנים במכ"י אמריקנית, בו בזמן שהגרמני יכול לפרק את שלו, ושוב להרכיבה מחדש, מבלי לדאוג למספר הנכון של הדריכות.

אפילו משקלו של ה-B A R (מקלע בראונינג) היה גדול כ"כ שלעתיים לא יכולת למצוא מי שישאנו, יום אחד מצאתי שלושה מקלעים לאורך הדרך, והעמסתי אותם על כתפי, כי אנו התכוננו להכנס לקרב שידרוש עצמת-אש רבה וניצקנו מאוד לכוה-אשם. הגעתי למחלקת-רובאים שהתארגנה מחדש להמשך-ההסתערות ונתתי להם את שלושת הבארים, הלוטננט, הממונה על המחלקה, הודה לי — אולם כעבור שעות, בחזרי באותה הדרך, מצאתי את שלושת הבארים בדיוק באותו המקום שהנחתים, והמחלקה כבר איננה, היה זה יום קרבות מייגע ואיש לא רצה לשאתם, ואם הבאר היה כבד מדי, מכונת-היריה שלנו, הנקראות קלות — לא כל שכן.

טוענים, שהקליעה מאבדת מדיוקה במידה שמהירותה התיאורטית גדולה יותר, אינני מטיל ספק בכך שדבר זה נכון במידה רבה, אולם במלחמה האחרונה, עד כמה שראיתי, היתה מרבית אש המכ"י, — אש חוסמת, בלתי מכוננת, או שהשתמשו בה לצורך הצמתת חילות-אויב למקום שהפצצות-אוויר יכלו להגיע עדיהם — תחבולה שלמדנו מהגרמנים בגבעת "לב ארגמן", דומני כי הסטטיסטיקה שראיתי בזמנים שונים מאשרת את דברי, מעטות, יחסית.

היו האבידות שנגרמו ממכריזנסק בעלי מסלול תעופה שטוח.

מהו איפוא, שכר דיוק כה רב? ענין הדיוק מושפע, נוסף לכך, עוד יותר מן העובדה שמעטים מאד האנשים הנכונים להתקדם אל תוך אש-יריה של מכ"י, — אלא אם כן נואשים הם — על אף העובדה שהתקנונים מאשרים ומבטיחים להם שאש מכונת-היריה הנה בלתי-מדויקת, יתכן שאש מכ"י גרמנית היא מאד בלתי מדויקת, אולם אני יודע המון בחורים שתצטרך להקדיש זמן לרוב על מנת להסביר להם ולשכנע אותם שאכן כך הוא הדבר, הם היו שם ונפגעו על ידה, מכ"י אחת יכולה לעצור גדוד שלם, עד שיעלה בידי מישהו לעקפה, ודבר זה מצריך אנשים קרי-מוג ותקיפי החלטה במידה רבה, שמקצתם נקצרים בעודם מוציאים את המכ"י מכלל פעולה, לכן הריני כולו בעד המכ"י הקלה ובעלת קצב-האש המהיר יותר.

זאת ועוד: בחיל-הרגלים הסדיר שלנו נטו לספח את המכ"י הקלה למחלקת-הסער, ולא להשאירה ככלי-מסייע, למכ"י הכבדות נקבע, בדרך כלל, התפקיד של סיוע לפלוגות הרובאיות, אך היו להן אף זמנים פרועים מאלה: בהיותי משרך דרכי לאורך מילין מיגיעים רבים, כשעל כתפי עמוסים הגוף והכנ כאחד, נתמלאתי שאט נפש כשגליתי עד מהרה שב-כל פעם שירינו בכלי ארוך זה הבחין הגרמני בזנב עשן הקטן שהתאבך מתוך לועו, לכל אורכה של גורמנית השתמשנו אך מעט, מעט מאוד, במכ"י הכבדה, ובכ"י היה עלינו לשאתה, הלוך ונשוא, עמנו, ציודה של מחלקת הנשק-הכבד הן במכ"י קלות והן במכ"י כבדות, על מנת להשתמש בהן בהתאם לתנאי הקרקע והמשימה. — היה נותן פתרון המניח את הדעת, הדבר היה טועיל בהרבה, אולם התועלת הרבה עוד יותר אם נכניס לשימוש מכונת-יריה קלה וטובה יותר.

## מסוה עשן

שמטוס-אויב פתח באש, אי הטיל פצצה, — וע"י כך ידמה בנפשו טייס האויב שאמנם פגע בכלי-הרכב, שירות המודיעין הבריטי מאשר שאכן השתמשו הגרמנים בשיטת הטעיה כזאת. (מקור "Aim")

פקודה גרמנית, שנפלה לידי הצבא הבריטי, קובעת הוראות לנהגים בקשר להננת כלירכב מפני התקפות מן האוויר: כל כלירכב חייב להיות מצויד בשתי פצצות-עשן או נרות-עשן שיוצחו לידם לאחר

## כיצד לחסוך אנשים בהתקפה

פגזים, וכידוע מספר הנפגעים מפגזים גדל במידה שבמספר המתקדמים גדול יותר.

המחבר טוען שכל הגורמים שהביאו להצלחת הפעולה לא היו תלויים במספר המסתערים, אף ברגע שהוטר הסיוע הארטילרי והכל היה מותנה בכוח האש של היל־הרגלים, גם אז אי־אפשר היה להפעיל את כל החיילים, לצורך פעולות סתור וביעור לאחר ההשתלטות יכול, ברוב המקרים — הוץ אם השטח סגור או מבוצר, — להספיק מספר קטן יחסי, שכוחים המקרים בהם הגיעה ההפרזה במספר החיילים כדי 50%, כשלושן של התקפות אינו נגרם לרוב ע"י השימוש הקמצני בחיילים, אלא בגלל העדר אש תומכת ומסייעת ראויה, מן הגסיון למדו להטיל על פלוגה או שתיים משימה שקודם לכן הוטלה על גדרו, דבר זה מתאפשר תודות לשימוש מספיק באש תומכת, בנחיתה מעל הרייגוס דרומית לואול נתמכו שלוש חטיבות של חיל־הרגלים ע"י 37 בטליונים של ארטילריית־טדה, אין המחבר גורס להקטין את תקן הפלוגה, הגדוד או החטיבה, שהרי ידוע שישנם מקרים שאין לסמוך על אש תומכת בלבד (בקרבות ביערות, ערים, או כשרמת האויב גבוהה ויש הכרח להגיע לקרב פנים־אל־פנים).

אם בכל זאת משתמשים במספר רב מדי של חיילים הרי כמה סיבות לכך: ראשית, יש וקציני חיל־הרגלים אינם מגיעים לכלל הכרה אמיתית של חשיבות הסיוע הארטילרי, שנית, יש ואינם יודעים כל עיקר להשתמש שימוש יעיל מכסימלי בכל סוגי האש העומדים לרשותם, שלישית, המתוחות כשדה הקרב גורמת להוטר גמישות בתכנון, רביעית, קיים רצון בלתי מוצדק להתעודד ע"י שימוש במספר אנשים גריל, התוצאה מכל ארה היא שבאים למלא את מקום האש המסייעת ע"י שימוש במספר גדול מדי של חיילים.

הדרך להתגבר על כל אלה, היא באימון נוסף ומכוון למפקדי־רגלים ולחיידות־המשנה שלהם.

הרשימה המובאת בזה היא תקציר מאחד (מאת קול, ב. פ. פרדו) שנתפרסם בירחון חיל־הרגלים של צבא ארה"ב מינואר 1948, אם כי הנחותיו ומס' קנחיו מתבססות על כוח־האש העצום — בין בארטיילריה ובין בזין דגלים — של צבא ארה"ב, הרי מכל מקום, עצם השאלה: האם אין חפריזים במספר החיילים הנשלחים לביצוע משימה? — ראויה למחשבה גם בניסיונות אחרות, ובעיקר בארצות שקיימת בהן ביתר חריפות בעית כוח־האדם.

קיימת נטיה בחיל־הרגלים להשתמש ביותר מדי חיילים לשם ביצוע משימה, אם התקפת חיל־הרגלים מוכנה מדבעי ותכניות האש של הארטילריה, הסרגמות והאש הוסיירה מתוכננות ומתוא"רות בזמן כראוי, יש סיכויים טובים שבמועד ההסתערות יהיה האויב עדיין המום מן האש המסייעת והתומכת, ולא יהיה מוכן להקביל פניהן של היחידות המסתערות, האש המסייעת והתומכת הופסק, אמנם, ברגע שנקבע מראש, אולם מתקבל על הדעת שהאויב הנמצא עמוק בחפירותיו לא יבחין בכך בשל אש חיל־הרגלים הניתכת עליו עתה, בזגיע התוקפים למטרתם יתקלו בודאי בהתנגדות מאש הנשק־קל ומכונות־היריה, אולם יוכלו להתגבר עליה באש רובים, מדוכות, רימוני־יד, בזוקות, תותח־הטנקים והמקלעים, אולם בהתקפות כאלה יש צורך רק באחוז קטן של רובאים, המטרה נופלת לידי התוקף עוד בטרם הגיעו אליה רוב החיילים, החישוב הוא — בהתקפת־הנגד: בטרם עוד נמרו הבאים להתארגן מחדש ולהתבצר, כבר נופלים פגזים ונפגעים הרבה חיילים, הפלוגה הרורבית והפלוגה המסייעת, הנמצאית בתנועת־התקרבות למטרה, עלולות גם הן לסבול אבידות מאש הפגזים, בה סיע יחידות האויב בהתקפות־הנגד שלהן, יש להניח שתהדפנה בעיקר ע"י אש הארטילרית וה־ריגמות, בסיכום: המשימה הושגה והמטרה בידינו אולם במחיר אבידות גבוה מדי, זאת ועוד: כשלוש שנים עד ששים אחוז מאבידות אלה נגרמו ע"י

חובת המפקד לשאוף להשיג נצחונות —

בעמל קל ובדט חושים של חייליו

ג. פילדמרשל אלכסנדר סובורוב



## נסיון הקרב ודרכי מיצויו בביה"ס הצבאיים

הרשימה המובאת בזה (מכתב למערכת, ירחון צבא"הצ"י של ארה"ב מאת חייד ס. מאיז) מעלה את הבעיה, רבח החשיבות, של מיצויו לקח שדה הקרב ודרכי עיילובו של לקח זה בתכניות האימונים. לשאלה: האם הקצינים שנתנסו בקרב, הם שעשויים לשמש הטובים במדריכים בבתי הספר הצבאיים — נידחת כאן התשובה: לקחם אמנם חשוב ובהדרכתם הומחש מציאות שדה הקרב, אך נסיונם הדר"צדי ביוחד, הוא עשוי להמחיש מציאותו של שדה הקרב מסויים וצורות מלחמה מסויימות בעוד שההדרכה בבתי הספר צריכה להכין את התנייכים לכל צורות הקרב ובכל סוגי שטח ומאן, שאותם קצינים מנוסיון קרב עדיין זקוקים להכשרה מקצועית נוספת, מחוץ להכשרתם המיוחדת בשיטות הוראה.

מאנשים אלה היו הדורי הכרה שהם למדו את כל מה שיש לדעת בקשר לאמנות המלחמה, בעבר, בהוות ובעתיד, וכי היתה זו חובתם להזור למולדת כדי לאמר את המלה לאותם הקצינים בארה"ב שקפאו על שמריהם בהיותם עסוקים בעבודות מטה ורכוכיות.

הם נחקרו ברובי ענין, ודבריהם נרשמו מתוך יחס כבוד, אולם במהרה נתגלה שרבים מהם ביססו את השקפותיהם רק על מה שראו למעשה בנואדאל קאנאל. לא אונתה להם ההודמנות לקרוא את הדו"חים הסודיים של הצבא מהנסיונות בצפון אפריקה, גרין ניאה החדרטה, או באיי האליאוטום, ואף לא את הדו"חים של פעולות הצבא הבריטי בבורמה או טריפולי, וכן לא היה להם כל מושג מסוג הקרקע בו יצטרכו ה"מרינס" (צבא"הצ"י של ארה"ב) לפעול בעתיד הקרוב.

לכן, הכנסתם הפתאומית של קצינים המתחלפים כסדרם, שלהם נסיון המוגבל בסוג אחד של לחימה ובמקום מערכה אחד בלבד — יכולה לגרום (ויתכן כי גם גרמה) למתן כיוון חד צדדי להדרכה בבתי הספר הצבאיים שלנו, ולהשפעה על החלטות ועדות שונות, ואפילו על קיימדיניות שנתגבשו במטה הראשי. מתוך הסיבות הללו הגני מסכים בכל לבי להצעת מיגור וידד להקים חיל של מדריכים מקצור עיים וקציני מטות, שיתחלפו מדי פעם בקצב מספיק (הוא מציע שנה אחת בכל ארבע שנים) כדי שגוף זה לא יסתגר יותר מדי.

ההדרכה הנה מקצוע המחייב אימונים ממושכים, והיא תמצא סובלת אם קצינים יוקצו לתפקיד זה של הדרכה אך ורק מפני שרכשו לעצמם נסיון בשדה הקרב. נכון הדבר שבמרוצת הזמן נתפסים המדריכים לנוסחי שיגרה ידוע בהדרכתם, מן ההכרה, איפוא, שדם חדש, עם רעיונות חדשים, יוזרם לתכנית הארמונים בכל בייס שהוא. אולם דבר זה צריך להיעשות בהדרגה, תחלופת לפי סדר קבוע של הקצינים המדריכים — הנה דבר חיוני עד מאוד: בונן מלה"ה — למען יחולק העול של נשיאה בקשיים, ובימי שלום — כדי להעמיד קצינים השולטים היטב בכל הידיעות הדרושות להם למלוי תפקידם. אולם התחלופת הזאת אינה צריכה להיעשות בדרך סטגנית — כפי שנעשתה לעתים במלה"ע האחרונה — כדי שלא לגרום להפרעה בהתקדמות הלימודים בבתי הספר הצבאיים עד שיהא טיפק בידי המרצים והמדריכים החדשים להכין לעצמם את התכנית וללמוד כיצד להדריך. צבא ארה"ב פיתח בשנת 1944 בייס למדריכים, הידוע בשם "בייס של חץ", — ללמד את המורים את דרכי ההוראה, על הקצינים שחזרו משירות מעבר לים היה לעבור תחילה את הקורס הזה לפני שהורשאו כמדריכים.

וכך הגוהג ביוחס למרבית התפקידים האחרים הקשורים בעבודת המטה הכללי, ב"1943 שימשתי כקצין נספח ליד מטה האספנות הראשי, ומתפקידי היה להודיע על ההתפתחות ודרכי השימוש בכלי נשק וציוד חדשים, באותה שנה הוחזרו לראשונה לשירות בארה"ב ותקי מלחמת גואדאלקאנאל, רבים

## מירון-התמצאות לילי בשווצריה

כיום לנוע כשרק האויטוס ידוע להם. ופעם אחרת — לפי קול, או לפי אור מרחוק, או למשל, עברו בדרכם מערך של גודד — ואחרי זה עצרום ודרשו מהם לציון את מקומו של המערך. כן שולב לימוד טקטי של שטח ותרגיל ירייה, שנערך לאחר שהמשתתפים כבר היו יגיעים, בהגיעם למטרה היו חייבים לציון במפה את התחנות שעברו בדרכם.

שיטת הענקת הנקודות נעשתה כך: מתוך סך הכל של זמן המירון החסורו מספר מסוים של דקות (המכסימום 50) לפי הצלחתם של המתחרים בפתרון בעיות שהועמדו לפנייהם בתרגיל. זיא שזוג אחד יכול היה להקדים את השני ב־30 דקות. למשל, יא־על־פיר־כן להפסיד, מכיון שהזוג השני זכה למספר נקודות העולה על 30. תודות להצטיינותו בחלק המקצועי של התחרות.

על תרגיל מענין בחידושו מוסרת העתונות הצבאית השווצרית. המדובר במירון-התמצאות לילי שנערך ביוזמת ועדת-האספורט של „אגודת הקצינים השווצרית“. היה זה נסיון למצוא צורת תחרות אשר בה יתבלטו במידה שווה יכולת גופנית ורוחנית. ההשתתפות בתחרות לא היתה חובה, כי נערכה מחוץ למסגרת השרות. א־על־פיר־כן נטלו בה חלק קצינים מכל הפורטציות והגילים (כולל את ה„לנדשטרם“), שאליו משתייכים גברים עד גיל 60. על המשתתפים היה לעבור מסלול של 25 ק"מ. מזה 6 ק"מ — ברכיבה על אוסניים. הקצינים השתתפו בתחרות זוגות-זוגות. השטח היה בלתי מוכר להם, ומי שהכירו — נסלו. התחרות נערכה בליל חושך ודרשה ידיעה רבה בקרואת מפה, שימוש במצפן ומעל לכל — חוש התמצאות. המסלול הולק לקטעים שבכל אחד מהם נתקלו המשתתפים בבעיה אחרת. פעם היו צרי

התחרות

## ע ר ך ה ה ת ח פ ר ו ת

האויב, אולם הוא עלול להתחפר שלא בצורה הנכר נה ולא במקום המתאים, אלא אם כן למד תורה זו קודם לכן.

ההתחפרות מחייבת התמחות לא פחות מאשר כוח־שרירים, ועליה להיות מבוצעת טיד, בשעת כל הניה, ולו גם הקצרה ביותר, אם השטח אינו מאפשר התחפרות (למשל, עקב טבע הקרקע בשטחי-התימ"ר רון) על האנשים להיות מסוגלים למצוא חלקת־קרקע המאפשרת התחפרות — ולהתחפר בה.

על החייל לדעת שידירו הנאמן ביותר, לאחר הרובה, הנה שוחת־השועל. והאימון שהוא מקבל חייב לכלול בחירת עמדה והתחפרות ביום ובלילה.

קצין גרמני אמר פעם שעמדות התגנה של חיל־רגלים מתבטאות עד כדי 60% על א־החפירה, עד 30% — על תצפית באמצעות משקפות־שדה, ורק כדי 10% על השימוש ברובה, הערכתו זו לא באה להפחית מחשיבות שדה־האש (המהווה תמיד את הגורם הראשון-במעלה בבחירת עמדה כל שהיא), אלא, להדגיש את חשיבותה של ההתחפרות המתאימה, לאחר שכבר נקבע מקומה של העמדה, וסברתו של המדריך שתניכו אינם צריכים להתחפר ממש בעורם כשלב האויטונים או התימרונים. וכי הם ילמדו להתחפר מהר, כשאך תחלנה ה"ר ריות", — הנה סברת־ישוא, העלולה לעלות במחיר יקר, האדם יחפור ברוב־חימה מחמת לחץ אשר

## „חפור. חייל. הפורו“

היו הם ממטירים מבול של עופרת ואנו לא יכולנו לקבוע מאך זו באה.

שכבתי בשוחת־ישועל — מאותו הסוג שלימדונו לחפור לפני עזבנו את ארה"ב, — יחד עם חברים אחרים מיחידתי, רצינו לירות, אולם לא היתה לנו יכולת לעשות זאת, כי כדורי מכונות־היריה היו מצמיחים אותנו לאותו חור בקרקע, והיינו שכובים שם כחצי שעה והחילותי מרגיש שעלי פשוט לנוע מיטם ויהי מה. ובכן נעתי!

להלן תיאור קרב, ע"י חייל־רגלי אמריקאי שנפצע ביום הראשון לנוחתת גייסות אמריקאיים בקובלנקת, כולנו שכבנו בתחתית הסירות המתקרבות לחוף, עד שלפתע הרגשנו שקרקעיתן נתקלת בחול, או מהרנו לקפוץ מעל לדפנותיהן, ונצמדנו לבוך — עוד לפני שהיה סיפק בידי הצרפתים (הדבר היה בימי ממשלת וישי — המער), לפתוח נגדנו באש; ומשפתחו בה — מוכו שהצמיחו איתנו מיד לקרקע, מדי יטות אחד מאתנו את התנועה הקלה ביותר,



קפצתי משוחת-השועל והחילותי רץ בכיוון לקורי האויב, בקולתי שכאשר ורו עלי יגלו ע"י כך את עמ' דתם ויתר ה"בחורים" יוכלו לירות בהם. הצרפתים "קפצו" על ההודמנות החלו לירות, שוב נצמדתי לבוך ההתחפרתי. הפרתי שוחת-שועל בעזרת כובע-הפלדה שלי, ויכול אני לערוב שחפרתי במהירות כזאת שתשיב אפילו את רצונו של המדריך הצבאי הנוקשה ביותר, שם בארה"ב!

משירו עלי הצרפתים — התגלו ע"י כך, — ולדבר זה אכן חיכו אנשי יחידתי, לאחר מכן באמת יכולנו להמשיך ולהתקדם העירה.

נפצתי בכדור טכונת-יריה ברגלי השמאלית. היה זה אמנם באשמת; הסחתי את דעתי מהעקרון היסודי: "הצמד לקרקע ההתחפר", ונשארתי עומד במקום, שניה אחת יותר מדי.

לימדוני כל מה שהייל-רגלי צריך לדעת אודות קרב, אלא שלא הרגילוני לקול שריקת הכדור הער' בר ליד אונך. האימון שקיבלנו, טרם הישלחנו

111

## „טראסט המוחות" ליד המטה הכללי

במסינות אל מעבר-לים, הודחס אל קרבנו ברוב קנאות, ורק דבר אחד היה חסר בו, באותם הימים לא אימנו בתחמושת היה, כפי שנוהגים לעשות כיום באימון זחילות-הקרקע, איש מאתנו מלבד הותיקים שנלחמו במלחמת-העולם הראשונה, לא שמעו מימיהם קול שריקת כדורים-היים בפלחם האוויר מעלינו, או בהתקעם סביבותינו ליד רגלינו, — והרי אותו הקול הוא המכשיר אותך, איך שהוא, לעניינים, אולם כאשר לעניינים האחרים ידענו במה הדברים אמורים.

ולאחר שהכדורים מתחילים לרחוש סביבותיך בקרב ממש, הנך מבין משום-מה תבע הגנרל מקניך שאנחנו, חיל-הרגלים, נתאמן בחפירת שוחת-שועל, לאחר שעלינו בחוף קובלנקה, חפרנו אותם עם או בלי את-החפירה, צורות כדורי מכוונת-היריה שהאויב משרגן, כאילו הוסיף-לוחשים על אונך: „חפור, חיל, חפור!"

מסויימת של פעולות המחלקות השונות ולבטל את הקשיים הנגרמים ע"י הביורוקרטיה.

כפעג אחר משמשת העובדה שלעתים נקבע מועד מסוים לגמר עבודה, קביעת מועד מונעת מח' שבה, ועבודות חשובות נעשות ע"י כך בחפזן מופרז, לכן יש לצרף למחלקות השונות חבר-אנשים, שאינם תלויים בזמן, והיכולים לעיין בבעיות שונות בלי לחץ היצוני מעין זה.

הקמת גוף כזה — מעין „טראסט מוחות" — שיהיה בלתי תלוי בארגון הכללי, תפתור את הבעיות האלה, גוף זה יטפל בהצעות שבדרך כלל הולכות לטמיון בנוהג הביורוקרטי הקיים וכי"ב, חבריו יהיו מעטים במספר באופן יחסי, אולם מספיקים כדי למלא את הצרכים המיוחדים, הם יתאמו את פעולות המחלקות השונות, יטפלו בעניינים הדור" שים את שיתופן של מחלקות שונות, יעיזו בעניינים גים מיוחדים ובהצעות חדשות ובכלל ישמשו מעין מוסד מיעץ עליון, בבחירת חברי מוסד זה יש לשים לב במיוחד לאנשים המוכשרים למחשבה בלתי תלויה וגמישה.

ארגון המטה-הכללי מותאם, כמובן, לפעולה צבאית והוא מקביל במידה רבה לארגון יחידה צבאית רגילה, באופן כזה הוא מאבד את גמישותו לכל ענין שאינו קשור באופן ישיר בהוצאה לפועל; — אלא שצורת מהלך ההוראות הנג במטה הכללי מלמעלה למטה בעוד שביחידה הצבאית היא מלמטה למעלה, יוצא מכאן שראש-המטה הוא לעתים קרובות האחרון שאליה מגיעים רעיונות וה' צעות מלמטה, וכן יתכן שאין הוא יודע על תהליך התגבשותם, — דבר המונע בעוד מנצל את ידיעו תיו ונסיבות של קצין המטה הנמוך ממנו ב. ג. ד. דבר זה נגרם ע"י סידורי המנהלה המיוחדים של ארגון המטה הכללי, לדוגמא: מחלקה מוסרת דו"ח על נושא מסוים, אחרי עבודה של חדשים היא מגישה את הדו"ח הזה המשתרע על עמודים רבים, לבסוף מועבר הדו"ח ל„מומחה" — להחלטה סופית, אולם הלו מקבל עשרים יוח"ים כאלה ממחלקות שונות, היות ואין ביכולתו לעיין בכלם כפוזטרט — הריהו מסתפק בקריאת הסיכום המצורף, ועל סמך קריאה שטחית כזאת הוא מוציא לבסוף את החלטתו, ברור שאפשר וצריך להתגבר על הלקוי הזה ע"י התאמה

# רשימות קצרות

## מיונו של כוח־האדם בצבא־המיליציה השויצרי

למשל, הנמכת גיל־ההתיצבות עשויה להגדיל את אחוז אלה אשר שירותם ידחה מטעמי פיגור בהתבגרות. מאוּך יכולה להיות השפעה הפוכה לגורמים שבאקלים ובגזע — המשפיעים על התבגרות מוקדמת יותר, במקומות בהם קיימים תנאים מיוחדים הגורמים לדיכוי המקרים של התפתחות גופנית מפתרת — יש להביא בחשבון את האפשרויות לשיפור פגמי הבריאות של הטירונים במשך זמן קצוב: מבחינת ההתפתחות הגופנית או מבחינת ליקויי־הבריאות אפשר להכשיר אנשים אלה במסגרת הצבא עצמו במרכזי הכשרה מיוחדים — כפי שהונהג בצבא הבריטי ערב מלחמת העולם השנייה. — נסיון שנתן תוצאות חיוביות מאוד תוך ששה חדשים לגבי הגובה, המשקל, חוסן הגוף, כושר הראיה ובריאות השיניים וכו'. טובן, כי ליקויי בריאות מיוחדים בקרב האוכלוסיה עלולים לשנות את הרכב האחוזים שבחלוקת המתיצבים. גם היחס בין מספר הלידות למספר האוכלוסיה ישפיע על האחוז הכולל של חיבבי התיצבות שבתוך אוכלוסיה ארץ.

זאת ועוד: אין לעשות כאן „חשבונות פשוטים“: אי אפשר, למשל, לצרף עשורים קבוצות גיל שנתיות („שנתונים“) שבין 40—20, רק על־סמך מספר המתיצבים בני 20—19 בכל אחת מן השנים, ולראות בסיוכם שיתקבל את הסך־הכל של „כוח האדם היעיל שבגיל בין 40—20“ שבמדינה. הנקל להבין, כי עם עליית הגיל פוחתים הן המספר הכולל של אנשי כל „שנתון“, והן אחוז המוכשרים לשירות פעיל שבהם.

הנאמר כאן מתייחס רק לגבי הגברים שבתוך האוכלוסיה, הפעלת נשים בתפקידים צבאיים, וביוחד בתפקידי־העזר, עשויה לשנות את המיון של המתיצבים הגברים, להעלות את אחוז חיבבי השירות הפעיל, ולהביא לו תורו של הצבא על סוגים מסויימים של גברים בשירות־עזר.

הסוגיה כולה — רק נרמז עליה כאן, ועוד יהיה צורך לשוב ולהעלותה בפני קוראי „מערכות“.

(1) לעומת זאת גדל אחוז המומחים, החינוכים לקיום מפעלים משקיים וטכניים שונים הפטורים משירות.

הנתונים על חיול ועל כוח־האדם בצבאה המיליטרי צוינו של שוויצריה אפשר לראותם כממוצע המתקבל על הדעת לגבי כל עם בעל הרכב אוכלוסיה סיס ורמת בריאות תקינים (לפי מושגי העמים האירופיים), אשר בימי־שלום ינסה לנהוג לפי עיקרון שירות־הצבא המיליציוני, ובימות־מלחמה — לפי העיקרון של גיוס כולל ככל האפשר. הנה כמה מספרים ואחוזים מהכימים, בשטח של התיצבות הטירונים ותוצאות מיונם, בסוף שנות השלושים, — היוגו, ערב המסקת קיומו המיליציוני של צבא־שוויצריה, עקב הגיוס הכללי עם פרוץ מלחמת־העולם — עלה מספרם של הצעירים בני 20—19 המתיצבים מדי שנה בשנה לשירות צבאי ל־32,000 איש לערך, מתוך אוכלוסיה שמנתה כ־4 מיליון נפש ב־1931 ו־4 מיליון ורבע ב־1941, — היינו כ־4/5 אחוז מכלל האוכלוסיה התיצבו מדי שנה לשירות צבאי. לאחר בדיקות־המיון, סויגו 32,000 חיבבי התיצבות אלה כדלקמן:

24,000 — היוגו כ־3/4 מכלל המתיצבים, או 3/5 אחוז מכל האוכלוסיה — נמצאו ראויים לשירות כטירוני הצבא המיליציוני.

2500 — שירותם נדחה לשנת־שנתיים מחמת פיגור בהתפתחות (נבול המכסימום לדחיות הוא עד ארבע שנים).

4000 — חיובו „בשירות־עזר“, את אלה אין מפעילים ביחידה לחמת או שירות פעיל, הם מועדים בשרות הג"א ובשורת תפקידי עזר בעורף, (יחד עם אנשים מקבוצות־גיל גבוהות, מבני 60—48) כדי לחסוך בכוח־האדם המוכשר לשירות פעיל.

1500 נמצאו בלתי מתאימים לכל שירות שהוא, אותם המחויבים להימנות על שירות־העזר — והנקראים לשירות מלא רק במצבים של גיוס כללי, וכן אלה שנמצאו בלתי מתאימים לכל שירות שהוא חיבבים, בימי־שלום, גם ב„מס־צבא“ מיוחד, לשם השואת המעמסה בינם לבין חיבבי־השירות הפעיל, הנקראים מדי שנה לתקופת אימונים.

ככל מצב שיהיה שונה מזה הקיים בשוויצריה עלולים כמוכן לחול שינויים בנתונים הנ"ל, כך,



# בעולם שלאחר המלחמה

## פניהם של שלושת השירותים המזוינים בארה"ב - לאן?

מעטות הן ההזדמנויות לשמוע - מכלי ראשון - על הכנסות האודנוניות והאיסטרטגיות של הכוחות המזוינים אשר למעצמות אדירות, המשמשות נורמליסוד במאון האיסטרטגיה המדיני של העולם, לגבי אתת מהן - ארה"ב של אמריקה - ניתנה הודסנות כזאת ע"י הרצאותיהם של ב"כ שלושת השירותים המזוינים של ארה"ב (חיל-הצבא, צי-המלחמה, חיל-האוויר) שהרצו במאי 1948 בסני חברת קציני שלושת השירותים הבריטיים, אנו מביאים כאן רק כמה קטעים מדבריהם, שיש בהם כדי להאיר כמה מהבעיות והתופעות האופייניות ביותר שבמנגנון-המלחמה האמריקאי, התפיסה של תעודת כוחות-הצי, למשל, ומבנהו של צי-האוויר של הצי או חיל-האוויר עצמו - שופנים אור על מגמותיה האפשריות של עובדת נוכחותה של שיטת ארה"ב ביסדה-יבשה; ולא יחסרו בדברים הניתנים להלן ציוני נורמים ובני-נדרסים אקטואליים אחרים במידת האפשר ינתנו במסדר, העולם לאחר מלחמת-העולם - בצד הניתוחים של בעיותה-המבנה אשר למדינות הקטנות - גם פרקי תיאור דומים לגבי כוחותיהן של מעצמות אדירות אחרות; אלא שלרוב יקבע כאן הקושי בהשגת ידעיה מהימנות ומלאות.

### מ-גנ. ליימן לאניצר על חיל-הצבא

שכ"3.100 מהם משמשים ביחידות-קרב, והשאר - ביחידות-שירותים, בגרמניה ובאוסטריה - 96.000 איש, 284.000 אנשי הצבא החזנים בארה"ב עצמן עסוקים בעיקרם כ...גייסות-בסיס" לכוחות הכיבוש שמעבר-לים, ובשירות ועזרה בצורות שונות בצבא ובחיל-האוויר. חלק צבא זה, הנמצא בארה"ב, יוכל לספק כיום רק יחידות-קרב מועטות לרשות הגנת ארה"ב או לתפקידי-חירום מעבר לים.

חושבני שאלה מכס הבקאים בתנאים השוררים באנגליה יוכלו שהבעיות שלנו, בשטה זה, דומות מאוד לאלו שלכם.

לפני זמן קצר ביקש ראש-המטה של צבא-היבשה הגברות של כוח-האדם שהיו, בעצם, מצניעות לכת - כדי שאפשר יהיה לשאת בעול התפקידים הנרחבים שמעבר-לים ולהעמיד את יחידות-הקרב הנראות כהכרחיות; תוספות אלו, שביקש גנרל בדדלי, נרעדו בראש וראשונה לכינון יחידות-קרב, והן מסתכמות ב"240.000 איש בערך, הן נכתבות עתה ע"י מוסדות-השלטון, וחד עם בקשות שוטפות אחרות לתגברות, שהוגשו ע"י הצי וחיל-האוויר.

שירות-חובה - ואימון צבאי כללי מתוך חיל-התנדבות בלבד אי אפשר יהיה לספק את כוח-האדם הנדרש לצרכים אלו, והמקור האפשרי היחיד הוא שירות-חובה, לפי שיטת

— — —  
אעטוד בקצרה על אורח פריסתו של חיל-הצבא לארה"ב בשעה זו - מאי 1948, ב"1.3.48 היתה עצמתו 542.000 קצין וחיל, מאלה נמצאו 258 אלף - כמעט ההצי - מחוץ



לתחומי ארה"ב שביבשת-אמריקה.

יש ושואלים, על שום מה אין עצמה זו מאפשרת לקיים אלא רק יחידות-קרב מעטות ביחס, הסיבה לכך - רבוי ההקצבות" של כוח-האדם הנמנה על חיל-הצבא למילוי תפקידים מסייעים - כגייסות-שירותים - לשני הענפים האחרים של הכוח-המזוין, חיל-האוויר והצי, ובעיקר לראשון, יותר מ"50.000 חייל וקצין, ביחידות מיוחדות, הוקצו לצרכי סיוע ושירות של חיל-האוויר; ונוסף על כך, משמשים כ"300 מהמנגנון המנהלתי והשירותי הכללי של חיל-הצבא את צרכי חיל-האוויר בלבד, ואלו חלק גדול של שאר כוחות-הצבא מסווד בחילות-מצב שבשטח-הכיבוש ובנקודות-צומת שונות, או שמשמש את הצרכים העצומים של תחבורה ואספקה הנובעים ממצב זה.

במזרח הרחוק הונים 127.000 אנשי-צבא, יחידות אלו מסוודות בין יפן, קוריאה, הפיליפינים, איי-מרשל ואיי-בונק, בטרוואסט יש כדי 5.000 איש.

„גושי־אורחים“ אלה, שאליהם אני מתכוון בדברי כאן, הם „משמר־הלאומי“<sup>1</sup> החרוב, ה„א.צ.ב.“ יתן לנו את אותה רמת האימון הנדרשת — ונחוצות לכך, לדעתנו, כ־3,000 שעות־אימונים — לביצוע משימות של הגנת־האיסטרטגיה ע״י גייסות „המשמר־הלאומי“; דבר זה היה משחרר את חיל־הצבא הסדיר למשימות של התקפת־האיסטרטגיה, וכן היה יוצר את „המלאי“ של אנשיות־חלופת־טאוסים גים, מוכנים ומזומנים לשירות, וסבורני כי גם בנוֹתֵר שבו יהיה משום תועלת מרובה לארגון שירותי ההגנה־האזרחית.

מאמין אני, כי הנחת „שירות־הברירה“ ו„א.צ.ב.“, וכן התוספות המוצעות לעצמת חיל־הצבא, א. להגדלת שמת תכנית „קצרת־טוח“, אשר תיצור ותקיים „חיל־טח“ (Striking Force) נייד, בנוסח חדיש; ב. להגשמת תכנית „ארוכת־טוח“, אשר תספק לנו גושי־חול אורחים או רורביים חזקים, כדי שתכנית מצורפת כזאת תהיה בת־מש, יש להתחיל בה תיכפ־ומיד, תכנית כזו בהתגשמותה יהיה בה כדי לספק מידה של בטחון למתקנינו החיוניים ביותר, היא שתעמיד לנו את גייסות־הבטחון־הפנימי, ותספק „חיל־טח“, להפעלה מידית מעבר־לימים, באם יבוא הכרח בכך, היא תספק את אותו הבסיס של חילות־שירותים הנדרש בשביל חיל־האוויר וחיל־הצבא, והיא תתן לנו את אותו השלד המקצועי היעיל, בעל האימון המעולה, אשר בו נוכל לרקום את התפשטותו של חיל־הצבא, המורכב ועמוס־הטכניקה, של המחר — באם יקרה ותירדש התגייסותו, של צבאנו, במלוא־ההיקף.

ת-ת-אדמירל וולטר פ בון על צי-המלחמה

כוחות־הצי שלנו (שהם צירוף של יחידות „אוי־ריות“, „תת־מיניות“ ו„על־מיניות“) התאמה שלימה ביותר לצרכי תמיכה בפעולה הדיפלומטית מצדנו בימי שלום; והם יעמדו עד מהרה גם לרשותה של תגובה תוקפנית זריזה, אם יגזרו עלינו לפתע מלחמה.

במהלכה של כל מלחמה צפויה תהיה מטרתם של הכוחות הציים החדשים שלנו — לאחר שימלאו את תעודותיהם המסורתיות<sup>2</sup> — ממש כמטרת צבא־היבשה, וכוזו של כוחות־האוויר המושתתים על היבשה;

(1) דהיינו: — הבטחת מרחבי־הים לתנועת האניות והספינות, טיוע בהגנת הופי המדינה, סילוק ספינות אויב מעל פני ימים ליווי השירות המובילות גייסות־משלה, תמיכה בשטחים שמעבר־ליים ובמדינות בעלות־כרית, —

„שירות־הברירה“, אשר כבר הונחה בארץ־ב ערב הכניסה למלחמ״ע השניה, תכנית הגיוסים לפי „שירות־הברירה“ — שהומלץ עליה ע״י הנשיא, מזכיר־החיצון ומזכיר־ההגנה — נועדת לפרק־זמן מוגבל בלבד.

דעה מוטעית, שעלתה וצמחה, אומרת שהתכנית לאימון־צבאי־כללי — אקרא לזה א.צ.ב. — וזו של גיוסי „שירות־הברירה“, הן תואמות, ויכולות למלא זו מקומה של זו, אין לך שגיאה גדולה מזו. דעת הצבא היא שהא.צ.ב. ו„שירות־הברירה“ אינם בגדר פתרונות „בלתי־תלויים“ אחדיו, כי אם דוקא תלויים זה בזה. „שירות־הברירה“ הוא אמצעי זמני, ומוגבל בהיקפו, שכונתו למלא ולהשלים את מכתת כוחות צבא־הקבע הסדיר, כדי להבטיח שיהיה ביכולתם למלא את תפקידיהם המינימליים השוטפים. זהו אמצעי ל־שֶׁעָה — אני מדגיש זאת, לדעתנו גם „שירות־הברירה“ וגם הא.צ.ב. חיוניים הם לאותו מעד מד צבאי מאוזן, שישכנע את העולם שארץ־ב — אכן כוונותיה כמוצא־פיה — שניהם יחד יבטיחו לכוחות חיל־הצבא והשירותים־הלוחמים האחרים החונים מעבר־ליים, כי מאחוריהם עומדת אמריקה חזקה, המוכנה והמוכשרת לתמוך בהם בשעת הצורך. חיל־הצבא טאמין כי שני האמצעים הכרחיים הם עכשיו.

הייתי רוצה לסכם בפניכם בקצרה מהם לדעתי היתרונות העיקריים של א.צ.ב., האימון־הצבאי־הכללי — נאמר, למשך שנה — יתן לנו מעין „משתלת־אימון, קיימת ועומדת, יהיה בו כדי להעלות עד כדי העצמה המספרית הנדרשת את „גושי־האורחים“ שבמסגרת כוחותינו המזוינים.

— — — בניידותם, בגמישות תנועתם והפעלתם (בהיותם בחינה חיה־הנושא־ומכלכל־את־עצמם) ב־כשרם להפלגות טרושכות, כל־גשקם שנבררו והותאמו לתפקידי־הם, וביכולתם לנוע על פני הימים בכל אתר מבלי לפגוע בריבונותן של אומות אחרות — מתאימים



(1) המשמר־הלאומי (National Guard) — הוא מיליציה־אורחים מתנדבת, המאורגנת לפי הסדירות של ארץ־ב אך בפשרות השנים והאחרונות היתה למין „מתודרת ב־“ — לפחות־יורום — של צבא־ארץ־ב הכללי, בדומה לתפקידו של הצבא המריטוריאל־בבריטניה. עם הנחת „אימון־צבאי־כללי“ בארץ־ב — תקבלנה יחידות ה„משמר“ את מלוא מכתת האנשים הדרושה לתן מ־מ־הכר המבורים של שנת־האימונים, כשהם כבר בעלי ההכשרה הבסיסית הדרושה.



לחל תחילה את נקודות הביניים של התנגדות האויב ואח"כ להטיל את כוחהמחץ שלנו מול האזורים החיוניים בחופי האויב, בלי שיפסק אותו לחץ נמשך וגובר, אשר הוא המביא לידי הכרעות מהירות במלחמה. את זאת יעשה הצי — בפעולו יחד עם יתר הכוחות המזוינים, כשהוא משלים את המאמץ שלהם ומגבירו ומסייע בידיו — כך שיושג „סך-הכל“ של תוצאות שיהיה תכליתי ביותר.

לשם הכנת הצי שלנו למילוי תפקידים אלו עוסקים אנו בצידוד ובאימונו. אני משוכנע שאם תקרה עלינו מלחמה בשנים הקרובות, הרי כוחותינו הציניים הם יהיו אלה אשר יטילו ראשונים את כוחנו אל מול האויב, כותנו שיוטל בנקודות-המבחן תפקידו להכהות את מסעה-התנופה של האויב, להרויח זמן — עד שאפשר יהיה להפעיל את עיקר משקלה המרוכז של עצמת-האוויר הזומת-היבשה שלנו, אך גם באותו שלב מאוחר יותר תעמוד עצמת-האוויר הצינית שלנו לרשותו של מסעה-האוויר הכולל, כפי שתגנצו עליו ועדת ראשי-המטות של שלושת השירותים — וכמובן, תוך שיתוף-פעולה מהודק ביותר עם חיל-האוויר העיקרי, ובמסגרת תכניתו האופרטיווית הרחבה.

התרומה שחיל-התעופה של הצי ושל „צבא-הצי“ (Marines) יכול לתרום לנצחון במלחמת האוויר — ממשית הנה, באוקיינוס השקט, במלחמה האחרונה, נזקה לזכותה של תעופת-הצי — 60% מהסך הכללי של מטוסים יפניים שהושמדו, והיא הפילה 58 אחוז מאלו שהושמדו באוויר. תעופת-הצי מהווה מש"קולת חשובה בעצמת-המחץ האווירית הכוללת שלנו. ב„חטיבות-משימה“ של נושאות-המטוסים אשר לצי המלחמה שלנו, שמהירותן רבה ומכתן קשה — טמונה יכולתנו להציב במרחק-מה החוף, בכל מקום בעולם, ציים ניידים — שימשו כבסיסים להטלת מטוסים, „קלעים-טעופפים“ ורקטות אל מול האויב, בסיסים-שטים אלו, המורכבים מ„נושאות-המטוסים“ ומכוחות-העזר שלהן, מושלמים הם הנושאים את עצמם“ ממש כבסיסים שביבשה. במלחמה האחרונה הופגז בצורה שאין לסתור אותה, ש„חטיבת-משימה“ של נושאות-מטוסים, בעלת גודל

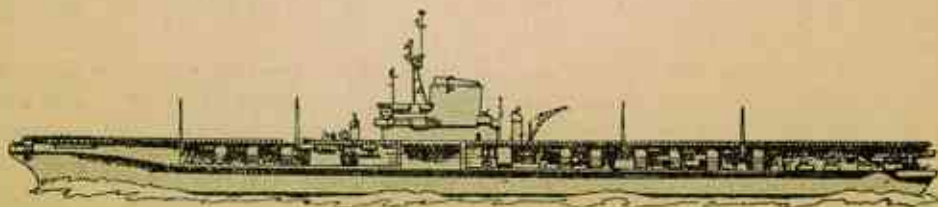
מתאים, יש ביכולתה לנהל את פעולותיה ברציפות אף כשהיא נמצאת בתוך הטווח של חיל-אוויר יבשתי חזק של האויב. „חטיבות-המשימה“ של נושאות-מטוסים מהוות בסיסים כאלה, אשר תכונות הסודיות וההפתעה הגלומות במהותם מוסיפות לייעילותם גם בהגנה וגם בהתקפה. „חטיבות-משימה“ כאלה, — זה הכוח האווירי הנצ, שמרחב התאמתו משתרע מהאוקיינוס האטלנטי, דרך היס-התיכון, האוקיינוס ההודי, ימי סין והים-הצהוב ועד האוקיינוס השקט, — מהוות את הוד-המחץ של הצי שלנו. כוחותינו אלה, בתוספת הצוללות, הכוחות „אמפיביים“ והכוחות הרגילים, „שעל-פני-המים“, העובדים כולם בתיאום פעולה מהודק ותוך סיוע הדדי בינם לבין צבא-היבשה וחיל האוויר, מהווים „צות“ מאוזן — שלומות אחת בת יעילות צבאית מנסימלית.

(בתשובה לשאלות):

— — — לצי-המלחמה ישנה תעופת-צי ממשית משלה, יש לנו 11 נושאות-מטוסים גדולות בשירות הפעיל, לכל אחת משלוש נושאות-המטוסים מסוג „מידווי“ שברשותנו יש „קבוצה“ של 117 מטוסים, לכל נושאת-מטוסים מסוג „אסאנס“ — להק של כ־97 מטוסים, נוסף לכך יש לנו עתה בשירות הפעיל שש נושאות-מטוסים קלות, שלכל אחת מהן — לפי טיב התפקיד בו היא מועסקת — קבוצה שעצמתה מ־37 עד 60 מטוסים, וכן עומדות לרשות שיטות הצי טייסות-אוויר לסיור ול„טיפול“ בצוללות, אכן, יש ויש לצי-המלחמה חיל אווירי חדיש, שהוא גדול מאוד, ולדעתנו גם יעיל מאוד.

— — — „קבוצת-משימה“ טיפוסית של הצי שלנו מורכבת מ-4 נושאות-מטוסים גדולות (בזמן הנוכחי אלו הן נושאות-מטוסים מהטיפוס של „אסאנס“ או „מידווי“); 6-8 אניות להחמת מסייעות, מהגדולות — אלו תהיינה לרוב סירות, ואפשר כי גם אניות-מערכה אחת; וכן כ־24 אניות-משחית. המכסה המלאה של מטוסים הנישאים ומופעלים ע"י „קבוצת-משימה“ כזאת תהיה כ־412.

חטיבת-משימה של נושאות-מטוסים מורכבת משתי „קבוצות-משימה“ או יותר; ו„חטיבת-משימה“



נושאת מטוסים מסוג „מידווי“

בצירוף האניות המסייעות — ימנה בארך 1000 תותחים החל מקוטר 40 מ"מ ואילך; ואכן זהו ריכוז נכבד מאוד של עצמת-אש א.ר.מ.

מכאן, שסך-הכל של תותחים א.ר.מ. בסוגים הנ"ל (מ"מ 40 ומעלה) ב"חטיבת ת"משימה", בת ארבע קבוצות, יהיה כ"4 אלפים, ואלו מספרם של המטו"סים בה יהיה כ"1648 מטוס.

מהי של נושאות מטוסים אשר תהלוך באמת את הכלייה צריכה לכלול שלוש, או מיטב ארבע, קבוצות-משימה, ואלו קבוצת נושאות-מטוסים לתפקידי ליווי והבטחה בפני צוללות, מהסוג שאנו מכנים אותו, קבוצת ציד וקטילה, מונה נושאת-מטוסים קלה אחת ושש אניות-משחתה.

ואשר למספר התותחים: מספר התותחים ב"קבר" צה"משימה" רגילה — ההויג, 4 נושאות-מטוסים

דהויגה הטיסו השבעי-עשרה למטוסים-מפציצים. לפי שיטת הציון שהיתה מקובלת במשך שנות מלחמת העולם השניה, לפניה ולאחריה, התחלקו הסוגים העיקריים כדלקמן: "A" — תעופת התקיפה או תעופת הסער (Attack Aviation) — דהיינו המטוסים להתקפות על גייסות ומטרות קרקע מצומצמות יותר, בדומה ל"שטורמבויקס" אצל הרוסים למינה, "B" — תעופת הפצה, או תעופת-הרעשה (Bombardment Aviation) — שנסללו בה כל סוגי המפציצים פרט לכמה טיפוסים (בעיקר מפציצים קלים), המשתייכים ל"א"; "C" — תעופת תובלה, או תעופת-משא (Cargo); "G" — דאונים (Glider); "L" — מטוסי-קשר (Liaison); "Q" — מטוסי-מטרה, לתרגילי אש א.ר.מ. או מטוסי מטרה נגד ריב (Target Planes); "P" — תעופת הרדיפה (Pursuit Aviation) דהייג, למעשה, — מטוסי-קרב מסוגים שונים, מצויים גם צירופי אותיות כגון: "SB" — שמרושי, מפציץ סייד "Stout Bomber", "TB" — מפציץ-טורפדות (Torpedo Bomber), וכיו"ב. מסכת מיוחדת של ציורים ומגוונים למטוסים קיימת בתעופת הצי של ארצות-הברית.

עם ריבוי הטיפוסים כמיווי, ראשי-התיבות (ביתר ליווי: — א.ר.מ. או אותיות, וספרות לאחריהן), לסיפור סיס השונים של מטוסים אמריקאיים, מהם צבאיים גרידא, ומהם המצויים גם בשימוש אזרחי — רצוי כי קוראינו יזכרו את הציונים לטיפוסי-האווירונים השונים הנזכרים בטעני-המקרה הזו על הילה-האוויר של ארה"ב, ואת העיקרון-המנחה שבשיטת הציונים, בעצם העיקרון פשוט למדי, ואין גם קושי לסגול בזכרון, כל מטוסי-המלחמה (הן הלוחמים-בפועל, והן המסומנים בשירותים) מחולקים לכמה סוגי-סדר, בהתאם לתכליתם, האות הראשונה של השם הבא להגדיר את תפקידו של הסוג הוא תר"ש א בכל הציונים למטוסים המשתייכים לסוג זה, אחרי האות בא מספר המציון את טיפוס המטוס שבסוג זה, כי עם התפתחות הטיפוסים השונים בסוג מטוסים מסויים, הבאים להחליף ולהשלים האחד את השני, מקבל כל טיפוס מספר סידורי (המספר ה"סידורי") נספח לא לפי סגנון טיפוסים-המטוסים שהוכרז נספח בפועל לשימוש צבאי, כי אם לפי סגנון השימור סיס שהגישו לשלב התכנית והנסווי — או אף לפי חישובים אחרים). נוסף לציון כזה יש לכל מטוס גם כינוי מסלו, וכך למשל ציונו של המטוס אשר יהווה בראשית מלחמת-העולם השניה את פאר המפציצים האמ"ריקאיים — ויטבנה, המבצרי-המפוצץ — היה ת"17-B.



מטוסי-הדחיף, שוטינג סטאר



מטוס-נגד



מבצר תעופת סילבי

בשלהי שנת 1948 הודיע חיל-האוויר של ארה"ב על כמה שינויים במערכת-הציונים שלו. מעתה תסמך האות "F" (Fighter) לציון מטוסי-קרב (במקום, מטוסי-הרדיפה, שבעבר, "R" (Reconnaissance) למטוסי-סיור (התת-הסיירים) שבעבר, עם האות S שלהם), "T" (Trainer) למטוסי-אימון, "S" (Search) למטוסי-חיפוש (אחרי טייסים ואווירונים שארדעו להם תקלה), "A" (Amphibian) למטוסים המסוגלים להמריא גם מעל מניי-מים, "H" — בשביל הליקופטרים, שאר הציונים נשארו במקומם, ללא שינוי.





התכנית מכילה בראש וראשונה, עשרים ושש יחידות של מטוסים ארוכי טווח, מטוסים מפציצים, מהן חמש — יחידות סיור. אנו קוראים ליחידות כאלו „להקי טיס“.

עצמת היחידה היא כרגיל, 30 מטוס ל„להקי“; בזמן הנוכחי ביחידות הנל אלה הם מטוסים מסוג „29 H“ — כלומר „המבצרים המעופפים העילאיים“; נוסף לכך יש עשרים וארבע „להקים“ של מטוסי קרב, המורכבות סוגי מטוסים שונים, ועצמת היחידה בהן היא 75 מטוסים ל„להקי“. „להקים“ אלה שורכבים כיום בעיקר ממטוסי 51 P (ה„מוסטנגים“), מספר מטוסי 47 P (אורווי „תנדרבולט“ — חזר זימס) וש „להקים“ שמצידים אותם עתה ב־80 P — מטוסי-הקרב מסוג אורווי „הדחף“ („שטונג“ טאר“ — „כוכב-הירח“), יחידות מטוסי-קרב אלה

צוידו במטוסים מטיפוסים שונים, כדי להתאימן לתפקידים חשובים המוטלים עליהן; כגון משימות ליווי לטווחים ארוכים, או כמטוסי-קרב רחוקי טווח, או — כאלו המורכבות מאורווי „תנדרבולט“ או „מוסטנגים“ — לתפקיד של מפציצי-קרב.

נוסף למטוסי-הקרב ולמפציצים ישנם עשרה להקים להססת-גייסות — המורכבות ממטוסי הובלה — שהם, בהנהגה בעיקר, מ־82... וכן מספר מטוסי 84 P כן ישנם חמשה „להקים“ של מפציצים קלים, המצוידים עתה באורווי 26 A אך הנתונים עכשיו בתהליך של החלפת ה־26 A ב־45 B שהוא מפציץ-דחף לטווחים בינוניים. עצמת-היחידה של המפציצים הקלים הוא 48 מפציצים ללהק.

נוסף ליחידות שציינתי, יש עוד מספר יחידות של סוגים מיוחדים, לא רק במסגרת להקים, אלא גם כטייסות נפרדים.

### תת-אדמירל י. ס. בון על חיל-האוויר הפרטי של צבא-היבשה

המטוסים ואביזריהם, הוא האחראי לאימון-היסוד של טייסי חיל-הצבא אלה. האימון הנוסף, הדרוש להם כדי למלא את דרישות חיל-הצבא מכל בחינה, ניתן ע"י חיל-הצבא עצמו.

יחידות-העופה אלו של חיל-הצבא הן, מכל בחינה, אבר בלתי נפרד בתוך בטליוני-הארטילריה, הרגימנט טסי של חיל-הרגלי, הבטליונים של המנדסי-הקרב, גונדות-הסיור של חיל-הפרשים, בטליוני-הטנקים העצמאיים ופלוגות המתקנים-הכבדים של חיל-המאותים, אשר במסגרתם הן משמשות.

ובתשובה ללויטננט-קול, סובייץ ששאל: עד כמה שאני מבין, הרי לצי ארה"ב יש חיל-אוויר משלו, האם גם לצבא יש חיל-אוויר דומה?

לצבא יש כ־1000 מטוסים קלים משלו, מסוג מטוסי-הקשר, הם משמשים בתפקידי תצפית-אש לארטילריה-השדה; פיקוח מעל לשדות-הקרב; והסעות למרחקים קצרים לצרכי המטות; מילואי-אספקה דחופים במצבי-חירום, בקנה-מידה קטן; וסיור, אורווי אלו מטוסים בידי אנשים השייכים לחיל-הצבא, ונרכשים מחיל-האוויר בכספי חיל-הצבא. חיל-האוויר הוא גם המספק, ממחסניו, את צרכי בדיק-



מילוארה, אשר הבעו השירותים המזוינים, אולם, כדועבר, נראה כי באם לא יבוא מפנה חדש, תהינה הוצאות השנה הן קטנות אף מהסכום הנזיל של 15 מיליארד, אשר הוכרו עליו בתקציב.

כן נראים הדברים כי גדלו של חיל-הצבא לא יגיע השנה אלא ל־680,000 איים — ולעומת 790 אלף חיילים וקצינים אשר להם נתכונה התכנית מלכתחילה, כרוך הדבר, ששינוי זה יספיק לא רק על המיכוס המספרי נריאה, אלא גם על כל מבנהו הפנימי של צבא

עם ראשית שנת 1949 מסתמנים כמה שינויים, — באשר לתיקוף ולקצב — בתכניתה של אטריקה לפיתוח כוחה המזויין לימי שלום.

ברקע התקציבי התבטאה בעית ההיקף בחיי לוקי הדעות, אשר שררו בון ויעצו הצבאיים של זנשיא טרוימן — מה, לבין המוסחים הכספיים-המסויקים שלו — מה, אלה האחרונים הביאו השנה לירי העמדת תקציב הוצאות הצבאיות (מכל המינים והסוגים) על 15 מיליארד דולר — לעומת הסכומים, הקרובים יותר ל־20

לבריטי; בחיל-האוויר המלכותי הנהגה, המורכב מכמה טייסות (סקוודרונים), הוא חלק של „להקי“, ואלו בחיל-האוויר של ארה"ב נתפרך הוא: „הלהק“ (Group) בן 3-5 טייסות אינו אלא חלק של „הכנף“ (Wing)

3) בתשובה לשאלתו של מרשל-התעופה-הראשי סר ג'וזף סלסור: „שטא יוזיף גנרל לינדסי קצת פרשים על כך מה הנה, תכנית 70 קבוצות-הטיס של חיל-האוויר של ארה"ב, מבחינת הפירוש ליחידות, ועצמת-הקרב שלהן?“  
4) יש הבדל במונחי-ארגון בין חיל-האוויר האמריקאי

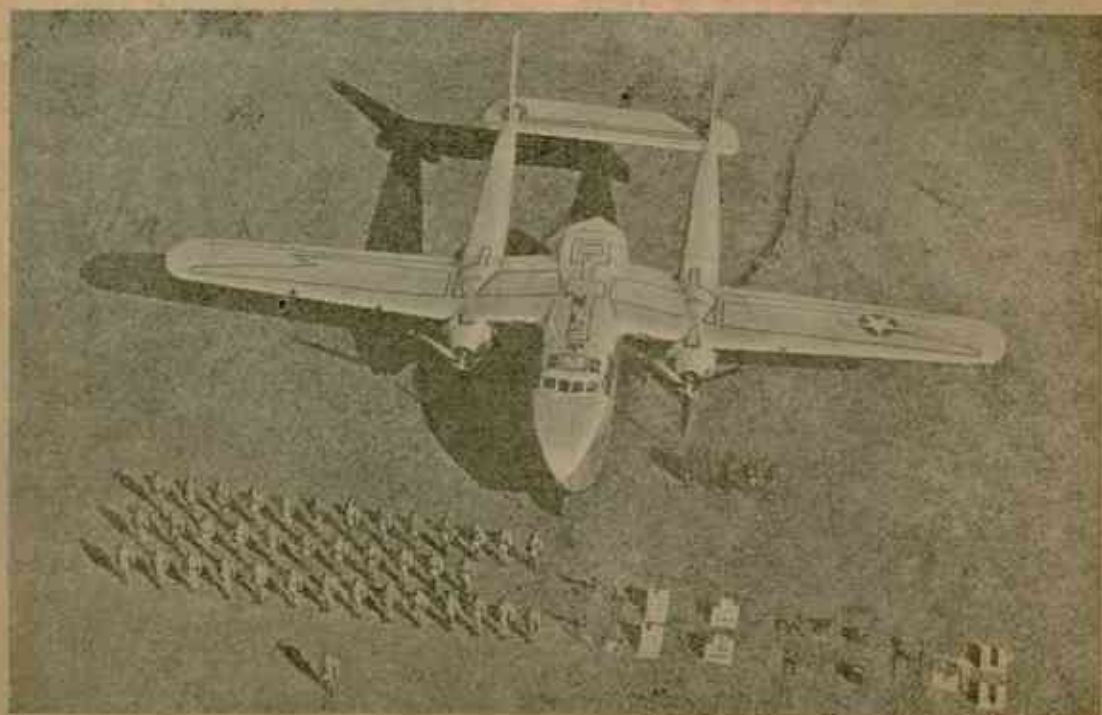
המוציאים האחרים בחומרת הקוצץ, על כל פנים — כאשר לסימנרתו: כי מספר האניות והספינות ישאר בערך כפי שהיה, אלא שיצוותותיהן יועמדו על סכנות מצומצמות יותר, כן יוכנסו כמה שינויים פנימיים בסכנה כוחותיהן, כך עקב התגברות הסכנות בעתיד מצד צוללות אויב מהירות תלויות, תוצע עתה להעביר לרוב ב"הצי" שתים מנושאות המטוסים מהסוג הכבד (מטיוס, אמפיס) ולמלא את מקומן בתוך המטות"המטוסים של הצי ע"י שתי נושאות-מטוסים קלות ומהירות יותר, המתאמה יותר לתפקידים של שלמה בצוללות, בדרך כלל יגבדו הקיבוצים המוצעים את הצורך לבחון היטב — בכל שלוש השינויים — את האפשרויות להגיע להסכנו בכוח האדם ולסיר דורים פנימיים יעילים יותר, למען הפיק את מכלולם היעילות במסגרת הכמותית המקובלת.

ארה"ב תסגל ועל אחו בצורהצבא הלוחמים המאורגנים אשר בו (ראה בסקירתו של מ"ג, לאנציר לעיל). לעומת שיכרוב זה בניהול הולדתצבא, הרי יתכן כי הוליהאוויר של ארה"ב אף יהול צבאם לעומת מסגרת היחידותהתקופת שהיתה קיימת בענה העברה, בסקירתו של המור"ג, ר. מ. לינציר (ראה לעיל) ניתן מושגמה על הכנות של להקיהסוס" הנחשבת ע"י מומחי הוליהאוויר לצורדימינמום, אולם לפי כמה ידיעות הנראות במתימבית ואף כי אינן רשמיות עוינו) — לא יגדל מספרם של להקיהסוס" הנמצאים עתה בשירות (המסוס ותשעה) ויתכן כי אף יפחת — יש אומרים על ל"מ להק, גם מספר אנשי הוליהאוויר ופחת בהרבה לעומת התכניות דאשתקד: עד כדי טאה אלה איש, אף יש לזכור כי צמצום זה מתחם הוליהאוויר העצמאי, ולא לכוחותהאוויר של הצי, הצי עצמו יחוש אולי פגזה מיטני הסיוריהם

## מטוס נושא יחידת-מחץ של רגלים

המקור האמריקאי מכנה את ציודה של יחידה זו כ"נשק קל", אולם נראים בו, קנים ללא רתע" בני 75 מ"מ, בוזקות, וכלי-אש רבי-מחץ אחרים, חמשת אנשי הציוד של המטוס עומדים בסמוך לו. יחידת-מחץ מוטסת כזאת יכולה להוות נקודת אש מתהפרת בערפו של היריב או "פלגה מרחפת" מאחורי חזיתו.

הטיפוס של מטוס תובלה אמריקאי שבתמונה זאת (C 82) הופעל לא מזמן לשם הסט דיכויות רגלים שלמה במסגרת תמרון אופרטיבי רחב, לפני המטוס נראים 39 אנשי הרגלים המתווים את חבר הנוסעים שלו, ובצדם נשקם, התמושתם ושאר ציודם, הערוכים על הקרקע (פרט לנשקם ולציודם האושי).





## דניה - שילוב „חילהמגן” המקומי במסגרת הצבא

לאיגודים אלה תמיכת הפמשלה היתה, ועומת בתחילה (250 אלף קרונוגר לשנה) אך חברי האיגודים עצמם תרמו הרבה באמצעים ובמאמץ.

ואלו מצתה — לפי הצעת החוק אשר הוגשה ע"י מניסטר ההגנה הסוציאליסטי, רסמוס הנסן — יהיה „משמר הארץ” חלק במערכת ההגנה החוקית, ויהיה מורכב הן מחיכוי שירות, והן ממתנדבים. מפקדו הראשי יהיה גנרל-מיור או קולונל מהצבא הסדיר, אולם, למען להגביר את התיאום בין „משמר הארץ” וההגנה האזרחית יימנו על מטעו גם נושאי משרה מקרב שירותי „המגן האזרחיים”. תפקידו של „משמר הארץ” יוגדרו בדומה לאלה שבנורבגיה ובשבדיה (ראה ב„מערכות”, חוב' מ"חמ"ט) ואף תוקמנה קבוצות ימיות מיוחדות, לשיתוף הפעולה מבחינה ארגונית יחולק „חילהמשמר” הדני לשלוש קבוצות גדולות — בהתאם למבנה הגיאוגרפי של הארץ, קבוצות אלו מתחלקות שוב למחנות, תבלים, פלוגות, מחלקות וכיתות. הצעת החוק תובעת גם הקצבה חד-פעמית בת 50 מיליון קר לרכישת זיון ארצה, להוצאות השנתיות של „משמר הארץ” הוקצבו 12 מיליון קר. אימונים של אנשי „המשמר” יחייב 100 שעות אימון בשנה הראשונה, לגבי אלה שלא שירתו בצבא, ו-50 שעות אימון ככ"א מהשנתיים הבאות בשעת הקמת השירותים המקצועיים המיוחדים. יושם לב במיוחד להכשרתו של איש „המשמר” בהתאם למשלוחי-יד, לשם ניצולו היעיל ביותר.

לרגלי הצעת החוק, שהוגשה ע"י ממשלת דניה, אשר לפיה יהיה בעתיד „משמר הארץ” הדני, בן המאה אלף איש, חלק בלתי-נפרד של צבא דניה — נתפרסמו כמה פרטים רבי-ענין על התפתחותו של



חיל-מגן מקומי זה.

לאחר סיום מלחמת-העולם סברו חלק מלוחמיה של תנועת ההתנגדות הדנית, שבלעדי עזרתו של צבא עממי-רחב, בעל כושר-מגן ממשלי אין להבטיח בעתיד את חירותה של המדינה הקטנה, והם שהיו גם בין מיסדי הארגונים הראשונים של „משמר הארץ”. אכן, עוד לפני מלחמת-העולם נתקמו בדניה „גדודי-הגנה מתנדבים” (ביניהם, למשל, „גדוד המגן האקדמאי”) — אך מתוך הבנה מסולפת של חובת מדיניות-הגייטוליות, אשר נקטה בה ממשלת דניה, פוזרו איגודים אלה בשנת 1937. ארגוני „משמר הארץ”, שהוקמו מאז 1945, נאלצו תחילה אף הם, ללחום על ההכרה בנחיצותם, אולם, בעית הבטחון הכללית בעולם — וביחוד, במדינות-הצפון הקטנות — הגדילה בהרבה את מספר המתנדבים, ובעזרתם האחרונה (ב-1948) נודע כי במסך השני תים האחרונות עלה מספר אנדיו המקומיים של „משמר הארץ” בדניה מ-142 ל-288, קורסים-לאר-מינים, שנערכו בכל רחבי הארץ, ותרגילו הכשרה צבאית מאורגנית-חוטב וריאליסטים — (תוך שימוש בתחמושת „חיה”), תוסיפו ענין ומשיכה להצטרפות

## מסעות-אימוניו של הצי הבריטי ביס-התיכון

נושאות-מטוסים, של או שבע סיירות, ויותר משתי „פלוטילות” של אניות-משחתות ומספר צוללות (וכן, כמובן, מספר ספינות תובלה ושירות).

אין ידועים עדיין פרטים על עצם התרגילים העיקריים, אשר ייערכו בימי 7-9 במרס, ואשר יקיפו את שטחי הים עד לגיברלטר, ואף מעבר לו, לתוך האוקיינוס האטלנטי, מסתבר, כי הנושא העיקרי תהיה „סתימת” הגישות אל מוצא-המערב מהים-התיכון, והגנה עליהם. מספר אנשי הצי „המש” תתפסו בתרגיל-האביב, יעלה על רבעה, בסיסו של צי-הים-התיכון נמצא, כידוע, במלטה, ושם „מב” מסת”, שייטת-הסיירות הראשונה, עתה יתבסס על מלטה גם „צי-הבית”, בפיקודו של האדמירל מקגריגור (אנית-הדגל — „הדוכס מירק”) — לכל

במסגרת המצב הפוליטי-הצבאי הכללי באגם הים-התיכון נודע בודאי הפקד פסיכולוגי-פוליטי מסויים (ואף בתור אימוני-חזרה) ל„סיר-האביב”, שהתחיל בראשית פברואר, של „צי-הבית” הבריטי — שהוא הצי שבסיסו בבריטניה עצמה, וכרגיל הוא נמצא במימיה, והשנה הוא יצא לסיר מרוחק, אל איזור גיברלטר ואל מימי הים-התיכון, מקום בו ייערכו, לראשונה מאז מלחמת-העולם, תמרונים ותרגילים משותפים, של צי זה, ושל צי-הים-התיכון הבריטי.

כתוצאה מכך, תעלה עתה — לפרק-זמן מסויים — עצמתו של הצי הבריטי שבמימי הים-התיכון עד לעשרים ויותר אניות-מלחמה, ביניהן אניות-המערכה „הדוכס מירק”, בת 35,000 טון, וכן: שתיים או שלוש

צוית" תוספת (הגדולה ומרובת-מטוסים מנושאות)  
 המטוסים הנמנות על סוג "נושאות-הליווי" בלית  
 עוד שתי אניות-משחית.

פרט לתמרון המרכזי העיקרי שהתוכנן לעיל,  
 יבוצעו ע"י אניות הצ"י הבריטי בהדשי פברואר ומרס.  
 הרבה ביקורים בחופי הימ"התיכון; מהם ב"י  
 קורים אשר נודעת להן, ללא-ספק, גם משמעות פ"י  
 ייטית מסוימת. יחד עם התרגילים המשותפים, אשר  
 "שייטת-הסיירות הראשונה" ביצעה בצותא עם  
 חטיבת-המשימה הששית של צ"י ארה"ב (בפר'  
 קודו של האדמירל שרמן) בחודש דצמבר, מחווה  
 כל התופעות האלו נסיון מחודש להדגיש את ערכה  
 של עצמת-הים הבריטית והאמריקאית במימי הים'  
 התיכון.

עצמת-המלחמה הבריטית במזרח הימ"התיכון  
 הוגדלה במודה מסוימת בזמן האחרון גם ע"י משלוח  
 מטוסיה-החף החדשים, לשמש בבסיסים שבקפריסין  
 ובאיזורי-טואק, נראה, כי אין תוספת זאת גדולה  
 במספרים. אך נודעת לה חשיבות בשל מהירות'  
 תם המופלגת של מטוסי-קרב אלה.

זמן שהותו במימי הימ"התיכון, האי עצמו נמצא  
 במרכזו של הים הפנימי הגדול, אך תחינה גם  
 הפלגות כלפי חלקו המזרחי.

מן הראוי לציין כי הסיירות הן אלו שב"שיי'  
 טת-הסיירות הראשונה, והן אלו המגיעות עם "צ"י  
 הבית", נמנות על שני סוגים: מיעוטן — סיירות  
 "כבדות", מהטיפוס הנקרא על שם "סאותהמפטון"  
 (וכל אחת נקראת על שם עיר בבריטניה, כגון —  
 "נירקאסל"), שנפחן מתקרב לעשרת אלפים טון,  
 וה"יון-הראשי" שלהן — תוחני 8 אינץ' ורובן —  
 הסיירות ה"קלות", הנקראות על שמות דמויות שור'  
 גות של המיתולוגיה היוונית (כגון — "פבה", אבריא'  
 לוס", אפס"), שנפחן חמשה-עשר אלפים טון, וה'  
 "יון-הראשי" שבהן — תוחנים בני 5.5 אינץ'.  
 בין אניות-המשחית יש הנמנות על סוגים שמלפני  
 מלחמת העולם, או מראשיתה, והם בעלי גודל בינוני  
 ויש כן החדשות ביותר, שנפחן הוגדל במידה ניכרת.  
 מנושאות-המטוסים תבוא "תואוס" (הגדולה יור'  
 תר) עם "צ"י-הבית, ואלו "טריומף" כלולה בעיר-הים'  
 התיכון, בראשית מרס. לפי המשוער, תגיע — לשם  
 השתתפות בתמרון העיקרי — גם נושאת מטוסים

# האחים זילברשטיין

ירושלים - חיפה - תל-אביב

חנות לכלי בית ומטבח. מכשירי כתיבה וניר

סוכנים של:

- תנוריו בשול, סרפקשין.
- מכונות כתיבה, רמינגטון.
- מכונות השכונ, סמיט.
- מקהרים השמלויים, קלוונטור.

## ציון

חברה לביטוח בע"מ

המשרד הראשי:

תל-אביב

טלפון 457173

רח' אלנבי 120.

סניפים וסוכנויות בכל ערי הארץ ומשכנותיה

ביטוח חיים - ביטוח אש - ביטוח תאונות - ביטוח ימי



# חידושי נשק ומכניקה

אך יש גם להצטיינות החבולות להנחה מהירה ואבטותיות  
 כמעט של אותה רשת. וחיי מאן כמה דוגמאות להמצאותיו  
 החדישות של אחד מגנרירצמא שבכולם הנצרך ביותר  
 לסדורים ומתקנים מסוג זה, והצומד על רמה טכנית  
 גבוהה: — צבאית (גימנות) המפעלים במיוחד  
 במעלות, אפסיות) של ארצות-הברית.

## מרט-רשת-אמטוטטי

כדי לאפשר לרכב, אמטוטטי, העולה בחוף אויב  
 להמשיך לנוע על פני במחירות, ללא סכנה ש"יתקע"  
 במקומו ברעפים קרושים אלה, הומצא, סרטירשת" סיחה,  
 סרטירשת כזה נישא, במקופל ובמגולגל, על משטח  
 סיחה שעל כליררכב שעליו הוסל לפרטו, בהתקדמו,  
 מותח כליררכב את ה,סרטי, פורטו ומניחו באהרון  
 על פני השטח, לאחר שעבר על פני, שבילרשת" זה  
 כליררכב הראשון, העולה מתוך הים, יוכלו כליררכב  
 הנוספים לבוא בעקבותיו תוך כשהון סלא בורכב,  
 דרך זאת של, הגנת, שבילרשת" מכוננת כיהוד  
 להפחית מהקשיים המתעוררים עקב צפיפות-היתר הנרמת  
 באזור בו נערכת העליה בחוף אויב.

הקצב המזורז, עד כדי אפסית-הנשימה כמש, הנדרש  
 בתקופתנו במה רבות מעולות-המלחמה — וביחוד בשעת  
 עליות בחופים-אויבים — הצריך פתרונות מחוכמים  
 ונוצזים, לצורך התנועה ללא-דרכים, על פני חולות וביצות,  
 או אף בתוך מים רדודים, ואין עוד דו, למשל, בהגנת  
 רשת של פני חולות, למען יעברו על פניה כליררכב —



## גים, נושא-מבייש-לעצמו

צבאית של ארמים הגנים עתה לשימוש בים התחן  
 ב,כלוב-טנאים העסוף, מהצלת-רשת" מסתובבת, הגעת  
 סביבו כמרטניצ, מערף-צידוד זה, הנחשב כמחרון לבשית  
 המפטר בעיקר על פני קרקע רכה וביצתית, מורכב,  
 כמאר, מסרטירשת המסתובבת ברציפות סביב הגים, משזה  
 נמצא בתנועה, — ועדי כך הוא, סוללי לסגור את הדרך  
 בת מידות, בלי שיוקק לעזרת זולתו, גים המצויד  
 ברשת כזאת, יכול לנוע במחירות עד 55-60 ק"מ בשעה  
 על פני שטחים שבלי-רכב רגיל סך הנמשע לו לעבור בהם.



## גים, נעיל-מגפים, לחציה במים

גים כזה, — על חיבת-האלחוט והמנוע שלו, — שהוא  
 עתה ציוד-קבע ב,צבאית-צויר של ארמים — הגו בלתי  
 חדיך למים ומסוגל להצות בגללים ונחרות שמוקם  
 עד 1.20 מ', הצינוור לקליטת האוויר בשביל, נשימתו של  
 המנוע מונק מפל לשמשות-החרות, בדרך זו של חיסון  
 בפני הדירת-מים השתמטל גם בצבא הבריטי, כמה לפני  
 הפליטה לגורמנדיה, — בשעת אותה פליטה, היעלו  
 בחופים כמרות עצומות של מלשיורי ראדאר וכליררכב  
 כשהם מחוסנים בפני מישורים חיסון יעיל ביותר.



# ידיעות מן המזרח התיכון

## תגבורת זיון לצבאה של תורכיה



אין חולק על כך, כי כוחה המזויין של תורכיה הוא הרציני והמבוסס בין הכוחות המזויינים שבמדינות המזרח התיכון, וזאת לא רק בשל היקפו המספרי, כידוע, מונה הצבא התורכי אף עתה, בעתת השלום היחסי, מאות אלפים לאימעסות. (ששים רבוא חוגרינשק). אלא גם בשל גורמים שבתקיפות האופי, על כן גם המקום שנועד לו בתמונתו הצבאית הכוללת של העולם שלאחר המלחמה איננו נעדרענין כלל, והוא תופס מקום בראש בכל חשבון צבאי ואיסטרטגי בתחומיו של המזרח התיכון.

קאית הופנה בראש וראשונה, לתחבורה (מס"ב, כמיסים, תובלת-חופים, אירודרומים, ועוד) — כן גם בצבא הודגש המינוע, תובלת הסוסים והעגלות המסורתית הוחלפה כבר בחלקה במכרז ניות-משא, והדבר הל במידת-מה גם על הסוסים בחיל-התותחנים שהוחלפו במכוניות-גרה, יחד עם זאת בא פיתוח מערכת-קשר בצבא ובחיל-האוויר; בראש וראשונה — פיתוח קשר האל-חוט. מערכת-הקשר הופכת יותר ויותר רווית ציוד אמריקאי הדיש. לעומת זאת, לפחות חלק של הציוד ה-רא-דארי (איטורידיו), וביתוד זה המכוון לגילוי מטוסים, הוא ממקור בריטי.

התמורות בציוד הרגלים אינן יסודיות עדיין (רובה-הרגלים נשאר גם היום ה-מאזר"ה התורכי), אך נוספו לו תוספות ידועות, בעיקר, כנראה, בנשק האבטומט, ויתכן כי גם במרגמות.

הופעתו של הציוד האמריקאי בחיל-התותחנים התורכי, אשר כלל כלי-ידיה ממוצא שונה ביותר, שמקורם מ-7—8 מדינות לפחות, וסבל מריבוי מופרו של צורות התחמושת, שאת רובן צריך היה להביא מחו"ל, וכן מהתישנות (היו בו אף תותחי-קרופ, ושניידר-קרזו, מלפני 50—60 שנה) — תורגש מאוד. ארטילרית-השדה הכבדה (או לפי מונח בריטי — הארטילריה הבינונית) של התורכים תקבל את כוח-המחץ שחסר לה מתוספת נוכרת של הוביצרים בני 155 מ"מ.

כבכל צבא „מזרח-תכוני" (או אף של מדינה אירופית לא-גדולה רגילה), הרו נקודת-התורפה העיקרית של הצבא התורכי נעוצה בהעדרו של כוח-מחץ משורין רציני. אין ספק כי מבחינה זאת הוכנס שינוי-מה עם הופעת המשלוחים של הטנקים האמריקאיים 36 מ"מ.

על אף בקורת לא-מעטה שנשמעה מפי חוגים תורכיים שונים, על „משלוח נשק מתישן ובלתי-

בינאר ש.ז. נתחווירו כמה עובדות מאלפות לגבי תוצאותיה של העזרה הכספית המקצועית האמריקאית, המוגשת — מטעמים פוליטיים המובנים וידועים לכל — לכוחותיה המזויינים של תורכיה מזה כשנתיים ימים, יש ב-סיכומי-בינים אלה מתן שרטוטים קלים, לפחות, לדמותה של קיסרות-העותומנים-בעבר בתורת מעצמה צבאית ראשית של המרחב המזרח-תיכוני.

ראשית כל יש לציון את העובדה — אשר חוינו אותה בביורור עוד לפני שנה-שנתיים — כי המסגרת של 100 מיליון דולר שנקבעה ע"י קונגרס ארה"ב לעזרה בציוד הצבאי לתורכיה, אינה קשורה כלל עם המציאות. המחירים הנזקפים על חשבון הציוד האמריקאי הנשלח במסגרת הנ"ל לתורכיה, רק לעתים רחוקות עולים הם, לעשרה אחוז או יותר ממחיר יצורו: 8, 6, 5 ואף 4% של המחיר העצמי הממשי — זהו הכלל בהערכת „ציד-העורה", מכאן יש להסיק כי היקפה האמיתי של התכנית, אם להאכה בלירות שטרלינג, הוא בין רבע המיליארד ליש למחציתו.

כשם שפיתוחה הכלכלי-האיסטרטגי הכללי של המדינה התורכית באמצעות העזרה והעצה האמרי-



משובה", יש להודות כי טנקים אלה, וכן סוגי ציוד רבים אחרים, נמנים על אותם טיפוסיהזון שהצבא האמריקאי עצמו פיתח אותם והחל משתמש בהם בשלבי הסיום של מלחמת העולם השנייה. ידיעת עובדה זאת חשובה לא לשם הערכה "טכרית" מוסרית של טיב המשלוחים האמריקאיים, כי אם למען עמדם על איכות זיונו של צבא תורכיה בתקופה הנוכחית. אכן, יש להניח כי כמה סוגי זין שפותחו פיתוח נוסף כבר לאחר המלחמה, אלה שמחשיבים אותם באמריקה במוחד, טרם הומצאו לתורכים (ונראה הדבר — כי על אלה נמנים גם "קנייהרריה ללארדעזי הנודעים); יצוין, כי בחילת הטנקים התורכי מצוי גם ציוד כריטי לאימנעט, אם כי לא מן הסוגים החדשים ביותר אלא בעיקר מאמצע שנות המלחמה; והוא הדין גם לגבי כמה ענפיוזון אחרים — וביניהם הארטילריה האנטי-מטורסית, אשר לחיל האוויר, הרי עוד בזמן המלחמה הספיקו התורכים להשיג כמויות ניכרות של מטוסים, בראש וראשונה מטוסיקרב — אך גם מפצוצים קלים ובינוניים שונים; בתחילה היו אלה לרוב אוירונוים גרמניים, ועח"כ — בכמויות שגדלו והלכו — בריטיים. בתקופת שלהי המלחמה ובמשך שנהישנתיים שלאחריה הומצאו לתורכיה מספרים ניכרים למדי של מטוסי "ספיטפיר", מ"סימנים" שונים, וכן מפצוצי "טוסקיטו". הדבר הבולט ביותר באספקת האוויר האמריקאית החדשה הנם מטוסיקרב P-47 ("תאנדרבולט" — "חיוז"), שבשנות 1944-45 נחשבו כחדשים בצבא ארה"ב. כמו שאפשר לראות על נקלה, הודגשו באספקה האווירית הצבאית לתורכיה מטוסיהקרוב, סוג אשר לפי עצם טבעו נועד לו תפקיד הגנת י מובהק; ובפרט שכך הוא משהתנגשות הצפויה היא מול יריב שהוא חזק הרבה יותר באויר, ברם, במקרה זה של האספקה לתורכיה, היתה בדאי הכוונה לכך, כי את תפקידו ההספצה התוקפ

## ס ר ט

לאחר המורס הממושך, על שלביו השונים, בדבר ביצוע המלחה האמריקאית (כצורת אספקת ציוד צבאי וטכני שונה) לניסוחיה של פרס התחילה מתגשמה לפני זמן מה תכנית האספקה, אם כי בחיקוי מוקטן במקצת לעומת ההסכם הראשון, בהדשים האחרונים הגיעו לפרס נסק וציוד בטמים של 10 מיליון דולר בקירוב. דבר זה יאפשר לחקים בקרב

גיה יבצעו מטוסיהן של מדינות אחרות, שיגיעו לתורכיה או לשכנותיה משיחמור המצבו; והרי לקראת אפשרויות אלו מטפחים בתורכיה רשת אווירודומים המותאמים לאוירונוים כבדים.

יצוין, כי משני בסיסי האוויר הראשיים שב" מדינה נמצא אחד במערבה של הארץ (בסביבת איז מיר, היא סמירנה) והאחר — במזרחה (ליד אסקי סהור). האמריקאים כבר סיפקו לתורכים גם כונת פצצות משוכללת מאוד, הלא היא "כונת"ספר" הגירוסקופית (וכן כונות דומות לכלייריה).

ציה המלחמה התורכי הספיק לקבל שולות מוקשים וקורבנות, ואף אניות משחית אחרות, באופן מיוחד יש לציון מספר צוללות, כמעט מהחדרי שנה ביותר: תכנית שנת 1944, הצמודות ציוד אלקטרוני מהדוגמאות המאוחרות, המשמש את תכליתן — בילוש ופגיעה בהחבא.

ודאי, כי ההדרכה והאימון ממקור אמריקאי בכל השטחים וענפיהחיל, היו חשובים לתורכים לא פחות מאשר הציווד האמריקאי, ברם, לאחר כל אלה, מוסף צבאה של תורכיה להיות גם עתה חיל צבא אינפנטרי בעיקרו וברובו; וספק הוא האם יוכל להשתנות ולהיות אחר, בלי התפתחות חרושה עצמית עצומה, וכלי מצבת האדם הענקית הנוכחית שבימיהשלוש, הבולעת סכומי כסף גדולים, שבשליכך אינם מוצאים לשכלולו הטכני של הצבא עיי ציוד מדוקדק ועיי אימון מקצועי שלם וממושך, תוספת הזין, הרכב ואבירי הקשר אשר קיבל חיל הצבא התורכי הנם רבירצרך; אך אין לדעת, האם אלה הביאוהו למצב של גוף צבאי מאוזן, שכל ענף בו משלים ומבצר, באופן אורגני ותכליתי ביותר, את האחרים, ועם זאת אין ספק כי תורכיה הנה כיום "מכונת אמלחמה" האדירה שבין מדינות המזרח התיכון ומזרח היב" התיכון.

הצבא הפרסי, לפחות גרעונים מצומצמים (וביחוד כמה שנוגע לחיליהשריון, חיליהאוויר ונשקירגלים כבה) ברמת זין ואימון חדשים, אשר לאימון, המשלחה הצבאית האמריקאית תסייע לצבא פרס גם בשטח האימון, כמו כן יוגבר במידה ניכרה גם זיונה של הזינדרמריה הפרסית.

## תרומתו של בסיס אויר אמריקאי ל"כושר האוירי" של סעודיה

וטופעל ע"י חילתהאוויר האמריקאי. פעולה ערה להכשרת כוח אויר של ערביהסעודית.

משלחת סיועדת של חילתהאוויר האמריקאי הגונה 8 קצינים ו-35 בני דרגות אחרות הגיעה לפני חודשים אחדים לרהארן על מנת לאמן שם קבוצות טייסים ערביים סעודיים. הרושם המתקבל הוא, כי בה בשעה שהוצאת מטוסים מארציהם לאי (ומצרים) נחשבת לעבירה על האמברגו שהוטל על המזרח התיכון, הרי המצאת ציד אמריקאי חדיש, והבר מדרוסים מעולה, לבסיס שברהארן, זכו אישונם של טייסים סעודיים בתוכו, אינם נראים לשלטונות ארציהם כדבר אשר קשה יהיה להכשירו מבחינת החוק הביטחוניות.

הבסיס, אשר משמשים בו כ-200 אנשי חילתהאוויר האמריקאי צריך, לפי הסכם מיוחד, לעבור כולו לידי השלטונות הסעודיים במסך 1949.

התמונות שבצמוד זה מדגימות הרגשה מספקת את פעולה האימון המתנהלת בבסיס.

בלו שיהיה הרבר מפורסם ברבים, מתנהלת בנטל האוויר לרהארן, — במזרחת של ערב הסעודית — המנהל



הבסיס לבסיס לרהארן; אנשי חילתהאוויר האמריקאי, נושאי מדים, משעדיים עסוי הכפיות, וכנסיים ליום העבודה והאימונים שלהם. המטוס ששטל לפתח — מסתח למשל חילתהאוויר של ארציהם אונר ברונות, בסיס חילת האוויר של ארציהם לרהארן, ערב הסעודית.



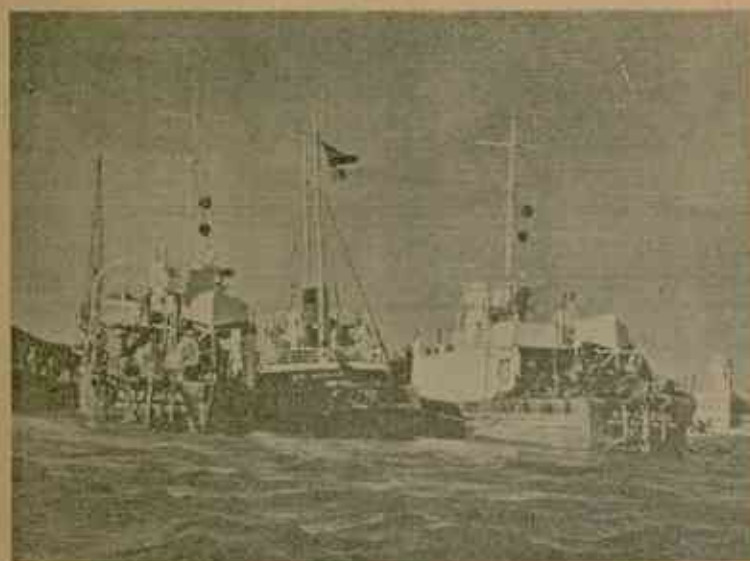
קצינים אמריקאי (קיימנס אינדיין) מדריך קבוצת הטייסים סעודיים ברהארן, מסונ



מדריך אמריקאי מאמן ציד טעוד כשיחונם בלדת הניצוח על המדאות מסופים.



## ספן־חופים לערב הסעודית



לעבודה בחטיבת־הנמל הן להפלות במטח־ים רדודים ומרובי־שרטונות. בזימה למטר־עקבת.

בסוף 1948 הגיעו לאנגליה שתי ספינות אמריקאיות, המיוחדות למבצעים אספיביים, מסוג אלו שנועדו להעלות תל־רגלים בחוף — בורכו לערב־הסעודית. את האוקיטוס האטלנטי הצו כשהן נגרות ע"י אניה הנרד ההולנדית (הנראית בתמונה באמצע). מכירתן לערב־הסעודית כבר צוינה בחוב־רה קודמת של ירחוננו. שלטונות ארה"ב הודיעו אח"כ כי הספינות נמכרו בלי כל־הזון שהיו מוצ"ים בהן, עתה מקבלות ספינות אלו באנגליה מערכת־מטונות חד־שה ומכאן תצאנה לג'דה, ממנה יתחילו בהפלגות. בתור, אניות נוסעים ומטען מוצפי ימי־סוף. שמונת־הערביים נראים כתובים

על ירכתי־הספינות. יש לציין כי מבנות המיוחד של ספינות אלו ורדידתן היחסית מסגלים אותן במיוחד הן

## עקומת התמיכות הבריטיות לצבא עבר־הירדן

ואולם בשנת 1947/48 שוחתה כידוע שנת סיום בקיסרית הבריטיות אף היא. עלתה מסוימת התקצבת ללגיון הערבי בפללים — 2,515,000 ל"ש. הרחק מעבר לכל סכום של הקצבות שהקצבו לאותה מסרה בשנות מלחמת העולם.

כל ועדת הקירה פוליטית אשר תבוא לחקור את הטרסה הסתומה התחממה תצטרך לשאול: לאיזו מלחמה רכתי היתה חייבה בריטניה לזיין ול־צייד בקצב כה מוגבר את חילה של עמית בשנת 1947/48?

ההקצבה הבריטית לצבא עמית בשנת 1948/49 מגיעה שוב ל־2,500,000 ל"ש. היינו בפללים כן הסכום שמצאו לנחוץ להקציב שנה לאחר־כך מלחמת העולם, ופי אחד ודעי מהמכסימום בשנות מלחמת־העולם עצמה.

נתונים ספניניים על התמיכות שתומכת בריטניה בלגיון הערבי ועל קריהעלית־המוריות שבהם נתגלו ברא־שית מברואר בבית הנבחרים הבריטי שעה שנחלק בוני ע"י מעיני השאלות לגלות את היקף התמיכות שנהרשבה. נתברר כי שרס לרבבות לירות אחדות מזו שנה, לאפשר לממשלה עבר־הירדן לכסות את חלקה בתשלומי החוב הציבורי העתומני — ולהחמיש אף הלידה. ב־1946/47, לאפשר לעביר לרכוש את מיתקני הנמל בעקבה שתוקמו ע"י שלטונות צבאיים בריטיים — הרו שאר התמיכות לעמית־הוקדשו ללגיון הערבי.

כידוע, גילו תמיכות אלה בשנות המלחמה מגבה סתמרת לשלילה, ובשנת הכספים 1947/48 היו — 1,610,000 לירות וב־1946/47 — 1,750,000 ל"ש.

בשנת ש־ל"ו 1946/47 ירדה התמיכה (שנקראה מעתה, בגילורילב, הקצבה ללגיון הערבי) עד ל־1,275,000 ל"ש.

## סוריה - תקציב־צבא חדש

סוף הוא מיועדת לצרטי, בשחון פנימי (אחוז גבוה למדי), עם זאת יש לציין, כי הפעם כוללת הצעת התקציב סכום כן 30 מיליון לצרכי חי"ר.

בחודש פברואר הוגש לפרלמנט הסורי, לעיין ולאישור, התקציב לשנת 1949/50. התקציב הנוצע הוא כן 120 מיליון לירות סוריות, 300 מיליון מהן יוצאו להגנה, אכן סכום זה אינו כולל את ההקצבה בת 15 מיליון ל"ש.



בימי מלחמה  
בבימי שלום

שמין

סמל העיב והנקיון



## פלטונספורט בע"מ

הובלה בינלאומית  
הובלה אווירית  
שחרור מטכס  
מחסני ערוכה  
ומחסנים פרטיים  
ב ט ו ה י מ י

המשרד הראשי:  
תל-אביב, ת.ד. 87

סניסים:

תל-אביב ה י ס ה ירושלים  
רח' אלנבי 109 דרך המלכים 74 רח' בן-יהודה 1  
תבת דאר 87 תבת דאר 1681 תבת דאר 119  
טלפון 4388 טלפון 4563 טלפון 4310

## פנחס סדלים

תל-אביב, רחוב אלנבי 91

טלפון 3538



ניד ארוזה  
ניד כתיבה  
ניד הסוס  
וקרטון בסיומנות

## „לפיד“ - „עשת“

תל-אביב

רחוב סלמה; פנת העליה 55

טלפון 5509



בתי מלאכה מכניים  
לחריטה, הלחמה, תיקון וייצור  
חלקי מכונות, טרקטורים  
וחלקי מכונות שונים

## פסקו

תברת השמל בע"מ

המשרד הראשי והמחסנים:

תל-אביב, רחוב גרוזנברג 31, טלפון 3043  
ת.ד. 466 / כתובת למכרקים: פסקו תל-אביב



דודי השמל, מנהלים השמלים  
תנודי השמל לחשרדים  
כיריים השמליים, דודי כביסה  
זכל מיני כלים השמליים

# שכונת רסקו

תל-אביב

## דירות חדשות בתים חדשים

בשכונת המגורים הקיימת והמפותחת במלואה. קשר תמיד למרכז העיר (אוטובוס מס' 13)

רסקו מציגה:

### א) דירות בנות 2 חדרים

בבית משותף — מוכנות לכניסה מידית. ניתנת אפשרות מימון עד 30% ממחיר הדירות

### ב) דירות בנות 3 חדרים בשתי קומות (קוטג')

כל הדירות מצוידות ציוד מלא ומצטינות בשכלולים כמו דוד חשמלי למים חמים וכו'.

בדבר פרטים נא לפנות: רסקו, תל-אביב, רחוב הר סיני 2 / טלפון 4604/05

## „ליים“

חברה להספקה לאניות

(תנובה — המשביר המרכזי)

חיפה

ווניר 37מר 2 / ת.ד. 295 / טלפון 4271\*4

תל-אביב

דוד חבר הלאומים 3 / ת.ד. 130 / טלפון 6011\*6

טלגרמות: LAYAM HAIFA

## בית מסחר לחמרי בנין מ. וולובלסקי

טלפונים 2852 - 2931

תל-אביב, רחוב עליה 12

## קו מפעלי מתכת בע"מ

רמת גן, מול המשטרה

טלפון 7131

תל-אביב, ת.ד. 1918



# שרטרין ירוק וולפשמידט

הליקר החדש המעולה  
ו ט ו ב ה ט ע ס

# ביצור בע"מ

בנין פלטיק, רח' אחד-העם 28, תל-אביב  
ת.ד. 1687 טלפון 4577/78



- ההון הרשום 350,000.- ל"י
- ההון המשוכלם והרזובות 314,942.-
- אגרות-חוב במחזור 613,850.-

# המלחים בע"מ

בית חרושת  
לעבודות ברזל וריתוך  
בית-יציקה

מיצרים:

דודי קיטור, ארטבורות לדודי  
קיטור, משאבות ואינזיקטורים,  
טנקים להובלת והחסנת חמרי דלק,  
ברכות לשמן ולמים וכו',  
קונסטרוקציות ברזל מכל גדול  
וסוג דוברות ברזל, גשרים  
מנופים וכו', מכונות לתעשיית  
טקסטיל ואפרטים לתעשיית כימית.

תל-אביב

כביש מתח-תקוה, ליד בית התעשייה

טלפון 3080

תכת דאר 1275

בית חרושת לסתורות מתכת

# "מאיר"

מסרין חיפה אזור התעשייה

טלפון: 7123



מיצרים:

מכשירים לרתוך וחיתוך אוטומטי  
וטחי' לחץ לחצון ואגזילון  
מחוללי אצטילן

# החברה הארץ-ישראלית לקרור והספקה בע"מ

תל-אביב, דרך מתח'תקוה 23 • טלפונים: משרד — 4316, 4317, מחסן — 3792



בחי הקרור הכי משוכללים במזרח הקרוב

## מפעלי זכוכית ארץ-ישראלים „פניציה“ בע"מ

המפעל החדודי במזרח התיכון לייצור סכני של זכוכית שטוחה // ייצור אוטומטי של בקבוקים  
וצנצנות וכלי בית סוגים מזכוכית // ייצור אספלות // כניח בתי זכוכית לגידול במתים ופרחים

טלפון 7239

ח י ס ת

תבת דאר 168

מחלקת לייצור מסטירי זכוכית במיקום המבון לחיטה שיזקאלית של האוניברסיטה העברית בירושלים.

## סדור שלי „נאון“ מכשירי „פניקה“ בע"מ

טלפון 4775

ירושלים

תבת דאר 342





## זלמן סוזאיב בע"מ

אימפורטרים וסיטונאים של ניר וקרמון

## חיים ירושלמי בע"מ

מפעלי איי החבלים ומקסטוליום בע"מ

תעשייה ומסחר

חבלים • כדים • חנורות

תל-אביב, אלנבי 138, טלפונים 5404, 7184

ת.ד. 1385

רחוב יהודה הלוי 39 תל-אביב

טלפון 5494 ת.ד. 1512

מלגרותוח: SUSAPAPER TELAVIV

## ל. גליקמן בע"מ

חמרי בנין וסניטריים

צנורות להשקאה ופיטינגים.

פחים, מודדי מים,

כל מיני ברזלים וכו'

תל-אביב

ת.ד. 317, 70, 6455

ירושלים

ת.ד. 657, 70, 3118

ח.פ.ה

ת.ד. 52, 172

## ש. רבני ושות'

רחוב לילינבלום 15

תל-אביב

סוכני רפואות

וצרכי בתי-חולים

ובתי מרקחת

# בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ

הבנקאי של ממשלת ישראל  
והבנק להוצאת המטבע הישראלית

הבנק ממשיך לתת  
את מלוא התענינותו  
לעסקיהם של לקוחותיו  
ולבל סוגי העבודה  
הבנקאית הרגילה



# תנובה

## מאגדת:

200 ישוכים הקלאיים ומאות רבות של משקים בודרים בכל איזורי הארץ לתעשייה ושיווק של תוצרתם החקלאית. מוציאה למכירה חלב ומעבדת תוצרת חלב למיניה במחלבותיה בערים ובמושבות.

## מוכרת:

ירקות. פירות. ביצים. עופות. דגים. דבש. ריבות. שמורים. מיצי הדר ופירות. נוזלפלוור. פודינגים. חלבה. שוקולדה. עמילן. צוף. צמחי רפואה ושתילי עצי פרי.

## משווקת:

70% מכל התוצרת של המשק החקלאי העברי המעורב במדינת ישראל.



סמל תנובה הוא ערובה לאיכותה המשובחת של תוצרתה החקלאית